

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

**Niels Jensen - Efterkommere efter Niels Jensen,
1810-1889, og hans tre hustruer.**

**Eksemplaret på Slægtsforskernes Bibliotek mangler en
hel del sider.**

I N D H O L D S F O R T E G N E L S E

Forord	1
Orientering	3
Efterkommere efter Niels Jensen, 1810-1889, og hans tre hustruer	5
I. Ane Margrethe Nielsdatter, f. 1839, g.m. Anders Christian Larsen (Bjarup)	5
II. Zidsel Nielsdatter, 1842-1855	7
III. Jens Nielsen, f. 1844	7
IV. Maren Nielsdatter, 1845-1908, g.m. Hans Kristian Pedersen (Kirkegaard)	9
V. Kirstine Marie Nielsdatter, 1847-1874,	13
VI. Jens Nielsen, 1850-1928, g.m. Maren Kirstine Christensen	24
VII. Karen Nielsdatter, 1852-1884, g.m. Søren Kristiansen	37
VIII. Poul Nielsen, 1856-1938, g.m. Nielsine Nielsen Nørgaard	38
IX. Sidsel Nielsdatter, 1858-1935, g.m. Christen Jensen (Hove)	48
X. Peder Nielsen, 1861-1922, g.m. Mariane Christensen	86
XI. Karen Marie Nielsdatter, 1863, g.m. Poul Nielsen Harring	86
XII. Johanne Nielsen, 1866-1935, g.m. Martin Olesen.....	86
XIII. Anders Nielsen, 1870-1935, g.m. Jensine Poulsen	99
 Forslægt:	
Arkivarbejde	107
Om hartkorn, landgilde, trolovelse m.m.	109
Om forslægten	112
Om Niels Jensen, 1810-1889, hans levned og tre ægteskaber	114
Anetavle for Niels Jensen, 1810-1889	123
Anetavle for Karen Marie Poulsdatter (Dahlgard), 1820-1859	158
Anetavle for Sejer Olesen Leth, 1711-1760	245
Anetavle for Ane Dorthea Pedersdatter (Boe)	319
Ordliste	382
Register omhandlende direkte efterkommere efter Niels Jensen	386
Supplement	392

Denne slægtsbog er udarbejdet af SLÆGTSARKIVET, Falkevej 19, 8800 Viborg, under medvirken af følgende:

Redaktion: G. Faarbech Sørensen (ansvarshavende), Erna Sørensen, Annette Madsen.

Genealogisk arbejde samt redaktion af forslægter: Anton Blaabjerg, Viborg.

Interviews: Borris og Ditte Strunk.

Tryk: Arne Faarbech.

Foto og indbinding: Geto Offset.

F O R O R D

Den velkendte venstrepolitiker, konseilspræsident J. C. Christensen har engang sagt:

"Det er en ringe slægt, der ikke har slægtsminder, og det er en ringe slægt, der ikke efterlader sig sådanne. Men den mand og den slægt er endnu ringere, som ikke vil værne om sine minder, så de kan gå videre til børn og børnebørn, slægt efter slægt".

Ved at medvirke ved denne bogs udarbejdelse har den nulevende slægt ikke blot vist viljen til at ville værne om sine minder, men også skabt et eftermæle, som vil leve langt ind i fremtiden og være til uvurderlig glæde for kommende generationer.

Under denne synsvinkel bør man først og fremmest vurdere denne slægtsbog, selv om den selvfølgelig også gerne skulle være til glæde for den nulevende slægt. Skulle De imidlertid under læsningen få den tanke:

"Hvad glæde har jeg egentlig af en sådan bog med dens omtale af en mængde forfædre, som jeg slet ikke har kendt?" - Vedkommer disse mennesker i det hele taget mig? - Så husk på, at vor tid med alle dens nok så tekniske fremskridt bygger på fortiden, og at alt - også en selv - er et produkt af denne fortid. Afdøde rigsarkivar Johan Hvidtfeldt har engang sagt:

"Vil mennesket forstå sig selv og prøve at få rede på forudsætningerne for de mange forskellige, og ofte modstridende evner og tilbøjeligheder, som findes hos den enkelte, må han søge tilbage i slægtens fortid for at finde forklaringen. - Slægtshistorisk studium er derfor ikke et pedantisk samleri, der kun egner sig for folk med god tid. - Det er i virkeligheden et udslag af menneskets trang til at prøve at finde en indre sammenhæng i livets mangeartede foreteelser, den samme trang, som er forudsætningen for kunst og videnskab".

En slægtsbog er ingen roman, men en samling minder om ens forfædre, minder, som kan hjælpe en til midt i den fortravlede og rodløse tid at finde et ståsted. Løb bogen igennem og tag den så frem, når der er god tid til at fordybe sig i dens indhold. Mange af de personer, der er omtalt, er ganske vist for længst døde og begravede, men slægtens nulevende medlemmer har et meget nært fællesskab med dem den dag i dag, ikke blot ved blodets bånd, men også ved deres tanker, ord og handlinger. Færdes man ad gader og veje i slægtens hjemsogne, så er det - selv om billedet har ændret sig meget - på de samme gader og veje, slægtens gamle har gået. Det er her, de har slidt og slæbt for det daglige brød, og her har de oplevet såvel mørke som lyse timer.

En slægt som denne har sat præg på den egn, hvori den kom til at leve og virke. Det mærkes måske ikke så meget i det daglige, men hver dag er da også kun et lille led i den enkeltes liv; dagene lægges sammen til år, og disse år tæller slægten op i generationer. - Ud fra denne synsvinkel kan det være sundt for mennesket at bedømme sig selv, ikke blot som enkeltperson, men som et led i kæden af generationer. Dette vil kunne bidrage til at hindre utidigt hovmod og samtidig give den enkelte en sund og livsbekræftende tro på sit eget værd.

En døgnvise spår, at om hundred år er alting glemt, og det er sikkert også rigtigt, når det drejer sig om døgnviser og andet ligegyldigt. Enkelthederne forsvinder, men tilbage står summen af de enkelte dages trofaste virke med de evner slægten gav den enkelte at forvalte og give videre.

Til slut skal der rettes en tak til slægtens medlemmer for den interesse, hvormed udarbejdelsen af bogen er blevet omfattet, og for den hjælp som fra alle sider er blevet ydet med hensyn til at give oplysninger og stille billedmateriale til rådighed.

SLÆGTSARKIVET

Viborg.

NIELS JENSEN

er født 1810 i Erslev by og sogn, død 14. maj 1889 i Solbjerg by og sogn, søn af Jens Andersen og hustru Sidsel Nielsdatter i Erslev. Han blev gift første gang 16. juni 1836 i Solbjerg med Maren Jensdatter (Filtenborg), der er født 1811 i Filtenborg i Ml. Jølby i Solbjerg sogn, død 15. april 1844 i Galtrup, datter af Jens Madsen Kjellergaard og hustru Ane Margrethe Madsdatter (Filtenborg).

Niels Jensen blev gift anden gang 15. november 1844 i Erslev med Karen Marie Poulsdatter (Dahlgaard), der er født 27. april 1820 i Erslev by og sogn, død 11. marts 1859 i Galtrup, datter af Poul Christensen Dahlgaard og hustru Kirsten Marie Jensdatter (Filtenborg). Tredje gang blev Niels Jensen gift 11. november 1859 i Solbjerg med Ane Dorthea Pedersdatter (Boe), der er født 12. november 1827 i Sdr. Dråby som datter af husfæster Peder Madsen Boe og hustru Johanne Nielsdatter.

Niels Jensen fik 13 børn med sine 3 koner, men 3 døde dog uden børn. Niels Jensens forhold er nærmere beskrevet i forslægten. Hans 13 børn er i det efterfølgende betegnet: I.-XIII.

I. ANE MARGRETHE NIELSDATTER

er født 22. september 1839 i Galtrup by og sogn. Hun blev opfødt hos den barnløse morbroder Mads Jensen Filtenborg (1801-1861) i Ø. Assels, hvor hun blev konfirmeret 1854, og hvor hun blev gift 7. juni 1861 med Anders Christian Larsen (Bjaarup eller Bjarup, navnet betyder egl. Bjørndrup), der fra senest 1864 var husmand i Vester Assels. Han er født 2. november 1829 i Ø. Assels, død 8. januar 1895 i V. Assels, søn af Lars Andersen og hustru Marie Jensdatter.

Før ægteskabet med Anders Christian Larsen, med hvem Ane Margrethe fik en søn (I.B.) fik hun med Anders Jensen, tjenende på Peterslund, en søn (I.A.), til hvem Anders Christian Larsen stod fadder.

Børn: I.A.-I.B.

I.A. JENS JENSEN, kaldet BJAARUP

er født 7. juni 1859 i Ø. Assels. Han var gift med Nielsine Olesen, der er født 19. juli 1862 i Ljørslev, død 23. januar 1918 i V. Assels, datter af ugift Helle Kirstine Nielsen og Ole Nielsen (Gramstrup).

Børn: I.A.1.-I.A.10.

I.A.1. MARIE KIRSTINE JENSEN

er født 19. februar 1885 i V. Assels.

I.A.2. ANE MARGRETHE JENSEN BJAARUP

er født 1. september 1887 i V. Assels.

I.A.3. VALDEMAR KRISTIAN JENSEN BJAARUP

er født 9. februar 1890 i V. Assels.

I.A.4. HELENE KIRSTINE JENSEN

er født 30. april 1892 i V. Assels.

I.A.5. MARIE NIKOLINE JENSEN

er født 30. august 1894 i V. Assels.

I.A.6. ANDREAS ALBERT JENSEN BJAARUP

er født 21. november 1897 i V. Assels.

I.A.7. AMALIE ELISABETH JENSEN BJAARUP

er født 8. marts 1900 i V. Assels.

I.A.8. OSKAR JENSEN

er født 30. april 1902 i V. Assels, død sst. 28. oktober 1902.

I.A.9. OLGA JOHANNE JENSEN

er født 16. april 1905 i V. Assels.

I.A.10. SIGRID KATHRINE JENSEN BJAARUP

er født 28. november 1907 i V. Assels.

I.B. NIELS LARSEN, kaldet BJARUP (BJAARUP)

er født 2. december 1864 i V. Assels. Han nævnes 1892-1903 som husmand i V. Assels og 1905-11 som gårdejer i Storup i Ørbæk sogn. Han blev gift 10. oktober 1891 i V. Assels med Inger Marie Mikkelsen Møller, der er født 12. august 1867 i V. Assels som datter af gårdmand Mikkel Christian Sørensen Møller og hustru Ellen Marie Christensdatter.

Børn: I.B.1.-I.B.10.

I.B.1. ANDERS KRISTIAN LARSEN BJARUP .

er født 21. juni 1892 i V. Assels.

I.B.2. KARL KRISTIAN LARSEN BJARUP

er født 1. februar 1894 i V. Assels.

I.B.3. AGNES^S MARGRETHE LARSEN BJARUP

er født 7. december 1895 i V. Assels.

I.B.4. IDA MARIE LARSEN BJARUP

er født 27. august 1897 i V. Assels.

I.B.5. MARIE KAROLINE LARSEN BJARUP

er født 28. juni 1899.

I.B.6. FERDINAND LARSEN BJARUP

er født 3. marts 1901 i V. Assels. >

I.B.7. HOLGER LARSEN BJARUP

er født 4. marts 1903 i V. Assels.

I.B.8. OSKAR LARSEN BJARUP

er født 7. maj 1905 i Storup i Ørding sogn.

I.B.9. OLGA AMALIE LARSEN BJARUP

er født 19. oktober 1907 i Storup.

I.B.10. LYDIA JOHANNE LARSEN BJARUP

er født 24. juni 1911 i Storup.

II. ZIDSEL NIELSDATTER

er født 15. februar 1842 i Galtrup by og sogn. Hun kaldtes ved folketællingen 1845 vanvittig og døde 23. juni 1855 i Galtrup af epilepsi, 13 år gammel.

III. JENS NIELSEN

er født 5. april 1844 i Galtrup by og sogn, og han døde sst. 19. maj 1844 af krampeslag, 7 uger gammel.

IV. MAREN NIELSDATTER

er født 15. oktober 1845 i Galtrup by og sogn, og hun døde 1. juli 1908 i Boller, Skæve sogn i Vendsyssel. Hun blev gift 3. december 1872 i Valgmenighedskirken Ansgars kirken i Ø. Jølby med Hans Kristian Pedersen (Kirkegaard). Han er født 29. marts 1848 i Kirkegård i Hellum sogn, død 22. maj 1909 i Agersted, søn af gårdejer Peder Kristian Hansen og hustru Maren Christensdatter.

Bosat: Boller, senere Agersted.

Maren Nielsdatter tjente på Galtrup højskole, da hun blev gift med Hans Kristian Pedersen (Kirkegaard). Han nævnes som gårdejer i Boller i Skæve sogn til 1908 og var derpå aftægtsmand og boede i Agersted stationsby i Voer sogn.

Børn: IV.A.-IV.H.

IV.A. PEDER CHRISTIAN HANSEN KIRKEGAARD

er født 30. januar 1874 i Boller i Skæve sogn. Han blev gift 30. oktober 1902 i Skæve med Karoline Hansen, der er født 9. april 1875 i Ø. Melholt i Dronninglund sogn som datter af gårdejer Lars Peter Hansen og hustru Mariane Jørgensen.

Bosat: Agersted.

Peder Christian Hansen Kirkegaard nævnes 1902 som forpagter i Boller, men fra senest 1904 til efter 1916 var han murer i Agersted stationsby, hvor han ligeledes ejede en frugtplantage. Ved giftermålet tjente Karoline Hansen som pige i Skæve præstegård.

Børn: IV.A.1.-IV.A.3.

IV.A.1. HANS PETER KIRKEGAARD

er født 20. september 1904 i Agersted i Voer sogn, og han døde sst. 16. marts 1958. Han blev gift 29. juni 1947 i Voer med Karen Hedvig Hansen, der er født 5. april 1923 i Voerså i Albæk sogn som datter af postkontrahent Kristian Alfred Hansen og hustru Josefina Ingerta Pedersen.

Bosat: Agersted.

Hans Peter Kirkegaard gik i skole i Agersted og blev derefter udlært som kommis. I en årrække til 1956 drev han handelsgartneri i Agersted. Karen Hedvig Hansen gik i skole i Voerså og var derefter beskæftiget ved husgerning både hjemme og ude; havde bl.a. plads et år i et konditori i Sæby. Efter mandens død blev hun husbestyrerinde hos stationsmester Aksel Vad i Nr. Åby.

Søn: IV.A.1.a.

IV.A.1.a. ARNE CHRISTIAN KIRKEGAARD

er født 9. januar 1950 i Agersted. Han tog realeksamen i Voerså og præparand-klasse på Støvring højskole, hvorefter han læste to år på Hjørring seminarium. Han begyndte derefter som svejser. Han var en tid bosat Nørregade 28 i Ålborg.

>

IV.A.2. MARIE KIRKEGAARD

er født 23. oktober 1905 i Agersted.

IV.A.3. ELSE KIRKEGAARD

er født 16. januar 1908 i Agersted.

IV.B. NIELS HANSEN KIRKEGAARD

er født 12. september 1875 i Boller i Skæve sogn, og han døde sst. 26. september 1875.

IV.C. KAREN MARIE HANSEN KIRKEGAARD

er født 3. december 1876 i Boller. Hun døde som barn.

Børn: IV.G.1.-IV.G.7.

IV.G.1. METHA KIRKEGAARD NIELSEN

er født 23. juni 1912 i Ulsted mølle, og hun døde 13. juli 1916 på Dronninglund sygehus og blev begravet i Ulsted.

IV.G.2. KAREN MARIE KIRKEGAARD NIELSEN

er født 13. september 1913 i Ulsted mølle.

Bosat: Vesterbro 127, lejl. 105, 9000 Ålborg.

IV.G.3. MAREN KIRKEGAARD NIELSEN

er født 17. maj 1915 i Ulsted mølle.

IV.G.4. HANS KIRKEGAARD NIELSEN

er født 17. oktober 1916 i Hyllen i Ulsted sogn.

IV.G.5. NIELS KIRKEGAARD NIELSEN

er født 31. juli 1918 i Hyllen i Ulsted sogn.

IV.G.6. HENNING KIRKEGAARD NIELSEN

er født 13. marts 1921 i Hyllen i Ulsted sogn.

IV.G.7. BØRGE KIRKEGAARD NIELSEN

er født 31. marts 1922 i Hyllen i Ulsted sogn.

IV.H. HARALD HANSEN KIRKEGAARD

er født 4. oktober 1889 i Boller i Skæve sogn. Han ses 1908 at være ungkarl på Striben i V. Hassing sogn.

V. KIRSTEN MARIE NIELSDATTER

er født 7. december 1847 i Galtrup by og sogn, og hun døde 5. december 1874 i Thisted. Dødsårsagen angives at være en hjernebyld. Hun var 27 år gammel og ugift. Hun blev begravet i Galtrup.

VI. JENS NIELSEN

er født 26. marts 1850 i Galtrup by og sogn, og han døde 25. november 1928 i Tødsø by og sogn. Han blev gift 17. december 1880 i Ljørslev med Maren Kirstine Christensen. Hun er født 10. april 1858 på Ljørslev mark i Ljørslev sogn, død 8. september 1915 i Tødsø by og sogn, datter af husmand Christen Christensen og hustru Maren Christensen.

Bosat: Ljørslev.

Jens Nielsen nævnes 1880 og 81 som kusk på herregården Højris og var bosat i Ljørslev by og sogn, hvor han fra 1882 til 93 nævnes som husmand. Fra 1893 til 1907 nævnes han som gårdbestyrer i Frøslev by og sogn; senere - fra senest 1911 - var han husmand i den nordligste del af Tødsø sogn.

Børn: VI.A.-VI.L.

VI.A. NIELS NIELSEN

er født 21. marts 1881 i Ljørslev. Han døde ugift.

VI.B. MAREN NIELSEN

er født 6. maj 1882 i Ljørslev. Hun blev gift 31. maj 1906 i Frøslev med Lars Christian Larsen Hand - eller Hangaard, der er født 12. januar 1877 i Vester Assels som søn af gårdejer Laust Jensen Handgaard (Hangaard) og hustru Ane Christine Pedersen.

Bosat: Tødsø.

Datter: VI.B.1.

VI.B.1. KLARA KRISTINE HANGAARD

er født 18. marts 1909 i Nykøbing M. Hun blev gift 7. oktober 1932 i Tødsø kirke med Thomas Dahlgaard Gade, der er født 24. februar 1908 i Bjørndrup (se slægten Dahlgaard - Slægtsarkivet juni 1979).

Bosat: Ulrikdalsvej 19, 8800 Viborg.

Klara Kristine Hangaard gik i skole i Nykøbing M. samt Tødsø og havde desuden et ophold på Jebjerg ungdomsskole. Hun hjalp til hjemme på fødegården indtil giftermålet.

Thomas Dahlgaard Gade gik i skole i Tødsø. Han blev uddannet ved landbruget, havde et landbrugsskoleophold på Fyn, og 1932 købte han gården i Ny Ørndrup i Karby, der var på 157 tdr. land. Senere købte han Stobdrupgård ved Hadsten og havde denne i 25 år. Han afhændede da gården, og ægteparret bosatte sig i Viborg.

Børn: VI.B.1.a.-VI.B.1.d.

VI.E. ANDREAS NIKOLAJ NIELSEN

er født 7. december 1888 i Ljørslev sogn. Han blev gift 23. maj 1911 i Vejerslev med Kathrine Duodecima Nielsen, der er født 17. september 1892 i Nykøbing, død 28. juni 1954 i Ørding, datter af Peder Kristian Nielsen, senere ejer af Kallundborg i Vejerslev, og hustru Ingeborg Sørensen.

Bosat: Ørding.

Andreas Nikolaj Nielsen nævnes 1911 som avlskarl i gården Kallundborg i Vejerslev sogn. Han købte o. 1917 en gård i Ørding, som han drev i en lang årrække. Efter hans død skrev Morsø Folkeblad, at Andreas Nielsen ikke alene blev respekteret som en flittig og dygtig landmand, men også som en personlighed, der havde mange gode interesser udover dagen og vejen. Han deltog meget i sognets kulturelle og kirkelige liv og var i mange år medlem af menighedsråd og skolekommission. Han døde 21. oktober 1955 i Ørding.

Børn: VI.E.1.-VI.E.4.

VI.E.1. EDVIN NIELSEN

er født 12. september 1911 i Kallundborg i Vejerslev, og han døde 9. oktober 1917.

VI.E.2. LELIAN NIELSEN

er født 12. juni 1919 i Ørding. Hun blev gift 26. september 1941 i Ørding med Ejnar Nikolaj Kjær, der er født 12. januar 1919 i Storup som søn af gård-ejer Christian Kjær og hustru Frederikke Futtrup.

Bosat: Fjordlundsvej 5, 7990 Øster Assels.

Lelian Nielsen gik i skole i Ørding og var elev på Salling ungdomsskole, ligesom hun havde et ophold på Snoghøj gymnastikhøjskole. Hun deltager i arbejdet på gården og har tillige arbejde på sygehuset i Nykøbing M. Ejnar Nikolaj Kjær gik i skole i Ørding. Han blev uddannet ved landbruget og var elev på Asmildkloster landbrugsskole. I 1941 købte han gården Fjordlund i Øster Assels, som han stadig driver. Sideløbende har han arbejde på jernstøberiet i Nykøbing. På gården har man hovedsagelig travheste og desuden får.

Børn: VI.E.2.a.-VI.E.2.b.

VI.E.2.a. SOLVEIG KJÆR

er født 5. januar 1946 i Øster Assels. Hun blev gift 10. december 1967 i Ø. Assels med Bent Maigaard Jensen, der er født 11. december 1943 i V. Hvidbjerg som søn af sadelmager Kristian Jensen og hustru Emma Sørine Lorentzen.

Bosat: Jægervænget 1, Ørslev, 4760 Vordingborg.

Solveig Kjær gik i skole i V. Assels og kom derefter på Nykøbing Mors kommunale gymnasium, hvor hun bestod realeksamen. I 1964 var hun på sygeplejehøjskolen i Fårevejle og blev derefter sygeplejeelev på sygeplejeskolen i Thi-

VI.F. KAREN KIRSTINE MARIE NIELSEN

er født 25. marts 1891 i Ljørslev, og hun døde sst. 19. februar 1979. Hun blev gift 1917 med Mads Sørensen Drejer, der er født 4. august 1886 i Flade by og sogn, død 1972, søn af tømrer Søren Madsen Drejer og hustru Poulina Katrine Christensen Balle.

Bosat: Ljørslev.

Ved giftermålet opførte Mads Sørensen Drejer Knakgård (Knakkergård og Knotgård) i Ljørslev.

VI.G. JENSINE KIRSTINE NIELSEN

er født 30. marts 1893 i Ljørslev, og hun døde 20. marts 1973 i Nykøbing M. Hun blev gift 2. august 1914 i Nykøbing M. med Laurids Holm, der er født 8. oktober 1889 i Nykøbing M., død 1960, søn af matros Christian Holm og hustru Emilie.

Bosat: Nykøbing M.

Jensine Kirstine Nielsen gik i skole i Frøslev og tjente derefter som husassistent indtil giftermålet. Senere deltog hun i arbejdet i købmandsforretningen.

Laurids Holm gik i skole i Nykøbing M. og lærte derefter snedkerfaget. Han arbejdede nogle år i branchen, hvorefter han startede kolonialforretning i Nykøbing og drev denne til 1950, da den blev overtaget af sønnen Jens.

Børn: VI.G.1.-VI.G.3.

VI.G.1. ASTA HOLM

er født 12. december 1914 i Nykøbing M. Hun blev gift 25. december 1935 i Nykøbing M. med Johannes Sørensen, der er født 24. juni 1914 i Nykøbing M. som søn af Jensine Sørensen.

Bosat: Hulvejen 20, 7500 Holstebro.

Asta Holm gik i skole i Nykøbing M. Hun arbejdede bl.a. en tid som ekspeditrice i slagteriudsalget i Nykøbing M.

Johannes Sørensen gik i skole i Nykøbing M., hvor han derpå blev udlært som cigarmager. Han arbejdede et par år ved faget i København, hvorefter han 1937 fik ansættelse på Færchs fabrikker i Holstebro, hvor han virkede ved faget til 1970. Han fortsatte derpå i firmaets plastafdeling til 1972 og opnåede således at være ansat 40 år i samme firma. Han er vicevært ved Færchs-huset.

◀

Børn: VI.G.1.a.-VI.G.1.d.

VI.G.1.a. JOHN HOLM SØRENSEN

er født 27. januar 1940. Han er radiomekaniker, gift med Grethe og har to børn. Familien bor i Holstebro.

VI.G.3. JENS HOLM

er født 22. juni 1925 i Nykøbing M. Han blev gift 20. august 1949 i Nykøbing M. med Mary Mikkelsen, der er født 9. februar 1931 i Nykøbing M. som datter af gårdejer Peter Mikkelsen og hustru Kirstine Møller Andersen.

Bosat: Idylvej 15, 7700 Thisted.>

Jens Holm gik i skole i Nykøbing M. og lærte derpå som møbelpolstrer. Han arbejdede ved faget i nogle år og overtog derpå faderens kolonialforretning i Nykøbing, som han drev til 1967. Han har siden været bestyrer af dyrlægecentralen i Thisted. Sideløbende arbejder han med restaurering og salg af ældre ejendomme.

Mary Mikkelsen gik i skole i Nykøbing M. og blev derefter uddannet som trikotageekspeditrice.

VI.H. OTTO VALDEMAR NIELSEN

er født 28. juni 1895 i Frøslev, og han døde 24. januar 1959 i Tødsø. Han blev gift 5. januar 1936 i Erslev med Anna Agnes Larsen, der er født 13. juni 1913 i Erslev som datter af murer Anders Larsen og hustru Ane Toft.

Bosat: Udmarksvej 8, Tødsø, 7900 Nykøbing M.

Otto Valdemar Nielsen gik i skole i Frøslev og blev derefter uddannet ved landbruget. I 1930 overtog han faderens ejendom i Tødsø og drev denne til sin død.

Anna Agnes Larsen gik i skole i Erslev og kom derefter ud at tjene som husassistent. Hun kom til Otto Valdemar Nielsen som husbestyrerinde. Efter mandens død købte hun endnu en ejendom, og begge gårde drev hun sammen med sønnen Jens, der senere overtog gården.

Børn: VI.H.1.-VI.H.2.

VI.H.1. RIGMOR KIRSTEN NIELSEN

er født 28. april 1940 i Tødsø. Hun er gift med gartner Niels Rolighed og har tre børn.

Bosat: Sennelsvej 155, Hov, 7700 Thisted.

VI.H.2. JENS LEAN NIELSEN

er født 4. juni 1945 i Tødsø.

Bosat: Udmarken 8, Tødsø, 7900 Nykøbing M.

Jens Lean Nielsen gik i skole i Tødsø. Han lærte landbruget på sin fædrene gård, som han overtog i 1973.

VIII.A. dødfødt datter

17. februar 1881 i Ø. Jølby.

VIII.B. ANE KATRINE NIELSEN

er født 16. februar 1883 i Ø. Jølby, og hun døde sst. 18. februar samme år.

VIII.C. NIELS NØRGAARD NIELSEN

er født 28. januar 1886 i Ø. Jølby, og han døde sst. 2. februar 1886.

VIII.D. NIELS NØRGAARD NIELSEN

er født 28. marts 1888 i Ø. Jølby, og han døde i april 1967 i Nykøbing M. Han blev gift 2. april 1909 i Ø. Jølby med Mette Kirstine Østergaard. Hun er født 13. april 1888 i Erslev, død 11. februar 1952 i Nykøbing M., datter af Morten Jensen Østergaard, husmand i Erslev, senere i Tødsø og sidst i Ø. Jølby, og hustru Mette Jensen Krog.

Bosat: Søndergård, Møllerup.

Niels Nørgaard Nielsen blev uddannet ved landbruget og havde i 19 år en ejendom i Frøslev, hvorefter han 1928 overtog Søndergård i Møllerup, som han drev til 1949, da den blev overtaget af sønnen Morten.

Børn: VIII.D.1.-VIII.D.4.

VIII.D.1. POUL NØRGAARD NIELSEN

er født 30. august 1909 i Frøslev. Han døde som soldat c. 1930-31 af meningitis.

VIII.D.2. KAREN ØSTERGAARD NIELSEN

er født 3. december 1912, og hun døde 7. marts 1963. Hun var gift med tobakshandler Viggo Pedersen, der døde 1957. Ægteparret døde uden at efterlade sig børn.

VIII.D.3. METHA ØSTERGAARD NIELSEN

er født 26. maj 1914 i Frøslev. Hun blev gift 26. november 1960 i Nykøbing M. med Aage Jensen, der er født 23. oktober 1902 i Vile i Salling som søn af ugift Ane Kirstine Jensen og udlagt barnefader Svend Christian Svendsen af Karby.

Bosat: Provst Schades Alle 52, 7900 Nykøbing M.

Metha Østergaard Nielsen gik i skole i Frøslev. Indtil giftermålet var hun hospitalsmedhjælper i Nykøbing M. Aage Jensen gik i skole i Nykøbing. Han lærte gartnerfaget og var bl.a. elev på havebrugsskolen i Beder. Senere blev han skovfoged i Nykøbing.

Datter: VIII.D.3.a.

VIII.D.4.a. KIRSTINE ØSTERGAARD NIELSEN

er født 23. marts 1950 i Mollerup. Hun er sygehjælper og gift med arkitekt Hans S. Christensen. Ægteparret har et barn og bor i Fårtoft.

VIII.D.4.b. POUL ØSTERGAARD NIELSEN

er født 21. marts 1954 i Mollerup. Han blev gift 10. juli 1976 i Heltborg med Tinne Anette Rossing Nielsen, der er født 1. januar 1957 i Ullerup i Heltborg sogn som datter af gårdejer Hans Meyer Rossing Nielsen og hustru Rita Nikoline.

Bosat: Kirkebakken 12, Villerslev, 7755 Bedsted Thy.

Poul Østergaard Nielsen er maskinfører og Tinne Anette Rossing Nielsen er medhjælper.

Søn: VIII.D.4.b.1)

VIII.D.4.b.1) KLAUS ØSTERGAARD NIELSEN

er født 1. december 1977.

VIII.D.4.c. ERIK ØSTERGAARD NIELSEN

er født 14. februar 1965 i Mollerup.

VIII.E. NIELS KARL KARSTEN MARINUS NIELSEN

er født 9. april 1892 i Ø. Jølby, og han døde 29. marts 1947 i Sindbjerg i Redsted sogn. Han blev gift 26. oktober 1915 i Ø. Jølby med Kirstine Østergaard, der er født 13. februar 1895 i Erslev, død i Sindbjerg, datter af arbejdsmand Morten Jensen Østergaard og hustru Mette Jensen Krog.

Bosat: Sindbjerg.

Karl Nielsen overtog fødehjemmet Pismølle i Ø. Jølby efter forældrene og drev ejendommen til 1931, da han overtog en mindre ejendom i Sindbjerg, som han drev til sin død. Ejendommen blev derpå overtaget af datteren Ellen og svigersønnen Christen Peder Christensen.

Børn: VIII.E.1.-VIII.E.7.

VIII.E.1. POUL ØSTERGAARD NIELSEN

er født 28. april 1916 i Ø. Jølby, og han døde 17. januar 1975 i Outrup. Han blev gift 10. oktober 1944 i Mollerup med Erna Blaabjerg, der er født 21. marts 1919 i Mollerup som datter af gårdejer Poul Blaabjerg og hustru Mette Helene Mark Nielsen.

Bosat: Ovtrupstræde 17, 7900 Nykøbing M.

Herdis Andersen gik i skole i Flade og var sommeren 1949 elev på Jebjerg ungdomsskole. Hun var en tid ansat på telefoncentralen i Thisted og var derefter på centralen i Ø. Jølby samt i Hanstholm, ialt i ca. 25 år.

Børn: VIII.E.7.a.-VIII.E.7.c.

VIII.E.7.a. DORIS MARGIT ANDERSEN

er født 12. juli 1955 i Flade.

VIII.E.7.b. KAI ØSTERGAARD

er født 6. oktober 1959 i Thisted. Han arbejder i faderens virksomhed.

VI. E.7.c. JAN ØSTERGAARD

er født 30. juli 1962 i Thisted.

VIII.F. KAREN MARIE DALGAARD NIELSEN

er født 2. april 1894 i Ø. Jølby, og hun døde sst. 11. december 1894.

VIII.G. KAREN MARIE DALGAARD NIELSEN

er født 24. januar 1896 i Ø. Jølby, og hun døde sst. 7. maj 1897.

IX. SIDSEL NIELSDATTER

er født 8. april 1858 i Galtrup by og sogn, og hun døde 4. januar 1935 i Nykøbing M. Hun var gift med Christen Jensen (Hove). Han er født 7. maj 1854 i V. Jølby i Dragstrup sogn, død 13. maj 1932 på Nykøbing sygehus, søn af fisker Jens Christian Pedersen og hustru Nielsine Kirstine Christensdatter.

Bosat: Nykøbing M.

Christen Jensen (Hove) nævnes 1880-1914 som husmand i Bjergby sogn og by, og senere var han arbejdsmand og boede på Nørrebro 102 i Nykøbing M. - Sidsel og Christen Jensen (Hove) var tilknyttet Morsø Frimenighed i Ø. Jølby.

Børn: IX.A.-IX.H.

IX.A. JENS KRISTIAN JENSEN

er født 24. august 1880 i Bjergby, og han døde sst. 30. oktober 1880.

IX.B. JENS KRISTIAN JENSEN

er født 1. september 1881 i Bjergby. Han var gift med Maren, og der var tre børn i ægteskabet: Ejvin, Knud og Emil.

IX.C. KAREN MARIE JENSEN

er født 2. marts 1883 i Bjergby, og hun døde 4. oktober 1957 i Skive. Hun blev gift 2. juni 1911 på Nykøbing rådhus og derpå i Ansgarskirken i Ø. Jølby med Niels Kristian Jensen. Han er født 13. juni 1889 i Torum by og sogn, død 11. februar 1961 i Selde, søn af daværende indsidder, senere bolsmand Søren Kristian Jensen og hustru Dorthe (Dorthea) Kristensen (Præst). Karen Marie Jensen gik i skole i Bjergby og havde senere et ophold på Galtrup højskole. Hun blev uddannet ved husgerning og havde forskellige pladser indtil giftermålet.

Niels Kristian Jensen gik i skole i Torum og lærte derefter smedefaget. Værnepligten aftjente han i København. Han arbejdede en tid som svend i Nykøbing M., hvor han også havde arbejde på Østerskompagniet. I 1920 kom familien til Salling, hvor han i otte år var smed på Østergård. Siden havde han forskelligt arbejde og boede i nogle år i Tøndering.

Børn: IX.C.1.-IX.C.9.

IX.C.1. AKSEL KRISTIAN JENSEN

er født 11. august 1911 i Nykøbing M. Han blev gift 15. marts 1941 i Junget med Helga Jensen, der er født 4. juli 1917 i Bøvlingbjerg som datter af gartner Jens Chr. Jensen og hustru Marie Kirstine Cecilie Poulsen.

Bosat: Vejsmarkvej 35, Grættrup, 7870 Roslev.

Aksel Kristian Jensen gik i skole i Nykøbing M. samt i Åsted, hvorefter han kom ud at tjene ved landbruget. Han arbejdede en tid i brunkulslejerne. I 1943 købte ægteparret hus i Grættrup. Han havde forskelligt arbejde, indtil han o. 1955 blev ansat som vejmand ved Sundsøre kommune, hvor han var til

IX.D. NIELS JENSEN

er født 24. oktober 1884 i Bjergby sogn, og han døde 27. august 1975 i Ø. Jølby. Han blev gift 30. maj 1909 på Nykøbing rådhus og derpå i Ansgarskirken med Mette Dorthea Jepsen. Hun er født 7. januar 1884 i Skallerup sogn, død i Ø. Jølby, datter af husmand Peder Jepsen og hustru Maren Larsen. Niels Jensen drev et mindre landbrug i Ø. Jølby og havde samtidig andet arbejde, indtil han blev postbud i Ø. Jølby, hvilket hverv han havde i 24 år. Mette Dorthea Jepsen gik i Skallerup friskole. Som ung gik hun rundt omkring på gårdene og syede for folk. Hun var en meget flittig kone og syede selv alt tøjet til den store børneflok.

Børn: IX.D.1.-IX.D.10.

IX.D.1. SIDSEL JENSEN

er født 11. marts 1911 i Ø. Jølby, og hun døde 15. juni 1969 i Gærup i Stagstrup sogn. Hun blev gift 5. marts 1944 i Ø. Jølby med Axel Nielsen, der er født 2. december 1906 i Gærup som søn af gårdejer Jens Chr. Nielsen og hustru Mette Marie Støvring.

Bosat: Gærupvej 7, Gærup, 5277 Snested.

Sidsel Jensen gik i Ø. Jølby friskole og tjente derefter som husassistent indtil giftermålet.

Axel Nielsen gik i skole i Gærup. Han lærte landbruget hjemme og overtog i 1934 faderens gård, som han drev til 1943, da han købte nabogården Ingbjerggård.

Datter: IX.D.1.a.

IX.D.1.a. BODIL JOHANNE NIELSEN

er født 17. april 1948 i Gærup. Hun blev gift 14. oktober 1978 i Thisted med Poul Arne Mikkelsen, der er født 17. juni 1926 i Nimtofte som søn af gårdejer Søren Marius Mikkelsen og hustru Kirstine Dorthea Nielsen.

Bosat: Katrinevej 102, Vinde, 7800 Skive.

Bodil Johanne Nielsen gik i skole i Gærup og var elev på Salling ungdomsskole samt på Ry højskole. Hun blev uddannet som kontorassistent på Thisted landboforening og har nu ansættelse på Salling landboforening i Skive.

Poul Arne Mikkelsen gik i skole i Nimtofte. Han blev uddannet ved landbruget og arbejdede senere som kontrolassistent. I 1959 fik han ansættelse ved Salling landboforening i Skive, hvor han er fuldmægtig i regnskabsafdelingen. Han har været medlem af bestyrelsen for ungdomsforeningen i Dybe og har desuden i nogle år været kasserer for VU i Lemvig.

Søn: IX.D.1.a.1)

IX.D.1.a.1) LARS MIKKELSEN

er født 26. februar 1979 i Skive.

IX.D.2. PEDER JENSEN

er født 5. april 1912 i Ø. Jølby.

Adresse: Vær. 14, Ny Missionshotel, 7900 Nykøbing M.

Peder Jensen gik i Ø. Jølby friskole. Han arbejdede ved landbruget, indtil han 1975 måtte holde op på grund af sygdom.

IX.D.3. MAREN JENSEN

er født 21. juni 1913 i Ø. Jølby. Hun blev gift 2. september 1934 i Ansgarskirken i Ø. Jølby med Martin Olesen. Han er født 12. september 1904 i Erslev, død 30. januar 1972 i V. Jølby, søn af Peder Olesen og hustru.

Bosat: V. Jølby, 7950 Erslev.

Maren Jensen gik i skole i Ø. Jølby. Hun kom ud at tjene som 14-årig og gik senere ud som vaske- og kogekone. Siden 1942 har hun haft hvervet som kirkebetjent i Dragstrup.

Martin Olesen gik i skole i Frøslev og havde derefter forskelligt arbejde. Han blev invalideret i en ung alder.

Børn: IX.D.3.a.-IX.D.3.c.

IX.D.3.a. JØRGEN OLESEN

er født 16. januar 1935 i V. Jølby. Han blev gift 29. marts 1959 i Dragstrup med Aase Morgen Pedersen, der er født 5. november 1935 i Nykøbing som datter af frisørmester Ingemann Pedersen og hustru Anna Morgen.

Bosat: Ved Lunden 12, 4220 Korsør.

Jørgen Olesen gik i skole i V. Jølby og tjente derefter ved landbruget, indtil han 16 år gammel kom på søfartsskole. Han sejlede med bl.a. ØK og J. Lauritzen og var med på sydpolsekspeditionen 1954-55 med Kista Dan. I 1959 blev han ansat ved Storebæltsoverfarten, hvor han er overmatros. Værnepligten af-tjente han ved søværnet 1955-56.

Aase Morgen Pedersen gik i skole i Nykøbing. Hun blev uddannet som sygeplejerske i Nykøbing og har i ca. et år været ansat på Svendborg sygehus, var et par år i Korsør og virkede derefter i ca. tre år som hjemmesygeplejerske. Hun fik derefter ansættelse ved et plejehjem, hvor hun er afdelingssygeplejerske.

Børn: IX.D.3.a.1)-IX.D.3.a.2)

IX.D.3.a.1) ERIK MORGEN OLESEN

er født 29. maj 1963 i Korsør.

IX.D.3.a.2) HANNE MORGEN OLESEN

er født 1. januar 1968 i Korsør.

IX.D.4. KRISTIAN JENSEN

er født 15. november 1914 i Ø. Jølby. Han blev gift 13. juni 1943 i Lødderup med Jenny Marie Lynggaard, der er født 17. august 1918 i Nr. Dråby som datter af fisker og landmand Peder Chr. Larsen Lynggaard og hustru Jacobine Petrine Jacobsen.

Bosat: Sallingsundvej 71, 7900 Nykøbing M.

Kristian Jensen gik Ø. Jølby friskole og arbejdede derefter som landbrugsmedhjælper til 1943. Han havde derefter arbejde på Jernstøberiet i fire år, og siden har han været chauffør for foderstofforretningen i Nykøbing M. Ved giftermålet købte ægteparret et mindre landbrug og drev dette en tid, hvorefter jorden blev frasolgt.

Jenny Marie Lynggaard fik folkeskoleuddannelse. Hun arbejdede som syerske indtil giftermålet.

Børn: IX.D.4.a.-IX.D.4.b.

IX.D.4.a. JONNA LILIAN JENSEN

er født 24. august 1944 i Nykøbing M. Hun blev gift 26. januar 1964 i Lødderup med Jens Jørgen Gramstrup Andersen, der er født 18. august 1943 i Nykøbing M. som søn af støberiarbejder Osvald Andersen og hustru Klara Gramstrup.

Bosat: Fåruplund 14, 7900 Nykøbing M.

Jonna Lilian Jensen gik i skole i Legind og tjente derpå som husassistent indtil giftermålet.

Jens Jørgen Gramstrup Andersen gik i skole i Nykøbing. Han har i over 20 år arbejdet på møbelfabrikken Eran. Parret byggede eget hus i Nykøbing i 1967.

Børn: IX.D.4.a.1)-IX.D.4.a.3)

IX.D.4.a.1) LONE ANDERSEN

er født 12. maj 1963 i Nykøbing M.

IX.D.4.a.2 JAN GRAMSTRUP ANDERSEN

er født 4. april 1966 i Nykøbing M.

IX.D.4.a.3) PETER GRAMSTRUP ANDERSEN

er født 28. marts 1970 i Nykøbing M.

IX.D.4.b. POUL ERIK LYNGGAARD JENSEN

er født 7. januar 1949 i Nykøbing M.

Bosat: Fåruplund 16, 7900 Nykøbing M.

Poul Erik Lynggaard Jensen gik i skole i Legind og Lødderup og lærte derefter tømrerfaget. Værnepligten aftjente han i Nr. Uttrup.

IX.D.5. KAREN JENSEN

er født 10. december 1915 i Ø. Jølby. Hun blev gift 18. oktober 1940 i Ansgarskirken i Ø. Jølby med Niels Kudsk, der er født 16. april 1915 i V. Jølby som søn af gårdejer Martin Larsen Pedersen (Kudsk) og hustru Anna Vilhelmine Poulsen.

Bosat: Fjordkær 102, V. Jølby, 7950 Erslev.

Karen Jensen gik i Ø. Jølby friskole og tjente derefter som husassistent indtil giftermålet.

Niels Kudsk gik i skole i V. Jølby. Han blev uddannet ved landbruget og overtog i 1940 en udstykning fra faderens gård, hvorpå han opførte en ejendom, som han drev til 1948, da han købte en gård i V. Jølby. Han har i fire perioder været medlem af sognerådet og har i to perioder været kirkeværg. Han er medlem af bestyrelsen for forskellige lokale foreninger, bl.a. venstrevælgerforeningen.

Børn: IX.D.5.a.-IX.D.5.b.

IX.D.5.a. ARNE KUDSK

er født 22. august 1945 i V. Jølby. Han blev gift 6. juni 1970 i Galtrup med Johanne Kristine Thybo, der er født 10. august 1947 i Tøving som datter af gårdejer Niels Larsen Thybo og hustru Dorthea Østergaard.

Bosat: Karetmagervej 46, Tødsø, 7900 Nykøbing M.

Arne Kudsk gik i skole i V. Jølby og Solbjerg, hvor han bestod realeksamen 1963. Derefter blev han uddannet som kolonialkommis og tog handelseksamen i Nykøbing. Værnepligten aftjente han ved marinen 1967-68. Han var 1970-74 repræsentant for Dragsbæk margarinefabrik. Han blev derefter ansat ved Tødsø korn, hvor han først var repræsentant og derpå fra 1978 forretningsfører. Johanne Kristine Thybo gik i skole i Tøving og Nykøbing, hvor hun tog realeksamen. Hun blev derefter uddannet på et revisionskontor og har ansættelse på Revisam i Nykøbing.

Børn: IX.D.5.a.1)-IX.D.5.a.2)

IX.D.5.a.1) DORTHE KUDSK

er født 2. april 1973 i Tødsø.

IX.D.5.a.2) LARS KUDSK

er født 12. juni 1975 i Tødsø.

IX.D.5.b. ANNE METTE KUDSK

er født 30. april 1949 i V. Jølby.

Bosat: Ørnvej 7, 8831 Løgstrup.

Anne Mette Kudsk gik i skole i V. Jølby og var elev på Jebjerg ungdomsskole. Hun blev uddannet som ekspeditrice i brugsen i Tæbring og fik derpå ansættelse i Løgstrup brugs. Hun har i flere år været medlem af bestyrelsen for idrætsforeningen i Løgstrup.

IX.D.6. HARALD JENSEN

er født 29. november 1916 i Ø. Jølby. Han blev gift 30. april 1950 i Støvring med Ane Kathrine Damborg, der er født 17. februar 1926 i Rold som datter af gårdejer og murer Regner Pedersen Damborg og hustru Vilhelmine Dusine Nielsen.

Bosat: Hedevej 2, Fyrkilde, 9510 Arden.

Harald Jensen gik i skole i Ø. Jølby. Han blev uddannet ved landbruget og købte 1947 gården i Fyrkilde. I 1964 foretog han ombygning af alle udlænger. Da han overtog ejendommen var den på 18 tdr. land, og han har senere tilkøbt mere jord, så der nu er et tilliggende på 48 tdr. land. Ane Kathrine Damborg gik i skole i Fløe og tjente derpå som husassistent indtil giftermålet.

Børn: IX.D.6.a.-IX.D.6.c.

IX.D.6.a. KAREN DAMBORG JENSEN

er født 2. juni 1947 i Sct. Johannes sogn i Århus. Hun blev gift 2. juli 1966 i Haverslev med Kurt Lind Sørensen, der er født 7. maj 1945 i Fjelsø som søn af Børge Lind Sørensen og hustru Margrethe Emilie.

Bosat: Rensdyrvej 8, Søften, 8382 Hinnerup.

Karen Damborg Jensen tog realeksamen fra Haverslev realskole 1964 og tjente derefter som husassistent i Ålborg, hvorefter hun blev kontoruddannet ved Hoki A/S. Hun var derefter hjemmegående husmor indtil 1971, da hun blev ansat som assistent ved BP Oil A/S. Kurt Lind Sørensen tog præliminæreksamen fra Haverslev realskole og studentereksamen fra Ålborg katedralskole. Han aftjente værnepligten ved Nørrejydske artilleriregiment og hjemsendtes som sergent. Han var 1967-71 ansat i revisionsfirmaet Villy Pedersen, derefter bogholder ved Scan Brit Home Sales A/S og var derpå revisor ved Merkur revision i Århus 1973-79. Sideløbende læste han på handelshøjskolen og tog 1978 HD i regnskabsvæsen. Han modtog 1. juli 1979 bestalling som registreret revisor og etablerede 1. oktober samme år egen virksomhed.

Børn: IX.D.6.a.1)-IX.D.6.a.2)

IX.D.6.a.1) ULRIK LIND SØRENSEN

er født 21. januar 1966.

IX.D.6.a.2) LARS LIND SØRENSEN

er født 10. april 1968.

IX.D.6.b. VILLY DAMBORG JENSEN

er født 7. juni 1951 i Fyrkilde. Han er elektriker.

IX.D.6.c. OVE DAMBORG JENSEN

er født 8. juni 1955 i Fyrkilde. Han gik i skole i Mejlby og tog handelsskoleeksamen i Års. Han er uddannet som kontorassistent ved Himmerlands korn.

IX.D.7. HOLGER JENSEN

er født 22. december 1917 i Ø. Jølby. Han blev gift 2. maj 1947 i Skallerup med Ragna Nielsen, der er født 3. marts 1925 i Skallerup som datter af landmand Christian Nielsen og hustru Kathrine Bundgaard Pedersen.

Bosat: Gærupvej 9, Gærup, 7752 Snedsted.

Holger Jensen gik i skole i Ø. Jølby. Han blev uddannet ved landbruget og købte 1947 en gård i Gærup, som han drev til 1966, da han bortforpagtede jorden. Han begyndte da som specialarbejder. Ragna Nielsen gik i skole i Torup og tjente derefter som husassistent indtil giftermålet. Hun er nu ansat ved Roskilde lejrskole i Thy.

Børn: IX.D.7.a.-IX.D.7.e.

IX.D.7.a. ERLING JENSEN

er født 5. marts 1948 i Gærup. Han blev gift 13. juli 1974 i Staustrup med Kirsten Svendsen, der er født 26. marts 1952 i Gærup som datter af gårdejer Anton Svendsen og hustru Gerda Margrethe Hove.

Bosat: Klostergårdsvej 1, Fovsing, 7600 Struer.

Erling Jensen gik i skole i Gærup og Staustrup. Han blev udlært som maskinarbejder på Sjørring maskinfabrik. Værnepligten aftjente han i Fredericia og Holstebro 1969-70. Han har siden arbejdet på B. & W. i Struer. Kirsten Svendsen tog realeksamen i Thisted og desuden handelsskoleeksamen, hvorefter hun blev kontoruddannet på landboforeningens regnskabskontor. Hun er ansat ved B. & O.

Søn: IX.D.7.a.1)

IX.D.7.a.1) CLAUD JENSEN

er født 3. juni 1979 i Fovsing.

IX.D.7.b. AASE JENSEN

er født 9. januar 1951 i Gærup. Hun blev gift 25. august 1979 i Staustrup kirke med Per Kristiansen, der er født 3. oktober 1950 i Nr. Vedby sogn på Falster som søn af arbejdsmand Tage Kristiansen og hustru Thora Poulsen.

Bosat: Kærvænget 27, Dommerby, 7800 Skive.

Aase Jensen gik i skole i Gærup og havde 1970 et ophold på Fårevejle sygeplejehøjskole. Hun blev sygeplejeuddannet i Thisted og har nu ansættelse på Skive sygehus.

Per Kristiansen gik i skole i Selde. Han blev uddannet som teknisk assistent i Viborg og blev færdiguddannet 1977. Han er ansat ved Jysk telefon i Skive. Værnepligten aftjente han ved civilforsvaret i Padborg og Tinglev 1970. Han er sikkerhedsrepræsentant på sin arbejdsplads.

IX.D.7.c. SONJA JENSEN

er født 9. januar 1951 i Gærup. Hun døde som lille.

IX.D.7.d. KJELD JENSEN

er født 14. februar 1959 i Gærup. Han gik i skole i Staustrup og Thisted, hvorefter han blev udlært som maskinarbejder.

IX.D.7.e. LENE JENSEN

er født 4. august 1962 i Gærup.

IX.D.8. INGEBORG JENSEN

er født 10. juli 1919 i Ø. Jølby. Hun blev gift 1. december 1942 i Ø. Jølby med Karl Vester, der er født 16. april 1919 i Flade som søn af gårdejer Jens Chr. Nielsen Vester og hustru Mariane Nielsen.

Bosat: Stationsvej 9, Rødding, 7861 Balling.

Ingeborg Jensen gik i skole i Ø. Jølby. Hun blev uddannet som dame- og herrefrisør og drev en tid salon i Flade og Sdr. Dråby. Hun har i en halv snes år arbejdet i tekstilbranchen.

Karl Vester gik i skole i Flade og lærte derefter bagerfaget. Værnepligten aftjente han i Haderslev 1939-40. Han fortsatte indenfor faget og købte 1942 bageri i Torup og drev dette til 1946. Han har siden arbejdet indenfor tekstilbranchen. Han har i en lang årrække været kasserer og formand for Dansk tekstilarbejderforbund.

Børn: IX.D.8.a.-IX.D.8.b.

IX.D.8.a. WILLY VESTER

er født 1. juni 1944 i Torup. Han er sygehusportør og gift med sygeplejerske Mary Nielsen. Ægteparret har tre børn og bor i Haslund ved Randers.

IX.D.8.b. BENTE VESTER

er født 18. april 1952 i Nykøbing M. Hun blev gift 27. juni 1975 i Rødding med Heine Mølgaard, der er født 24. februar 1953 i Rødding som søn af snedker Christian Mølgaard og hustru Else Margrethe Vilhelmsen.

Bosat: Østergade 24, Rødding, 7861 Balling.

Bente Vester tog realeksamen i Nykøbing M. og handelsskoleeksamen i Skive. Hun er uddannet som kontorassistent og er ansat ved Turistforeningen. Heine Mølgaard gik i Rødding friskole og afsluttede skolegangen i Lime. Derefter var han elev på Salling ungdomsskole, hvorpå han lærte murerfaget i Rødding. Værnepligten aftjente han ved civilforsvaret i Thisted 1973-74.

Søn: IX.D.8.b.1)

IX.D.8.b.1) NICOLAI MØLGAARD

er født 8. september 1977 i Rødding.

IX.D.9. THORVALD JENSEN

er født 1. juli 1921 i Ø. Jølby.

Bosat: Fuglesøvej 7, 6500 Vojens.

Thorvald Jensen gik i Ø. Jølby friskole og var 1942-43 på Rødding højskole. Han blev uddannet ved landbruget og havde 1953 et ophold på Gråsten landbrugsskole. Han fortsatte ved landbruget til 1961 og har siden været specialarbejder i Vojens.

IX.D.10. RIGMOR JENSEN

er født 1. november 1923 i Ø. Jølby. Hun blev gift 10. juni 1946 i Ø. Jølby med Poul Larsen, der er født 24. maj 1922 i Ordrup i Fårevejle sogn som søn af gårdejer Niels Larsen og hustru Inger Margrethe Christensen.

Bosat: Risdalsvej 41, 8260 Viby J.

Rigmor Jensen gik i skole i Ø. Jølby og havde senere et ophold på Rødding højskole, hvor hun tog delingsføreruddannelse. Hun har i mange år virket som gymnastikleder. Hun er uddannet som sygehjælper og har siden 1964 været ansat på kommunehospitalet i Århus.

Poul Larsen gik i skole i Ordrup. Han blev uddannet ved landbruget, var på Asnæs landbrugsskole og købte 1947 en gård i Fyrkilde, som han drev i 11 år. Siden 1960 har familien boet i Århus, hvor han bl.a. en tid havde et markentenderi, i en årrække har han været stadionmedhjælper, og han har ligeledes bygget huse m.m. Han har sommerhuse, som han udlejer.

Børn: IX.D.10.a.-IX.D.10.d.

IX.D.10.a. INGER MARGRETHE LARSEN

er født 1. april 1947 i Fyrkilde. Hun er lærer.

Bosat: Rundhøjalle 96, 8270 Højbjerg.

IX.D.10.c. NIELS HOLGER LARSEN

er født 27. august 1951 i Fyrkilde. Han er læge.

Bosat: Henrik Pontoppidans Gade 16, 8000 Århus C.

IX.D.10.d. IB LARSEN

er født 9. juni 1954 i Fyrkilde.

Bosat: Langenæs Alle 8, 8000 Århus C.

Ib Larsen tog realeksamen fra Vestergårdsskolen i Viby 1971 og matematisk-samfundsfaglig studentereksamen fra Viby amts gymnasium 1975. Han var 1975-77 stud. scient. pol. ved Århus universitet. Han læser italiensk hovedfag ved Århus universitet. Han er samtidig ansat som studievejleder. Han har en del tillidshverv, bl.a. medlem af italiensk studienævn samt råd og bestyrelse for Romansk institut.

IX.E. KARL KRISTIAN JENSEN

er født 4. april 1886 i Bjergby, og han døde sst. 15. maj 1886.

IX.F. NIELSINE KIRSTINE JENSEN

er født 22. maj 1887 i Bjergby, og hun døde sst. 17. august 1894.

IX.G. KAREN KIRSTINE MARIE JENSEN

er født 20. september 1888 i Bjergby, og hun døde sst. 8. februar 1889.

IX.H. OTTO KARL JENSEN

er født 20. november 1889 i Bjergby, og han døde sst. 24. december 1890.

IX.J. dødfødt datter

11. januar 1891 i Bjergby.

IX.K. KAREN KIRSTINE MARIE JENSEN

er født 16. marts 1891 i Bjergby, og hun døde 7. august 1965 i København. Hun blev gift 29. august 1914 på rådhuset i Nykøbing M. og derpå i Ansgarskirken med Anders Martin Knudsen, der er født 7. august 1887 i Sct. Knuds sogn i Odense som søn af murer Anders Knudsen og hustru Kirsten Marie Jacobsen.

◀

Bosat: København.

Karen Kirstine Marie Jensen gik i skole i Bjergby. Hun lærte syning og syede for fremmede, også efter giftermålet.

Anders Martin Knudsen fik folkeskoleuddannelse og blev derefter udlært som maskinarbejder. I nogen tid var han ude at sejle, hvorefter han bosatte sig i København, hvor han i hele sit liv havde arbejde på B. & W.

Børn: IX.K.1.-IX.K.2.

IX.K.1. HARRY KNUDSEN

er født 6. februar 1916 i København, død i København. Han var gift med Else og havde to børn. Hun bor i Hvidovre. >

IX.K.2. EDEL KNUDSEN

er født 25. oktober 1917 i København. Hun blev gift 10. september 1938 i København med John Olav Friderich Widholm. Han er født 15. august 1910 i København, død 28. februar 1979 i København, søn af undermester på B. & W. Algot Widholm og hustru Kirstine.

Bosat: Hessensgade 59, 2300 København S.

Edel Knudsen tog realeksamen og var derefter ansat som ekspeditrice i Magasin indtil giftermålet.

John Olav Friderich Widholm tog realeksamen og blev derefter udlært som maskinarbejder. I 20 år havde han ansættelse ved B. & W., hvorefter han blev ansat som maskinmester ved DFDS, hvor han var i en lang årække. Han var derefter inspektør ved ingeniør og handelsfirmaet Falck-Formco indtil pensionsalderen.

Datter: IX.K.2.a.

IX.K.2.a. BIRTHE WIDHOLM

er født 3. november 1941, og hun døde 31. oktober 1943.

IX.L. ANE MARIE DALGAARD JENSEN

er født 28. august 1893 i Bjergby. Hun var stærkt præget af sygdom og døde ugift på Strandgården i Nykøbing.

IX.M. KARL OTTO JENSEN

er født 12. marts 1895 i Bjergby, og han døde 28. januar 1974 i Nykøbing M. Han blev gift 28. marts 1924 i Nykøbing M. med Marie Andrea Christensen. Hun er født 22. juli 1896 i Nykøbing, død 29. maj 1978 i Nykøbing, datter af fisker Søren Chr. Christensen og hustru Mette Marie Jacobsen.

Bosat: Sindbjerggårds mark.

Karl Otto Jensen blev uddannet ved landbruget og byggede 1928 en ejendom på Sindbjerggårds mark, som han drev i ca. 40 år, hvorefter den blev overtaget af sønnen Arne.

Marie Andrea Christensen gik i skole i Legind og Nykøbing. Hun var uddannet som smørrebrødsjomfru.

Børn: IX.M.1.-IX.M.5.

IX.N. INGVARD JENSEN

er født 7. januar 1900 i Bjergby, og han døde 27. januar 1954 i Randers. Han blev gift 8. august 1937 i Vejrum med Frida Nielsen, der er født 11. februar 1912 i Vejrum.

Bosat: Frueled 14, 7900 Nykøbing M.

Ingvard Jensen fik folkeskoleuddannelse, hvorefter han blev udlært som kommis. I 1937 købte han købmandsforretning i Lyby og havde denne til 1939, og derpå drev han ismejeri i Skive i 14 år, hvorefter familien bosatte sig i Randers, hvor han havde tobaksforretning. Frida Nielsen gik i skole i Vejrum og tjente derefter som husassistent indtil giftermålet.

Børn: IX.N.1.-IX.N.4.

IX.N.1. ERNA JENSEN

er født 22. december 1937 i Lyby. Hun blev gift 5. maj 1957 i Nykøbing M. med Arne Jensen, der er født 10. marts 1936 i Nykøbing M. som søn af matros Jens Peter Jensen og hustru Anna Katrine Blaaberg.

Bosat: Fruevej 42, 7900 Nykøbing M.

Erna Jensen fik folkeskoleuddannelse og blev derefter uddannet som smørrebrødsjomfru i Randers. Senere begyndte hun som rengøringsassistent. Arne Jensen fik folkeskoleuddannelse og lærte derefter tjenerfaget. Værnepligten aftjente han 1955 ved marinen og var bl.a. tjenestegørende på frigatten Thetis. Han sejlede som tjener indtil giftermålet og begyndte senere som arbejdsmand, bl.a. i byggebranchen.

Børn: IX.N.1.a.-IX.N.1.b.

IX.N.1.a. ERIK JENSEN

er født 6. oktober 1957 i Nykøbing M. Han er kommis.

IX.N.1.b. BIRTHE JENSEN

er født 21. april 1965 i Nykøbing M.

IX.N.2. ERLING JENSEN

er født 3. maj 1940 i Skive. Han er gift med Grethe Christensen og har to børn. Familien bor i Højbjerg.

IX.N.3. BENT IVAN JENSEN

er født 8. juli 1944 i Skive. Han blev gift 3. august 1968 i Ringkøbing med Jytte Margit Faurbye, der er født 23. august 1946 i Ringkøbing som datter af fuldmægtig Svend Aage Faurbye og hustru Lilly.

Bosat: Snebærvej 4, 6950 Ringkøbing.

X. PEDER NIELSEN

er født 24. marts 1861 i Galtrup by og sogn, og han døde 1922 i Viborg. Han blev gift 4. maj 1882 i Frøslev med Mariane Christensen, der er født 24. februar 1860 i Frøslev, død 1920 i Viborg, datter af husmand Chresten Nielsen Vester og hustru Sidsel Marie Andersdatter.

Bosat: Frøslev vang.

Peder Nielsen nævnes 1883 som indsidder (lejehusmand) i Frøslev vang, men 1903 flyttede han til Nykøbing og derefter til Viborg, hvor han fra 1908 virkede som gartner.

Børn: X.A.-X.G.

NIELS KRISTIAN NIELSEN

er født 7. januar 1883 på Frøslev vang. Han døde som barn.

X.B. CHRISTIAN NIELSEN

er født 2. februar 1885 på Frøslev vang i Frøslev sogn, og han døde 1941 i Viborg. Han blev gift i Nykøbing med Karen Marie Christensen.

Bosat: Viborg.

Efter Christian Nielsens død bragte Viborg Stifts Folkeblad en nekrolog, hvori det bl.a. hedder: Chr. Nielsen, der blev 55 år gammel, stammede fra Mors, hvor hans forældre boede i Flade. Sammen med dem flyttede han omkring 1908-10 til Viborg. Han var udlært som murer, men arbejdede en overgang her i byen som agent for forsikringsselskabet Dannebrog. Senere tog han igen fat som murer, og endelig drev han i en del år slagterforretning i Dumpen. I nogle år boede han og hans hustru i en ejendom, som de havde købt på Århusvej, men for et par år siden flyttede de ind i lejligheden i Sct. Mathiasgade 86. Chr. Nielsen havde været syg de sidste år. En lammelse, der begyndte i det ene knæ, bredte sig efterhånden til hele underkroppen, så han måtte tilbringe den tid, hvor han var oven senge, i en rullestol. Søndag eftermiddag forværredes hans tilstand, og i går eftermiddags døde han. --

Børn: X.B.1.-X.B.3.

X.B.1. CARLA NIELSEN

er født 11. september 1911 i Nykøbing M. Hun blev gift 2. juli 193- i Viborg med Henry Wiljam Nørgaard, der er født 22. marts 1908 i Tarm, død 15. december 1977 i Viborg, søn af snedker Jens Nørgaard.

Bosat: Rughavevej 31, 8800 Viborg.

Carla Nielsen gik i skole i Viborg. Hun har deltaget i mandens erhvervsvirksomhed.

Henry Wiljam Nørgaard blev udlært som blikkenslager og drev selvstændig virksomhed indenfor VVS-branchen i næsten 50 år.

Børn: X.B.1.a.-X.B.1.c.

X.B.1.a. LILLI NØRGAARD

er født 15. oktober 1937 i Viborg. Hun har været gift med Henry Mortensen og har to børn.

Bosat: Pebermyntevej 49, 8800 Viborg.

X.B.1.b. KNUD HELGE NØRGAARD

er født 7. november 1943 i Viborg. Han er fuldmægtig, gift med Anne Margrethe og har et barn.

Bosat: Mimørsvej 29, 8800 Viborg.

X.B.1.c. BIRTHE NØRGAARD

er født 6. maj 1945 i Viborg. Hun er gift med Ole Hansen og har et barn.

Bosat: P. Stubsvej 31, 9600 Års.

X.B.2. ANNE G. NIELSEN

er født 1915 i Viborg. Hun var gift med fisker Eigil Rasmussen, og der var et barn i ægteskabet.

Bosat: Errindlev havn, 4895 Errindlev.

X.B.3. ELLY NIELSEN

er gift med Johannes Larsen, og der er to børn i ægteskabet.

Bosat: Errindlev havn, 4895 Errindlev.

X.C. NIELS KRISTIAN NIELSEN

er født 11. december 1889 på Frøslev vang. Han var cigarsørterer og boede i København, hvor han var gift med Olga. Ægteparret efterlod sig datteren Vivi, gift Jørgensen.

X.D. ANTON KARL MARINUS NIELSEN

er født 11. juli 1892 på Frøslev vang. Han var cigarfabrikant i København, var gift med Anna og havde to børn.

X.E. SIGURD MARINUS NIELSEN

er født 26. november 1894 på Frøslev vang, og han døde sst. 14. oktober 1895.

X.F. SIGURD MARINUS ØRNDORF

24. februar 1920 navneændring fra Nielsen, er født 29. juli 1897 i Frøslev vang, og han døde 11. august 1976. Han blev gift i Sct. Johannes kirke i København 23. juli 1927 med Karen Sørensen Katstrup, der er født 8. februar 1897 i Fredens sogn i København, død 6. november 1971 på Blegdamshospitalet, datter af inspektionsbetjent Søren Peder Sørensen Katstrup og hustru Ane Marie Madsen.

Bosat: København.

Sigurd Marinus Ørndorf var handelsuddannet og drev vin- og tobaksforretning på Østerbro og et par steder på Amagerbrogade, ligesom han drev virksomhed som cigarfabrikant forskellige steder i København. Han blev skilt 23. maj 1960 og giftede sig igen. I sidste ægteskab var der en søn.

Karen Sørensen Katstrup bestod realeksamen og blev kontoruddannet. Hun var i en årrække bogholderske hos højesteretssagfører Brorson & Lassen.

Datter: X.F.1.

X.F.1. LIZZIE KATSTRUP ØRNDORF

er født 18. september 1930 på Rigshospitalet. Hun blev gift 15. oktober 1960 i Sct. Johannes kirke med Anker Emil Frandsen, der er født 14. september 1902 i Gjerlev sogn ved Randers, død 7. marts 1972, søn af blikkenslager Jens Jensen Frandsen og hustru Kirsten Marie Petrea Pedersen.

Bosat: Præstebakken 65, 2830 Virum.

Lizzie Katstrup Ørndorf tog studentereksamen 1949 fra Nørre gymnasium og lærereksamen fra N. Zahles seminarium 1951. Hun havde ansættelse ved Københavns kommune fra januar 1952 til august 1962 og har siden været ved Lyngby-Tårnbæk kommune (overlærer).

Anker Emil Frandsen tog lærereksamen fra Ranum seminarium 1923. Han havde ansættelse ved Københavns kommune 1926-1967. Han bestod studentereksamen fra aftenkursus 1926 og blev cand. polit. fra Københavns universitet 1933. Han har undervist ved Niels Brocks handelsskole.

X.G. ALFRED THEODOR ØRNDORF

24. februar 1920 navneændring fra Nielsen, er født 3. december 1900 på Frøslev vang i Frøslev sogn. Han blev gift første gang 4. december 1921 i Odense med Thora Nielsen, der er født 27. juli 1895 i Odense, død 1972, gift anden gang 26. august 1950 i Helsingør med Ann Margit Pedersen, der er født 31. marts 1913, datter af købmand Martin Alfred Pedersen og hustru Georgia Louise Johansen.

Bosat: Himmerlandsvej 11, Vegger, 9240 Nibe.

Alfred Theodor Ørndorf drev i 25 år cigarfabrik i København og gik derefter over i hotelbranchen. Han har bl.a. drevet Svinninge kro og Hotel Phønix i Nykøbing S. samt Hotel Phønix i Viborg. Sidst drev han Vegger kro, som sønnen overtog i 1979.

Ann Margit Pedersen er uddannet indenfor hotelbranchen (kok).

Børn: X.G.1.-X.G.5.

X.G.1. TOVE ØRNDORF

er født 31. december 1922 i København, og hun døde 1. september 1978. Hun var gift første gang med Erik Granberg og anden gang med Steen Grundtvig Sørensen. Hun arbejdede som hjemmesygeplejerske og boede ved sin død i Årby, hvor hun havde bygget et parcelhus.

Børn: X.G.1.a.-X.G.1.c.

X.G.1.a. PETER GRUNDTVIG SØRENSEN

er født 12. september 1946. Han er læge og gift med lægesekretær Mimi Sønderup.

Bosat: Ellekrogen 2, 2950 Trørød.

X.G.1.b. SØREN GRUNDTVIG SØRENSEN

er født 24. oktober 1952 i Glostrup. Han blev gift 31. maj 1974 i Holbæk med Bodil Lykke Knokgaard, der er født 2. maj 1951, datter af Marius Knokgaard og hustru Ebba.

Bosat: Møllestensparken 51, 4300 Holbæk.

Søren Grundtvig Sørensen tog matematisk-fysisk studentereksamen fra Kalundborg gymnasium 1971 og blev derefter optaget på Danmarks ingeniørakademi. Han havde 1973 et 9-måneders ophold på Den rejsende højskole og var på en 4-måneders studietur til Asien. I 1976 tog han eksamen fra maskinafdelingens system- & proceslinje (produktionsingeniør) og blev samme år ansat på Teknologisk instituts afdeling for driftsteknik. Han aftjente civil værnepligt i 11 måneder på Holbæk museum 1978. I 1979 blev han ansat som driftsleder på en maskinfabrik og var her til 1979, da han blev ansat ved B. & W. Coronet, senere Coronet Boat A/S.

XI. KAREN MARIE NIELSDATTER

er født 30. oktober 1863 i Galtrup by og sogn. Hun blev gift 31. oktober 1889 i Solbjerg med Poul Nielsen Harring, der 1889-90 nævnes som maler i Ø. Assels by og sogn. Han er født 27. januar 1857 i Sillerslev i Ø. Assels sogn som søn af indsidder Jens Wæver Poulsen (Harring) og Johanne Marie Jensdatter. Søn: XI.A.

XI.A. NIELS MARIUS THOMAS PAINE POULSEN HARRING

er født 5. februar 1890 i Solbjerg by og sogn.

XII. JOHANNE NIELSEN

er født 8. september 1866 i Erslev by og sogn, og hun døde 14. februar 1935 på Venø. Hun blev gift 28. marts 1893 i Solbjerg med Martin Olesen. Han er født 2. oktober 1865 i Blidstrup sogn, død 27. februar 1942 på Venø, søn af husmand Ole Gramstrup Markussen og hustru Helle Kirstine Nielsdatter. Johanne Nielsen fik folkeskoleuddannelse og lærte derefter syning. Hun gik rundt omkring i hjemmene med sin symaskine. Martin Olesen gik i skole i V. Assels. Han tjente forskellige steder ved landbruget, bl.a. på herregården Blidstrup. Efter giftermålet bosatte parret sig på Venø, hvor han drev lidt landbrug og samtidig virkede som fisker.

Børn: XII.A.-XII.H.

XII.A. OLINE NIELSINE OLESEN

er født 6. juni 1894 i Venø by. Hun blev gift 1. maj 1915 i Venø kirke med Johan Martin Møller. Hun kaldes da Grimstrup Olesen. Johan Martin Møller, træhandler i Struer, er født 22. juni 1889 i Hanbjerg som søn af bolsmand Andreas Frederik Møller og hustru Kristine Johannesen.

Børn: XII.A.1.-XII.A.2.

XII.A.1. ANDREAS FREDERIK MØLLER

er født 25. januar 1916 i Struer.

XII.A.2. ANNA HELENE MØLLER

er født 11. december 1916 i Struer.

XII.B. NIELS ANDREAS OLESEN

er født 12. marts 1896 i Venø by, og han døde i oktober 1970 i København. Han blev gift i Holmens kirke med Rosa Camilla Hansen, der er født i Glumsø.

Bosat: København.

Niels Andreas Olesen var overminemekaniker.

Børn: XII.B.1.-XII.B.4.

XIII. ANDERS NIELSEN

er født 11. marts 1870 i Erslev by og sogn, og han døde 1935 på Venø. Han blev gift 12. maj 1896 i Humlum med Jensine Poulsen. Hun er født 20. februar 1870 i Humlum, død 1950 på Venø, datter af fisker og husmand Mads Poulsen og hustru Mette Marie Jensen.

Bosat: Venø.

Anders Nielsen fik folkeskoleuddannelse og tog senere til Venø, hvor han sammen med svogeren købte en båd og ernærede sig ved fiskeri. Han købte desuden en landejendom, som han drev sideløbende med fiskerierhvervet. Jensine Poulsen gik i skole i Humlum og tjente derpå som husassistent indtil giftermålet.

Børn: XIII.A.-XIII.M.

XIII.A. dødfødt søn

30. marts 1897 i Venø by.

XIII.B. ANNA DORTHEA NIELSEN

er født 28. februar 1898 i Venø by, og hun døde sst. 25. april 1916, 18 år gammel.

XIII.C. MADS POULSEN NIELSEN

er født 25. august 1899 i Venø by. Han blev gift 5. maj 1932 i FASTER kirke med Bodil Jensine Jessen, der er født 23. juni 1902 i Borris. død i december 1952 i København, datter af indsidder Morten Jessen og hustru Ane Kristine Madsen, Flodgård mark.

Bosat: Venø.

Mads Poulsen Nielsen gik i skole på Venø og havde senere et ophold på Rønde højskole. Han har hele sit liv ernæret sig ved fiskeri. Bodil Jensine Jessen gik i skole i FASTER. Hun lærte syning og virkede som syerske indtil giftermålet.

Børn: XIII.C.1.-XIII.C.2.

XIII.C.1. INGA MARIE NIELSEN

er født 2. maj 1933 i Venø by. Hun blev gift 24. oktober 1953 i Venø kirke med Kaj Mygind, der er født 3. juni 1925 i Voldby som søn af Eiler Martinus Mygind og hustru Anna Marie Ludvigsen.

Bosat: Klitten 9, Venø, 7600 Struer.

Inga Marie Nielsen gik i skole på Venø og var sommeren 1952 elev på Danebod højskole. Hun tjente som husassistent indtil giftermålet. Kaj Mygind gik i skole i Gjerrild. Han blev uddannet ved landbruget og havde forskellige pladser til 1959, afbrudt af et ophold på Kærehave landbrugssko-

F O R S L Æ G T E N

Denne Morsø-slægt har sit udgangspunkt i Niels Jensen, der var gift tre gange og havde tretten børn, født i årene fra 1839 til 1870. - Derfor består forslægten af en anetavle for Niels Jensen, samt en for hver af hans to sidste koner; da efterslægten af hans første ægteskab - een levedygtig datter - ikke er fulgt, er der heller ingen anetavle for Niels Jensens første kone.

Først følger anetavle for Niels Jensen, 1810-1889, der i en snes år ejede den gård, hvor Galtrup Højskole blev oprettet 1864; sidst var han husmand i Solbjerg. Blandt hans forfædre var en fisker fra Harboøre, der i 1690'erne forlod den barske hjemstavn og det farefulde fiskeri på Vesterhavet og bosatte sig i Skarum på Mors, hvorfra han kunne drive fjordfiskeri. - Den af forfædrene, hvis liv er bedst belyst, er morderen Jens Pedersen Søndergaard, der i 1728 stak sin karl ihjel med en brødkniv i sin gård, Søndergård i Hesselbjerg.

Derpå følger anetavlen for Niels Jensens anden kone Karen Marie Poulsdatter, 1820-1859, der var af den kendte Dahlgaard-slægt fra Smedegård i Galtrup og Vestergård i Tødsø; - hendes bror i Tødsø blev farfar til ministeren Bertel Dahlgaard.

Ved udarbejdelsen af hendes anetavle har nu afdøde provst Peter Filtenborgs fine arbejde: Slægtsbog for Sogndegn Sejer Olesen Leth og Hustru Ida Nielsdatter fra 1938 været en uvurderlig hjælp.

Karen Marie Poulsdatter (Dahlgaard)'s anetavle er delt i to afsnit, idet hendes nærmeste forslægt med forældre, bedsteforældre o.s.v. er behandlet først; derpå følger en særskilt anetavle for hendes tip-oldeforældre Sejer Olesen Leth, 1711-1760, sogndegn for Galtrup og Øster Jølby med bopæl i Tøving, ejer af bl.a. Jølbygård og Filtenborg i Ml. Jølby, Solbjerg sogn, og hustru Ide Nielsdatter Lang, ca. 1710-1780.

- Gennem Ide Langs mødrene slægt er der gennem mange kvindeled afstamning fra gamle adelsslægter og fra det gamle danske kongehus.

Til sidst følger en anetavle for Niels Jensens tredje kone Ane Dorthea Pedersdatter (Boe), 1827-1895. Også hendes forslægt rummer interessante personligheder; hun var således oldebarn af "profeten i Jørsby", selvejergårdmanden Peder Lassen Grud, 1744-1812, der omkr. 1770 var leder af en religiøs bevægelse.

Ane Dortheas mødrene slægt stammede - ligesom Niels Jensens anden kone - fra Villads Nielsen, ca. 1633-1686, der fra 1668 var sogndegn for Galtrup og Øster Jølby med bopæl i Tøving. - Ane Dortheas moster Ane Nielsdatter, født 1793, fik i 1820'erne flere børn med herregården Ullerups ejer Frederik Hauch Stadel.

Beskrivelsen af de enkelte anepar er formet efter et fast system, idet parrets navne, fødsels- og dødsår efterfølges af et fortællende stykke om parrets sociale og økonomiske forhold - med henvisning til de fundne og benyttede kilder og dokumenter.

Derpå følger uddrag af kirkebøger og lignende vedrørende parret, samt evt. oplysninger om deres børn.

Til slut følger større eller mindre udtog af fundne dokumenter til belysning af forfædrenes forhold.

Som Jeppe Aakjær siger i indledningen til digteren Blichers Livstragedie er det hensigten at lade samtiden "føre ordet, og vor opgave kun den at

stå i baggrunden og dreje linsen, så lyset falder på de rigtige steder". Dokumenterne er således ikke fordøjede, men taler for sig selv. - De forbindende stykker er ligeledes påvirket af sproget i de dokumenter, der kun delvis er medtaget.

Både i disse dokumenter og andet steds i teksten forekommer gamle ord og vendinger, som kan synes uforståelige for de yngre generationer, hvorfor forslægten afsluttes med en ordliste med forklarende bemærkninger.

NIELS JENSEN

født 1810, død 1889.

- Hans levned og tre ægteskaber.

Niels Jensen boede først i Galtrup, hvor han fra 1841/42 til 1864 ejede den ejendom, hvor Galtrup Højskole startede i efteråret 1864. Derpå købte han en gård vestligst i Erslev, men flyttede senere til et husmandssted i Solbjerg.

Han var født i januar 1810 i Erslev by og sogn, hjemmedøbt 17. januar og i kirke 4. marts, søn af Jens Andersen og hustru Sidsel Nielsdatter; som faddere nævnes Karen Nielsdatter, tjenende Jens Madsen i Solbjerg, Inger Andersdatter i Erslev, Mikkel Kirk, Villads (Steffensen) Dalgaard og Jens Madsen af Solbjerg.

- Ved Niels Jensens konfirmation 1826 får han bemærkningen "temmelig god kundskab, nærseende, vanskelig udtale og sædelig opførsel" med på vejen.

Niels Jensen, gift husmand, døde 14. maj 1889 i Solbjerg by og sogn, 79 år gammel; det nævnes, at han blev begravet i Galtrup - hvor hans to første koner og tre af børnene jo allerede lå begravet.

Han nævnes som 29-årig tjenestekarl af Sundby, da han blev gift første gang 16. juni 1839 i Galtrup med pigen Maren Jensdatter, 26 år, hjemme hos faderen husmand Jens Madsen i Galtrup; forlovere var Christen Jepsen, gårdmand i Pismølle i Øster Jølby (gift med brudgommens søster), Jens Madsen i Galtrup, husmand, begge med ført pen.

Maren Jensdatter var født 1811 i gården Filtenborg i Solbjerg sogn, hjemmedøbt 24. november og i kirke 1. søndag efter hellig 3 konger 1812, datter af Jens Madsen Filtenborg og hustru Anne Margrethe Madsdatter; faddere var Peder Ørgaard, Lars Hangaard, Peder Madsen, Peder Bechhøj og Maren Madsdatter.

Maren Jensdatter, bolsmand Niels Jensens hustru i Galtrup, døde 15. april 1844 i barselsseng (efter den tredje fødsel), 33 år gammel.

Af de tre børn af Niels Jensens første ægteskab blev kun een fuldvoksen og gift, nemlig datteren Ane Margrethe Nielsdatter, født 1839. - Hun kom som barn i pleje hos sin barnløse, men velhavende morbror (1) Mads Jensen Filtenborg, 1801-1861, gårdmand i Øster Assels, efter hvem hun arvede 2200 rdlr.

Maren Jensdatter var altså datter af Ane (Anne) Margrethe Madsdatter (Filtenborg), 1766-1844, der blev gift første gang 1790 med Christen Jensen Kjælde, 1754-1794, og anden gang 1795 med Jens Madsen Kjellergaard, 1768-1843; begge mændene blev kaldt Filtenborg efter hendes fødegård, hvor de boede (2).

Ane Margrethe og hendes anden mand flyttede på deres ældre dage til ejendommen Præstbrohus i Galtrup sogn, hvorfra de ifølge aftægtskontrakt af 27. juni 1842, læst 2. juli (3), flyttede ind hos Niels Jensen sammen med deres ugifte datter Kirsten Marie, født 1808; hun var åndsvag og døde først 1857 hos Niels Jensen.

Efter Maren Jensdatters død blev gårdmand og enkemand Niels Jensen, 34 år, ifølge Erslev kirkebog gift anden gang 15. november 1844 i Galtrup kirke med Karen Marie Poulsdatter, 24 år, datter af afdøde gårdmand Poul Dahlgaard i Erslev; forlovere var C. Pedersen (skolelærer i Erslev) og Christen Dahlgaard (brudens bror).

Karen Marie (Dahlgaard) var født 27. april 1820 i Erslev by og sogn, datter af Poul Christensen Dahlgaard og hustru Kirsten Marie Jensdatter (Filtenborg), gårdbeboere i Erslev; faddere var Hans Pedersens kone i Bjrndrup, Christen Poulsen, Jens Filtenborg, Mikkel Kirk og Josef Filtenborg, alle af Erslev.

Både Niels Jensens første og anden kone var altså ud af Filtenborg-slægten, idet den første var kusine til den andens mor (4).

Karen Marie Poulsdatter (Dahlgaard), bolsmand Niels Jensens hustru i Galtrup, døde 11. marts 1859 af slimfeber, 39 år gammel. - Hun havde da født ham seks børn, der alle var levedygtige og var i alderen fra 11 til 1 år.

Efter hendes død blev Niels Jensen gift tredje gang 11. november 1859 i Solbjerg med pigen Ane Dorthea Pedersdatter af Mellem Jølby i Solbjerg sogn, 32 år; forlovere var Peder Madsen Bo (brudens far) og Christen Poulsen Dahlgaard.

Ane Dorthea var født 12. november 1827 i Sdr. Dråby sogn og by, datter af husfæster Peder Madsen Boe og hustru Johanne Nielsdatter (senere gårdfolk i Mellem Jølby); gudmor ved dåben var (mosteren) Ane Nielsdatter i Skarum, faddere var Søren Krøll, gårdmand, Christen Krøll, husmand, og ungkarl Peder Christian Madsen Boe, alle af Sdr. Dråby.

På sine ældre dage flyttede Ane Dorthea, der havde født fire levedygtige børn, til Venø, hvor de to yngste børn boede. - Ane Dorthea Pedersdatter Boe, enke efter husmand i Solbjerg på Mors Niels Jensen, døde 17. juli 1895 på Venø, 67 år gammel. - Hun blev begravet på Venø.

Niels Jensen var fra giftermålet 1839 indsidder (lejehusmand) - vel hos svigerforældrene i Præstbrohus - til 1842, da han dette års 1. april efter købekontrakt af 29. maj 1841 og skøde af 25. juni 1842, begge dele tinglæst 16. juli 1842 (5), efter Jens Mikkelsen Kirk i Galtrup overtog dennes ejendom på 1 td. 4 skpr. hartkorn for 1400 rbdlr. sølv. Med i købet fulgte 1 td. byg, 4 skpr. hvid havre og 5 skpr. broget havre i godt forsvarligt korn, samt 11 læs halm. Mads Jensen Filtenborg i Øster Assels (Niels Jensens svoger) underskrev som kautionist og selvskyldner for Niels Jensen selve købekontrakten.

27. juni 1842, læst 2. juli (6), oprettedes aftægtskontrakt mellem Niels Jensen og svigerforældrene Jens Madsen og Ane Margrethe Madsdatter, samt deres datter Kirsten Marie Jensdatter, der til afbenyttelse deres livstid skulle have stillet en stue med 2 fag og 2 sengesteder, samt kammer og gang, samt 1 fag til køkken til rådighed.

Desuden skulle de have forskellige årlige leverancer og fri begravelse. Aftægten blev udregnet til 94 rbdlr. årlig, altså for fem år 470 rbdlr., samt tre begravelser til 30 rbdlr., ialt 500 rbdlr. sølv, som blev tinglæst med første prioritet i ejendommen.

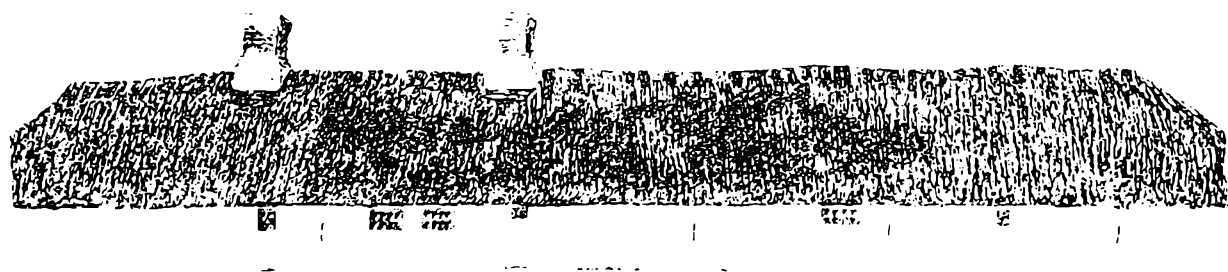
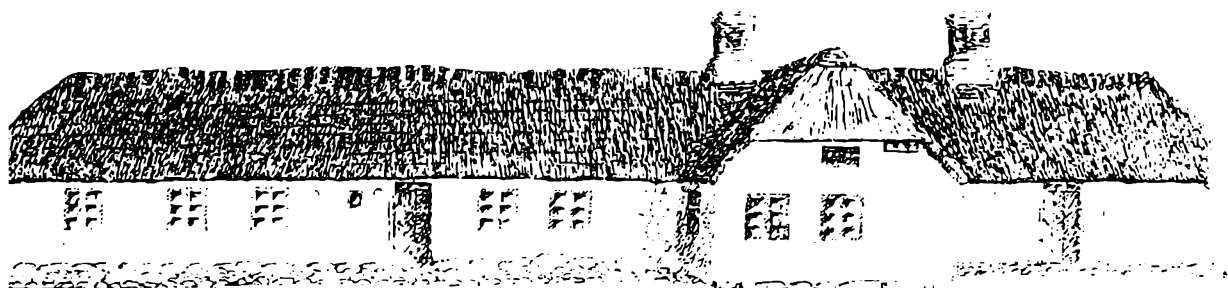
Desuden udstedte Niels Jensen samtidig (7) en panteobligation til gårdmand Mads Jensen Filtenborg i Øster Assels på 600 rbdlr. sølv med anden prioritet i gården næst efter nævnte aftægt.

Ligeledes samtidig, altså 27. juni 1842, læst 2. juli (8), udstedte husmand Jens Madsen (Filtenborg) i Galtrup arvefæsteskode til svigersønnen Niels Jensen på et kærskifte til tørvegravning - oprindeligt tilhørende en ejendom på 4 skpr. 2 fjkr. 4/5 alb. hartkorn. Kærskiftet var 85 alen i den østre side, 41 alen bred i den søndre ende, 146 alen lang i vestre side og 97 bred i nordre ende, alt for 32 rbdlr. sølv, samt årlig 4 mk. sølv. Efter 50 år hjemfaldt lodden til ejendommens ejer, der for sig og hustru for livstid forbeholdt sig een dags skudtørvsgrøft med 5 folk årlig. Halvdelen af dette kærskifte udlejede Niels Jensen efter kontrakt af 8. juli 1847, læst 24 juli (9), for 50 år til gårdmand Johannes Poulsen i Sundby for 35 rbdlr. sølv en gang for alle; stykket målte 146 alen mod vest, 135 alen mod øst, 27 alen mod nord og 23 alen mod syd.

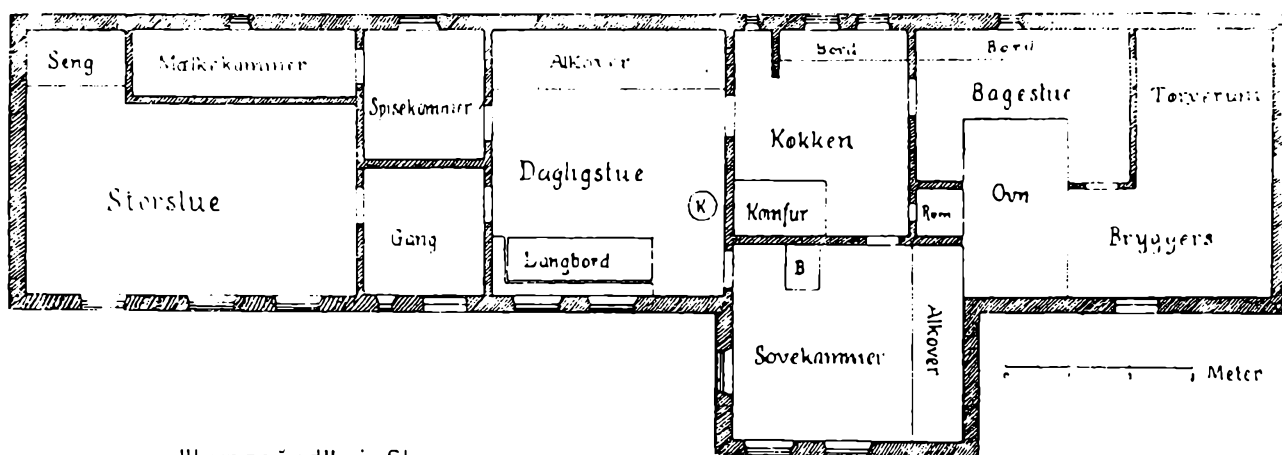
Et godt og grundigt indtryk af forholdene på den 1 1/2 td. hartkorn store ejendom i Galtrup fås af skiftet 9. maj og 19. juni 1844 (10) efter Niels Jensens første kone Maren Jensdatter; hun arvedes af enkemanden og de tre børn Jens Nielsen, 4 uger gammel, Anne Margrethe Nielsdatter, 4 år, og Sidsel Nielsdatter, 2 år, hvis formynder var (morbroderen) gårdmand Mads Filtenborg i Øster Assels.

Boet blev registreret og vurderet således:

	rbdlr.	mk.	sk. sølv
1 væv	2	0	0
3 sække og 2 poser	2	0	0
4 løb	0	3	0
2 grynkuber	0	1	0
1 ostehæk	0	1	0
1 høle med tilbehør	0	5	0
1 rokke og 1 tohæk (tuh-hæk, uldhæk)	0	4	8
1 garnvinde og haspetræ	0	1	8
I østerstuen:			
1 sengested	2	3	0
1 dragkiste	2	3	0
1 kiste	2	2	0
1 do.	0	4	0
4 par tekopper	0	1	0
1 tepotte og 1 kaffekande	0	1	0
I dagligstuen:			
1 jern bilæggerkakkellovn	8	0	0
1 stueur	2	0	0
1 mælkehylde	0	4	0
1 par messingstager og 1 strygejern	1	3	0
1 bord og 1 skammel	0	4	0
1 lænestol	0	2	0
2 stole	0	0	8
1 tavle (tavelet?)	0	0	8
I spisekammeret:			
1 bord med skuffe	0	1	8
2 ølfjerdinger	0	3	0
4 flasker	0	1	8
1/2 dusin tallerkener	0	2	0

Stuehus til Lynggård i Skarum (fra "Historisk Aarbog for Hors" 1923)

"Lynggård" i Skarum.

Typisk stuehus (råling) i en Morsøgård på 5-6 tdr. hartkorn. Huset her er bygget i 1790'erne ved gårdens udflytning på marken; tilbygningen mod syd med sovekammer er dog en senere tilføjelse, ligesom bilæggeren ved den lej- lighed er flyttet ind i sovekammeret og i stuen erstattet med en anden kak- kelovn.

2 flasker	0	0	10
2 gryder og 1 øltønde(?)	0	1	4
1 rok og 1 ten	0	1	0
3 saltfjerdinger	0	1	8
1 ...	0	0	12
1 kofs og 2 øl...	0	1	4
I kobber fyrfad	0	1	0
I sovekammeret:			
1 bord med skuffe	0	2	0
1 lænestol	0	3	0
1 sengested	0	1	8
1 overdyne, vadmels	3	0	0
1 do. underdyne	1	0	0
2 hovedpuder	1	0	0
1 hvid vår	0	2	0
1 blåstribet olmerdugs overdyne	5	0	0
1 underdyne	2	0	0
2 puder	1	0	0
1 par lagner	1	0	0
1 stob(?) og 1 ...	0	2	8
I køkkenet:			
1 skorstensplade	1	3	0
1 trefod og 1 ildklemme	0	4	0
1/2 dusin mælkefade	0	1	0
1/2 dusin tallerkener	0	0	8
1 mælkespand	0	1	8
2 do.	0	1	8
I bryggerset:			
1 kobberkedel i grue	6	0	0
1 kar	0	3	0
3 do.	0	5	0
3 do.	0	3	0
1 balje	0	1	0
ovnredskab	0	0	8
I mælkekammeret:			
1 par kværne i bing	1	4	0
2 solde	0	3	0
3 grynkuber	0	1	4
2 solde og 1 timse	0	3	4
1 lygte	0	1	0
1 mælkeskab	0	2	8
1 kerne	0	1	0
1 jerngryde	0	4	0
2 ostebøtter	0	0	12
2 lergryder	0	0	8
1 smørtrug	0	0	8
I laden:			
2 fåretruge	0	1	8
1 spade, 1 fork og 2 river	0	3	0
1 hakkelseskiste med kniv	0	3	0
1 sædeløb og 1 trug	0	1	0
I hugkammeret:			
1 økse, 1 hammer og hovtang	0	4	0
2 grebe	0	3	0

1 stol	0	1	0
skudtørvspader	0	3	0
1 kratte	0	2	0
1 tjærekande og 1 sav	0	1	4
1 ... og 1 høvl	0	0	12
1 hjulbor	0	3	0
1 slibesten	1	0	0
5 mæg vognfjæl	0	3	0
1 vogn med afsæt	16	0	0
1 plov med tilbehør	5	0	0
1 harve	5	0	0
1 vandtrug	0	2	0
1 sæt hestedræt	0	4	0
I stalden:			
1 skimlet hoppe, 18 år	14	0	0
1 rød hest	7	0	0
1 sortbroget ko	13	0	0
1 do., 3 år	12	0	0
8 får	20	0	0
den afdødes gangklæder	20	0	0
Huset med tilliggende jordejendomme af hartkorn 1 td. 4 skpr., hvorpå skøde af 25. juni 1842 blev fremlagt, ansattes til værdi	<u>1200</u>	0	0
Summa	1381	5	10
Skiftet fortsat og sluttet 19. juni 1844, hvor boets passiver blev anført med: På ejendommen hæftede aftægt til Kirsten Marie Jensdatter efter kontrakt af 27. juni 1842	350	0	0
Skyldig til Mads Filtenborg i Øster Assels med anden prioritet	600	0	0
1 års renter heraf	24	0	0
Til Karen Gade i Sundby	20	0	0
Til farver Struntze i Nykøbing	10	0	0
Til købmand C. Steenberg i Nykøbing	8	0	0
Til købmand Knudsen i ibidem	3	3	0
Den afdødes begravelse	20	0	0
Enkemandens begravelse med samme sum	20	0	0
Skifteomkostninger (ialt)	<u>32</u>	5	5
Ialt	1088	2	5
Boets beholdning blev således	293	2	5
Hvoraf enkemanden tilkom halvdelen	146	4	10 1/2
Den resterende halvdel	146	4	10 1/2
1/2% afgift efter forordningen af 8. februar 1810	<u>0</u>	4	6 1/2
	146	0	4

Hvoraf sønnen tilkom halvdelen 73 rbdlr. 2 sk. sølv. De to døtres arvepart på 73 rbdlr. 2 sk. sølv forhøjede enkemanden af kærlighed til sine børn til 100 rbdlr., så hver af døtrene kunne få 50 rbdlr., hvortil han ville skænke dem 1 sengs klæder og 1 dragkiste.
Skiftet blev underskrevet af Niels Jensen egenhændigt.

Ejendommens 1 td. 4 skpr. hartkorn blev ved matrikuleringen 1844 (11) forandret til 1 td. 4 skpr. 3 fjkr. 2 1/2 alb. og fik matr. nr. 3b; gården var altså udstykket fra 3a (Smedegård i Galtrup), der i vor tid ejes af Klaus Dalgaard.

Til forening med gården i Galtrup lejede og senere købte Niels Jensen af gårdmand Jens Christensen Smed i Erslev ved lejekontrakt af 10. april 1847, læst 3. juli (12), og skøde af 13. november 1847, læst 27. november (13), matr. nr. 15f i Erslev på 3 skpr. 2 3/4 alb. hartkorn. Købesummen var 200 rbdlr. sølv.

I lejekontrakten, der gjaldt for 1000 år, beskrives jordstykket som vestre halvdel af en vangelod, nemlig omtrent 9 tdr. bygsædeland, der mod nord grænsede til landevejen (Øster Jølby, Erslev, Nykøbing), mod syd til Niels Sejersens ejendom, mod vest til Øster Jølby mark og mod øst til den beholdne del. - Lejeprisen var ligeledes 200 rbdlr. en gang for alle.

Endnu i 1859 ejede Niels Jensen matr. nr. 15f i Erslev, og han solgte den ikke i 1864 sammen med gården i Galtrup, men om jordstykket så blev underlagt den gård i Erslev, som han da købte, vides ikke.

2. april 1859 var der skiftesamling (14) i boet efter Niels Jensens anden kone Karen Marie Poulsdatter i Galtrup, der sammen med ham havde seks børn; enkemanden fik da lov at hensesidde i uskiftet bo. Men 24. september 1859 (15) afholdtes skifte efter hende, hvor børnene anføres således:

Maren Nielsdatter, 14 år, Kirsten Marie Nielsdatter, 12 år, Jens Nielsen, 10 år, Karen Nielsdatter, 7 år, Poul Nielsen, 4 år, og Sidsel Nielsdatter, 1 år.

Som de seks børns fødte værge nævnes deres afdøde mors ældste bror gårdmand Christen Dahlgaard i Tødsø (Vestergård).

Boets aktiver var:

Gården i Galtrup på 1 td. 4 skpr. hartkorn
og 1 parcel i Erslev på 3 skpr. 2 3/4 alb.

hartkorn, blev vurderet til ialt

Ind- og udbo, samt besætning

	rdlr.	mk.	sk. rigsmønt
	2800	0	0
	200	0	0
	<u>3000</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Passiver:

Prioriteret gæld til Mads Filtenborg

Efter tinglæst skifteekstrakt skyldig

til datteren (af første ægteskab) Ane

Margrethe Nielsdatter

Løs gæld til forskellige

Skifteomkostninger (ialt)

Ialt

Boets beholdning blev

Hvoraf enkemanden tilkom halvdelen

Til deling blev den anden halvdel

Hvorfra afgik 1/2% i afgift

Igen

	600	0	0
	100	0	0
	300	0	0
	57	2	6 2/5
	<u>1057</u>	<u>2</u>	<u>6 2/5</u>
	1942	3	9
	971	1	13
	971	1	13
	4	5	2
	<u>966</u>	<u>2</u>	<u>11</u>

Hvoraf enkemanden og de seks børn hver tilkom 138 rdlr. 6 sk. rigsmønt, som enkemanden for børnenes vedkommende forhøjede til 150 rdlr.; således at forstå, at hver af sønnerne skulle have 125 rdlr. og 1 chatol med lås og lukke til 25 rdlr. og hver af døtrene 100 rdlr. og 1 sengs klæder med 12 pd. fyld, samt en dragkiste med lås og lukke til værdi 50 rdlr.

Niels Jensen udstedte 23. juni 1862, læst 5. juli (16), en panteobligation til gårdmand Jens Jensen Kibsgaard i Solbjerg på 700 rdlr. rigsmønt med første prioritet i gården i Galtrup med de godt 1 1/2 tdr. hartkorn; pantet blev udslettet 13. august 1864.

Ved skøde af 2. juli 1864, læst 13. august (17), solgte Niels Jensen til skolelærer Anders Kristian Poulsen Dal sin gård i Galtrup, matr. nr. 3b på 1 td. 4 skpr. 3 fjkr. 2 1/2 alb. hartkorn for 4400 rdlr. rigsmønt. Christen Kolds gode ven og hjælper Anders Kr. Poulsen Dal, 1826-1899, begyndte her i efteråret 1864 at drive Galtrup Højskole (senere Galtrup Efterskole, nu Hørsø Ungdomsskole).

Det var under såre beskedne ydre forhold (18), Galtrup Højskole eller - som den dengang kaldtes - "Bondehøjskolen i Galtrup" kom til at begynde. Den halve snes elever, der efter julen øgedes med 3-4, var i virkeligheden alle dem, der var plads til.

Bygningerne var gamle og bestod af to sammenbyggede længer, et stuehus mod nord, i retningen øst-vest, og en lade, ibygget stuehusets vestende mod syd. I storstuen, der brugtes som skolestue, var der dog forholdsvis vidt mellem væggene. Stuen gik gennem hele huset og endte mod nord i et udskud, der kun var skilt fra ved et par stolper, som bar "remmen", og som forresten i vinterens løb var en del i vejen, når karlene tog sig et rigtigt basketag. Bjælkeloftet lå lavt, og gulvet var selvfølgelig af ler, som opblødt af sneklumper - og spytklatter(?) - jævnlige måtte skrubes og fjernes med skovl. Et langt, hvidt bord med løse bænke stod ved den ene side af stuen. Det var det væsentligste bohøve.

Men skolearbejdet gik med liv og lyst. - Den første vinter havde N. P. Jespersen friskole med børn i den anden stue, og Poulsen Dals søster Kristine forestod husholdningen.

- Efter endt skoledag kom Poulsen Dal om aftenen med en bog - ofte en af Ingemanns romaner - og læste højt til det blev "nætterdaws". Eleverne fik deres mælkegrød, mens han selv helst nød en skål mælk og en "rundtenom" (brød). Og så gik man til ro i - fårestien.

Dette ejendommelige soverum lå i den søndre ende af laden indenfor en vognport og var blevet udvidet siden fårenes tid til tre senges længde. - Indtil jul kunne Poulsen Dal selv være derinde, men fra nytår, da flokken øgedes, måtte forstanderen tage sin tilflugt til vognporten. Her var der ingen vinduer, og gennem portdørene føg sneen ind og tildryssede til tider både sengen og manden, så han om morgenen så ud som en snemand.

I foråret 1865 tog man fat på opførelsen af en mere tidsvarende bygning. Gennem alle Poulsen Dals år på højskolen hørte den samme jord til skolen som i Niels Jensens tid. Da Poulsen Dal i sommeren 1885 overdrog skolen til Georg Himmelstrup fulgte blot en meget lille del af jorden med.

Poulsen Dal flyttede de af skolens bygninger, der var undtagne fra handelen, mod sydvest, hvor han på marken byggede sig en mindre ejendom - den senere Karl Søndergaards gård (ejes nu af Jens Borg).

Da Niels Jensen i 1864 solgte gården i Galtrup til højskolen havde han ved skøde af 18. juni 1864, læst 13. august (19), af gårdmand Peder Pedersen Sanddal i Erslev for 4400 rdlr. rigsmønt købt gården matr. nr. 2c i Erslev på 2 tdr. 3 fjkr. (eller 1 fjkr.) 1 1/4 alb. hartkorn.

Samtidig (20) udstedte Niels Jensen panteobligation på 800 rdlr. til husmand Peder Pedersen Sandal i Erslev med prioritet næst efter 900 rdlr. til Hørsø herreders overformynderi (vel mødrene arv til børnene af andet ægteskab).

Endnu i 1871 ejede Niels Jensen matr. nr. 2c i Erslev, der var en del af gården Øster Sandal. Ved købekontrakt af 13. december 1870 og skøde af 8. marts 1871, samt pantebrev af samme dato, alt læst 1. april 1871 (21), overdrog han til gårdejer Ane Jensen i Øster Jølby omtrent 14 tdr. bygsædeland udstykket fra matr. nr. 2c som matr. nr. 2h på 7 skpr. 3 fjkr. 2 3/4 (eller 1 1/2) alb. hartkorn for 1500 rdlr. - Jordstykket, der skulle forenes med køberens ejendom matr. nr. 13a i Øster Jølby, lå for sig selv nord for vejen til Øster Jølby; denne vej må ikke være landevejen Nykøbing, Erslev, Øster Jølby, men den mere sydligt gående vej mellem Erslev og Øster Jølby. - Samtidig pantsatte køberen jordstykket for 1000 rdlr. til sælgeren. Endnu i 1875 synes Niels Jensen at have været gårdejer i Erslev, men fra senest 1884 var han husmand i Solbjerg, hvor han ved sin død var ejer af en lille ejendom på godt 1 skp. 2 fjkr. hartkorn, nemlig matr. nr. 11z, v og u.

Ved skiftet 31. januar 1890 (22) efter Niels Jensen i Solbjerg, der var død 15. april 1889, nævnes arvingerne som enken Ane Dorthea Pedersdatter og afdødes 10 børn, nemlig (de vedføjede romertal viser hen til efterslægten her i bogen):

Af første ægteskab:

1 (I) Ane Margrethe Nielsdatter, gift med husmand Anders Christian Larsen (Bjarup eller Bjaarup) i Vester Assels.

Af andet ægteskab:

2 (IV) Haren Nielsdatter, gift med gårdmand Hans Christian Pedersen (Kirkegaard) i Skæve.

3 (VI) Jens Nielsen, husmand i Ljørslev.

4 (VII) Den afdøde datter Karen Nielsdatter, gift med husmand Søren Christiansen i Frøslev, hendes børn Kristian Kristiansen, født 1877, og Niels Jensen Kristiansen, født 1882.

5 (VIII) Poul Nielsen, gårdejer i Øster Jølby.

6 (IX) Sidsel Nielsen, gift med husmand Christen Jensen Hove i Bjergby.

Af tredje ægteskab:

7 (X) Peder Nielsen, husmand i Frøslev.

8 (XI) Karen Marie Nielsen, gift med maler Poul Poulsen Haring i Øster Assels.

9 (XII) Johanne Nielsen, født 8. september 1866.

10 (XIII) Anders Nielsen, født 11. marts 1870.

Boets aktiver og passiver blev anført således:

kr.

Matr. nr. 11z på 1 skp. 2 fjkr. 1/4 alb. hk.

Matr. nr. 11v på 1 1/4 alb. hk.

Matr. nr. 11u på 3/4 alb. hk.

Ialt 1 skp. 2 fjkr. 2 1/4 alb. hk.

2500,00

Ind- og udbo

500,00

Tilgode hos: svigersønnen Søren Christiansen

1000,00

svigersønnen Christen Jensen Hove

300,00

sønnen Peder Nielsen

500,00

sønnen Jens Nielsen

1350,00

sønnen Poul Nielsen

200,00

Ialt

6350,00

Gæld til forskellige

100,00

6250,00

Skifteomkostninger (ialt)

38,37

Beholdningen

6211,63

hvoraf enken tilkom halvdelen	<u>3105,81</u>
Rest	3105,81
Arveafgift 1%	<u>31,06</u>
Til deling	3074,76
Hvoraf enken tilkom en broderlod	<u>384,36</u>
	2690,40

Hvoraf børnene hver tilkom 269,04 kr. og de to børnebørn hver 134,52 kr. som enken forhøjede til henholdsvis 300,00 kr. og 150,00 kr.

Noter:

- 1 P. Filtenborg: Slægtsbog for Sogndegn Sejer Olesen Leth og Hustru Ida Nielsdatter, 1938, s. 138 og 146.
- 2 Samme, s. 113, 129 og 138.
- 3 Morsø skøde- og panteprotokol 1842-44, B.35.C-SP.11, fol.104.
- 4 Kilde 1, s. 175-76.
- 5 Morsø skøde- og panteprotokol 1842-44, B.35.C-SP.11, fol.113b.
- 6 Samme, fol.104.
- 7 Samme, fol.100b.
- 8 Samme, fol.93.
- 9 Samme 1847-51, B.35.C-SP.13, fol.105.
- 10 Morsø skifteprotokol 1843-53, B.35.C-257, fol.61b og 67.
- 11 Matriklen 1844 for Morsø Nørreherred, B.35.C-242, fol.131.
- 12 Kilde 9, fol.75b.
- 13 Samme, fol.130.
- 14 Morsø skifteprotokol 1853-62, B.35.C-258, fol.314b.
- 15 Samme, fol.337.
- 16 Morsø skøde- og panteprotokol 1861-63, B.35.C-SP.19, fol.330.
- 17 Samme 1863-69, B.35.C-SP.20, fol.533.
- 18 Jakob Lykke: Anders Kristian Poulsen Dal og Galtrup Højskole 1864-1914, Et Mindeskrift, 1914, s. 19-24 og 88.
- 19 Kilde 17, fol.533.
- 20 Samme, fol.533b.
- 21 Samme 1871-72, B.35.C-SP.25, fol.107.
- 22 Morsø skifteprotokol 1889-93, B.35.C-5624, fol.157 og 161.

Anetavle

for

Niels Jensen, 1810-1889.

Ane 2 JENS ANDERSEN

født 1772, død 1832.

Ane 3 SIDSEL NIELSDATTER

født 1776, død 1847.

Jens Andersen var landsoldat og daglejer i Erslev by og sogn, hvor han 1800 og 1801 boede til leje hos farbroderen Christen Mortensen i dennes husmandssted på 7 skpr. hartkorn, hvor Jens Andersens første kone Sidsel Poulsdatter døde 1801; i den forbindelse fandt registrering af boet sted 7. november 1801, mens skiftet mellemafdødes efterladte mand og arvingerne - moderen og nogle søskende - fandt sted 28. november samme år (1).

9. september 1805 (2) udstedte godset Dueholm Klosters ejer fæstebrev til Jens Andersen Tøving på (farbroderen) Christen Mortensens ejendom i Erslev på 7 skpr. hartkorn, hvor den tidligere fæster forbeholdt sig aftægt. Jens Andersen betalte 35 rdlr. som indfæstning, ligesom han i årlig landgilde skulle svare 4 rdlr., samt forrette en ugenlig hov-dag om sommeren og ialt fire dage om vinteren, alt på egen kost.

Her i huset døde Jens Andersen 1832, hvor der blev afholdt skifte 17. maj (3).

Ved matrikuleringen 1844 (4), da ejendommen fik matr. nr. 28 og stadig hørte under Dueholm, blev de 7 skpr. hartkorn forandret til 7 skpr. 1/2 alb. Ved købekontrakt af 16. marts 1845 og skøde af 18. december 1845, begge læst 10. januar 1846 (5), solgte godsejer Poul Ulrik Ernst Tøttrup til Dueholm Jens Andersens enkes fæstehus for 600 rbdlr. sølv til skolelærer og kirkesanger Christen Pedersen i Erslev, der selv måtte enes om fæsterskens udtrædelse fra fæstet og om husets udflyttelse på vanglodden.

Samtidig oprettedes lejekontrakt 18. december 1845, læst 10. januar 1846 (6), hvorved skolelærer Pedersen til Niels Sejersen (gift med en datter af Jens Andersen) bortlejede for 1000 år den til ejendommen hørende vanglod på omtrent 6 tdr. bygsædeland, samt den del af husets tørveskær, der var beliggende norden for den såkaldte Mellelmå på omtrent 1 td. bygsædeland, alt for 68 rbdlr. sølv en gang for alle, samt årligt 1 td. byg som godtgørelse for skatter og afgifter.

Ligeledes samtidig oprettedes 18. december 1845, læst 10. januar 1846 (7), en aftægtskontrakt mellem Niels Sejersen i Erslev og svigermoderen Jens Andersens enke Sidsel Nielsdatter.

Vanglodden, hvortil huset blev flyttet 1845/46 fra Erslev by, må være matr. nr. 28b nordvest for byen vest for vejen mellem Erslev og Tøving. Ved skøde af 10. juni 1847, læst 27. november (8), solgte lærer Pedersen matr. nr. 28b på 1 skp. 3 fjkr. 2 1/4 alb. hartkorn for 200 rbdlr. sølv til Niels Sejersen.

Jens Andersen, der jo som soldat nævnes med tilnavnet Tøving i fæstebrevet, var født 15. maj 1772 i Tøving by i Galtrup sogn, søn af Anders Mortensen og Kirsten Thomasdatter; faddere ved hans dåb var Jens Mortensen, Christen Jensen, Jens Gisselbechs søn Peder, Peder Thomsen, tjenende i Hangård, Kirsten Taarup, Søren Smeds kone, alle af Tøving, susceptrice var Karen Hee, husholderske på Ullerup.

Han døde som husmand i Erslev 17. maj 1832, 62 (fejl for 60) år gammel.

Jens Andersen blev gift første gang 3. januar 1800 i Erslev med Sidsel Poulsdatter; forlovere var Mikkell Dissing og Christen Mortensen af Erslev. Hun - Jens Andersens kone Sidsel - døde 1801 i Erslev, begravet sammen med en dødfødt søn 25. oktober, 29 år 2 måneder gammel.

Derpå blev han gift anden gang 13. april 1802 i Erslev med Sidsel Nielsdatter; forlovere var Poul Præstgaard og Mikkell Dissing.

Ifølge folketællingen 1845 var hun født i Sejerslev sogn, og kirkebogen oplyser da også, at Sidsel var født 29. november 1776 klokken 4 om eftermiddagen i Sejerslev by, hjemmedøbt 30. november og i kirke 8. december, datter af Niels Pedersen og hustru Anna Pedersdatter; faddere var Karen Pedersdatter Søndergaard og hendes søster Maren (barnets mostre) og morbrødrene Peder og Arent Søndergaard, samt Christen Andersen i Sejerslev.

Sidsel Nielsdatter, aftægtskone og enke efter husmand Jens Andersen i Erslev, døde 18. december 1847 af vattersot, 71 år gammel.

Folketællingen 1834 oplyser følgende:

Sidsel Nielsdatter, 59 år, enke, husfæster, lever af sin jordlod.

Anders Jensen, 32 år,

Anne Jensdatter, 22 år,

Kirsten Jensdatter, 19 år,

Kirsten Marie Jensdatter, 15 år, hendes ugifte børn.

I 1845 anføres husstanden således:

Sidsel Nielsdatter, 69 år, enke, født i Sejerslev sogn, huskone, lever af sin jordlod.

Kirsten Jensdatter, 30 år, ugift, født her, hendes datter.

Niels Sejerssen, 24 år, ugift, født i Sundby sogn, tjenestekarl.

Jens Christian Foldager, 11 år, født her (enkens dattersøn).

Inger Andersdatter, 82 år, enke, født i Galtrup sogn,

begge de sidstnævnte var almisselemmer, der var indtingede i kost og pleje.

Sidsel og Jens Andersen fik syv børn:

1 Anders Jensen, født 1803, var ugift i 1834 og nævnes 1833 og 36 som snedker og tømrer i Erslev.

2 Sidsel Jensdatter, 1804-1853.

Gift første gang 1832 i Øster Jølby med enkemand Christen Jepsen, 1797-1844, gårdmand i Pismølle i Øster Jølby, hvis tredje kone hun blev.

Gift anden gang 1844 med Niels Nielsen Nørgaard, ca. 1810-1875, der overtog Pismølle og efter Sidsels død blev gift anden gang med Ane Cathrine Mikkelsdatter.

Sidsel efterlod sig flere levedygtige børn.

3 Anne Jensdatter, 1806-1807.

4 Niels Jensen, født 1803, slægtens stamfar, se foran.

5 Anne Jensdatter, 1812-1838.

Ligesom kirkebogen ved broderen Niels' konfirmation 1826 omtaler hansvanskekelige udtale, anføres ved Annes konfirmation samme år følgende:

Mådelig kundskab, sædelig opførsel, yderst tungnem, desuden beladt med en så overordentlig og uovervindelig blyhed og frygtsomhed, når hun skulle gøre rede for noget, at man næsten kunne anse hende lam på udtale. Overbevist om, at hun vægtet al vedblivende flid og møje, den hun aldrig havde sparet, dog ingensinde ville blive bedre, troede jeg at burde antage hende (til konfirmation).

Anne forblev ugift, men i 1834 fik hun med Lars Christensen Foldager, tjenende hos Morten Kjær i Tødsø, sønnen:

Jens Christian Foldager, født 1834, der blev husmand i Erslev og far til fire sønner.

6 Kirsten Jensdatter, 1816-1845.

Gift 1845 med Niels Sejersén, 1821-1902, husmand i Erslev, senere i Bjergby (9); han blev senere gift endnu to gange.

Kirsten fik en levedygtig datter.

7 Kirsten Marie Jensdatter, 1819-1853.

Gift 1848 med Jeppe Christensen Bjaasgaard, husmand i Erslev, med hvem hun blot havde døtrene Ane Cathrine Jeppesen, 1851-1880, og Sidsel Jeppesen, født og død 1852.

17. maj 1832 afholdtes som nævnt skifte efter Jens Andersen i Erslev, hvis arvinger var enken Sidsel Nielsdatter og børnene:

Anders, 29 år, Niels, 22 år, Sidsel, 27 år, Anne, 20 år, Kirsten, 16 år, og Kirsten Marie, 13 år.

- Enken ønskede at afbenytte husmændenes tilladelse til at sidde i uskiftet bo, hvorimod skifteforvalteren intet havde at erindre, når de myndige sønners minde dertil tilvejebringes, hvilket blev lovet.

Den ovennævnte aftægtskontrakt fra 1845:

Underskrevne Niels Sejersén i Erslev tilstår herved og vitterliggør, at jeg herved forpligter mig til at svare min svigermoder Jens Andersens enke Sidsel Nielsdatter, så længe hun lever, husly, kost og alt, hvad hun behøver, og dersom hun ej skulle finde sig tilfreds dermed, er jeg forpligtet til at svare hende følgende aftægt årlig:

1.

1 td. rug, 3 tdr. byg, rent, sundt, forsvarligt og velrenset korn, 2 tdr. kartofler, 12 pd. fersk flæsk, 1 lispd. ost, 3 snese æg, 12 pd. tør torsk, 1 skp. salt, 1/2 pd. humle, 4 læs gravede og 3 læs æltede tørv, begge slags á 40 snese pr. læs.

Af kornet, torskén og saltet leveres det halve 1. maj og resten 1. november, kartoflerne, flæsken og humlen leveres om efteråret. Osten og tørvén om sommeren. De halve æg leveres om foråret og de øvrige i august måned. Tørvéné hjemkører og indbærer jeg for hende.

Om vinteren leverer jeg hende daglig 1 potte mymalket mælk og om sommeren 1 1/2 potte do. daglig.

1/2 pd. smør leveres hende ugentlig. Til hver af de 2de sædvanlige klippe-tider har hun rettighed til at klippe et af mine får, hvilket hun vil, og leverer jeg hende hvert efterår et slagtefår, der skal svare 4 pd. talg.

2.

Hendes korn besørger jeg frit til og fra mølle, samt besørger hendes brød baget og øl brygget. De kål hun behøver, må hun tage i min have. Hvert efterår leveres hende 1/2 lispd. skaget hør. Hvert år leverer jeg hende 1 rbdlr. sølv, halvdelen 1. maj og resten 1. november. Hvert efterår leverer jeg hende en givet gås.

3.

I tilfælde, hun skulle gøre fordring på ovenstående aftægt, skal jeg forskaffe hende i eller ved huset den fornødne beboelseslejlighed med fremmers, således som aftægtsfolk i almindelighed have det, og som hun i enhver henseende kan være tjent med, og af hendes indbo skal hun være berettiget til at medtage, hvad hun behøver.

I sygdoms tilfælde skal jeg yde hende fornøden pleje.

4.

Når hun ved døden afgår, bekoster jeg hendes begravelse efter egnens skik og brug, imod at jeg beholder alt, hvad hun måtte efterlade sig, med undtagelse af hendes væveredskaber og en forsvarlig sengs klæder, som hendes yngste datter Kirsten Marie skal have, og hendes afdøde mands klædekiste og skab, som hendes dattersøn Jens Christian Foldager skal have.

5.

Bemeldte hendes dattersøn Jens Christian Foldager skal jeg give kost, klæder og pleje til han bliver konfirmeret, såfremt fattigvæsenet vil vedblive at yde i det mindste samme bidrag til ham som hidtil. Det er en selvfølge, at han er forpligtet om sommeren, til han bliver konfirmeret, at tage tjeneste, såfremt jeg kan skaffe ham sådan. Når han bliver konfirmeret, giver jeg ham et får og i løbet af det første år herefter et sæt klæder.

6.

For det stemplede papir anslåes foranstående aftægt årlig til 45 rbdlr. sølv, der for 5 år udgør 225 rbdlr. sølv, og de øvrige præstationer til 25 rbdlr. ialt 250 rbdlr. sølv.

7.

Til sikkerhed for, at de forpligtelser, jeg her i nærværende kontrakt har påtaget mig, i enhver henseende, promte og nøjagtig skal blive leveret og præsteret, pantsætter jeg herved med første prioritets panteret den rettighed, jeg har efter en dags dato oprettet lejekontrakt til en vangelod, 6 tdr. bygsædeland, og en kærlod, 1 td. bygsædeland, af forrige Jens Andersens hus i Erslev, alt således som i bemeldte kontrakt er anført, (og i) den på bemeldte jordlod opførte bygning, samt endelig al min sæd og afgrøde, besætning, ind- og udbo, af hvad navn nævnes kan, såvel af hvad jeg nu ejer eller ejendes vorder.

Denne kontrakt, hvormed vi begge i enhver henseende er tilfredse, bekræftes med vore navnes underskrifter og segl.

Erslev den 18. december 1845

Niels Sejersen

Sidsel Nielsdatter
(m.f.p.)

Som lavværge: Niels Jensen

Til vitterlighed: C. Pedersen

Claus Larsen.

Noter:

1 Dueholm skifteprotokol 1755-1828, G.109-3, fol.330.

2 Dueholm fæsteprotokol 1755-1862, G.109-1, fol.81b.

3 Dueholm skifteprotokol 1829-46, G.109-4, fol.11.

4 Matriklen 1844 for Morsø Nørreherred, B.35.C-242, fol.222.

5 Morsø skøde- og panteprotokol 1844-47, B.35.C-SP.12, fol.262b.

6 Samme, fol.277b.

7 Samme, fol.276.

8 Samme 1847-51, B.35.C-SP.13, fol.130

9 P. Filtenborg: Slægtsbog for Sognedegn Sejer Olesen Leth og Hustru Ida Nielsdatter, 1938, s. 150-53.

Ane 4 ANDERS MORTENSEN

født 1730, død 1815.

Ane 5 KIRSTEN THOMASDATTER

født ca. 1732, død 1794.

Anders Mortensen fæstede - vel omkring giftermålet 1758 - fødehjemmet i Tøving i Galtrup sogn, nemlig et fæstehus på 5 skpr. hartkorn under Ullerup, som han 28. februar 1775 (1) fik fornyet fæstebrev på. - Det nævnes da, at han hver uge skulle arbejde en dag på Ullerup.

— Tilhørsforholdet til herregården Ullerup fremgår også af, at flere af godsets folk stod fadder til Anders Mortensens børn.

Efter konens død i januar 1794 oplod Anders Mortensen fæstet af ejendommen for sønnen Morten Andersen, der 10. marts 1794 (2) fik fæstebrev på stedet, hvor der 24. april samme år blev afholdt syns- og taksationsforretning.

Da Morten Andersen døde 1833 blev hans enke gift med Søren Simonsen, som 8. december 1838 (3) fik fæstebrev på stedet. Ved matrikuleringen 1844 (4), da ejendommen fik matr. nr. 24, blev de 5 skpr. hartkorn forandret til 4 skpr. 1 alb. Ejendommen lå syd for Hangård og sydvest for Gyldagergård i Tøving og blev omkr. 1900 lagt under sidstnævnte gård, der nu ejes af Edith Veje.

Anders Mortensen var født klokken 11 slet 1. maj 1730 i Tøving by i Galtrup sogn, søn af Morten Andersen og hustru Inger Madsdatter; faddere ved hans dåb var Mikkel Klitgaard, ladefoged på Ullerup, Peder Christensen Balle, Peder Jensen Knok(?), begge mine (d.v.s. præstens) tjenestekarle, Sidsel Madsdatter, degnens pige, susceptrice var Johanne Madsdatter, barnets moster, Anders Andersens hustru i Tøving.

— Han - Anders Mortensen - døde som aftægtsmand hos sin søn (Morten) i Tøving 25. marts 1815, 86 år gammel.

Anders Mortensen blev gift 1758 i Nykøbing, trolovet 20. september og viet 17. november, med pigen Kirsten Thomasdatter i Frederik Froms hus; forlovere var Søren Eiskjær og Anders Poulsen.

Kirsten Thomasdatter, der var født ca. 1732, var søster til Helvig Thomasdatter, der i 1763 nævnes ved sønnen Mortens dåb; en bror var måske den Peder Thomsen, tjenende i Hangård i Tøving, der nævnes 1772 ved sønnen Jens' dåb. Men Kirstens herkomst kendes ikke.

Kirsten Thomasdatter, Anders Mortensens kone, døde 24. januar 1794 i Tøving, 61 år 40 uger og nogle dage gammel.

Folketællingen 1787 oplyser:

Anders Mortensen, 58 år, husmand og tærsker.

Kirsten Thomasdatter, 55 år, hans kone, begge i første ægteskab.

Kirsten Andersdatter, 17 år, deres datter.

— Kirsten og Anders Mortensen fik otte børn:

1 Mariane Andersdatter, 1759-1831.

Gift 1793 med Peder Nielsen Have, 1768-1835, husmand i Tøving; fra deres otte børn stammer en stor slægt Have (5).

- 2 Anne Andersdatter, født 1761.
- 3 Morten Andersen, 1763-1833, fæster af fødehjemmet i Tøving.
Gift første gang senest 1795 med Aase Jensdatter, ca. 1756/58-1826.
Gift anden gang 1826 med Maren Pedersdatter, født ca. 1796/97, der blev gift anden gang 1834 med Søren Simonsen, ca. 1786-1875, der overtog ejendommen.
- 4 Inger Andersdatter, født og død 1765.
- 5 Inger Andersdatter, 1766-1846; hun opholdt sig i 1845 hos broderen Jens' enke i Erslev som indtinget fattiglem, se ane 2-3.
Gift med Poul Nielsen Holgier, husmand i Erslev, død 1825, 70 år gammel.
- 6 Johanne Andersdatter, født 1768.
- 7 Kirsten Andersdatter, født 1770, hjemme i 1787.
- 8 Jens Andersen, født 1772, se ane 2-3.

Da huset i Tøving i 1794 overgik fra Anders Mortensen til sønnen Morten Andersen blev der foretaget syns- og taksationsforretning med følgende indhold:

Huset, der bestod af 9 bindinger med udskud rundt omkring, undtagen for vinduerne, befandt sig i slet stand og ville behøve at sættes i forsvarlig stand:

	rdlr.	mk.	sk.
Til bjælker, ben og remme:			
1 tylt dobbelte 12 alens	4	3	0
Til sparrer og dørstolper:			
2 tylt enkelte 12 alens	6	0	0
Til lægtning og staver(?):			
3 tylt lægter	5	1	8
Til loft og døre:			
3 tylt 10 fods bord	5	0	0
100 stk. lægt-søm	0	2	4
14 læs tag	14	0	0
1400 favne sime	0	5	4
1 stk. eg til nagler	0	3	0
håndværksfolkernes kost og løn	7	0	0
	<u>43</u>	<u>3</u>	<u>0</u>

Følgende besætning og inventarium forefandt:

1 fyrrebord med skuffe under	0	2	12
2 stole	0	0	14
1 pyramide	0	1	0
1 messing lysestage	0	0	12
1 jern fyrfad	0	0	8
1 bliktragt	0	0	4
8 lerkar	0	0	8
1 stribet olmerdugs dyne	2	2	0
1 blåstribet vår og 2 hovedpuder	1	0	0
1 blågarns lagen	0	2	0
1 rødstribet olmerdugs dyne	1	1	0
1 hvid bolsters vår og 2 hovedpuder	0	4	0
1 blågarns lagen	0	0	8
1 gammel fyrrekiste	0	1	8
2 solde og 1 gammel timse	0	1	2
1/2 td. og 1 fjerding	0	2	8
1 fyrrekar	0	2	4
1 do.	0	1	6
1 do.	0	0	6

1 kerne	0	0	6
3 stripper	0	3	0
2 selder	0	1	4
1 par kværne	0	2	10
2 løb	0	1	2
2 do.	0	0	8
1 trug	0	0	6
1 garnvinde og 1 haspetræ	0	0	6
1 stige	0	0	8
2 sække	0	2	8
1 ildklemme, 1 rist og 1 trefod	0	1	8
2 lyngleer	0	1	10
1 spade	0	2	0
1 skammel og 1 asketrug	0	0	8
1 gammel jerngryde	0	1	0
1 skovl og 1 greb	0	2	0
1 økse og 1 hammer	0	1	4
1 plejl og 1 rive	0	0	12
1 sortbroget ko	6	2	0
4 får	4	4	0
1 vædder	1	0	0
	<hr/> 24	<hr/> 0	<hr/> 8

Voter:

- 1 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.105-1, fol.91.
- 2 Samme, fol.123b-24b.
- 3 Samme, fol.182b.
- 4 Morsø Nørreherreds matrikel 1844, B.35.C-242, fol.139.
- 5 Kresten Have: Haverne fra Sdr. Dråby, 1978, s. 10ff.

Ane 6 NIELS PEDERSEN

født ca. 1739, død efter 1805(?).

Ane 7 ANNA PEDERSDATTER

født ca. 1745, død 1788.

Niels Pedersen var indsidder (lejemandsmand) i fødegården i Sejerslev by og sogn fra giftermålet 1768 til 1771, da han 20. juli (1) fik fæstebrev på gården nr. 5 på 6 tdr. hartkorn, som moderen oplod for ham mod aftægt. Gården tilhørte da major Poul v. Klingenberg's enke, ejer af bl.a. Tandrup og Kovstrup i Thy; men 1771/72 (2) kom gården i Sejerslev sammen med flere andre i Jens Stadel's besiddelse - og dermed fæstegård under Sø i Sejerslev sogn.

I fæstebrevet nævnes "et ejendoms-sted", som brugtes under gården. Hermed hentydes til det stykke ubebyggede jord af nr. 8 i Sejerslev på 1 td. 6 skpr. 1 1/2 alb. hartkorn, som både faderen Peder Nielsen og Niels Pedersen selv ejede; ved skøde af 8. marts 1782, læst 11. marts (3), solgte Niels Pedersen denne jord for 48 rdlr. til Jens Stadel til Sø.

Niels Pedersen havde således 7 tdr. 6 skpr. 1 1/2 alb. hartkorn i drift (4). - Men i 1786 måtte Niels Pedersen forlade gården, der 3. december dette år (5) fæstedes af Anders Laursen fra Nr. Dråby. Han drev gården til sin død 1789 og enken Anne Christensdatter (Degn) til sin død 1790.

Derpå solgte Jens Stadel, ejer af Sø og Ullerup, ved købekontrakt af 26. marts 1790 og skøde af 23. juni 1791, læst 27. juni (6), gården for 786 rdlr. til velagte Peder Thomsen fra Fæggesund mølle, der igen splittede den op i de to oprindelige bestanddele.

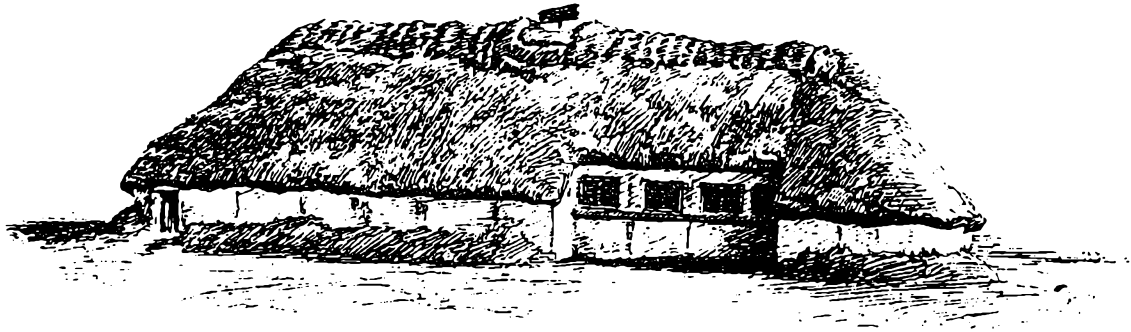
Jordstykket på 1 td. 6 skpr. 1 1/2 alb. (14 skpr. 1 1/2 alb.) hartkorn solgte han ad to gange ved skøder af 26. marts 1793 og 6. juli 1794, begge læst 8. september 1794 (7), til sønnen Johan Christian Pedersen for ialt 199 rdlr.

Selve gården på 6 tdr. hartkorn solgte han ved købekontrakt af 26. april 1796 og skøde af 16. juni 1797, læst 26. juni (8), for 600 rdlr. til svigersønnen Anders Christensen Buchhave, der frasolgte et par mindre parceller. Hovedparcellen på 4 tdr. 6 skpr. 1/6 alb. solgte Buchhave ved skøde af 18. marts 1828, læst 22. marts (9), til sin svigersøn Peder Olesen Søndergaard fra Søndergård i Hesselbjerg, hvis oldesøn Karsten Søndergaard nu ejer gården.

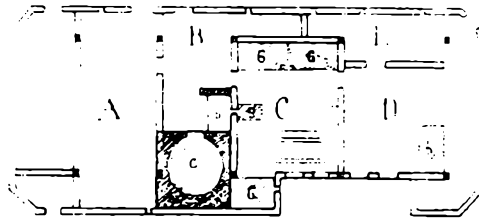
Da Niels Pedersen i 1786 måtte flytte fra gården blev han husmand i Sejerslev by, hvor han i 1788 (10) havde en ejendom på 1 skp. 1 alb. hartkorn i fæste under Sø.

I folketællingen 1787 nævnes han som husmand og takkemand. Pastor Westenholtz oplyser ved sønnen Jens' konfirmation 1791, at Niels Pedersen var en gårdmand i Sejerslev by, som drak sig fra gården sættendes sine mange børn i armod. Ved sønnen Anders' konfirmation 1797 oplyses, at drengen fader er Niels Pedersen, som ingen vis tilholdssted har, men er snart hos en, snart hos en anden på sit tømmer-håndværk; drengen opholder sig hos (morbroderen) Peder Søndergaard i Hesselbjerg, der har opdraget ham, siden hans fader blev sat fra sin gård.

- Niels Pedersen, der blev enkemand i 1788, er forgæves søgt i folketællingen 1801, men ved datteren Bodils konfirmation 1805 siges han at være aftægtsmand i Sejerslev.

Gammelt, mindre stuehus (raling) fra Hors

A yderfremmers, B stegers, C stue, D kammer,
I kælderen, b arne, c ovn, g bilænger og ó senge

Niels Pedersen, der ifølge folketællingen 1787 var født ca. 1739, var søn af Peder Nielsen og hustru Anne Christensdatter, gårdfolk i Sejerslev, hvor kirkebogen først begynder 1760.

Han døde som førnævnt efter 1805 - uvist hvor.

Niels Pedersen i Sejerslev blev gift 1768 i Sejerslev, trolovet 21. juni og copuleret 5. august, med Anna Pedersdatter i Søndergård i Hesselbjerg. Anna Pedersdatter Søndergaard, født i Hesselbjerg, blev konfirmeret 1761, 16 år gammel, hvorefter hun altså var født ca. 1745, der udmærket passer med folketællingen 1787 og dødsalderen 1788, hvorefter hun var født ca. 1743/44. Hendes forældre var gårdmand Peder Jensen Søndergaard og hustru Karen Arentsdatter i Søndergård i Hesselbjerg, Sejerslev sogn.

Anna Pederster (Pedersdatter), Niels Pedersen, forðum gårdmand, nu husmand i Sejerslev, hans kone døde 13. juli 1788, 44 år gammel.

Folketællingen 1787 oplyser under Sejerslev:

Niels Pedersen, 49 år, hus- og tækkemand.

Anna Pedersdatter, 45 år, hans kone, begge i første ægteskab.

Peder Nielsen, 2 år, deres søn.

Anna og Niels Pedersen fik ni børn:

1 Anna Nielsdatter, født 1768, konfirmeret 1785.

2 Peder Nielsen, 1770-1782.

3 Jens Nielsen, født 1771.

4 Peder Nielsen, født 1774.

5 Sidsel Nielsdatter, født 1776, konfirmeret 1793, se ane 2-3.

6 Anders Nielsen, født 1779, nævnes 1787 som plejebarn hos morbroderen

Peder Søndergaard i Hesselbjerg, konfirmeret 1797.

7 Karen Nielsdatter, født 1782.

8 Peder Nielsen, født 1785, nævnt 1787.

9 Bodil (Bole) Nielsdatter, født 1787, nævnt 1801 hos kusinen i Søndergård i Hesselbjerg, konfirmeret 1805.

20. juli 1771 udstedte som nævnt Øllegaard Maria Jermin, salig major Poul v. Klingenberg, frue til Volstrup, Tandrup og Kovstrup, fæstebrev til Niels Pedersen, barnefødt i Sejerslev by og sogn, på den gård i Sejerslev, som hans moder Peder Nielsens enke sidst beboede og godvillig afstod mod aftægt og sømmelig jordefærd.

Af gården nr. 5 på 6 tdr. hartkorn skulle han årlig til Martini (Mortensdag) for landgilde, ægt og arbejde betale 10 rdlr.

Og da fæsteren haver modtaget ej alene gården med sin fulde besætning og indbo, undtagen hvis (hvad) hans moder kan tilhøre, så og bruger til gården det ejendoms-sted, som ved skiftet efter hans afdøde fader er udlagt til første prioritet for hans broder og to søstres fædrene arv, så må han ej samme ejendom til upligt bruge eller bruge lade, mindre afhænde.

Ligesom han og forpligtes, at ifald hans moder ikke finder sig fornøjet med at være i hans husholdning, da at forskaffe hende skikkelig husværelse for sig selv i gården og desuden fornøden ildebrand, samt give hende årlig 2 tdr. rug, 2 tdr. byg og penge 2 rdlr. til hendes ophold, item føde og græs-

- Til indfæstning var betalt 30 rdlr.

Noter:

- 1 Tandrup fæsteprotokol 1719-1855, G.88-2, fol.326, samt Sø fæsteprotokol (opr. von Heespen) 1727-1879, G.104-3, fol.42.
- 2 Adkomstdokument for Jens Stadel i Sø godsarkiv, diverse dokumenter 1763-1882, G.104-4.
- 3 Morsø skøde- og panteprotokol 1738-97, B.35.C-SP.2, fol.275.
- 4 Hartkornsspecifikationer for Sø 1771, 76, 78, 82 og 85 i Thisted amtsstuearkiv, B.11-64.
- 5 Sø fæsteprotokol 1727-1879, G.104-3, fol.66.
- 6 Kilde 3, fol.420.
- 7 Samme, fol.507 og 507b.
- 8 Samme, fol.568b.
- 9 Samme 1827-29, B.35.C-SP.7, fol.45.
- 10 Hartkornsspecifikation 1788 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter i Thisted amtsstuearkiv, B.11-69, fol.389-90.

Ane 8 MORTEN ANDERSEN (ERSLEV)

født før 1700, død i 1750'erne(?).

Ane 9 INGER MADSDATTER

født 1701, død 1765.

Morten Andersen Erslev var landsoldat, da han i 1723 blev gift i Galtrup, og da han samme år fik en søn i Tøving.
Morten Andersen blev ved den tid fæster af en gård i Tøving under Ullerup, nemlig den gamle gård Majgård (1) på 4 tdr. 1 fjk. 1 alb. hartkorn (nr. 13).
- Men hans evner som landmand må ikke have slået til, for 4. maj 1733 (2) Udstedte Ullerups ejer fæstebrev til Morten Andersen på 5 skpr. hartkorn af den gård, som han tilforn havde haft i fæste; det var sikkert gårdens gamle toft og bygninger, som Morten Andersen beholdt, mens jorderne blev delt ud til andre.
Den største part, nemlig 1 td. 3 skpr. 2 alb. blev lagt under gård nr. 7 Kappelgård (den nuværende Frederiksminde), som degnen Sejer Olesen Leth havde i fæste; ved auktionen 11. oktober 1743 over konsistorialråd Humbles jordegods på Ullerup købte degnen sin gård til selveje og fik skøde derpå 23. maj 1744, læst 25. maj (3).
Af hartkornsspecifikationen 1744 (4) fremgår, at Helle Christensdatter og Else Christensdatter (i 1757 afløst af Peder Smed) var fæster af 1 td. 1 alb. hartkorn af gården, ligesom Steffen Laursen ligeledes havde 1 td. 1 alb. i fæste.
Morten Andersen blev - antagelig 1757/60 - afløst af sønnen Anders Mortensen, se ane 4-5, der 28. februar 1775 (5) fik fornyet fæstebrev på de 5 skpr. hartkorn.

Morten Andersen, der var født før 1700, var efter tilnavnet at dømme født i Erslev by og sogn, hvor kirkebogen først begynder i 1760'erne.
Galtrup kirkebog oplyser, at natten mellem den 15. og 16. januar 1731 døde Maren Mortensdatter, Morten Andersens fæster i Tøving, begravet 21. januar, 73 år 5 måneder gammel. - Hun var altså født ca. 1657 og var søster til Mortens far, der således må have heddet Anders Mortensen, men oplysninger om ham er ikke fundet.

Morten Andersen levede antagelig ved datteren Marens død 1751, men må være død i løbet af 1750'erne; skiftet efter ham fandtes indført på folio 23 i den nu forsvundne skifteprotokol 1742-1783 for Ullerup gods (6); men hans død er forgæves søgt i kirkebogen.

Han - Morten Andersen Erslev, landsoldat - blev gift 1723 i Galtrup, trolovet 19. september og copuleret 5. december (2. advent), med Inger Madsdatter; forlovere var Thomas Jensen og Skammels Laursen af Galtrup.

Inger eller Ing, som hun var døbt, var født 14. april 1701 i Skarum i Alsted sogn, datter af Mads (Jensen) Fisker og hustru (Maren Sørens datter); faddere ved hendes dåb var Peder Skrædder, Svenning Sørensen, Peder Christensen, Annecke Peitersdatter og Sidsel Christensdatter.

Inger Madsdatter i Tøving døde 27. februar 1765 i hendes alders 64. år.

Inger og Morten Andersen fik mindst seks børn:

- 1 Jens Mortensen, født 1723, død efter 1783, var 1758-77 fæster af en gård på 4 tdr. hartkorn i Tøving, hvorpå han 1777-79 havde Lynggård i Tødsø på knap 9 tdr. og fra 1783 engård i Flade på 6 tdr. hartkorn i fæste, alt under Ullerup (7).
Gift 1754 med Else Christensdatter, der i Tøving fødte ham seks børn.
- 2 Oluf Mortensen, ca. 1726-1762, fæster af en gård på 5 tdr. hartkorn i Tøving, som enkens anden mand Christen Ør overtog (8).
Gift 1755 med Karen Jyttesdatter, ca. 1727-1764, der 1762 blev gift med Christen Jensen Ør.
- 3 Anders Mortensen, født 1730, se ane 4-5.
- 4 Maren Mortensdatter, ca. 1730-1751, ugift.
- 5 Mads Mortensen, født 1732, bosat i Solbjerg.
Gift senest 1762 med Birthe Larsdatter, der fødte ham mindst fire børn.
- 6 Christen Mortensen, født 1736, død efter 1805, fra 1771 til 93 fæster af en gård i Erslev på 4 tdr. hartkorn, derpå fæster af et hus i Erslev (9), som brorsønnen Jens Andersen overtog 1805, se ane 2-3.
Christen Mortensen blev gift 1771 i Galtrup med Kirsten Pedersdatter, der ligesom ham tjente på Ullerup.

Noter:

- 1 Matriklen 1688 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter, 1. og 2. afskrift, Z.10-1, fol.190b, og Z.10-2, fol.300b.
- 2 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.105-1, fol.11.
- 3 Morsø skøde- og panteprotokol 1738-97, B.35.C-SP.2, fol.46.
- 4 Hartkornsspecifikationer 1744 og 57 m.v. for Ullerup i Thisted amtsstuearkiv, B.11-65.
- 5 Kilde 2, fol.91.
- 6 Register indlagt i pakken med skiftedokumenter og arveafkald 1804-1892 i Ullerup godsarkiv, G.105-13.
- 7 Kilde 2, fol.59, 101, 103 og 112.
- 8 Samme, fol.56 og 92.
- 9 Samme, fol.81, Dueholm fæsteprotokol 1755-1862, G.109-1, fol.61 og 70.

Ane 12 PEDER NIELSEN

født ca. 1706, død 1769.

Ane 13 ANNE CHRISTENS DATTER

født ca. 1711, død 1780.

På Alexander Thielemann v. Heespen til Tersløsegårds vegne udstedte Christen Mikkelsen Uttrup i Nykøbing 12. marts 1727 (1) fæstebrev til Peder Nielsen, barnefødt i Sejerslev by og sogn, på den gård i Sejerslev, som faderen Niels Jensen formedelst høj alderdom og anden særdeles skrøbeligheds skyld til hannem haver afstanden og opladt med vilkår, at faderen sig hans (sin) livstid 1 tdr. hartkorn af samme gård haver forbeholden, som sønnen da efter faderens dødelige afgang først tiltræder; gården var på ialt 6 tdr. hartkorn, hvoraf der til hvert års Martini skulle svares 10 rdlr.

Som nævnt tilhørte gården i Sejerslev i 1727 v. Heespen på det sjællandske gods Tersløsegård, som han havde fået sammen med en del jordegods på Mors ved i 1720 at gifte sig med Frederikke v. Klingenberg fra Højris. - I 1736 (2) nævnes både Niels Jensen og sønnen Peder Nielsen som fæster af gård nr. 5 i Sejerslev på 6 tdr. hartkorn, hvor Peder nævnes som enefæster 1747 og 56.

Fra konferentsrådinde Frederikke v. Heespen, født Klingenberg, overgik godset 1756/57 til nevøen major Poul v. Klingenberg, ejer af Tandrup og Kovstrup i Thy, hvorunder Peder Nielsens gård altså hørte fra 1757 (3).

20. juli 1771 (4) udstedte Øllegaard Maria Jermiin, salig major Poul v. Klingeborgs, frue til Volstrup, Tandrup og Kovstrup, fæstebrev til Niels Pedersen på faderen Peder Nielsens gård nr. 5 i Sejerslev på 6 tdr. hartkorn, som moderen oplod for ham, se under ane 6-7.

Peder Nielsen, der som nævnt overtog fødehjemmet 1727, fik samtidig faderen Niels Jensens halvdel af gård nr. 8 (på 3 tdr. 4 skpr. 1 fjkr.), nemlig 1 tdr. 6 skpr. 1 1/2 alb. hartkorn (5).

Jens Rasmussen, gård nr. 5's tidligere fæster, synes omkr. 1700 at have købt halvdel af nr. 8 til selveje; Peder Nielsen ejede i al fald senere dette ubebyggede jordstykke, der nævnes i sønnen Niels Pedersens fæstebrev, fordi der ved skiftet efter faderen var gjort udlæg for en søn og to døtres fædrene arv i jordstykket. - Niels Pedersen solgte ved skøde af 8. marts 1782, læst 11. marts (6), stykket til Jens Stadel til Sø.

Peder Nielsen var født ca. 1706 i gården i Sejerslev, søn af Niels Jensen og hustru, hvis navn ikke kendes.

Han døde 15. oktober 1769 i Sejerslev, 63 år 7 måneder 1 uge 1 dag gammel.

Han blev gift - vel omkr. 1735 - med Anne Christensdatter, hvis herkomst er ukendt; hun var født ca. 1711.

Hun - Anna Chrinster (Christensdatter), Niels Pedersens udi Sejerslev hans gamle moder - døde 17. august 1780, 69 år gammel. Præsten tilføjede men slettede senere bemærkningen: Belovet ligprædiken 8 mk. at betale tillige med 1780 års tiendebyg.

Anne eller Anna og Peder Nielsen havde mindst seks børn:

- 1 Maren Pedersdatter, ca. 1738/39-1812.
Gift 1768 med Peder Pedersen Søndergaard, ca. 1736/37-1799, gårdmand i Søndergård i Hesselbjerg, se også under ane 14-15.
- 2 Niels Pedersen, født ca. 1739, se ane 6-7.
- 3 Else Pedersdatter, ca. 1740-1791.
Gift 1773 med Peder Hansen, ca. 1740-1805, gårdmand i Hesselbjerg, der efter Elses død blev gift anden gang 1781 med Anne Nielsdatter; Peder Hansen var søn af Hans Cortsen og hustru Johanne Sørensdatter, gårdfolk i Hesselbjerg.
- 4 Christen Pedersen, ca. 1740-1768, ugift.
Ved hans konfirmation 1766 i en alder af 22 år bemærkes, at han hverken kunne stå eller gå, men blev konfirmeret på sengen. - Ved hans død 2 år senere siges, at han fra sin barndom af bestandig havde været vanmægtig.
- 5 Jens Pedersen, ca. 1747-1835, gårdmand i Hesselbjerg.
Gift første gang 1776 med enken Bodil Pedersdatter (Søndergaard), ca. 1739-1778, søster til hans søskende Maren og Niels' ægtefæller, se under ane 14-15; hun var enke efter gårdmand Mikkel Jensen Præstgaard, død 1775, 52 år gammel.
Gift anden gang 1779 med næstsøskendebarnet Maren Nielsdatter, der døde samme år.
Gift tredje gang 1779 i Flade med Dorthe (Dorthea) Laursdatter, ca. 1743-1791.
Gift fjerde gang 1791/94 med Anne Madsdatter, ca. 1761-1836.
- 6 Maren Pedersdatter.
Hendes alder og placering i søskendeflokken kendes ikke, men hendes eksistens fremgår af, at både den ældre og den yngre moster Maren Pedersdatter nævnes 1777 som fadder hos søsteren Else, ligesom en moster Maren Pedersdatter nævnes 1775 som fadder hos Maren i Søndergård i Hesselbjerg. - Men om det var den ældre eller den yngre Maren, der var kone i Søndergård vides ikke.

Noter:

- 1 Sø (opr. v. Heespen) fæsteprotokol 1727-1879, G.104-3, fol.23.
- 2 Hartkornsspecifikationerne 1736, 47 og 56 for v. Heespens gods (under Dueholm) i Thisted amtsstuearkiv, B.11-60.
- 3 Hartkornsspecifikationer for Tandrup og Kovstrup 1757 og 1762-70 i Thisted amtsstuearkiv, B.11-64.
- 4 Tandrup fæsteprotokol 1719-1855, G.88-2, fol.326 samt Sø fæsteprotokol 1727-1879, G.104-3, fol.42.
- 5 1. og 2. afskrift af matriklen 1688 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter, Z.10-1, fol.180, samt Z.10-2, fol.286.
- 6 Norsø skøde- og panteprotokol 1738-97, B.35.C-SP.2, fol.275.

Ane 14 PEDER JENSEN SØNDERGAARD

født ca. 1708, død 1779.

Ane 15 KAREN ARENTSDATTER

født ca. 1715, død 1788.

C. M. Uttrup udstedte 5. marts 1728 (1) på A. T. v. Heespens vegne fæstebrev til Peder Jensen, barnefødt i Hesselbjerg by i Sejerslev sogn, på 3/4 part af den gård i Hesselbjerg, som Jens Pedersen Søndergaard påboede og til sønnen formedelst svaghed havde afstået og opladt.

Af den 3/4 part gård, der var på 5 tdr. 4 skpr. 2 fjkr. 1 1/2 alb. hartkorn, skulle han svare 11 rdlr. 1 mk. 8 sk. i landgilde. - Den resterende 1/4 part gård på 1 td. 6 skpr. 3 fjkr. 1 1/2 alb. havde faderen forbeholdt sig sin livstid.

Året efter må Peder have tiltrådt fæstet af hele gården (nr. 6), der efter faderen havde fået navnet Søndergård i Hesselbjerg, på 7 tdr. 3 skpr. 2 fjkr. hartkorn, hvor han endnu i 1768 (2) nævnes som fæster.

I efteråret 1768 afstod Peder Søndergaard mod aftægt gården til sønnen Peder Pedersen Søndergaard, der dog kun fik 6 tdr. 3 skpr. 2 fjkr. hartkorn, hvoraf han skulle svare 13 rdlr. i landgilde, i fæste (3). Den sidste td. hartkorn blev lagt til gård nr. 8 på knap 4 tdr. hartkorn, som Peder Broe var fradød, og som Hans Jensen 23. september 1768 (4) fik fæstebrev på; denne gård kom således op på knap 5 tdr. hartkorn.

Fra 1771/72 hørte Søndergård under Sø; endnu i 1788 (5) var gården på 6 tdr. 3 skpr. 2 fjkr., der ved Hesselbjergs udskiftning fra fællesskabet 1797 (6) blev forandret til 6 tdr. 2 skpr., som Peder Søndergaards svigersøn Ole Svenningsen, senere kaldet Søndergaard, overtog 1797/98, og hvor han nævnes som fæster 1804 og 14 (7).

Peder Jensen Søndergaard var født ca. 1708 i gården i Hesselbjerg, Sejerslev sogn, søn af Jens Pedersen Søndergaard og hustru Bodil Andersdatter.

Om hans død 1779 oplyser kirkebogen:

4. juli døde Peder Jensen Søndergaard, gårdmand i Søndergård i Hesselbjerg, hvilken gård han havde overgivet for en del år (siden) til sin søn, 71 år gammel. - Ligprædiken akkorderet 9 mk., som sønnen lovede at ville give mig, men havde ej penge tilstede (bemærkningen er senere slettet).

Han blev gift omkr. 1735 med Karen Arentsdatter, der vist var fra Sejerslev sogn.

Hun var født ca. 1715 og var måske fra Nr. Dråby, hvor navnet Arent kendes fra ældre tid, men måske snarere fra Sejerslev by.

Hun kunne udmærket være søster til Jens Arentsen, ca. 1721-1775, barnefødt i Overgård i Sejerslev by, der 30. november 1743 (8) fik fæstebrev på fødegården på 6 tdr. 1 fjkr. hartkorn, som moderen Arent Jensens enke oplod for ham. - Gården måtte han forlade i armod 1756 og fæstede derpå et hus i Sejerslev, som han 30. juli 1771 (9) fik fornyet fæstebrev på.

Ja Jens Arentsen forlod Overgård, blev denne 15. november 1756 (10) bortfæstet til Niels Jensen Bach; hans slægt har siden siddet i gården, som derpå fik navnet Bakgård.

Var Karen Arentsdatter datter af Arent Jensen, var hun vel barnebarn af Jens Jensen Overgaard, der nævnes 1688 i gården (11).

Karen Arentsdatter, Peder Søndergaard i Hesselbjerg hans gamle moder, døde 9. juni 1788, 73 år gammel.

Karen og Peder Søndergaard fik mindst syv børn:

- 1 Peder Pedersen Søndergaard, ca. 1736/37-1799, fæster af fødehjemmet Søndergård i Hesselbjerg.
Gift 1768 med Maren Pedersdatter, ca. 1738/39-1812, datter af Peder Nielsen og hustru Anne Christensdatter i Sejerslev, se ane 12-13.
- 2 Bodil Pedersdatter, ca. 1739-1778.
Gift første gang før 1760 med Mikkel Jensen Præstgaard, ca. 1723-1775, gårdmand i Hesselbjerg.
Gift anden gang 1776 med Jens Pedersen, ca. 1747-1835, bror til hendes søskende Peder og Annas ægtefæller. Han overtog gården i Hesselbjerg; - og blev gift endnu tre gange, se under ane 12-13.
- 3 Arent Pedersen, ca. 1743-1803, gårdmand i Hesselbjerg.
Gift 1776 med Else Marcusdatter, ca. 1755-1803.
- 4 Anna Pedersdatter, ca. 1745-1788.
Gift 1768 med Niels Pedersen i Sejerslev, se ane 6-7.
- 5 Sidsel Pedersdatter, ca. 1747-1771, død som ugift tjenestepige i Skærbæk, 24 år gammel.
- 6 Karen Pedersdatter, født ca. 1752.
Gift 1783 med Peder Pedersen Kjærgaard, gårdmand i Hesselbjerg.
- 7 Maren Pedersdatter, født ca. 1757, konfirmeret 1774.

Noter:

- 1 Sø (opr. v. Heespen) fæsteprotokol 1727-1879, G.104-3, fol.24b.
- 2 Hartkornsspecifikationer for Tandrup og Kovstrup 1762-68, samt 1770 i Thisted amtsstuearkiv, B.11-64.
- 3 To udaterede fæstebreve, for hvis modtagelse kvitteredes 3.10.1768, kilde 1, fol.38 og 39.
- 4 Kilde 1, fol.38b.
- 5 Hartkornsspecifikation 1788 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter i Thisted amtsstuearkiv, B.11-69, fol.393-94.
- 6 Traps Danmark, 5. udg., Thisted Amt, 1961, s. 750.
- 7 Hartkornsspecifikationer 1804 og 14 for Sø i Thisted amtsstuearkiv, B.11-64.
- 8 Kilde 1, fol.32.
- 9 Samme, fol.41.
- 10 Samme, fol.35.
- 11 Matriklen 1688 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter, Z.9-3, fol.264b, samt de to afskrifter, Z.10-1, fol.180 og Z.10-2, fol.286.

Ane 18 MADS JENSEN (FISKER)

født ca. 1662(52 ?), død 1737.

Ane 19 MAREN SØRENSDATTER

født ca. 1657, død 1715.

Mads Jensen fra Harboøre fæstede - vel ved giftermålet 1691 - det jordløse gadehus i Skarum i Alsted sogn under Ullerup gods, som Inger Jacobsdatter havde haft i fæste, og hvoraf han skulle svare 8 sk. i årlig huspenge, samt 2 sldlr. i stedet for arbejde; 12. februar 1720 (1) fik han fornyet fæstebrev på huset.

Mads Jensen, der også nævnes med tilnavnet Fisker eller Fischer, havde altså ombyttet det farefulde liv som havfisker med den - vel ikke mindre slidssomme - tilværelse som fisker på Limfjorden.

Huset i Skarum blev overtaget af sønnen Thøger Madsen, der 1. februar 1757 (2) fik fæstebrev derpå.

Mads Jensen, der var født ca. 1662 (ca. 1652 ?) i Langerhuse ved Harboøre, var af ukendt herkomst.

Han - Mads Jensen Fischer, født i Thy i Langerhuse - døde 1737 i Skarum, begravet 1. december (24. trinit.), 75 (85 ?) år 8 måneder 8 dage gammel.

Mads Jensen af Harboøre blev gift første gang 1691 i Alsted, trolovet 6. september og viet 18. oktober, med Maren Sørensdatte i Skarum.

Hun var født ca. 1657, men hendes forældre kendes ikke. Da parrets fjerde datter blev døbt Inger (Ing) i 1701, kunne der måske være et slægtskab med den tidligere fæster af huset i Skarum Inger (Ing) Jacobsdatter, ca. 1620-711, der i 1671 blev gift med Bertel Christensen.

Mads Fiskers hustru Maren Sørensdatte døde 10. juli 1715, 58 år gammel.

Efter hendes død blev Mads gift anden gang 1715/17 med Maren Thøgersdatte, der vist overlevede ham.

Mads Fisker fik i sine to ægteskaber mindst 10 børn:

1 Dorthe Madsdatte, født 1692.

2 Maren Madsdatte, født 1694.

3 Johanne Madsdatte, 1697-1774.

Gift 1729 i Alsted med Anders Andersen, der i 1730 boede i Tøving, men som fra 1732 nævnes i Alsted sogn.

4 Inger Madsdatte, født 1701, se ane 8-9.

5 Jens Madsen, født og død 1717.

6 Thøger Madsen, 1719-1773, overtog huset i Skarum.

7 Anne Madsdatte, 1720-1746, ugift.

8 Johanne Madsdatte, født 1721.

9 Kirsten Madsdatte, født 1723.

Ellin Madsdatte, 1725-1726.

Noter:

Ane 24 NIELS JENSEN

født omkr. 1660(?), død efter 1727(1736 ?).

Ane 25 N.N.

Niels Jensen efterfulgte - vel omkr. 1690 - Jens Rasmussen som fæster af gård nr. 5 i Sejerslev by og sogn på 6 tdr. hartkorn (1). Gården tilhørte Klingenbergene på Højris, men fra 1720 Alexander Thielemann v. Heespen, der var gift med Frederikke v. Klingenberg, arving til Tersløsegård på Sjælland og en del jordegods på Mors.

Niels Jensen må være identisk med den mand af samme navn i Sejerslev, der 1696 og 97 nævnes som den ene af sognets to kirkeværgere (2).

Formedelst høj alderdom og anden særdeles skrøbeligheds skyld oplod Niels Jensen 12. marts 1727 (3) fæstet af gården for sønnen Peder Nielsen, se ane 12-13; men han beholdt dog for livstid 1 td. hartkorn af gården istedet for aftægt. - Endnu 1736 (4) nævnes Niels Jensen og Peder Nielsen begge i gården, hvor sønnen i 1747 var enefæster.

Foruden gården nr. 5 drev Niels Jensen halvdelen af den øde gård nr. 8 i Sejerslev, nemlig 1 td. 6 skpr. 1 1/2 alb. hartkorn (5), som Jens Rasmussen nævnes som ejer af i matrikelafskriften fra omkr. 1700/1710. - Denne gård nr. 8, der da var øde (d.v.s. uden fæster) og på ialt 3 tdr. 4 skpr. 1 fjkr. hartkorn, blev ved dom 11. juni 1690 af Morsø Sønder- og Nørreherreders ting tildømt kronen (kongen, staten), da ingen havde villet betale skat deraf siden 1. januar 1688 (6). Disse ubebyggede jorder må enten Jens Rasmussen eller Niels Jensen have fået til selveje, idet de nævnes som tilhørende både sidstnævntes søn Peder Nielsen og sønnesønnen Niels Pedersen, se ane 12-13 og ane 6-7, som selvejergods.

Niels Jensen, hvis høje alderdom nævnes 1727, må være født senest i 1660'erne eller snarere omkr. 1660; og han var efter alt at dømme søn af gårdens tidligere beboer Jens Rasmussen (Borum) og hustru, hvis navn ikke kendes. For antagelsen tyder, at Niels Jensens søn og sønnesøn vitterligt ejede de øde jorder i Sejerslev, som Jens Rasmussen omkr. 1700 nævnes som ejer af, samt at Jens Rasmussen var gift med enken efter Niels Jensen i Sejerslev (7), hvorfor Jens' ældste søn - født omkr. 1657/60 - rimeligvis blev døbt Niels.

Niels Jensen levede endnu 1727 og måske også 1736.

Hans kones navn og herkomst kendes ikke, ligesom der ej heller kendes andre af parrets børn end sønnen Peder Nielsen, født ca. 1706, se ane 12-13.

Noter:

- 1 Matriklen 1688 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter, Z.9-3, fol.264b, samt de to afskrifter af samme, Z.10-1, fol.180, Z.10-2, fol.286.
- 2 Kirkeregnskaber fra Morsø Nørreherred 1685-1743 i Ålborg bispearkiv, C.1-768.
- 3 Sø (opr. v. Heespen) fæsteprotokol 1727-1879, G.104-3, fol.23.
- 4 Hartkornsspecifikationer for v. Heespens gods (under Dueholm) 1736 og 47 i Thisted amtsstuearkiv, B.11-60.

Ane 28 JENS PEDERSEN SØNDERGAARD

født omkr. 1680, død 1729(?).

Ane 29 BODIL ANDERSDATTER

født senest 1685, død efter 1729.

Jens Pedersen, der havde tilnavnet Søndergaard efter sit fødehjem i Sejerslev by og sogn, fæstede i maj 1704 (1) Hans Samuelsens tidligere gård i Hesselbjerg by i Sejerslev sogn, nemlig nr. 6 på 7 tdr. 3 skpr. 2 fjkr. hartkorn (2), der efter ham fik navnet Søndergård; gården var den største i byen med kun een fæster.

Jens Pedersen Søndergaard var af opfarende og hidsig temperament, der slutelig - da han var omkr. 50 år - havde udviklet sig i sygelig retning, så han i et anfald af sindsyge dræbte sin tjenestekarl med en brødkniv. Hans temperament afspejles tydeligt i de fire retssager (3), hvori han blev indblandet.

25. marts 1709 (4) berettes om et tyveri natten mellem den 15. og 16. marts hos Jens Søndergaard, der rasende indhentede tyvene og gav dem en afklapsning.

Året efter oplyses der 27. oktober 1710 (5) om et drabeligt slagsmål i Jens Søndergaards gård, hvor han var blevet hjemsøgt 2. oktober af en sergent, hvis kone havde tjent hos Jens i 1704, og som endnu mente at have penge til gode.

Endelig blev Jens Søndergaard 18. juli 1718 (6) tiltalt for at have gennempryglet en nabomand i anledning af, at en hest havde græsset på naboens eng. 10. og 11. januar 1729 (7) blev Jens Søndergaard tiltalt og dømt til døden for om morgenen den 28. december at have stukket sin tjenestekarl ihjel med en brødkniv uden noget forudgående opgør. - 26. januar 1729 (8) stadfæstedes dommen ved Viborg landsting, og kort efter må Jens vel være blevet halshugget.

Det var sikkert Jens Pedersen Søndergaards psykiske tilstand, der i foråret 1728 havde fået ham til at oplade fæstet af 3/4 del af gården "formedelst svaghed" (han var som sagt omkr. 50 år gammel) for sønnen Peder Jensen Søndergaard, se ane 14-15, der 5. marts 1728 (9) fik fæstebrev på de 5 1/2 td. hartkorn af den nuværende Søndergård i Hesselbjerg.

Jens Pedersen, der var 30 år i 1710-12 (10), var født omkr. 1680 i Søndergård i Sejerslev by og sogn, søn af Peder Pedersen Søndergaard og hustru (Johanne Jensdatter?).

Jens levede altså endnu sidst i januar 1729, men blev vel snart efter henrettet ved halshugning.

Han blev gift midt i juni 1704 (11) med Bodil (Boel eller Bould) Andersdatter, der må være født senest 1685.

Kvindenavnet Bodil var meget sjældent på Mors i de tider, så det ville være nærliggende at antage, at hun var datter af Anders Nielsen, født i Tødsø, der efter kontrakt af 4. oktober 1682 (12) overtog en gård i Hesselbjerg efter Søren Jensens enke Bodil Pedersdatter, hvis datter Sidsel Sørensdatter han agtede at gifte sig med. - Noget bevis er ikke fundet, men navnet Sidsel går igen i efterslægten, hvorimod navnet Søren ikke forekommer.

Bodil Andersdatter døde efter 1729 - uvist hvornår, men før 1760, hvor kirkebogen begynder.

Bodil og Jens Søndergaard fik mindst syv børn, hvoraf sønnerne Peder og Anders, døtrene Anne og Maren nævnes som vidner i sagen, hvor faderen blev dømt til døden.

- 1 Peder Jensen Søndergaard, født ca. 1708, se ane 14-15.
- 2 Anne Jensdatter, nævnt 1729, måske den Anne Jensdatter, ca. 1708-1798, der først var gift med Laurs Andersen Vester, død i 1750'erne, og derpå med Thøger Andersen Søndergaard, ca. 1729-1801, begge gårdmand i Nr. Dråby i Sejerslev sogn.
- 3 Maren Jensdatter, nævnt 1729, måske den Maren Jensdatter, ca. 1712-1774, der var gift med Christen Thomsen, ca. 1713-1793, gårdmand i Skærbæk i Sejerslev sogn.
- 4 Anders Jensen Søndergaard, ca. 1712-1778, borger i Nykøbing. Gift første gang 1740 med Anne Jensdatter, ca. 1714-1770. Gift anden gang 1770 med Maren Christensdatter Lund, der overlevede ham.
- 5 Peder Jensen Søndergaard, ca. 1721-1799, gårdmand i Fårtoft i Sundby sogn fra 1758 (13). Gift 1758 med Anne Christensdatter, 1735-1804.
- 6 Jens Jensen Søndergaard, ca. 1723-1775, gårdmand i Vodstrup i Tødsø sogn. Gift med Kirsten Hansdatter, ca. 1732-1799, der blev gift anden gang med enkemand Christen Poulsen Vester, ca. 1731-1812.
- 7 Poul Jensen Søndergaard, ca. 1725-1799, gårdmand i Solbjerg by og sogn. Gift 1757 med Anne Laursdatter, 1736-1789.

På tingdagen, mandag den 25. marts 1709 havde Jens Pedersen Søndergaards herskab etatsråd Klingenberg på Højris ladet indstævne Jesper Jacobsen og Anders Mikkelsen Nautrup, begge i Ejerslev, for indbrud hos Jens Søndergaard om natten mellem den 15. og 16. marts, hvor de havde stjålet en side flæsk, en stor ost på ca. 13 skålpund og tolv røgede fårelemmer ved at fjerne et vindue og noget af stråtaget ved husets vestre ende.

Da Jens Søndergaard hørte tyvene gå på loftet, men derpå forsvinde, tog han en fork og en hest fra stalden og satte efter dem. Han nåede dem på marken mellem Hesselbjerg og Ejerslev, men da han nærmede sig på hesten, kastede de tyvekosterne fra sig; han fandt dem på marken i et sammensyet lagen sammen med en ladt bøsse.

Da han kom hen til Anders Mikkelsen Nautrup slog han ham over hovedet med forken, så skaffet gik i stykker, så bad Anders for sig, men Jens gav ham endnu et slag eller tre, hvorpå han lod Anders ligge. - Og løb efter Jesper og gav ham et slag, så han faldt, og forken gik igen i stykker. Tyvene slap dog fra ham, og Jens Søndergaard bad et par naboer hjælpe sig med at få tyvekosterne hjem.

Bl.a. bøssen blev fremvist på tinge, hvor Niels Markvorsen af Ejerslev oplyste, at den tilhørte ham, men at Anders Nautrups søn havde lånt den hos ham for fem uger siden, da faderen ville skyde krager.

Et par mænd i Ejerslev vidnede, at de var blevet opsøgt af tyvene, der fik dem med til Jens Søndergaards for at forlige sig med ham. Jens Søndergaard svarede, at sagen var overladt til husbonden (herskabet), men selv syntes han, at "det var hart ad (næsten) synd, fordi I ville have gjort mine midt-dagsmåltider tynde, om I kunne have fået held dertil, dog skulle man gøre noget for Eders koners og børns skyld, men for Eders egen skyld slet intet". - Så enedes de dog om, hvis husbonden var tilfreds dermed, at Anders Nautrup skulle betale 4 sldr. og Jesper Jacobsen give et svin og fire får til

Jens Søndergaard. Men herskabet lod tage tingsvidner om sagen, da tyvene var berygtede for deres gerninger.

27. oktober 1710 var Jens Pedersen Søndergaard stævnet af herskabet sammen med bl.a. sin tjenestekarl, soldaten Christen Sørensen Blokhus i anledning af et overfald i gården 2. oktober på sergent Gert (Gerhard?) Born under kaptajn Hermans (Hermansens) kompagni.

Sergentens kone, Margrethe Jensdatter, der sammen med manden og deres to børn var kommet til Hesselbjerg, havde syv år før tjent hos Jens Søndergaard. Hun tjente på andet år i gården, da Jens overtog den til pinse 1704 efter Hans Samuelson.

Af Jens Søndergaard blev hun sted (fæstet) for tiden fra pinsedag til Mikselsdag at være indendøre for 2 sldr. - Men da hun havde været hos ham i fem uger, blev han gift og ville så, at hun skulle gå udendøre. Hun ville imidlertid i så fald have mere i løn, men da han ikke ville give hende det, forlod hun pladsen efter de fem ugers forløb. Og det var den løn, hendes mand nu krævede Jens Søndergaard for.

Niels Nielsen i Hesselbjerg, der 2. oktober stod og tærskede korn i Jens Søndergaards lade, vidnede, at sergenten med kone og to børn var kommet til gården over middag og traf Jens Søndergaard ved askemøddingen ved den søndre side af stuehusets østre ende. De talte om konens påståede tilgodehavende og sergenten tog til sin kårde nogle gange, men hvorlangt han havde den ude, så vidnet ikke, så skød (skubbede eller stødte) Jens Søndergaard til sergenten med sin hånd, så han faldt omkuld. Så løb Jens ind i gårdens østerhus. - Og sergenten trak sin kårde og løb efter ham, mens konen sagde: Bitte mand, I skal ikke slå ham i hans egen gård!

Så kom Jens ud af det østre hus mod sergenten med et stykke lægte i sin hånd, så sloges de med kårde og lægte, så underløb sergenten lægten og kom ind og fik fat på Jens. Sergenten faldt omkuld, men kom op igen og fik fat på Jens, der så faldt omkuld på ryggen på brostenene uden for kohusdøren.

Så kom kården af sergentens hånd - konen tog den, slog Jens nogle gange over ryggen med den. Jens Pedersens hustru, som var kommet til for at skille dem ad, fik en skade i sin venstre hånd af kården. I det samme tog Jens kården fra sergentens kone og slog hende nogle gange med den og sagde: Gå af min gård din hore!

Så løb Jens ind i stuen med kården og kom ud igen uden den. Derpå kom sergenten med en trægreb og slog Jens i hovedet med den, hvorpå Jens tog lægten igen og slog greben af sergentens hånd.

Mere så dette vidne ikke, da han blev ved sit arbejde.

Karlen Christen Blokhus vidnede stort set det samme, men tilføjede lidt om sin egen ordveksling med sergenten, samt at han gav sergenten et slag af plejlen over ryggen, hvorpå de skiltes.

Et par naboer blev ligeledes indblandet i slagsmålet, men nogen dom faldt ikke i sagen.

18. juli 1718 indstævnedes herskabet igen Jens Pedersen Søndergaard - denne gang i anledning af et slagsmål med og overfald på naboen Mikkjel Jensen i Hesselbjerg, der hævdede, at en af Jens' heste havde været inde på hans eng. De var i den anledning kommet op at slås - og det så voldsomt - at Mikkjel måtte blive i gården til næste dag, da han blev kørt hjem på en vogn.

I julen 1728 dræbte Jens Søndergaard sin tjenestekarl Peder Skammelsen, hvorom justitsprotokollen oplyser under 10. og 11. januar 1729:

På højædle og velbårne etatsråd v. Heespen til Tersløsegård hans vegne mødte sr. Christen Uttrup af Nykøbing og fremstillede 2de kaldsmænd (navnene ulæselige), som lovlig til idag havde stævnet Jens Pedersen Søndergaard i Hesselbjerg med en memorialstævning af indhold som følger:

Memorial for kaldsmændene:

På højædle og velbårne hr. etats- og justitsråd v. Heespens vegne gives her ved Jens Søndergaard i Hesselbjerg lovlig kald og varsel til Sønder- og Nørreherreds ting at møde mandagen den 10. januar førstkomende imod synsafhjemling, vidners førelse og spørgsmåls tilsvarelse, samt dom herefter at lide til samme tid, alt angående det drab, han haver forøvet og begået på hans (sin) tjenestekarl, som var soldat, navnlig Peder Skammelsen, da han tirsdagen den 28. december sidst om morgenen fik sin davre ved bordet, med videre hvad deraf kan dependere.

Til samme ting og tid stævnes for at vidne i sagen, hvis (hvad) de kan blive tilspurgt om, Jens Søndergaards kone Bodil Andersdatter, sønnerne Peder Jensen og Anders Jensen, 2de døtre Anne Jensdatter og Maren Jensdatter, item en pige, som sad tillige med ved bordet, da ulykken skete, navnlig Maren Nielsdatter, værende hos Peder Jensen, husmand; nok byens folk Peder Kiærgaard, Lars Jensen, Jens Præstgaard, Mikkel Jensen Bondesen, Søren Poulsen, Christen Nielsen, Cort Hansen og Poul Nielsen, alt angående bemeldte Jens Pedersen Søndergaards adfærd og ord, han har haft og brugt før og efter ulykken var sket med videre, hvad der som forbemeldte denne sag angående kan blive tilspurgt om.

Endelig stævnes og indkaldes til samme tid og ting Anders Poulsen i Sejerslev, Christen Nielsen Krog, Rasmus Thomsen Gadegaard og Christen Christensen Rolighed ibidem for at forklare ved ed efter loven synet, som de har taget og gjort på bemeldte Peder Skammelsen.

Og talte kaldsmændene med en del selv ellers med hustruen og folk til bopælen, hvilket disse 2de forbemeldte varselsmænd det med opholdne fingre efter loven bekræftede.

Og efter at lovens ed tydelig og lydelig var oplæst, fremkom synsmændene, nemlig Anders Poulsen i Sejerslev, Christen Nielsen Krog, Rasmus Thomsen Gadegaard og Christen Christensen Rolighed, som forklarede deres over Peder Skammelsen tagne syn og besigtigelse, hvilket de skriftligt forfattet her for retten fremlagde og ellers edeligen tilstod og forklarede ... for retten blev læst og indføres nr. 1.

Dernæst fremkom Anne Jensdatter, som er den afdøde og dræbte Peder Skammelsens moder, og blev af sr. Uttrup tilspurgt, om hun ville have noget med sagen at gøre imod Jens Søndergaard for den misgerning, han havde begået på hendes søn, helst hun som arving og næstpårørende efter loven er eftermålsmand og burde sagen forfølge. Hvorpå hun svarede, hun hverken kunne eller ville, såsom hun var et fattigt menneske.

2. Om hun havde nogen tiltale til Jens Søndergaard for den grove gerning, som han havde begået, eller det var hende nok, når han efter loven blev straffet. Dertil hun svarede, at hun havde ingen tiltale til Jens Søndergaard, men var fornøjet, når han blev straffet efter loven.

Dernæst fremkom Maren Nielsdatter, og efter at lovens ed for samtlige vidners personer blev oplæst, vandt (vidnede) ved ed med opragte fingre efter loven på spørgsmål:

1. Hvad tid drabet skete på Peder Skammelsen af Jens Søndergaard. Dertil hun svarede, at det var næste søgnedag efter julehelligdagene, som var tirsdag om morgenen, da Jens Søndergaard tillige med Peder Skammelsen, samt nogle af Jens Søndergaards børn fik deres davre, da under måltidet, så vidnet, at den dræbte Peder Skammelsen stod op fra bordet og sagde: Fader, hvi gjør-

de I så det?

Hvorefter vidnet løb ud af døren til Jens Søndergaards kone, som var i køhuset at malke, og sagde til hende: Moder, I skal gå ind, der er noget på færde.

Imidlertid kom Jens Søndergaards søn Anders til hende i gården og sagde: Min fader har slaget en kniv i Peder Skammelsen.

Og løb så vidnet til Mikkjel Jensen Bondesen i Hesselbjerg og bad ham efter konens begæring af komme derhen.

2. Tilspurgt, om der var nogle ord imellem Peder Skammelsen og Jens Søndergaard førend gerningen skete. Hvortil vidnet svarede nej, der var aldeles ingen ord imellem dem.

3. Om vidnet vidste, at de tilforn havde haft nogle ord imellem hinanden.

Hvorpå vidnet svarede, at hun ej havde hørt andet end godt imellem dem; videre vidste vidnet ikke at forklare i denne sag.

Dernæst fremkom Jens Søndergaards søn Peder Jensen, som gjorde sin ed efter loven og vandt på spørgsmål:

1. På hvad tid drabet skete. Hvortil vidnet svarede, at det var om tirsdagen, som var næste søgnedag efter julehelligdagene, da vidnet tillige med sin fader, tjenestekarlen Peder Skammelsen og nogle hans (sine) søskende sad ved bordet og fik hans (sin, deres) davre, da under måltidet og de næsten havde afspist, og vidnet lagde sin ske bort under bjælken, og Peder Skammelsen den tid spiste øllebrød, da gav Peder Skammelsen et råb af sig og rejste sig op i det samme. Så tog vidnet Peder Skammelsen om hans bryst og spurgte, hvad hannem skadede. Da sagde Peder Skammelsen: Din fader har slaget en kniv i mig. Og fornam da vidnet og så, at blodet løb ned på Peder Skammelsens klæder og ned på jorden.

Ellers blev Peder Skammelsen siddende ved bordet til vidnet og Peder Kiærgaard i Hesselbjerg bar hannem i en seng, hvorefter vidnet da straks red ud til Christen Mikkelsen at tilkendegive ham den ulykke sket var.

2. Om der var nogen ord imellem vidnets fader og Peder Skammelsen førend den ulykke skete. Hvortil vidnet svarede, at der var aldeles ingen ord imellem dem enten denne dag eller tilforn, men (de) havde alle tider forligtes vel.

På spørgsmål svarede vidnet, at hans fader hverken havde truet eller talt ilde om Peder Skammelsen.

Derefter fremkom Anders Jensen, som og sad ved bordet imidlertid gerningen skete, og forklarede efterfølgende, men ej blev tilladt nogen ed, i henseende han var kun 14 år gammel, at han så blodet komme ud af Peder Skammelsen, men ej så gerningen blev gjort, men hørte at Peder Skammelsen gav sig og sagde: Tidligt nok kom jeg her.

Ellers fandtes kniven på jorden, hvormed ulykken skulle være gjort, så og at Peder Skammelsen blev henbåren i en seng, da blodet løb af ham.

Dernæst fremkom Peder Pedersen Kiærgaard i Hesselbjerg, som gjorde sin ed efter loven, at næste søgnedag efter julehelligdagene om morgenen kom en Jens Søndergaards liden datter til vidnet og sagde til vidnet: Kom op til vores, min fader har stukken Peder Skammelsen fordærvet.

Hvorpå vidnet straks løb hen til Jens Søndergaards, og da han kom i stuen, så han Peder Skammelsen indenfor bordet siddende, og blodet flød ned af ham på klæderne til jorden, og hørte ej videre han sagde end: aha, aha.

Imidlertid stod Jens Søndergaard midt på gulvet imellem hans (sin) kone og ældste datter, men hørte ikke, at Jens Søndergaard klagede sig noget, men konen og datteren jamrede sig overmåde derfor. Derefter bar vidnet tillige med Peder Jensen Peder Skammelsen ind og lagde ham på en seng, hvorpå han ungefær en halv times forløb efter døde; så gik vidnet ind i stuen igen,

og da var en del af byens folk indkommen udi storstuen, hvor Jens Søndergaard stod imellem dem. Da sagde vidnet til Jens Søndergaard: Vil du ikke gå ind i lillestuen, herude er så stor alarm. Og gik derpå Jens Søndergaard stilltiendes med god vilje foran ind i lillestuen, og blev han stående midt på gulvet og vidnet ved døren. Da vendte han sig om og sagde til vidnet: Djævelen skal fare i dig, du skulle også komme at gøre fortræd. Og med det samme gik til vidnet og tog i hans hår med begge hænder.

Imidlertid kom Lars Jensen og tog den ene hånd af vidnets hår, derefter fik vidnet tillige med flere Jens Søndergaard ind i storstuen igen, og holdt hannem fast at han ej skulle komme til at gøre større ulykke, som han sagde til dem at ville gøre. Imidlertid blev vidnet hos Jens Søndergaard tillige med flere til aften, da han lod sin tjenestekarl gå derhen at blive om natten.

Videre forklarede vidnet efter spørgsmål, at han ikke vidste eller har hørt nogen ord eller usamdrægtighed imellem Jens Søndergaard og Peder Skammelsen, ej heller havde nogen tid hørt, at Jens Søndergaard havde truet ham eller andre førend denne gang, som vidnet har forklaret.

Dernæst fremkom Lars Jensen af Hesselbjerg, som vandt ved ed med opragte fingre efter loven, at hannem i alle måder er bevidst, ligesom forrige vidne Peder Kiærgaard forhen omvundet haver, undtagen at han ikke hørte de ord, som Jens Søndergaard skulle have sagt til forrige vidne Peder Kiærgaard i lillestuen, eftersom vidnet ej kom derind, førend han tog hånden af Peder Pedersens hoved. Ellers forklarede vidnet, at han tillige med flere blev hos Jens Søndergaard den dag og nat, indtil om morgenen, da vidnet fulgte med ham til Sejerslev.

Efter spørgsmål forklarede vidnet, at han hørte Jens Søndergaard sagde nogle gange om aftenen, da vidnet tillige med andre holdt vagt, at han ikke frygtede så meget for den ulykke, han havde gjort, som for den han skulle gøre på hustru, børn og hvem, som kunne komme til.

Hvornæst fremstod at vidne Mikkel Jensen Bondesen, som vandt ved ed efter loven, at lidet efter Lars Jensen var kommet til Jens Søndergaards, kom vidnet, da Peder Kiærgaard, hans karl og Lars Jensen sad hos Jens Søndergaard og holdt hannem i storstuen, og fra den tid af var vidnet bevidst ligesom forrige vidne Lars Jensen vundet haver i alle ord og indhold.

Hørte og at Jens Søndergaard sagde, dersom de ikke holdt ham fast, sålænge til de komifængsel, ville han gøre større ulykke på hvem, ham forekom.

Videre fremkom Jens Christensen Præstgaard af Hesselbjerg, som gjorde sin ed efter loven, at lidet efter forrige vidner var indkommen til Jens Søndergaards, og imidlertid de holdt på ham, er han bevidst fra den tid af det samme, som næstforrige vidner Peder Kiærgaard, Lars Jensen og Mikkel Bondesen vundet haver.

Derefter fremkom Søren Poulsen af Hesselbjerg, som gjorde sin ed efter loven, at han fulgtes med næstforrige vidne til Jens Søndergaards, og derfor i alle måder kunne følge hans vidne i ord og meninger.

På spørgsmål svarede samtlige vidnerne, at de mellem Jens Søndergaard og Peder Skammelsen havde de aldrig hørt nogen uenighed eller i ringeste måder usamdrægtighed.

Sr. Uttrup derefter tilspurgte Jens Søndergaard, af hvad årsag han havde gjort den ulykkelige gerning på hans tjenestekarl Peder Skammelsen, eftersom samtlige vidner forklarede, at dertil aldeles ingen føje har været, ej heller hørt ringeste strid imellem dem. Hvorpå Jens Søndergaard svarede, at han havde ikke bedre forstand, og lå den kniv, som han gjorde gerningen med, på bordet, som han sad og fik mad ved.

Og formedelst sildig aftens påkomst blev retten ophævet til i morgen klok-

ken 9, da parterne og de, som noget har at bestille, tillige med de otte mænd behagelig ville møde.

Tirsdagen den 11. januar 1729 mødte igen retten at betjene dommeren Rasmus Jørgensen, i skriverens ... Michael Feld, tinghører Niels Poulsen i Faarup, Hans Jacobsen i Nykøbing, Hans Sørensen Smed, Mads Jensen, Caspar Johansen, Christen Jensen, Knud Thomsen og Anders Pedersen ibidem, samt Mikkell Jensen i Lødderup, hvorpå mødte igen sr. Christen Uttrup og tilspurgte Jens Pedersen Søndergaard, som nu her for retten løs og ledig lige så vel som igår var tilstede, om han havde noget videre at svare, imod hvis i akten ... mod ham var sket, og om han forlangte at ville tage nogen prokurator efter fuldmægtig på sine vegne sig til forsvar.

Dertil Jens Søndergaard svarede, at han forlangte ingen forsvar til hans sags udførelse, men forklarede, at han var angergiven og urolig i sind og samvittighed, førend han gjorde ulykken, og eftersom han gjorde det af skrøbelighed og vanvittighed, var han en nådig dom begærendes; videre havde han ikke derimod at sige dommeren.

Endnu tilspurgtes Jens Søndergaard, om han havde videre i denne sag at svare eller noget sig til befrielse at ... eller påstå. Dertil han svarede nej, ej videre end som sagt er, at han ikke havde haft sin fulde forstand.

Efter hvilke omstændigheder, førte syns- og tingsvidner, samt egen tilståelse, som er så pur og ren forklaring om sagen, ... sr. Christen Uttrup i rette og formente, at oftmeldte Jens Pedersen Søndergaard blive til ... at lide efter loven og hans majestæts allernådigste forordning, og er derpå dommerens kendelse begærendes.

Dom: som med og af de lovligt førte vidner, såvel som Jens Pedersen Søndergaards egen frivillige og utvungne tilståelse og udsigelse her for retten, fuldkommeligen bevises og erfares, at han aldeles uden føje og årsag i ubetænksom hastighed har dræbt og ihjelslaget sin tjenestekarl Peder Skammel-sen med en kniv, som har truffet hans bryst og hjerte således, at han deraf straksen er død, bliver så i hvorvel de samtlige førte vidner, såvel som Jens Søndergaard selv forklarer og tilstår, at ikke nogen tvist og uenighed enten da eller tilforn var eller forhen været imellem ermeldte Jens Søndergaard og samme sin karl, før sådan ulykke skete, kan dog sligt ej heller hans foregivende, at han har været tilforn, og da det passeret, i urolige tanker, ikke tjene eller være tilstrækkelig til nogen befrielse for ham, som har udgydt uskyldig blod. Mens han efter kongelig aldernådigste lovs 6. bogs 6. kapitels 1. artikkel bør miste sit liv og ved sværd af skarprethteren henrettes, og derefter til kristen jord bestædiges. Og som ingen anden eftermålsmand er end Jens Søndergaards velbårne herskab, siden enken og arvingerne dem sligt frasiger, og intet hermed enten vil eller kan have at bestille, hans tilhørende og eftermålsmanden tilkommende halve boeslod at være samme hans herskab, højjædle og velbårne hr. etatsråd Heespen tilfalden, såvel som den anden halve del ham ellers med rette efter loven tilkommer.

Bilag nr. 1.

Anno 1728, den 28. december var jeg underskrevne Jens Madsen Vils af Nykøbing efter hr. byfoged Rasmus Jørgensens ordre og begæring på kongelig majestæts og rettens vegne tillige med fire tiltagne uvillige mænd, nemlig Anders Poulsen i Sejerslev, Christen Nielsen Krog, Rasmus Thomsen Gade-gaard og Christen Christensen Rolighed ibidem, samt kunsterfarne chirurgus Johannes Henchel i overværelse af højjædle og velbårne hr. etatsråd v. Hees-pens fuldmægtig Christen Mikkelsen Uttrup af Nykøbing, at syne og besigtige

en soldat af navn Peder Skammelsen, som tjente Jens Pedersen Søndergaard i Hesselbjerg by på velbemeldte herskabs gods, som fandtes død og af en kniv ihjelslaget. Og da befandtes skaden og ulykken således som følger: 2de fingers bredde fra den venstre patte fandtes et hul, slaget med en kniv og skrås ind til hjertet, som blev visiteret af sr. Henchel med et instrument, ungefær fem tommer lang, at hvilket hul og knivslag mennesket var dræbt. Videre sårsmål eller anden skade fandtes ikke noget sted på hans ganske legem, i hvor nøgen og grandt vi end efterså det, og kan vi ej skønne eller syne anderledes end jo bemeldte knivslag har været hans død, som og i sig selv er sandhed. Og befandtes hans klæder, nemlig vest, brystdug og skjorte ligeledes gennemslaget med en kniv ligefor bemeldte hul og skade, så var og klæderne mesten overalt ganske blodige.

Hvilken ulykkelig morderisk gerning bemeldte Jens Pedersen Søndergaard tilstod at have gjort på karlen, da han sad ved bordet og fik davre, uden nogen årsag end og sagde nogle gange, at han ville gøre flere ulykker på hans kone, børn og andre, og af des årsag begærede at komme i fængsel, i hvor vel han af kapelananen hr. Christen Svale og mange tilstedeværende blev tilholdt at frygte Gud og holde fast ved Vor Herre med flere gudelige formaninger, men forgæves, og blev han så derpå fængslet på rettens vegne og med vagt forsynet, samt straks derefter ført til Nykøbing.

Hvilket som forbemeldt er, således at være i sandhed, tilstår og bekræfter vi med vores hænders underskrift og videre til tinge vil være gestændig, hvor og når fornødent gøres.

Datum Hesselbjerg ut supra på rettens vegne og udi i by- og herredsfogedens lovlige absence

Jens Madsen Wils	Johannes Henchel, chirurgus
Anders Poulsen	Christen C.N.S.K. Nielsen Krogs navn
Christen C.C.S.R. Christensen Rolighed	hans navn
Rasmus Thomsen Gadegaard	

Noter:

- 1 Fra pinse 1704, nævnt i sagen 27.10.1710, Morsø herredes justitsprotokol 1708-17, B.35.C-4, fol.229b-31.
- 2 Matriklen 1688 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter, Z.9-3, fol.263b samt de to afskrifter, Z.10-1, fol.179, Z.10-2, fol.284b.
- 3 Opr. fundet af provst P. Filtenborg under gennemgang af ting- og justitsprotokoller fra Mors.
- 4 Morsø herredes justitsprotokol 1708-17, B.35.C-4, fol.81b.-83b.
- 5 Samme, fol.229b - 31.
- 6 Samme 1717-23, B.35.C-5, fol.66-68.
- 7 Samme 1726-30, B.35.C-7, fol.362b-64 og 366a-b.
- 8 Viborg landstings dombog 1719-31, B.24-584, fol.398b.
- 9 Sø (opr. v. Heespen) fæsteprotokol 1727-1879, G.104-3, fol.24b.
- 10 Landeværnsmandtal for Sejerslev sogn i pakken med sølimitter, landeværn og stykkuske, B.1.A-184.
- 11 Gift 5 uger efter pinsedag (henholdsvis 11.5. og 15.6.) 1704, nævnt i kilde 1.
- 12 Morsø Nørreherreds tingbog 1681-83, B.35.A-14, 1682, fol.46b.
- 13 Kilde 9, fol.36.

Ane 48 JENS RASMUSSEN (BORUM)

født før 1630, død efter 1690.

Ane 49 N.N.

Jens Rasmussen, der flere gange nævnes med tilnavnet Borum (Borumb), blev i sommeren 1656 udnævnt til herredsfoged i Morsø Nørreherred, hvorefter han 29. oktober samme år (1) af lensmanden på Hald, Ulrik Christian Gyldenløve, 1630-1658, Christian IV's tapre uægte søn, fik tillagt indtægten af en gård i Bjergby for bestillingen. - Disse indtægter måtte Jens Rasmussen 19. juli 1664 føre retsag om.

◀ Hans udnævnelse til herredsfoged blev godkendt og konfirmeret af kancelliet i København både 4. december 1662 og 28. juli 1670 (2).

Det ansete hverv som herredsfoged - dommer ved herredstinget - besad han endnu i 1687 (3), da landsdommerne i Viborg satte ham i bås med herredsfogeden i Sønderherred med karakteristikken ganske udygtig og uskikkelig. - Samme år blev bestillingen i begge herreder sammenlagt til et embede, hvor-til en ny foged blev udnævnt 26. november 1687.

Fra senest 1660 (4) boede han i Sejerslev by og sogn, hvor han med hustru, børn og tjenestefolk anføres med en husstand på ti personer. - I Sejerslev havde han fået en gård under Hald len i fæste, hvis hartkorn i 1664 (5) udregnedes til 5 tdr. 4 skpr. 1 fjkr. 1 alb.

- Af denne gård skulle han årlig yde en landgilde på 3 tdr. byg, 1 pd. smør, 1 svin, 1 lam, 1 gås med havre, 2 høns, 4 sk. leding, 24 sk. skat og have 4 heste i gæsteri; af ydelserne leding og skat ses, at gården hørte til de middelalderlige selvejergårde, der hjemfaldt til kronen efter Klemensfejden i 1530'erne.

I 1688 (6), da gården fik nr. 5 i Sejerslev, blev dens hartkorn forandret til 6 tdr., der senere blev overtaget af Niels Jensen, se ane 24-25.

◀ Jens Rasmussen levede endnu i 1690 (7), da han nævnes som den første af tinghørerne ved en dom, hvor kronen blev tildømt bl.a. nogle ødegårde i Sejerslev, hvoraf der ikke var svaret skat siden 1. januar 1688. - Blandt disse var Lars Christensens ødegård på 3 tdr. 4 skpr. 1 fjkr. hartkorn, nemlig nr. 8, som Jens Rasmussen i matrikkelafskriften fra omkr. 1700/1710 (8) nævnes som ejer af.

Jens Rasmussen Borum, der var født før 1630, var af ukendt afstamning; tilnavnet kunne tyde på, at han var fra Borum sogn ved Århus, hvor den gamle herredsfogedslægt i Framlev herred forøvrigt hørte hjemme.

Han døde som nævnt efter 1690.

Han blev gift 1656/60, men konens navn og herkomst kendes desværre ikke. - Blot vides det, at hun tidligere havde været gift med Niels Jensen i Sejerslev, kongelig delefoged til Hald slot, med hvem hun havde døtrene Sidsel Nielsdatter og Else Nielsdatter.

Sidsel var i 1680 trolovet med Poul Pedersen i Aggersborg Ullerup i Hanherred, der 20. april 1680 (9) gav arveafkald, mens Elsestrolovede fæstemand ◀ Christen Andersen, sognedegn i Sejerslev, 3. april 1683 (10) gav afkald på arv efter Niels Jensen til hendes stedfar Jens Rasmussen Borum.

- Ellers er intet fundet om Jens Rasmussens kone.

Christen Christensen, forrige slotsskriver på Hald, kongelig majestæts stiftsskriver over Viborg stift, lod 19. juli 1664 herredsfoged Jens Rasmussen tiltale for godt 52 rdlr. af indtægten af Hald len, nemlig afgiften af den gård i Bjergby, som han havde fået tillagt i 1656.

I den forbindelse blev bevillingen fremlagt:

Jeg Ulrik Christian Gyldenløve til Ulriksholm, kongelig majestæts velbestalter generalmajor og befalingsmand på Hald slot, kendes og hermed vitterliggør, at eftersom jeg haver forordnet Jens Rasmussen til herredsfoged udi Nørreherred i Morsland, da haver jeg nu bevilget hannem for samme hans bestilling at må annamme og oppebære af den gård i Bjergby, som Søren Jensen og Jens Thomsen påbor, al den landgilde, som deraf afganger, det (at) nyde, bruge og beholde indtil en bedre belejlig gård for hannem kan forefalde. Og når som bemeldt en anden belejlig gård kan forefalde, da han fornævnte gård og dets oppebørsel igen at frastå; og skal han betjene retten til fornævnte Nørreherreds ting så rettelig, som det sig i alle måder bør, og som han vil ansvare og være bekendt.

Til bekræftelse med egen hånd underskrevet.

Actum Nykøbing den 29. oktober anno 1656

- og stod underskrevet ... (U. C. Gyldenløve?)

Endnu i rette lagdes et bevis lydendes:

Eftersom hans excellence min gunstige herre og husbond, haver forordnet nærværende Jens Rasmussen at være herredsfoged i Nørreherred udi afgangne Søren Jensens sted, for samme bestilling sin juramentum skyldigheds ed hos velbemeldte hans excellence på hans majestæts vegne aflagt, da haver velbemeldte hans excellenciehannem til salarium en gårds landgilde anvist, nemlig udi bemeldte Nørreherred udi Bjergby sogn, Søren Jensen og Jens Thomsen påbor, skylder årligt 12 tdr. byg, 12 tdr. havre, 1 svin, 3 snese ål, hvilken fornævnte gårds landgilde bemeldte Jens Rasmussen herefter skal (have) fuldmagt at oppebære og annamme og gøre sig så nyttig, som han bedst kan, indtil han med en gård til besiddelse på ansøgning kan blive forsynet.

Actum Hald slot den 4. november anno 1656

- og stod underskrevet Christen Christensen mppria

Desuden bevidnedes skriftligt 23. april 1664 af Knud Andersen i Tøving, defoged til Ullerup, Niels Pedersen i Skærbæk og Peder Pedersen Søndergaard i Sejerslev, at deres salig fader, ærlig og velagte mand Peder Nielsen Søndergaard, forrige defoged til Hald slot, at han betjente retten fra den tid salig Søren Jensen døde 29. maj 1656, nemlig fra 3. juni derefter til juli måned, da Gyldenløve betroede retten til Jens Rasmussen, der da betalte Peder Nielsen Søndergaard for at have betjent retten.

Dette bevidnedes af den salig mands enke Anne Pedersdatter, hvis lavværge var Knud Andersen, og børnene Niels Pedersen og Peder Pedersen, der alle tre egenhændig havde underskrevet erklæringen.

Jens Rasmussen Borum mente at have været i sin gode ret til at hæve landgilden, så den fungerende herredsfoged Mads Steffensen i Sundby vidste ikke andet, end at de selv måtte komme til enighed.

Noter:

- 1 Morsø Nørreherred tingbog 1664, B.35.A-1, fol.32ff, under 19. juli 1664.
- 2 Fortegnelse over retsbetjente og magistratspersoner, samt birke- by- og herredsskrivere i Jylland 1660-1847, s. 12-13.

Jydske Landsdommeres Betænkning 1687 i Mogens Lebechs artikel om Jyllands gamle Retskredse i Jydske Samlinger 5-2, 1935-36, s. 190.

Rigsarkivets militærregnskaber IV, d, nr. 40.e, mandtalsregnskab på den til Sigvert Brockenhuus indbetalte novedskat til jul 1660 af Ålborg og Viborg stifter, udtagne af lensregnskaberne.

Matriklen 1664 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter, Z.5-3, fol.68.

Matriklen 1688 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter, Z.9-3, fol.264b, samt afskriften Z.10-1, fol.180.

Morsø herreders justitsprotokol 1688-91, B.35.C-1, 11.6.1690.

Kilde 6 b.

Morsø Nørreherreds tingbog 1679-80, B.35.A-13, 20.4.1680.

0 Samme 1681-83, B.35.A-14, 1682-83, fol.62, 3.4.1684.

Ane 56

PEDER PEDERSEN SØNDERGAARD

født senest 1640, død efter 1688.

Ane 57

(JOHANNE JENSDATTER?)

Efter kontrakt af 16. oktober 1662 (1) overtog Peder Pedersen fæstet af 3/4 del af fødegården i Sejerslev by og sogn efter moderen Anne Pedersdatter, salig Peder Nielsens efterleverske i Søndergård i Sejerslev; moderen forbeholdt sig 1/4 del af gården i sin livstid, men sammen med de 3/4 del af gården, som sønnen overtog 1662, fik han ligeledes et bols jord, der ligeledes blev drevet sammen med Søndergård.

Peder Pedersen nævnes i matriklen 1664 (2) som fæster af Søndergård på 4 tdr. 7 skpr. 1 fjkr. 1 alb. hartkorn, hvoraf bondeskylden tilhørte Sejerslev kirke, som skulle have 4 tdr. byg årlig, mens herligheden hørte under Frøslevgård, hvortil der åligt svaredes 1 svin, 1 lam, 1 gås, 2 høns, 2 sne-se ål og 2 tdr. havre gæsteri.

- Ved matrikuleringen 1688 (3), da gården fik nr. 6, blev hartkornet forandret til 5 tdr. 1 fjkr. 2 alb.

Det bol, der i 1662 blev drevet under Søndergård, nævnes i matriklen 1664 (4) med fæsteren Peder Nielsen (vel Peder Pedersens da afdøde far), der til præsten i Sejerslev skulle svare en landgilde på 2 tdr. byg, 1 svin og 1 td. havre gæsteri, omregnet til 2 1/2 td. hartkorn. - Denne ejendom havde Anne Pedersdatter (Peder Pedersens mor) i Søndergård nemlig i fæste 1664/65 (5). Det må være dette bol, som Peder Pedersen Søndergaard opsagde fæstet af 25. juni 1672, 3. juli og 9. juli samme år (6), hvor gården sagdes at svare afgift til Sejerslev præstegård.

Omtrent ved den tid må Peder Pedersen i Søndergård have fået gård nr. 7 i Sejerslev i fæste. Gårdens tidligere fæster Jens Jensen nævnes med tilnavnet Søndergaard i matriklen 1688, men uden tilnavnet 1664 (7); gårdens hartkorn blev i 1688 forandret fra 7 tdr. 4 skpr. 2 fjkr. 2 alb. til 4 tdr. 2 skpr. Gård nr. 7, der endnu 3. juli 1667 (8) var fæstet af Jens Jensen Søndergaard, hørte til det gamle skarpenbergske len, der i 1600-tallet først ejedes af det hamburgske handelshus Berns og Marselis og derpå af Klingenbergjerne på Højris.

13. august 1672 (9) nævnes, at Peder Pedersen Søndergaard og Peder Laursen, begge i Sejerslev, den 8. juli havde været i gården Dybdal i Sejerslev for at syne Bertel Christensen "på hans blotte og bare legeme" efter et slagsmål.

Den oprindelige Søndergård i Sejerslev (nr. 6) hørte altså - hvad herligheden angår - under Frøslevgård, der til 1671 ejedes af søhelten Niels Juels bror baron Jens Juel og derpå af Tage Høg, hvis økonomi var i dårligste gænge. - 13. marts 1680, læst 21. april (10), udstedte Tage Høg således et pantebrev til ærlig og velagte mand Peder Pedersen i Søndergård i Sejerslev på 70 rdlr. med pant i herligheden af Peder Pedersens påboende gård.

Den forgældede adelsmands pantebrev var lige så god som et virkeligt skøde, men Peder Pedersen må ikke have været i stand til at beholde ejendomsretten, for snart efter ejedes denne rettighed af Knud Andersen i Tøving (vist gift med Peders søster).

Centraladministrationen i København ønskede imidlertid, at herligheden til gårde, hvortil kirker ejede bondeskylden, skulle overgå til kirken, hvorfor en kommission til forening af disse rettigheder blev nedsat 1682.

Efter opfordring udstedte Knud Andersen i Tøving derfor et overdragelsesdo-

kument, dateret Ålborg 3. november 1685 (11), til kirkernes forsvar i Vendelbo stift på Sejerslev kirkes vegne på herligheden af Søndergård i Sejerslev, beboet af Peder Søndergaard, for 40 rdlr.

Endnu stod Peder Pedersen Søndergaard i Sejerslev i gæld til familien i Tøving, for 13. december 1687 (12) vedkendte han sig sin gæld på 6 tdr. rug til Peder Knudsen i Tøving.

- Ved matrikuleringen 1688 bestod den nuværende Søndergård i Sejerslev altså dels af den oprindelige gård nr. 6 på 5 tdr. 1 fjk. 2 alb., samt af gård nr. 7 på 4 tdr. 2 skpr., ialt 9 tdr. 2 skpr. 1 fjk. 2 alb. hartkorn.

Senest 1696 (13), da unge Peder Søndergaard sammen med tre andre fra sognet havde betalt 48 sldr. som indfæstning for sognets korntiende, må Peder Pedersen Søndergaard enten være død eller i al fald have overladt Søndergård til sønnen af samme navn.

Peder Pedersen Søndergaard, der var født senest 1640, var søn af Peder Nielsen og hustru Anne Pedersdatter i Søndergård i Sejerslev.

Han døde som nævnt efter 1688, måske omkr. 1695.

Peder var måske gift flere gange, idet han senest 1663 blev gift med Johanne Jensdatter, datter af Jens Andersen og hustru Anne Jensdatter i Solbjerg, efter hvem Peder gav afkald og kvittering på arv 12. (eller måske 5.) januar 1664 (14). - Men om Johanne var mor til Peders sønner Jens og Peder, begge født omkr. 1675/80, synes tvivlsom.

Foruden sønnen Jens Pedersen Søndergaard, født ca. 1680, se ane 28-29, kendes af Peder Søndergaards børn blot:

Peder Pedersen Søndergaard den yngre, født ca. 1677 (15), død 1721/22 (16). Han var gift med Anne Jensdatter, død 1725 (17), der efter Peders død blev gift anden gang med Anders Mikkelsen, der overtog Søndergård 1722; Anne Jensdatter efterlod sig ingen børn med Peder, men en datter Anne i ægteskabet med Anders Mikkelsen.

Peder Pedersen i Søndergård i Sejerslev fik i 1704 en datter Johanne, født 15. april 1704 i Alsted sogn, med Sidsel Svenningsdatter, hvorfor de begge 12. marts 1704 fik åbenbar afløsning i Alsted kirke for horeri. - Sidsel blev gift 1710/11 med Mikkelt Bødker.

Noter:

- 1 Morsø Nørreherreds tingbog 1679-80, B.35.A-13, fol.63b, 25.11.1679.
- 2 Matriklen 1664 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter, Z.5-3, fol.68b.
- 3 Matriklen 1688 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter, Z.9-3, fol.264b.
- 4 Kilde 2, fol.68.
- 5 Bilag nr. 49 til Prinsessestyre-regnskab 1664-65, ekstra skatteregnskaber for Dueholm, Ørum og Vestervig amter i Rentekammerets reviderede regnskaber 1664-78 (domkantor H. Støvring-Nielsens afskrift).
- 6 Morsø Nørreherreds tingbog 1672, B.35.A-7, 25.6.1672, samt 3.7. og 9.7.
- 7 Kilde 2, fol.71, og kilde 3, fol.264b.
- 8 Morsø Nørreherreds tingbog 1667, B.35.A-4, fol.17.
- 9 Kilde 6, 13.8.1672.
- 10 Viborg landstings skøde- og panteprotokol 1679-81, B.24-647, fol.309.
- 11 Ålborg bispearkivs indkomne breve vedr. kirke-, skole- og fattigsager fra landsognene i Morsø Nørreherred, C.1-116.

- 12 Morsø Nørreherreds tingbog 1684-88, B.35.A-15, fol.162.
- 13 Kirkeregnskaber for Morsø Nørreherred 1685-1743, Ålborg bispearkiv, C.1-768.
- 14 Morsø Nørreherreds tingbog 1664, B.35.A-1, fol.1.
- 15 Peder var 34 år i landeværnsmandtallet 1710/12 i pakken sølimitter, landeværn og stykkuske, B.1.A-184.
- 16 Højris fæsteprotokol 1720-1867, G.112-3, fol.16, hvor Anders Mikkelsen overtog fæstet 1722.
- 17 Rødslet skifteprotokol 1717-77, G.125-3, fol.9.

Ane 112 PEDER NIELSEN (SØNDERGAARD)

født senest 1610, død 1656/60.

Ane 113 ANNE PEDERSDATTER

født før 1615, død tidligst 1664.

Peder Nielsen i Søndergård i Sejerslev sogn var 2. oktober 1638 (1) tilstede i Sejerslev kirke "himmel" (vel oppe i tårnet), da Anders Nielsen i Nr. Dråby kom for at yde (svare) sit sundkorn (til vedligeholdelse af færgeforbindelserne fra Mors); men da der fattedes (manglede) noget korn, sagde Peder Nielsen, der sad på en sæk: Du est kongens tjener (fæstebonde) og bør at samle sundkorn såvel som de andre kongens tjenere og yde dette med denem; og du lader fattes på dit og giver ond eksempel fra dig.

Anders Nielsen gik da bort og lånte noget byg, så der intet manglede. - Men da han kom med kornet faldt han over en sæk og faldt ned og slog sig ihjel; men de tilstedeværende var uden skyld deri.

Peder Nielsen var en tid delefoged til Hald slot, og da Søren Jensen, herredsfoged i Nørreherred, døde 29. maj 1656, da betjente han retten i herredsfogedens sted fra 3. juni og til hen i juli måned, da Jens Rasmussen (Borum) overtog bestillingen og betalte Peder Nielsen for ulejligheden. - Dette forklarede enken Anne Pedersdatter, hvis lavværge var Knud Andersen i Tøving, delefoged til Ullerup, og sønnerne Niels Pedersen i Skærbæk og Peder Pedersen Søndergaard i Sejerslev 23. april 1664 (2).

Peder Nielsen døde senest 1660, idet salig Peder Søndergaards hustru og børn anføres med en husstand på fem personer i skattemandtallet 1660 (3).

Efter kontrakt af 16. oktober 1662, læst 25. november 1679 (4), oplod Anne Pedersdatter, salig Peder Nielsens efterleverske i Søndergård, fæstet af 3/4 del af gården for sønnen Peder Pedersen, se ane 56-57.

Peder Nielsen, der var født senest 1610 - måske noget før, kunne måske være søn af den Niels Jensen i Søndergård, der nævnes i en sag fra Morsø Nørreherred ved landstinget i Viborg 16. januar 1631 (5); men det anføres dog ikke, at det var Søndergård i Sejerslev sogn, som Niels Jensen beboede.

Peder Nielsen døde som nævnt 1656/60 i Søndergård.

Han blev gift - vel før 1638 - med Anne Pedersdatter, hvis herkomst ikke kendes.

Hun levede endnu i 1664 - og døde måske først i 1679, da sønnen Peder lod hendes aftægtskontrakt tinglæse; nævnte søn skulle jo arve en smule ved hendes død.

Anne og Peder Nielsen havde vist en del børn, men kun følgende kendes:

- 1 Niels Pedersen, der 1662 og 64 var bosat i Skærbæk i Sejerslev sogn.
- 2 Peder Pedersen, født senest 1640, der overtog fødehjemmet, se ane 56-57.
- 3 Jens Pedersen, født ca. 1643 (6), død efter 1722 (7), fra før 1679 fæstet af den vesterste af de to Sandal-gårde i Erslev sogn. - Ifølge en obligation af 18. marts 1673, læst 9. januar 1683 (8), havde han korn tilgode hos Bertel Christensen i Dybdal i Sejerslev.
- 4 Sidsel Pedersdatter, der var ugift i 1662.

En datter var vel også:

Kirsten Pedersdatter, ca. 1627-1686, der blev gift 1650/51 med enkemand Knud Andersen, ca. 1613-1686, gårdmand i Tøving i Galtrup sogn og delefoged til Ullerup, hvis første kone var Maren Pedersdatter, ca. 1589-1650.

25. november 1679 lod Jens Pedersen i Sandal som nævnt læse efterfølgende kontrakt:

Kendes vi efterskrevne Anne Pedersdatter, salig Peder Nielsens efterleverske i Søndergård i Sejerslev, og min søn Peder Pedersen samme steds og gør for alle vitterlig udi dette vores åbne brev at være kommen over en venlig kontrakt og forening med hinanden som efterfølger:

At jeg fornævnte Anne Pedersdatter med de andre mine børns samtykke haver afstanden og opladt de tre parter af den gård Søndergård, jeg iboer, som er 3 tdr. bygskyld, og jeg selv at sidde for den 1 td. bygskyld min livstid og yde den rettighed deraf, som der bør at gange årligen; udi ligemåder haver jeg afstanden til hannem det bols jord, som dertil haver været brugt, såvel som alle mine kvæg, være sig heste, hopper, køer, fæ, får, svin, gæs, vogne, plov-redskab, harver, dernæst bo og boskab inden og udendøre, undtagen min egen seng, såvel som al mit korn, både torsken og utorsken, være sig rug, byg og havre.

Og derimod lover og tilforpligter jeg mig fornævnte Peder Pedersen at holde og forskaffe min kære moder, fornævnte Anne Pedersdatter, et ærligt ophold med øl og mad, sko og klæder, en god seng, hus og varme, som hun selv vil nøjes med, sålænge hun vil være med mig på mad og mål med mig. Dog, når hun ikke længere vil være på mad og mål med mig, da skal jeg, fornævnte Peder Pedersen, give fornævnte min kære moder hvert år, sålænge hun lever, 2 tdr. godt rug og 2 tdr. godt byg og (2) tdr. godt havre, og forskaffe hende en god malkeko, fire får og fire gæs, og foder dertil hos min egen hendes livstid, og et godt fedt svin hvert år hendes livstid, og (en) liden stue udi rålingshuset, som hun vil nøjes med hendes livstid.

Og når fornævnte Anne Pedersdatter ved døden afgår, skal der ingen have nogen arv efter hende, andre end fornævnte Peder Pedersen og hans arvinger, uden aleneste hendes seng og egne igangsklæder, som hendes to børn, nemlig Jens Pedersen og Sidsel Pedersdatter, som endnu er ugift, skal nyde og beholde og skifte imellem dennem.

Og efterdi fornævnte Anne Pedersdatter og hendes to børn det nu til fornævnte deres børn haver afstanden, eftersom han (Peder Pedersen) haver dennem fornøjet med sin udgivne og til dennem til hver sin termin at betale, og herhos tilforpligter jeg mig fornævnte Peder Pedersen og mine arvinger at udbetale alt bortskyldig gæld, som kan findes, såvel som al skyld og landgilde og al gårdsens udgifter udi hvad navn det nævnes kan, som jeg vil forsvarer og holde fornævnte min kære moder Anne Pedersdatter og alle mine søskende, både gifte og ugifte, dennem og deres arvinger kvit, fri, kraftesløs og skadesløs for udi alle måder, enten det kan være gammel eller ny, for hver mands tiltale kvit og fri udi alle måder.

Og derforuden skal jeg (give) fornævnte min kære moder 1 skp. hør fri (sået) udi god jord hvert år, sålænge hun lever, hvilke disse alle forskrevne punkter jeg, fornævnte Peder Pedersen, tilforpligter mig og mine arvinger at holde fornævnte min kære moder og alle mine søskende, dennem og deres arvinger, aldeles skadesløs udi alle måder.

Til desydermere vidnesbyrd og des tryggere forvaring haver jeg med min egen hånd her underskrevet og venligen ombedet velforstandige mænd Knud Andersen i Tøving og Peder Skammelsen i Skærbæk til vitterlighed med mig at forsegle

og underskrive, og jeg forne Anne Pedersdatter haver ombedet mine to søner Niels Pedersen i Skærbæk og Jens Pedersen til vitterlighed for mig at underskrive.

Datum Søndergård i Sejerslev den 16. oktober anno 1662.

- stod underskrevet Peder Pedersen egen hånd, Knud Andersen egen hånd (L.S.), P.S.S., Niels Pedersen, egen hånd, Jens Pedersen, egen hånd.

Noter:

- 1 Viborg landstings dombog 1638A, B.24-526, fol.418, 21.11.1638.
- 2 Morsø Nørreherreds tingbog 1664, B.35.A-1, fol.32ff, 19.7.1664.
- 3 Rigsarkivets militærregnskaber IV, d, nr. 40.e, mandtalsregnskab på den til Sigvert Brockenhuus indbetalte hovedskat til jul 1660 af Ålborg og Viborg stifter, udtagne af lensregnskaberne.
- 4 Morsø Nørreherreds tingbog 1679-80, B.35.A-13, fol.63b.
- 5 Viborg landstings dombog 1631A, B.24-522, fol.4.
- 6 Landeværnsmandtal 1710/12 i pakken sølimitter, landeværn og stykkuske, B.1.A-184.
- 7 Svigersønnen Jep Pedersen fæstede 1722 gården, Højris fæsteprotokol 1720-1867, G.112-3, fol.15.
- 8 Morsø Nørreherreds tingbog 1681-83, B.35.A-14, 1682-83, fol.56.

Anetavle for
Karen Marie Poulsdatter (Dahlgaard)
1820 - 1859.

karl Anders Pedersen Dahlgaard, 31 år, hjemme hos faderen i Erslev; forlovere var Peder Dahlgaard, husfæster i Erslev, og Christen Filtenborg, gårdmand i Erslev.

Anders Pedersen Dahlgaard, gårdmand i Erslev, døde 6. oktober 1837, 35 år gammel; han var født 7. september 1802 i Erslev by og sogn, søn af Peder Dalgaard og hustru Else Madsdatter.

- Peder Mikkelsen Dalgaard, c.1760-1834, skoleholder, husmand og tømrer i Erslev, var med sin hustru Else Madsdatter (Sandal), c.1767-1838, stamfar til den anden slægt Dal- eller Dahlgaard fra Erslev (se slægtsfor for familien Dalgaard, Slægtsarkivet, Viborg, 1978). Den nævnte Peder Dalgaard var født i den gamle gård Dalgård i Erslev på 3 tdr. hartkorn, som farfaderen Peder Mikkelsen havde fæstet i 1704; til denne slægt hører bl.a. snedkerne Peder og Kr. Dahlgaard i Erslev samt familien Korsgaard i Lødderup mejeri.

Både den nævnte familie Dalgaard og denne slægt Dahlgaard har navnet fra Dalgård i Erslev; Idet Poul Dahlgaards fødehjem på godt 1 td. hartkorn må være hovedparcellen af den gamle gård Dalgård på godt 3 tdr. hartkorn, der blev udstykket i 1780'erne eller 90'erne.

Provst Filtenborg (1) fortæller om Kirsten Marie og Poul Dahlgaard, at de "handlede med Kreaturer, Lam og Gæs, Huder og Skind og Uld (Ulden maatte rystes, da der var Folk, der kom Sand i den). Da Poul Dahlgaard døde af Lungebetændelse paa sin ældste Søns Konfirmationsdag, maatte Kirsten Marie gifte sig igen, efter Datidens Syn på Tingene, ... Kirsten Marie sagde siden, at hendes første Ægteskab havde været saa lykkeligt, men hver Dag i det andet var en Plage.

Den ældste Søn fik Hjemmet, og hun flyttede (senere) med ham til Tødsø. De unge syntes, hun var en dejlig Kone, som de gerne besøgte i hendes Aftægtsstue."

Kirsten Marie og Poul Dahlgaard fik 7 børn, hvoraf kun 4 efterlod afkom. Børnene var:

1 Christen Poulsen Dahlgaard, 1818-1844. Han overtog fødehjemmet i Erslev 1845, hvorpå han 1851 købte Vestergård i Tødsø; fra ganske ung var han en ivrig handelsmand.

Gift 1844 med Mette Thomasdatter (Vangsgaard), 1820-1906, der fødte ham 8 børn, hvoraf den yngste søn - Thomas - overtog Vestergård.

Sønnen Poul Dahlgaard, 1848-1897, ejer af gården Hestehave i Salling, blev far til ministeren Bertel Dahlgaard.

2 Karen Marie Poulsdatter (Dahlgaard), født 1820; hun blev denne slægts stammor, idet hun i 1844 blev Niels Jensens anden kone.

3 Jens Poulsen Dahlgaard, 1822-1844; han døde af tæring knap 22 år gammel.

4 Karen Poulsdatter (Dahlgaard), 1824-1891.

Gift 1853 i Skallerup med Anders Madsen Røll, 1822-1919, gårdejer i Erslev by og sogn. - Af deres 3 døtre efterlod de 2 yngste afkom.

Hun tjente hos gårdmand Anders Christensen Majgaard i Skallerup by og sogn, da hun blev gift 4. oktober 1853 i Skallerup med Anders Madsen Boll, 1822-1919, gårdejer i Erslev by og sogn.

Karen og Anders Boll fik 3 døtre, hvoraf den ældste døde som lille; de 2 yngste efterlod begge afkom.

- 5 Christen Poulsen Dahlgaard, 1827-1904. Han købte i 1864 Smedegård i Galtrun by og sogn, som nu ejes af hans oldesøn Klaus Dalgaard.
Gift 1859 med Anne Marie Clausdatter Lassen, 1831-1912, der fødte 7 børn.
- 6 Karen Filtenborg Poulsdatter (Dahlgaard), 1830-1844; hun døde af tæring knap 15 år gammel.
- 7 Sidsel Poulsdatter Dahlgaard, 1832-1851; hun døde af tæring 19 år gammel.
- Af de 7 børn døde altså 3 af tuberkulose 15, 19 og 21 år gamle.

Poul Christensen (Dahlgaard) fik skøde 5. januar 1818, tinglæst 2. november (2), på fødehjemmet i Erslev på 1 td. 2 skpr. 2 fjdk. 2 1/6 alb. for 295 rbdlr. navneværdi af faderen Christen Poulsen (Dahlgaard), der var ejer af stedet efter skøde af 14. juni 1794.

25. marts 1831, læst 9. april (3) udstedte Poul Christensen Dahlgaard en pantobligation på 200 rbdlr. sølv til Mikkel Jensen i Erslev med 1. prioritet i nævnte ejendom i Erslev.

Og samme år solgte Jens Mikkelsen i Erslev ved skøde af 24. juni 1831, læst 20. august (4), til Poul Christensen (Dahlgaard) og (svogeren) Christen Jensen (Filtenborg) en gård i Erslev på 3 tdr. 4 skpr. 3 fjdk. 2 1/4 alb. hartkorn for 800 rbdlr. sølv. - Samtidig tinglæstes købekontrakten af 26 marts 1830 vedrørende købet af gården, hvortil der hørte en besætning på 1 følhoppe og 3 kvier.

Ved skøde af 28. juni 1831, læst 20. august (5), solgte svogrene til smeden Niels Rasmussen af Erslev parcel nr. 2 af nævnte gård, nemlig 1 skp. 3 fjdk. 2 1/4 alb. hartkorn for 138 rbdlr. sølv.

- Denne parcel fik ved matrikuleringen 1844 matr. nr. 19c (6) og dens hartkorn blev forandret til 3 skpr. 1/4 alb., nemlig den nuværende Erslev kro.

Skifte efter Poul Christensen Dahlgaard i Erslev blev afholdt 17. maj 1833 (7) mellem enken Kirsten Marie Jensdatter, hvis lavværge var gårdmand Joseph Filtenborg af Ml. Jølby (enkens bror i Filtenborg) samt børnene:

1. Christen, 14 år.
2. Jens, 11 år.
3. Christen, 6 år.
4. Karen Marie, 12-13 år.
5. Karen, 9 år.
6. Karen Filtenborg, 3 år.
7. Sidsel, 1 år.

Som formynder for børnene nævnes afdødes søskendebarn husmand Anders Mikkelsen af Erslev (søn af afdødes fars ældre halvbror Mikkel Christensen i Skallerup; Anders blev kaldt Filtenborg og var gift første gang med Karen Jens-

datter (Filtenborg), der var søster til Poul Dahlgaards enke, se under ane 6-7).

På skiftet mødte gårdmand Mikkell Jensen af Erslev og fremlagde genpart af afdødes obligation på 200 rbdlr. sølv med 1. prioritet i stervbostedet (dødsboet) på 1 tð. 2 skpr. 2 fjdk. 2 1/6 alb. hartkorn; Mikkell Jensen gav tilsagn om, at enken måtte overtage lånet.

Registreringen og vurderingen lyder (lettere normaliseret) således:

<u>I storstuen:</u>		rbdlr.	mark	skill.	sølv
1	1 rødmalet klædekiste	3	0	0	
2	1 hatte	1	0	0	
	4 skjorter	1	2	0	
	1 ulden nattrøje	0	0	12	
	1 gammel kjole	0	1	4	
	1 læder nattrøje	0	1	4	
	2 par strømper	0	0	12	
	1 ulden nattrøje	0	0	8	
	1 hvid trøje	0	1	4	
	1 par sribede bukser	0	1	0	
	1 par skind do.	0	3	0	
	1 sribet vest	0	0	8	
	2 do.	0	5	0	
	1 blå og 1 sribet vest	1	0	0	
	2 do. do.	0	4	0	
	1 sribet trøje	0	2	8	
	1 rød nathue	0	2	0	
	1 par blå bukser	0	4	8	
	1 blå kjole	1	1	0	
1	1 par manskettes bukser (8)	1	3	0	
1	1 blå kjole	2	0	0	
	2 par strømper	0	2	0	
	2 tørklæder	0	2	0	
	1 par støvler	0	2	0	
	1 fyrretræs bord	0	3	0	
	2 stole	0	4	0	

(På et sengested, vel indbygget alkove):

	1 blåsribet overdyne	3	0	0
	1 do. do. underdyne	2	0	0
	2 hovedpuder	0	1	8
	2 lagner	1	0	0
	1 sæt sengegardiner	0	1	0
	1 karaffel og glas	0	1	0

I dagligstuen:

	1 fyrretræs bord og skammel (på et sengested)	1	2	0
	1 sribet overdyne	1	2	0

1 sort do.	0	5	0
2 hovedpuder	0	3	0
1 stol	0	2	0
1 stue-ur med futteral	2	3	0
1 jern bilægger kakkelovn	12	0	0
noget flasker og noget te-tøj	0	1	0

I spisekammeret:

2 halvtønder	0	5	0
1 tønde og 1 fjerding	1	0	0
2 saltfjerdinger	0	2	0
1 haspetræ (9)	0	0	4
en del lerkar	0	1	0

I saltkælderen:

2 kar	1	2	8
1 smørkærne	0	1	8
1 par kværne	0	4	0
1 selde (10)	0	1	0
1 do.	0	1	0
1 kar	0	2	0
1 sold og 1 timse (11)	0	3	0

I køkkenet:

1 skorstensplade (12)	0	5	0
1 trefod og 1 ildklemme	0	2	0
4 spande	0	3	0
1 jernpande	0	2	0
5 sække	1	4	0
1 trug	0	0	8

I bryggerset:

1 kobber gruekedel	4	0	0
4 kar og 1 balje	1	3	0
1 svinkar	0	0	8

På loftet:

en del løb og kuber	1	0	0
1 spinderok	0	3	0
1 hørbrøde (13)	0	4	0
2 høle-drag med kroge (14)	0	3	0
1 par "vævler" (væve) med tilbehør	4	0	0

Udendørs besætning:

1 rød hest, 3 år	32	0	0
------------------	----	---	---

1 brun do., 3 år	30	0	0
1 broget ko	12	0	0
1 do.	11	0	0
1 hjelmet do.	10	0	0
1 broget ko	7	0	0
1 rød kalv	2	0	0
1 rød og 1 sortbroget ungnød	10	0	0
1 sort og 1 gråbroget ungnød	14	0	0
6 får	9	0	0
2 sæt hestedræt	1	3	0
2 gamle skovle og 2 grebe	0	3	0
1 do. og 1 do.	0	3	0
1 stige	0	1	0
- sav	0	0	8
1 skærekiste med kniv	1	0	0
1 gammel drag (vel til høle) og 1 sold	0	0	8
1 plejl, 1 halvtræ (?) og 2 river	0	1	8
1 økse og 1 hugskammel	0	1	8
1 halv.... kalveskind og 1 løb	1	0	0
1 plov	4	0	0
1 harve	5	0	0
1 vogn med agsæt (15)	16	0	0
1 do. med 10 mægfjæl	7	0	0
1 vandtrug	0	3	0
1 slibesten med jernaksel	0	1	8
en del nye træsko	3	0	0
1 hjulbøre	0	3	0
2 løb	0	0	12

Stervbostedet (stervbo = dødsbo, sterben (tysk for at dø) på 1 td. 2 skpr. 2 fjdk. 2 1/6 alb.

hærtkorn; ejedes efter skøde af 15. januar 1818, og blev vurderet med påhæftende aftægt til ialt 325 0 0

Desuden ejede afdøde efter skøde af 24. juni 1831 sammen med Christen Jensen en gård på 3 tdr. 4 skpr.

2 fjdkr. 2 1/4 alb. hartkorn, hvorfra 1 skp. 3 fjdkr. 2 1/4 alb. hartkorn var solgt, så der tilbage var 3 tdr. 3 skpr. hartkorn vurderet til 725 0 0

Summa 1293 0 4

Derfra blev halvdelen af den tilkøbte gård trukket med 362 3 0

Igen (boets samlede aktiver) 930 3 4

Boets passiver blev angivet således:

Prioritets gæld efter fremlagt obligation 200 0 0

1 års rente 8 0 0

Løs gæld:

til Christen Filtenborg i Nykøbing 50 0 0

til Hans Pedersens karl i Bjørndrup 50 0 0

til Christen Filtenborg i Erslev 40 0 0

1 Joseph Filtenborg i Ml. Jølby 10 0 0

afdødes begravelse havde kostet 30 0 0

enken forbeholdt sig til begravelse ligeledes 30 0 0

skifteomkostninger (ialt)	26	0	3 1/5
Ialt	444	0	3 1/5

Efter at passiverne var fratrukket aktiverne blev der igen 486 rbdlr. 3 mk. sølv, hvoraf enken tilkom 243 rbdlr. 1 mk. 8 skill. Fra børnenes halvdel afgik arveafgift efter forordningen af 18. februar 1810 1 rbdlr. 1 mk. 5 skill. sølv, således at der til deling blev 242 rbdlr. 3 mk. sølv. enken forhøjede børnenes arv til 250 rbdlr. sølv, så der kunne blive 50 rbdlr. til hver af sønnerne og 25 rbdlr. til hver af døtrene. Børnenes arv blev stående i boet med 2. prioritet samt med 1. prioritet i halvdelen af den tilkøbte gård. Det blev bestemt at arvesummen blev stående uopsigelig og rentefrit til sønnerne fyldte 18 og døtrene 22 år. Når børnene forlod hjemmet, skulle de desuden hver have en forsvarlig fyrretræs klædeskiste med lås og nøgle.

Kirsten Maries anden mand Anders Pedersen Dahlgaard og (broderen) Mikkel Pedersen Dahlgaard, begge i Erslev, fik skøde 17. december 1834, læst 25. juli 1835 (16), på et kærskifte i Erslev kær på 2 skpr. hartkorn for 9 rbdlr. sølv af Lars Clausen Purup i Tødsø, som havde købt skiftet af brødrenes far Peder Dahlgaard ved skøde af 24. juni 1814.

Ved skøde af 21. juni 1835, læst 27. juni (17), blev Anders Pedersen Dahlgaard også ejer af svogeren Christen Jensen Filtenborg i Solbjergs halvdel af gården i Erslev på 3 tdr. 3 skpr. hartkorn (senere matr. nr. 19a og b) for 400 rbdlr. sølv. Købet blev finansieret ved hjælp af 200 rbdlr. sølv, som Anders Pedersen Dahlgaard ved obligation af 27. juni 1835, læst samme dag (18), lånte af Christen Østergaard i Sillerslev (senere bosat i Nykøbing) med pant i gården. Samme år solgte Anders P. Dahlgaard imidlertid ved skøde af 9. august 1835, læst 5. september (19), den gamle ejendom på 1 td. 2 skpr. 2 fjdk. 2 1/6 alb. hartkorn, som Poul Dahlgaard og faderen Christen Dahlgaard havde ejet, for 400 rbdlr. sølv til Jens Nielsen Nørgaard fra Solbjerg.

- Ved matrikuleringen 1844, da ejendommens hartkorn blev forandret til 1 td. 2 skpr. 2 fjdk. 1/4 alb., fik den matr. nr. 23 (20).

5. september 1835, læst samme dag (21), udstedte Anders P. Dahlgaard en panteobligation på 250 rbdlr. sølv til Morsø herreders overformynderi, nemlig stedbørnenes fædrene arv.

Kirsten Marie Jensdatter, enke efter afdøde gårdmand Anders Dahlgaard i Erslev, udstedte 11. juni 1841, læst 26. november 1842 (22), en panteobligation på 100 rbdlr. sølv til aftægtsmand Peder Tøfting i Sundby med 3. prioritet i gården i Erslev på 3 tdr. 3 skpr. hartkorn næst efter 250 rbdlr. til overformynderet og 200 rbdlr. til købmand Christen Østergaard i Nykøbing; obligationen blev udsløttet 11. januar 1845.

15. juni 1841, læst 10. juli (23), udstedte husmand Mads Sørensen i Erslev arvefæsteskode til Anders Dahlgaards enke Kirsten Marie Jensdatter på "omtrent 6 skpr. sædeland der mod østen støder til køberens ejendom" for 50 rbdlr. sølv samt årlig 1 rbdlr. og 1 3/4 skpr. byg.

21. december 1843, læst 19. oktober 1844 (24), udstedte Kirsten Marie Jensdatter, enke efter gårdmand Anders P. Dahlgaard i Erslev, hvis lavværge var (broderen) sognefoged Christen Filtenborg (i Solbjerg), og sønnen ungkarl

Christen Poulsen Dahlgaard arvefæstedeskøde til husmand Stephan Christensen af Erslev på halvdelen af et kærskifte på 2 skpr. hartkorn i Erslev kær for 60 rbdlr. sølv; mor og søn ejede kærskiftet efter skøder af 17. december 1834 og 16. august 1837.

Christen Poulsen Dahlgaard havde ved skøde af 16. august 1837, læst 16. december (25), købt halvdelen af nævnte kærskifte af stedfaderens bror Mikkel Pedersen Dahlgaard, der da boede i Frøslev, for 5 rbdlr. sølv.

Christen Poulsen Dahlgaard fik 7. april 1845, læst 26. april (26), skøde af moderen Kirsten Marie Jensdatter, enke efter afdøde gårdmand Anders Pedersen Dahlgaard, på hendes iboende gård af gammel hartkorn 3 tdr. 2 skpr. 3 fjdk. 2 1/4 alb. (egl. 3 tdr. 3 skpr.) og af nyt hartkorn 3 tdr. 7 skpr. 1 fjdk. 1 3/4 alb. (matr. nr. 19a og b), samt dertil 1 stk. brødagerjord på 6 skpr. land, der ejedes efter skøde af 15. juni 1841, læst 10. juli, samt endelig den halve del af et kærskifte på 2 skpr. hartkorn, der ejedes efter skøde af 16. august 1837, læst 16. december, alt for 1550 rbdlr. sølv, naturalieydelser til søskende for 90 rbdlr. og aftægt til sælgeren.

Samtidig (27) udstedte Christen Poulsen Dahlgaard en panteobligation på ialt 1040 rbdlr. sølv, nemlig 520 rbdlr. til broderen Christen, 18 år gl., 235 til søsteren Karen, 20 1/2 år, 235 til søsteren Sidsel, 13 år, og endelig 50 rbdlr. til moderen Kirsten Marie Jensdatter; udslettet 2. februar 1850.

Ligeledes samtidig (28) blev der oprettet aftægtskontrakt mellem Christen P. Dahlgaard og moderen Kirsten Marie Jensdatter, enke efter Anders P. Dahlgaard. - Bestemmelserne lyder:

1.

År ^{su} ~~Ar~~rligen leverer jeg (sønnen) hende (moderen) 3 tdr. rug, 5 tdr. byg, godt, sundt, forsvarligt og velrenset korn, 2 tdr. kartofler, 1 1/2 skp. salt, 2 pd. humle, 4 potter brændevin, 1 1/2 lispund (1 lispd. = 16 pd. = 8 kg.) fersk flæsk, 2 givede (fedede) gæs, 1 1/2 ol (1 ol = 4 snese = 80 stk.) sild, 1 ol flynder (flynder = rødspætter eller skrubber), 10 pd. tør torsk (klipfisk), 40 stk. ål, der skal veje 1 lispd., 2 karduser tobak, 10 læs skudtørv a 40 snese pr. læs og 1 læs fladtørv til 20 snese, hvilke tørv jeg graver, røgter, tilser og hjemkører i hendes aftægtsbolig, 1 lispd. smør, 1 1/2 lispd. ost, samt 3 rbdlr. rede sølv.

Rugen, byggen, kartoflerne, salt, brændevin, æggene, tobakken og pengene leveres majdag og mortensdag hver gang med det halve. Humlen, flæsket, gæssene, sildene, flynder, ål og ost leveres om efteråret. Torsken og tørvene om sommeren, smørret med 4 pd. den 1. dag i hvert kvartal.

Ligeledes leverer jeg hende hvert års mortensdag 4 pd. kaffebønner 4 pd. kandis-sukker, 2 pd. cikorie og 1/2 lispd. godt hør, samt daglig 2 potter nysmalket mælk. - Hun er berettiget til at tage ulden af 3 får af gårdens fåreflok om foråret, hvilke hun selv udtager. Om efteråret tager hun 2 får af ^{fl} ~~Ok~~kken, således at ejeren fratager et, hun tager det andet, jeg det tredje og hun det fjerde. Disse tvende får er hun berettiget til at tage ulden af og derefter slagte dem.

2.

For hende indretter jeg en aftægtsbolig i gården, der tilbygges vestre ende af våningshuset, bestående af 5 fag 3 alen pr. fag og våningshusets bredde; deri indrettes en stue på 2 fag med 2 sengesteder, i det ene fag gang og et kammer, og 2 fag indrettes til køkken og bryggers med skorsten. - Over de 3 fag, nemlig til gang, kammer og stue, skal være loft, og huset skal iøvrigt være forsynet med fornødne døre, vinduer og beslag, således at hun dermed i enhver henseende kan være tilfreds. - Boligen vedligeholdes af mig. Ved aftægts huset indretter jeg for hende en haveplads, der indhegnes, 10 alen lang og 10 alen bred.

3.

Hun har fri adgang til stedets brønd, bageovn og bryggerkedel.

4.

Når hun indflytter i hendes aftægtsbolig medtager hun hvad bohave hun måtte behøve, hvilket alt tilbagefalder efter hendes død til gårdens ejer med undtagelse af 2 senges klæder, hendes gangklæder, 1 jern bilægger kakkellovn og hendes væveredskaber, hvorover hun har rettighed til at disponere førend hendes død.

5.

I sygdoms tilfælde giver jeg hende fornøden opvartning og pleje.

6.

Såfremt fremmede skulle komme i besiddelse af gården, og min moder da bliver tilsinds at fraflytte samme, er gårdens ejer forpligtet til at levere hende samtlige i 1. post nævnte præstationer på det sted hun måtte tage ophold, når sådant ikke bliver udenfor Morsøe.

7.

Når hun ved døden afgår, bekoster jeg hendes begravelse efter egnens skik og brug.

8.

For det stemplede papir anslås aftægten årlig til 75 rbdlr. sølv, der for 5 år udgør 375 rbdlr. og begravelsen 25 rbdlr., ialt 400 rbdlr. sølv.

Til sikkerhed for ovennævnte kontrakts rigtige og nøjagtige opfyldelse i enhver henseende pantsætter jeg hermed med 1. prioritets panterettighed min efter skøde af dags dato ejende gård i Erslev sogn og by beliggende med tilliggende jorder af hartkorn 3 tdr. 2 skpr. 3 fjdk. 2 1/4 alb. efter den nye matrikel 3 tdr. 7. skpr. 1 fjdk. 1 3/4 alb. med sæd og afgrøde.

I 1850/51 solgte Christen Dahlgaard gårdens hovedparcel på 1 td. 5 skpr. hartkorn til Arent Andersen, den kendte smed og konstruktør af den præmierede Morsø-plov, efter hvem ejendommen fik navnet Arentsminde.

Christen Dahlgaard overtog da Vestergård i Tødsø, hvortil han medtog sin gamle mor; i den anledning blev der oprettet ny aftægtskontrakt af 24. juni 1851, læst 8. august 1853 (29). Efter kontrakten, hvis ordlyd med hensyn til de årlige leverancer er afskrevet efter kontrakten fra 1845, skulle der til hende indrettes "aftægtsbolig i nørre ende af gårdens vestre hus 10 alen lang og husets vidde". Kontraktens kapitalsværdi på 400 rbdlr. sølv blev tinglæst med 2. prioritet næst efter 3000 rbdlr. i Vestergård i Tødsø på 9 tdr. 3 skpr. 3 fjdk. 1 alb. hartkorn.

Noter:

- 1 P. Filtenborg: Sognedegn Sejr Olesen Leths Slægtsbog, s.175.
- 2 Morsø herreders skøde- og panteprotokol 1818-25, B.35.C-SP.5, fol.35.
- 3 samme 1829-33, B.35.C-SP.8, fol.211.
- 4 sst., fol.249.
- 5 sst., fol.249b.
- 6 Morsø Nørreherreds matrikel 1844, B.35.C-242, fol.120.
- 7 Morsø herreders skifteprotokol 1829-36, B.35.C-255, fol.283b, samt tinglæst 12. september 1835 og indført i Morsø herreders skøde- og panteprotokol 1833-37, B.35.C-SP.9, fol.207.
- 8 manskettes: forvanskning af det engelske bynavn Manchester; trykt bomuldsfløjl, oprindeligt vævet i Manchester, senere i København (Håndbog for danske lokalhistorikere v. Johan Hvidtfeldt, 1952-56, s. 360).
- 9 haspetræ: garnvinde (H.F. Feilberg: Ordbog over jyske Almuesmaal 1886-1914, bd. 1., s.562).
- 10 selde: sælde: rund halmkurv til at sigte mel og gryn ned i; brugtes også som dejtrug (Feilberg 3, s.721).
- 11 sold og timse: sold: såld: ramme - tit med svineskins bund - til at skille korn fra avner og halm (Feilberg 3, s. 750); timse: håndsigte - især til rugmel (Feilberg 4, s. 803).
- 12 skorstensplade: metalplade i skorsten.
- 13 hørbrøde: redskab til knækning af stænglen, så fibrene løsnes (Håndbog v. Hvidtfeldt, s. 285).
- 14 høre-drag med kroge (spjarer): leskaft med påsat krumme pinde, der holder stråene oprette under mejningen (C. Schade: Bidrag til jydsk Idioticon, 1807, 1968, s. 46, 76 og 139).
- 15 afsæt eller afsæt: fading til vogn, vognkasse til stadskørsel (Schade: Idioticon, s.25).
- 16 Morsø herreders skøde- og panteprotokol 1833-37, B.35.C-SP.9, fol.184.
- 17 sst., fol.154b.
- 18 sst., fol.156b.
- 19 sst., fol.204.
- 20 Morsø Nørreherreds matrikel 1844, B.35.C-242, fol.120.
- 21 kilde 16-19, fol.204b.
- 22 Morsø herreders skøde- og panteprotokol 1842-44, B.35.C-SP.11, fol.149b.
- 23 samme 1837-42, B.35.C-SP.10, fol.502.
- 24 kilde 22, fol.553.
- 25 kilde 16-19, fol.520.
- 26 Morsø herreders skøde- og panteprotokol 1844-47, B.35.C-SP.12, fol.99.
- 27 sst., fol.103b.
- 28 sst., fol.104.
- 29 Morsø skøde- og panteprotokol 1851-53, B.35.C-SP.14, fol.388.

Ane 4 CHRISTEN POULSEN, kaldet LAHLGAARD

født 1762, død 1837.

Ane 5 MAREN POULSDATTER

født 1752, død 1830.

Christen Poulsen boede fra giftermålet 1788 til efter 1791 i Sundby sogn og by, hvor han vel var indsidder (lejehusmand).

Fra 1794 var han ejer af en ejendom på 1 td. 2 skpr. 2 fjdk. 2 1/6 alb. hartkorn i Erslev by og sogn (den nuværende matr. nr. 23 ved hulvejen mellem kroen og vejen nordpå fra Erslev til Tøving); i 1818 solgte Christen Dahlgaard ejendommen mod aftægt til sønnen Poul Christensen Dahlgaard, se ane 2-3.

Ejendommen i Erslev må have været hovedparcellen af den gamle gård Dalgaard i Erslev på godt 3 tdr. hartkorn, som blev udstykket 1786/87 ved Erslevs udskiftning - eller lidt senere; så det er fra den ejendom slægten har fået sit navn.

Christen Poulsen var født 1762 i Skallerup by og sogn (i den nuværende Mårbjerggård), døbt 21. februar (dom. esto mihi), søn af Poul Christensen (Sundby) og hustru Birgitte (Birthe) Nielsdatter; båret til dåben af Kirsten Christensdatter fra Solbjerg, faddere var Jens Murmester fra Solbjerg (murmester Jens Stephensen var gift med barnets nævnte faster Kirsten Christensdatter), Peder Madsen og Poul Sørensen, begge af Skallerup samt Kirsten Andersdatter af Skallerup.

Christen Poulsen, aftægtsmand i Erslev, døde 10. februar 1837, 74 år gammel.

Ungkarl Christen Poulsen blev gift 1788 i Sundby, trolovet 30. november, viet 19. december, med pigen Maren Poulsdatter; forlovere var Mikkell Christensen i Skallerup (ældre halvbror til brudgommen) og Jep Jensen i Sundby.

Maren Poulsdatter var født 1752 i Torupgård (nuv. matr. nr. 7) i Torup i Skallerup sogn, døbt 25. marts (festo annun. Mariæ), datter af Poul Chren (= Christensen) og hustru Anne Svenningsdatter; båret til dåben af Anna Poulsdatter af Solbjerg, faddere var Niels Bul (Boll) i Torup, Joseph Mortensen, Hans Christensen og Jens Mikkelsen, alle 3 af Skallerup, samt Marthe Sørensdatter i anneksgården (i Skallerup).

Maren Poulsdatter, aftægtsmand Christen Poulsens kone i ophold hos sønnen gårdmand Poul Christensen Dalgaard i Erslev, døde 10. november 1830, 81 år gammel.

Maren og Christen Poulsen, der altså begge var født i Skallerup sogn, tjente ved folketællingen 1787 i Sundby hos hans ældre halvbror Niels Christensen (Vester), født 1748, der i 1778 var blevet gift i Sundby med hendes ældre søster Margrethe Poulsdatter, født 1746; Maren Poulsdatter nævnes i 1780, 83 og 86 som fadderske hos dette par i Sundby.

Christen Poulsens skøde på stedet i Erslev på 1 td. 2 skpr. 2 fjdk. 2 1/6 alb. var dateret 14. juni 1794, men skødet er desværre ikke fundet indført i skøde- og panteprotokollen. Det er blot citeret i skødet af 5. januar 1818, læst 2. november (1), fra Christen Poulsen (Dahlgaard) til sønnen Poul Christensen (Dahlgaard), der skulle betale 295 rbdlr. navneværdi for ejendommen foruden aftægt til forældrene.

Ved overdragelsen af ejendommen blev der oprettet aftægtskontrakt af 5. januar 1818, læst 11. december 1820 (2) med følgende (normaliserede) ordlyd: Ved skøde af dags dato haver undertegnede Christen Poulsen i Erslev afhændet sin iboende sted og tilliggende ejendomme og besætning til sin søn Poul Christensen; men derhos er mellem dem oprettet følgende aftægtskontrakt.

- Hans søn Poul Christensen anskaffer Christen Poulsen og kone, når forlanges:

1.

Bekvem husværelse i stedet af en stue med 2de alkovesenge og en jern bilægger kakkellovn, samt forsvarlig ildsted til madlavning og rum til ilding (= ildebrændsel).

2.

Christen Poulsen udtager af stedets fåreflok 3 får, som fodres og græsses med ejerens egne får.

3.

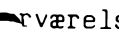
Forskaffer dem daglig 2 potter nysmalket mælk.

4.

Forskaffer dem årlig 2 tdr. rug, 3 tdr. byg, 1½ skp. salt, 2 pd. humle, 8 potter brændevin, 1 lispd. flæsk, 2 givede (fedede) gæs, 1½ ol æg, 1 ol sild om efteråret og 2 ol do. om foråret, 10 pd. tør torsk, 6 snese ål, 12 pd. kardus-tobak, 6 læs skudtørv, 40 snese til læsset, og 1 læs fladtørv, 20 snese til læsset, som stedets ejer bjerger og skaffer i huset, samt fri adgang til ovn og bryggerredskaber.

Alt ovenmeldte tillægges Christen Poulsen og hustru, sålænge de lever, ihvo der end bliver ejer af stedet, og intet deri afgår for den sidste levende.

Aftægtens årlige beløb anslås til 40 rbdlr. navneværdi, som femdobbel regnet udgør 200 rbdlr. navneværdi, og husværelses indretning 10 rbdlr. navneværdi, ialt 210 rbdlr. navneværdi, skriver to hundrede og ti rigsbankdaler navneværdi.

Således er denne aftægtskontrakt imellem os kontrahenter oprettet, som med vore underskrifter og forsegling bekræftes i tvende vitterligheds vidners nær rværelse.

Erslev den 5. januar 1818

Poul Christensen (L.S.) (L.S.= loci sigilli = seglets plads)

Christen Poulsen (L.S.)

Til vitterlighed underskriver M. Kirk Mads Boll (L.S.)

Folketællingen 1801:Erslev by og sogn:

Christen Poulsen, 39 år, gårdmand.

Maren Poulsdatter, 50 år, begge gift 1. gang, hans kone.

Poul Christensen, 6 år,

Anne Christensdatter, 9 år, deres børn.

Sidsel Pedersdatter, 84 år, enke efter 1. ægteskab, inderste og almisselem.

Foruden sønnen Poul Christensen, født 1794 i Erslev, se ane 2-3, havde dette ægtepar blot datteren Anne Christensdatter, født 1791 i Sundby, død 1873 i Bjørndrup i Tødsø sogn; hun blev gift 1818 i Erslev med Hans Pedersen, gårdmand i Bjørndrup, født 1787 i Bjørndrup, død samme sted 1856, søn af gårdmand Peder Christensen og hustru Anne Jacobsdatter.

Anne og Hans Pedersen fik 7 børn, men kun 3 blev voksne, bl.a. sønnen Peder Christian Hansen, gårdejer i Bjørndrup, født 1822, død efter 1901, gift med Sidsel Christensdatter, ca. 1821-1901, datter af Margrethe og Christen Nielsen, husmand i Alsted; denne Peder Christian Hansen blev morfar til Peder Christian Hansen Gade og dennes søskende Ane og Hans Peter Gade, der alle 3 blev gift ind i Dahlgaard-slægten.

Noter:

1 Morsø herreders skøde- og panteprotokol 1818-25, B.35.C-SP.5, fol.35.

2 samme, fol.208.

Ane 6

JENS MADSEN FILTENBORG

født 1763, død 1825.

Ane 7

KAREN JOSEPHSDATTER

født ca. 1758, død 1833.

Jens Madsen Filtenborg, der var tømrer, boede fra giftermålet 1786 i Erslev by og sogn, hvor han fra 1790 til sin død 1825 var ejer af en ejendom på 1 td. hartkorn, nuværende matrikel nr. 24.

Ejendommens jord var delt i 2 næsten lige store parceller; Jens Filtenborg byggede på parcellen inde i byen på sydsiden af landevejen omtrent hvor vejen går nordpå mod Tøving - lige vest for sine svigerforældres ejendom.

Den anden parcel på landevejens nordside et stykke vest for byen udvidede svigersønnen Anders Mikkelsen, kaldet Filtenborg, og senere dennes enkes anden mand Anders Sørensen Krog; derude blev den gård bygget, som Krog-slægten ejede til 1970'erne.

Om Jens Madsen Filtenborg fortæller tip-oldesønnen provst Filtenborg (1), at han "lærte Tømmerhaandværket; hans eneste Fædrene Arv i 1775 bestod kun af Tømmerredskaber byggede sig en lille Gaard ved Erslev Mølle; Bygningerne er siden flyttet længere vestpaa. Det synes ved Flid og Dygtighed at gaa støt fremad for dem ... Datteren Kirsten Marie (Dahlgaard-slægtens stammor, se ane 2-3) omtalte ham som en streng Mand. Sine fire Sønner lærte han Tømmerhaandværket".

Jens Madsen Filtenborg var født 1. januar 1763 i gården Filtenborg, Ml. Jølby i Solbjerg sogn, søn af Mads Jensen (Bodum, Møller eller Filtenborg) og hustru Karen Sejersdatter (Leth); faddere ved hans dåb var Dines Sejersen, Mads Pedersen, Ide Nielsdatter på Jølbygård (barnets mormor) og Kirsten Marie Jensdatter.

Jens Madsen /: Filtenborg :/, bolsmand i Erslev, døde 24. september 1825; alderen angives ikke, men han må jo have været 62 år gammel.

Jens Madsen fra Filtenborg blev gift 1786 i Erslev, trolovet 11. december 1785, viet 13. januar 1786, med Karen Josephsdatter; forlovere var Peder Filtenborg og Joseph Christensen (henholdsvis hans stedfar og hendes far).

Karen Josephsdatter var født ca. 1758 i Erslev by og sogn, datter af Joseph Christensen og hustru Rebekka Pedersdatter (sognets kirkebog begynder desværre først 1767).

Ka Karen Josephsdatter, enke efter tømrermand Jens Filtenborg, aftægtskone i Erslev, døde 18. december 1833, 78 år gammel.

Karen og Jens Filtenborg fik 9 børn, 4 sønner og 5 døtre, men heraf døde 3 døtre som børn. Af de resterende 4 sønner og 2 døtre efterlod alle sig afkom med undtagelse af den yngste datter Karen Jensdatter Filtenborg, 1802-

1827, der i 1826 var blevet gift med Anders Mikkelsen, kaldet Filtenborg, 1801-1833, der overtog hendes fødehjem; hans anden kone Anne Mortensdatter blev med sin anden mand Anders S. Krog stamforældre til slægten Krog fra Erslev.

Af Karen og Jens Filtenborgs 4 sønner skal blot nævnes sønnen Christen J. Filtenborg, 1798-1868, husmand og tømrer i Erslev, senere ejer af gården Bassehave i Solbjerg, hvis søn Mikkelt Peter Filtenborg var farfar til provst H. Peter V.S. Filtenborg, 1891-1977, der i 1938 udgav Slægtsbog for Sogne-
degn Sejer Olesen Leth og Hustru Ida Nielsdatter samt deres Forslægt og Ef-
terslægt.

Ved skøde af 18. juni 1790, læst 21. juni (2), solgte Frantz Wogelius Steen-
strup til Nandrup for 99 rdlr. til Jens Madsen Filtenborg 1 td. af Højgårds
hartkorn i Erslev bestående af:

1.

Alsæd fald: Grobager neden for Kløvenhøj fra nordre side ned til sidst opkas-
tede mærker sønden på og så vidt som jorden i øster og vester strækker sig.

2.

Brødjord: fra øster side i Stensager til den nye opkast, jorden strækker sig
imellem lande- og markvejen i sønder og nør.

3.

Vangjord: Langager fald fra den gamle dige til det nye skel, jorden strækker
sig sønder og nør.

4.

Eng- og kærskifter, samt hede- og fælledskifter er ham udvist efter 1 td.
hartkorns størrelse.

21. juni 1790, læst 28. juni (3), udstedte Jens Madsen Filtenborg i Erslev
et pantebrev på 125 rdlr. til Mikkelt Pedersen Krog i Vester Jølby med 1.
prioritet i stedet i Erslev på 1 td. hartkorn; pantebrevet blev udslettet 1.
juli 1793.

16. juni 1793, læst 1. juli (4), udstedte Jens Madsen Filtenborg i Erslev
pantebrev på 95 rdlr. til Peder Mikkelsen i Erslev med 1. prioritet i ste-
det på 1 td. hartkorn, samt i 1 jern kakkellovn til 10 rdlr., 2 køer hver til
7 rdlr.; dette pantebrev blev afløst 8. juli 1799.

Disposition af 7. september 1825, læst 10. september (5), hvorefter Jens
Madsen Filtenborg og hustru Karen Josephsdatter med samtykke af deres myndi-
ge børn erklærede, at da børnene havde "erholdt fyldest for den arv dem en-
gang kan tilkomme", så skulle stedet i Erslev på 1 td. hartkorn tilhøre den
umyndige datter Karen Jensdatter.

Skifte efter Jens Madsen Filtenborg i Erslev blev afholdt 29. september 1825
(6) mellem enken Karen Josephsdatter og børnene:

Mads Jensen, myndig, Joseph Jensen, myndig, Christen Jensen, myndig, Sejer Jensen, myndig, Kirsten Marie Jensdatter gift med Poul Christensen Dahlgaard i Erslev, samt Karen Jensdatter, ugift.

Mads, Joseph, Christen og Sejer Jensen havde sammen med svogeren Poul Christensen Dahlgaard givet afkald på arv efter forældrene.

Registreringen og vurderingen lyder:

<u>(På et sengested):</u>		rbdlr.	mark	skill.	sølv
	1 blåstribet overdyne	2	0	0	
2	hovedpuder	1	4	0	
	1 par blågarns lagner	1	1	0	
	1 dynevår	0	3	0	
	1 blåstribet overdyne	2	0	0	
	2 hovedpuder	0	5	0	
	1 par lagner	1	0	0	
	1 blåstribet underdyne	1	1	0	
	1 bord	0	4	0	
	1 skammel	0	2	0	
	2 stole	0	3	0	
	1 jern bilægger	12	0	0	
	1 viseværk med futteral	3	0	0	
	1 hængeskab	1	2	0	
	1 sortstribet overdyne	1	2	0	
	1 hovedpude	0	2	8	
	1 par blågarns lagner	0	2	0	
	1 hvid vadmels underdyne	0	4	0	
	1 par kværne	0	3	0	
6	løb	0	4	0	
4	sæk	0	1	0	
	2 solde	0	3	0	
	1 gruekedel, $\frac{1}{2}$ td. rum	10	0	0	
	1 skorstensplade	4	0	0	
	2 kar med jernbånd	1	1	0	
	1 balje	0	2	0	
	1 par lysestager	0	5	0	
	2 spande	0	2	8	
	1 ildklemme	0	2	0	
	2 røde køer	14	0	0	
	8 får	12	0	0	
	Stervbostedet af hartkorn 1 td., vurderet for	220	0	0	
	Indavlet sæd og afgrøde	25	0	0	
		-----	-----	-----	
		320	5	0	
		-----	-----	-----	

Boet blev derpå overdraget enken, der lovede at betale skifteomkostningerne 15 rbdlr. 2 mk. 13 $\frac{3}{5}$ skill. sølv; efter enkens død skulle boet ubeskåret til høre datteren Karen Jensdatter.

En ekstrakt af skiftet blev tinglæst 5. november 1825 (7).

Ved skøde af 1. juni 1827, læst 23. juni (8), overdrog Karen Josephsdatter, hvis lavværge var Jens Sandal af Erslev, og arvingerne Joseph Jensen, Mads Jensen, Christen Jensen, Sejer Jensen og Poul Dahlgaard, alle myndige arvinger efter afgangne Jens Filtenborg i Erslev og senere afdøde datter Karen Jensdatter, til svogeren Anders Mikkelsen i Erslev, der havde været gift med den afdøde Karen Jensdatter, stedet på 1 td. hartkorn i Erslev for 45 rbdlr., sedler og følgende aftægt til Karen Josephsdatter:

Bekvem husværelse, en gang for alle, samt årlig: 2 tdr. rug, 4 tdr. byg, $1\frac{1}{2}$ skp. salt, 2 pd. humle, 8 potter brændevin, 1 lisp. flæsk, 2 fede gæs, $1\frac{1}{2}$ ol æg, 3 ol sild, 10 pd. tør torsk, 6 snese ål, 12 pd. tobak, 6 læs skudtørv a 40 snese og 1 læs fladtørv a 20 snese, samt 2 potter sødmælk daglig. Føder mig 2 får og græsser samme med affødninger, samt tillader mig at bage mit brød og brygge mit øl ved hans ovn og kedel.

De tvende får udtager jeg af gårdens fåreflok, og det fornødne indbo i mit værelse anskaffer Anders Mikkelsen mig på livstid, men efter min død tilhører samme ham igen.

Endvidere giver han mig en anstændig og sømmelig begravelse.

- For det stemplede papirs skyld anslås aftægten til 100 rbdlr. sølv.

Noter:

1 P. Filtenborg: Sogndegn Sejer Olesen Leths Slægtsbog, s. 159.

2 Morsø herreders skøde- og panteprotokol 1738-97, B.35.C-SP.2, fol.402b.

3 sst., fol.404b.

4 sst., fol.473.

5 Morsø herreders skøde- og panteprotokol 1825-27, B.35.C-SP.6, fol.99b.

6 Morsø herreders skifteprotokol 1825-29, B.35.C-254, fol.16.

7 kilde 5, fol.150.

8 sst.. fol.472b og 474b.

Ane 8 POUL CHRISTENSEN SUNDBYE

født 1719, død 1764.

Ane 9 BIRTHE (BIRGITTE) NIELSDATTER

født ca. 1718, død 1794.

Poul Christensen Sundbye var 1742-50 reservesoldat for etatsråd Friderich Christian von Klingenberg til Lund, Glomstrup og Blidstrup, hvorpå han i 1750 giftede sig til fæstet af den nuværende Mårbjerggård i Skallerup by og sogn, der tilhørte samme godsejer.

Mårbjerggård var dengang på 5 tdr. 1 skp. 1 fjdk. hartkorn og hørte under herregården Glomstrup til 1787/88 (1), da Poul Christensens stedsøn Mikkel Christensen købte den til selveje for 399 rdlr. Ved matrikuleringen 1844 fik gården matr. nr. 6, og dens hartkorn blev forandret til 4 tdr. 7 skpr. 2 fjdk. $\frac{1}{2}$ alb. (2).

Mårbjerggård ejes nu af Frederik Bülow.

Poul Christensen, hvis navn ved dåben blev stavet Pofuel, var født 1. oktober 1719 i Sundby sogn og by, søn af Christen Poulsen (Pofuelen) og hustru Sidsel (Zitzel) Christensdatter; faddere ved hans dåb var Poul Pedersen, Jens Jepsen, Peder Josephsen, Inger Clausdatter og Sidsel Mikkelsdatter.

Poul (Pouel) Christensen Sundbye døde 1764 i Skallerup by og sogn, begravet 20. november, 49 eller 40 år gammel; han var egentlig 44 år gammel.

Poul Christensen blev gift 26. juni 1750 i Skallerup med (enken) Birthe Nielsdatter af Skallerup.

Birthe Nielsdatter var blevet gift første gang 24. september 1745 i Skallerup med (enkemanden) Christen Mikkelsen, hvis første kone Helvig Jensdatter, med hvem han var blevet gift 20. september 1743 i Skallerup, var død 1744 i Skallerup by og sogn, begravet 4. juli, 25 år gammel.

Birthe Nielsdatter og Christen Mikkelsen var næstsøskendebørn, hvorfor de måtte have kongelig bevilling for at måtte vies; bevillingen blev udstedt 7. maj 1745, og 19. juni samme år kvitterede hospitalsforstanderen for modtagelsen af 1 rdlr. 2 mk., som parret i den anledning måtte betale til hospitalet (fattighuset) i Nykøbing(3).

- 4 mænd Anders Christensen, Christen Nielsen, Hans Christensen og Jep Laur- sen havde 28. maj skrevet under på, at parret ikke var nærmere beslægtede end næstsøskendebørn (3. led).

Christen Mikkelsen var født 1702 i Mårbjerggård i Skallerup, hvor han døde 1749, begravet 17. november, 47 år gammel, som søn af Mikkel Christensen og hustru Anne Pedersdatter, der var blevet gift 1701 i Skallerup. Mikkel Christensen havde overtaget fæstet af Mårbjerggård efter svigerforældrene Peder Nielsen, ca. 1633-1705, og hustru Johanne Mortensdatter, ca. 1638-1693, med hvem han var blevet gift 1663 i Bjergby.

Birthe eller Birgitte Nielsdatter, der angives født 1718 og 21 ved henholds-

vis folktællingen 1787 og dødsindførslen 1794, var efter alt at dømme datter af Niels Josephsen i Sundby, hvis far Joseph Mortensen var bror til Christen Mikkelsens nævnte mormor Johanne Mortensdatter fra Bjergby.

- Birthe/Birgitte Nielsdatter ses dog ikke født i Sundby sogn efter kirkebo- gens begyndelse 1719.

Birgitte Nielsdatter i Skallerup, Mikkel Christensens moder, døde 1794, be- gravet 22. december, 73 år gammel.

Folketællingen 1787: Skallerup by og sogn:

Mikkel Christensen, 41 år, gårdmand.

Kirsten Christensdatter, 31 år, hans kone, begge i 1. ægteskab.

Maren Mikkelsdatter, 5 år,

Anne Mikkelsdatter, 3 år, deres børn.

Birthe Nielsdatter, 69 år, enke efter 2. ægteskab, inderste, skrøbelig.

Johanne Poulsdatter, 32 år, ugift, mandens søster (halvsøster).

1 karl og 1 pige.

Birthe Nielsdatter fødte 8 børn, 2 sønner af 1. ægteskab, 3 sønner og 2 døtre af 2. ægteskab. 1 datter døde som barn, de øvriges senere skæbne fremgår af skiftet efter den ugifte søn Christen Poulsen, død 1796 (4).

Fra tjente Poul Christensen Sundbye som reservesoldat for Blidstrup gods under det nørrejyske nationale infanteriregiment med øvelsessted i Sol- bjerg (5). Ved sessionen 7. oktober 1750 over major von Bülow's kompagni slettedes Poul Sundbye som reservesoldat, da han 20. maj samme år havde fæstet en gård på etatsråd Klingenberg's gods (6).

Ejeren af Lund-Blidstrup (og Glomstrup) udstedte 3. oktober 1740 fæstebrev (7) til Christen Mikkelsen af Skallerup på den gård samme sted, som mode- ren Mikkel Christensens enke oplod for ham mod aftægt og "en skikkelig jor- defærd", på 5 tdr. 1 skp. 1 fjdk. hartkorn mod en årlig landgilde af 9 rdlr.

Poul Christensen Sundbye's fæstebrev på samme gård (8) lyder:

Jeg Friedrich Christian v. Klingenberg til Lund, Glomstrup og Blidstrup, kongelig majestæts etatsråd, steder og hermed bortfæster til Poul Christen- sen, forhen værende soldat for mit gods under velbårne hr. major v. Bülow's allernådigste anbettede kompagni, en gård i Skallerup, som Christen Mik- kelsen sidst iboede og fradøde, og enken Berthe Nielsdatter til hannem ha- ver opladt og afstanden på de vilkår, at han ægter hende og sørger som en fader for hendes 2 små børns skikkelige opdragelse med underholdning, sko- legang og hvad sig bør, samt i tiden er ansvarlig til den arvepart de ef- ter skiftebrevets formeldning er tilfalden efter deres salig fader, som udi gårdens besætning består; hvilken gård ... udi nye matrikel står for hart- korn 5 tdr. 1 skp. 1 fjdk. bemeldte Poul Christensen sin livstid må have, nyde, bruge og i fæste beholde, når han deraf, foruden alle kongelige kon- tributioners (afgifter, skatter) betaling i rette tid og terminer, svarer mig årlig for landgilde og arbejde til hvert års mortensdag 9 rdlr. og 1 lam, samt forretter det sædvanlige arbejde med høbjergning i Blidstrup kær; ligeledes svarer Poul Christensen til salig Christen Mikkelsens søster Sid- sel Mikkelsdatter årlig inden hvert års nytår, sålænge hun lever, rug 4 skpr., byg 4 skpr., malt 4 skpr., samt føder hende 1 får, holder gårdens bygning, besætning og ejendom i forsvarlig stand og ej noget deraf til u-

pligt bruger, er mig og i min fraværelse min fuldmægtig hørig og lydige og ellers i øvrigt holder sig loven og kongelig allernådigste udgående forordninger i alle måder efterrettelig.

Højris den 2. marts 1750

Efter registreringen 14. november blev skifte foretaget 13. december 1764 efter Poul Christensen i Skallerup (9) mellem enken Birgitte Nielsdatter, hvis lavværge var (broderen) Jens Nielsen i Sundby, og børnene Christen i 14. år, Sidsel Poulsdatter, 11 år, Johanne Poulsdatter, 9 år, Anders Poulsen, 7 år, og Christen Poulsen, 3 år. Som formyndere nævnes Jens Stephensen i Solbjerg (gift med en søster til afdøde), Christen Poulsen Kjelde af Sundby (gift med en søster til enken) og Jens Mikkelsen i Skallerup.

Registreringen og vurderingen lyder (normaliseret):

<u>Udi dagligstuen:</u>	rdlr. mark skill.		
1 stor fyrre bord med skuffe	1	0	0
1 fyrre skammel	0	0	8
1 jern kækkelovn	5	0	0
1 huspostil (10)	1	0	0
3 gamle bøger	0	1	0
1 gammel forklaring over Iobs bog	0	0	12
2 træstole	0	0	4
1 lygte	0	0	4
1 rivejern	0	0	2
10 stk. stentallerkener, brækkelig	0	0	10
5 stk. røde stentallerkener	0	0	8
2 gamle hollandske stenfade	0	0	8
6 røde stenfade	0	0	6
2 lange tallerkener (?)	0	0	2
20 lersætter (11)	0	1	0
4 sorte gryder	0	0	2

Sengeklæder:

(på den første seng)

1 sort olmerdugs dyne (12)	1	0	0
1 grå vadmels do. (13)	0	3	0
2 stk. hovedpuder	0	1	8
1 olmerdugs do. med overtræk	0	1	8
1 gammel grå hølsklæde (14)	0	0	12

På den anden seng:

1 grå vadmels dyne	0	5	0
1 sribet hovedpude	0	0	4
1 do. med overtræk	0	0	12
1 grå vadmels underdyne	0	3	8
2 vadmels lagner	0	1	8

På vråsen (15):

1 gammel sort vadmels lagen	0	2	8
1 do. pude	0	1	0
1 stribet olmerdugs pude	0	0	6
1 gammel hølsklæde	0	1	8

I mellemstuen:

1 fyrre bord	0	1	0
1 jernpande	0	0	8
2 spinderokke	0	1	8
1 haspetræ (16)	0	0	4
1 lejle (17)	0	0	8
1 kærne og 1 flødebøtte	0	1	4
1 og 1 gl. fjerding	0	0	8
2 gamle øltønder	1	0	0
1 halvtønde	0	1	8
1 stor løb	0	0	10
2 lyngleer	0	2	4
2 par "karrer" (karter)	0	0	12

I vesterstuen:

1 liden fyrre halvkiste	1	0	0
derudi:			
1 par hørlærreds lagner	0	3	4
1 par do. pudevår	0	1	12
1 sengested, nagelfast			
derpå. nemlig:			
1 stribet olmerdugs dyne	0	4	8
1 blå og hvid bolster dyne (18)	0	5	4
2 bolster puder med overtræk	0	2	8
2 blårlærreds lagner	0	2	4
8 sække. onde og gode tilsammen	1	5	0

I "buured"(19):

1 dejnkar	0	1	8
2 ølkar	0	4	4
2 selder	0	1	4
3 grynløb	0	1	2
2 langløb	0	0	8
6 skålpund (20) hjemmeavlet hamp	0	1	8
1 stor løb	0	0	4
1 gammel egekiste	0	2	0
derudi:			
1-2 skålpund lød (21)	0	4	8
4 stk. solde	0	1	8
1 loftstige	0	0	12

På loftet:

4 løb	0	0	9
1 vugge og 1 garnvinde	0	1	2
Udi et skab:			
1 madkurv	0	0	3
1 hegle (22)	0	0	7
2 bagreb, 1 svøbereb og 1 knip tøj, tilsammen (23)	0	2	2

I stegerset:

1 bære-børe (24)	0	1	1
4 lergryder	0	0	4
1 ildklemme	0	0	5
1 rist	0	0	10
1 asketrug	0	0	2
1 loftstige	0	0	6
1 drav-tønde (25)	0	0	7
1 bære-såe (26)	0	1	2
1 asketrug	0	0	2
3 spande	0	1	8
1 kedel i grue på 1½ td. rum	4	0	0
1 par kværne i bing (27)	0	4	8
1 brændt kornskæppe	0	4	8
1 lang løb	0	0	3
2 gamle selder	0	0	8

I karlens kammer:

1 blå og hvid olmerdugs dyne, gammel	0	4	8
1 stribet bolster do.	0	3	4
2 hovedpuder med overtræk	0	1	6
2 gamle hølsklæder	0	1	12
1 hørbrøde	0	0	2
1 fyrre skammel	0	0	5
2 høleer. 3 høle-drag og kroge dertil	0	3	0

Den salig mands klæder:

1 blågrå vadmels kjole
1 blå vadmels vest
1 stribet brystdug (28)
1 gammel skindvest
1 hvid vadmels vest
1 brun vadmels do.
1 par skindbukser
1 par sorte do. af vadmels
2 par strømper
3 skjorter
6 halsklude
1 par gamle støvler
1 par gamle sko

1 gammel lue
 1 gammel hat
 1 par træsko

Hvilke specificerede faderens klæder blev med skifteforvalterens så og samtlige tilstedeværendes vilje og vedtægt overdragen denne kuld børn til deling efter loven, og hvorudi Jens Mikkelsen af Erslev tillige kontraherede forsåvidt det ham som formynder på det første kuld børns vegne kunne anrøres og vedkomme.

Levende kreaturer:

1 sort hoppe, 11 år	11	0	0
1 brun do., 9 år	18	0	0
1 sort hest, 8 år	10	2	0
1 sort fiæder (?) næset	12	0	0
1 sort hesteføl	9	0	0

Køer:

1 sort grimet, 10 år	7	0	0
1 sort hjelmet, 8 år	8	0	0
1 sort broget do.	5	2	0
1 sort broget, 7 år	8	0	0
1 sort broget stud ungnød, 2 år	9	0	0
1 do. 2 årings kvie	2	2	0
2 sortbrogede studekalve	7	2	0
1 sortbroget kviekalv	2	0	0
16 stk. får og lam	8	0	0
4 stk. væddere, som er slette	2	4	0
1 galtgris, død (d.v.s. den må være død mellem det første registrerings- og forseglingsmøde og så vurderingsmødet).			

Vognredskab:

Udendørs:

1 beslagen vogn med haver (29) og behør	10	0	0
1 lang vogn med behør	4	0	0
1 gammel møgvogn med 2 beslagne hjul	2	0	0
8 møgfjæl - er vurderet med vognen			
1 gammel halv vogn	0	2	0
1 plov med behør	2	0	0
1 gammel bagplov	0	2	0
2 harver med 3/4 del jerntænder	3	2	0
4 jern grebe	0	3	0
1 skovl, 1 spade	0	1	0
1 skærekiste med kniv, gammel	0	4	0
3 gamle (?) river	0	0	12
2 forke	0	0	12
3 røgte-løbe	0	0	4
1 båndkniv, 1 økse, 1 sav, 1 hammer, 1 knivtang og			
1 navr (30)	0	2	0

1 slibesten med jernaksel	0	4	0
Stervboets indtægt	179	1	14

Udgifter og besværing:

Efter gårdens hartkorn 5 tdr. 1 skp. 1 fjdk. behøvedes til besætning:
5 dygtige bæster (heste), som vel ikke skulle eragtes højere end 10 rdlr. stykket, men i denne tid overhovedet vil koste til brugbar stand 16 rdlr. stykket

80	0	0	
1 fuldkommen vogn til kørsler og andet behøvende brug	10	0	0
1 læs-vogn med lejrer, stænger, reb og læsmand, samt dræt og tøj (31)	8	0	0
1 møgvogn med behør med fjæl og dræt	4	0	0
1 plov med tilbehør	2	4	0
2 harver med behøvende ståltænder	4	0	0

Avlen i gården blev anset for, at den knap og nap kunne strække til æde- og sædekorn, men slet intet videre, hvorfor det også dertil uden videre indtægt eller udgift blev henlagt.

Bygfæld:

lade og stald bestående af 10 bindinger fattes til nogenlunde reparation af tømmer for tag, 16 læs á 4 mk.	4	2	0
10	4	0	
arbejds løn med tækning og ler-slåen med videre i ringeste	5	0	0
det østre hus bestående af 9 bindinger fattes i ringeste tømmer, tag og arbejds løn	5	0	0

Rålingen (stuehuset):

til reparation 12 læs tag á 4 mk.	8	0	0
tømmer for ialt	8	0	0
loft, vinduer og døre for ringeste	1	4	0

kongelige kontributioner:

juli og oktober kvartals skatter samt medfølgende folkeskat m.v.	5	2	4
resterende landgilde	20	0	0
desuden januar, april, juli og oktober kvartal	11	1	1
tjenestefolkenes løn til der bliver indavlet igen:			
1 avlskarl	4	0	0
1 pige	3	0	0
1 høstkarl	2	0	0
Den salig mands begravelse	10	0	0

Jens Mikkelsen (i Skallerup) fordrede løs gæld	10	4	0
Jens Murmester i Solbjerg	5	4	0
skifteomkostninger (ialt)	3	0	8
	<hr/>		
udgifter ialt	226	2	5

Boet gav altså et underskud på 47 rdlr. 7 skill., hvortil kom, at Jeppe Mikkelsen i Erslev foreviste skifte sluttet 8. december 1749, hvorefter første kuld børn (2 sønner) havde deres fædrene arv på 48 rdlr. 2 mk. 9 skill. tilgode; enken fik boet overdraget og lovede at betale hver sit.

Noter:

- 1 hartkornsspecifikationer for Glomstrup 1754 i B.11-61, samme for Dueholm, Ørum og Vestervig amter 1788 nemlig B.11-69, fol. 371, samt Morsø herreders skøde- og panteprotokol 1738-97, B.35.C-2, fol.361b.
- 2 Morsø Nørreherreds matrikel 1844, B.35.C-242, fol.158.
- 3 Ålborg bispearkiv: kgl. bevillinger til ingåelse af ægteskaber mellem beslægtede 1736-48, C.1-486, nr. 516.
- 4 Morsø herreders skifteprotokol 1794-1801, B.35.C-250, fol.126 og 130.
- 5 Hoved- og lægdsrulle for Dueholm, Ørum og Vestervig amter 1742ff, B.1.A-177.
- 6 Kompagniernes sessionslister 1709, 1720-71, B.1.A-181.
- 7 Lund-Blidstrup fæsteprotokol 1725-93, G.113-1, fol.34.
- 8 sst., fol.58.
- 9 Glomstrup skifteprotokol 1754-89, G.111-4, fol.92.
- 10 huspostil: bønnebog med læsestykker til årets forskellige dage og højtid.
- 11 lersætter: sættekar: sorte mælkefade af ler (Feilberg: Ordbog over Jyske Almuesmål, 1886-1914, bd. 3, s.730).
- 12 olmerdug: stof (opr. fra Ulm) med hør- eller bomuldstrend og ulden islæt (Håndbog for danske lokalhistorikere v. Hvidtfeldt, s.380).
- 13 vadmel: groft hjemmelavet heluldent stof (Håndbog v. Hvidtfeldt, s.503).
- 14 hølslklæde: Hylsklæde: uldent sengelagen (Feilberg 1, 718 og Håndbog v. Hvidtfeldt s.285).
- 15 vråseng: indelukket sengested (alkove) - oftest i husets udskud (Håndbog v. Hvidtfeldt s.130 og 514).
- 16 haspetræ: garnvinde (Feilberg 1, 562).
- 17 lejle: trædunk i tøndeform (meget kort) til at tage øl og lignende med på markarbejde i (Feilberg 2, 395).
- 18 bolster: linned-vævet underdynevår - stribet (Håndbog v. Hvidtfeldt s. 166).
- 19 bur: forråds-kammer (Håndbog v. Hvidtfeldt s.177).
- 20 skålpund: alm.pund på knap ½ kg. (Håndbog v. Hvidtfeldt s.427).
- 21 lød: farve til stof.
- 22 hegle: hørhegle: plade med lange ståltænder til "kartning" af hør (Håndbog v. Hvidtfeldt s.285).
- 23 bagreb, svøber: bagreb til høstvognens læs: svøber: til hølæs i forbindelse med læsetræ (læsmænd) (Feilberg 1, 40 og 3, 695).
- 24 bære-børe til transport af tunge ting.
- 25 drav-tønde: svinetønde eller affaldstønde (Feilberg 1, 201).
- 26 bære-såe (så): stort vand- eller mælkefad (Feilberg 3, 747).
- 27 bing: firkantet træramme - om f.eks. kværnstenene (Feilberg 1, 77).
- 28 brystdug: vestelignende ærmeløs mandstrøje (feilberg 1, 129).
- 29 haver: sidestykker til vogn (Feilberg 1, 566).

- 30 navr: naver: bor til udboring af hjulnav (Feilberg 2, 674).
- 31 vogn med lejrer, stænger, reb og læsmand (læssetræ): lejrer var høstha-
ver (vognsider til kornkørsel), stænger var rammen over vognkassen, mens
læsmanden var træstangen, der blev bundet fast over læsset (Schade: Bi-
drag til et jysk Idioticon s.100).

Vester, og dennes yngre halvbror Christen Poulsen, senere kaldet Dahlgaard, se ane 4-5.

Af Poul Chrens eftermand i gården Lars (Pedersen) Dahlgaards ovennævnte fæstebrev af 8. februar 1757 fremgår, at der af gården årligt skulle svares en landgilde på 5 rdlr. 2 mk. samt ydes hoveri bestående af 1 dags høstarbejde, 1 dag at slå hø med opbinder og river, pløjning af 1 td. havresæd og sammes nedharvning og udførsel af gødning på $\frac{1}{2}$ plovskifte foruden forskellige småkørsler og kornskiben.

Noter:

- 1 hartkornsspecifikation for Ullerup 1744 i B.11-65, samt de to afskrifter af matriklen 1688 Z.10-1 og 2, henholdsvis fol.195b og 307.
- 2 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.105-1, fol.52.
- 3 Dueholm, Ørum og Vestervig amters skifteprotokol 1749-59, B.1.A-133, fol. 109ff.

Vester, og dennes yngre halvbror Christen Poulsen, senere kaldet Dahlgaard, se ane 4-5.

Af Poul Chrens eftermand i gården Lars (Pedersen) Dahlgaards ovennævnte fæstebrev af 8. februar 1757 fremgår, at der af gården årligt skulle svares en landgilde på 5 rdlr. 2 mk. samt ydes hoveri bestående af 1 dags høstarbejde, 1 dag at slå hø med opbinder og river, pløjning af 1 td. havresæd og sammes nedharvning og udførsel af gødning på $\frac{1}{2}$ plovskifte foruden forskellige småkørsler og kornskiben.

Noter:

- 1 hartkornsspecifikation for Ullerup 1744 i B.11-65, samt de to afskrifter af matriklen 1688 Z.10-1 og 2, henholdsvis fol.195b og 307.
- 2 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.105-1, fol.52.
- 3 Dueholm, Ørum og Vestervig amters skifteprotokol 1749-59, B.1.A-133, fol. 109ff.

Ane 12 MADS JENSEN BODUM (BODDUM, MØLLER e1. FILTENBORG
født 1718, død 1775.

Ane 13 KAREN SEJERSDATTER LETH
født 1737, død 1812.

Mads Jensen Bodum fik 1754 fæstebrev på fødehjemmet vandmøllen Lilleris mølle i skoven ved Højris i Ljørslev sogn, hvis hartkorn var på 2 tdr. 5 skpr. 1 fjdk., nemlig 2 tdr. 1 skp. mølleskyld af malingen og 4 skpr. 1 fjdk. af jordtilliggendet, der i 1688 var på 3,9 tdr. land (1).

I 1758 forlod han møllen og fæstede svigerfaderen Sejer Leth til Jølbygårds ejendom Filtenborg i Ml. Jølby i Solbjerg sogn på 2½ td. hartkorn, som han i 1760 blev selvejer af ved svigerfaderens død. - I Filtenborg blev Mads Bodum kaldt både Møller og Filtenborg.

Til Filtenborg lagde han både ½ td. hartkorn i Ml. Jølby og ½ td. i Galtrup sogn, nemlig det nuværende Præstbrohus ved skellet mellem Galtrup, Ø. Jølby og Solbjerg sogne; men selve Filtenborg måtte han sælge, hvorpå han levede der til sin død som fæster.

Enkens anden mand Peder Winther købte Filtenborg til selveje og solgte den i 1791 til steddatterens mand Christen Jensen Kielde; Filtenborg ejes nu af Bendt Dinesen.

Mads Jensen Bodum var født 1718 i Lilleris mølle i Ljørslev sogn, døbt 17. juli (5. trinit.), søn af Jens Madsen (Bodum) og hustru (Maren Jensdatter); frembåren til dåben af fadeburspigen på Højris, faddere var præceptor (huslærer), Christen Mikkelsen, ridefoged, 2de lakajer og ladefogeden Malte, alle af Højris.

Mads Jensen Filtenborg døde 13. februar 1775, 62 år 2 mdr. og nogle dage (han var blot 56 år) gammel.

Galtrup sogne kirkebog oplyser, at 1754 den 25. august (11. trinit.) blev Mads Jensen Bodum af Lilleris mølle i Ljørslev sogn med sognedegnen Sejer Olesens datter Karen Sejersdatter Leth trolovet og copuleret (viet) den 4. oktober.

- Filtenborg fortæller (2), at Karen Leth ved trolovelsen blot var 17 ½ år, men hun viste sig som "en karakterpræget og livskraftig Kvinde; paa sin Trolovelsesdag 33 Aar senere (1787) fødte hun sin yngste Søn (hendes 12. fødsel), hvis Fadder var hans 31 aarige ældste Søster".

Karen Sejersdatter Leth var født 1737 i degneboligen i Tøving, Galtrup sogn, datter af sognedegn Sejer Olesen Leth og hustru Ide Nielsdatter Lang; præsten Peder Knudsen Gram skrev da:

Natten mellem den 26. og 27. januar gjorde degnen Sejer Olesens hustru Ide Nielsdatter barsel og fødte et pigebarn, som den 29. blev hjemmedøbt for svagheds skyld og kaldet Karen; dåben i kirken konfirmeret (bekræftet) 5.

epifani (10. februar), testes bapissim. (faddere, egl. dåbsvidner) mons.(3) Christian utfeld, ridefoged på Ullerup, min søn Johan Catharin Sølvér, madmoiselle Birgitte Marie Holst på Ullerup, Anne Olesdatter, degnens søster, susceptrice (gudmor) Susanne Elisabeth Stephansdatter Büxen, degnen i Tømmerby Søren Leths hustru.

Karen Zeiersdatter døde 8. juli 1812 i Filtenborg i Ml. Jølby i Solbjerg sogn, 77 år (egl. 75 år) gammel.

Karen Sejersdatter Leth i Filtenborg blev gift anden gang 28. juli 1775 i Solbjerg med Peder Andersen Winther; forlovere var Anders Winther, degn i Sundby og Solbjerg, og Ole Sejersen i Tøving.

Peder Andersen Winter eller Winther var født 9. juni 1749 i Sundby degnebolig, søn af Anders (Sørensen) Winther, sognedegn fra Solbjerg og Sundby sogne, og hustru Anne Jensdatter Trap, fra hvis bror Niels Jensen Trap, sognedegn i Hvidbjerg og Lyngs på Thyholm, grundlæggeren af værket Traps Danmark kabinetssekretær Jens Peter Trap, 1810-1885, nedstammer.

Peder Andersen Vinther døde 13. oktober 1829 som almisselæm i Redsted by og sogn, 78 år (egl. 80 år) gammel; han var blevet gift anden gang 3. april 1814 i Redsted med enken Anne Christensdatter Fynboe af Redsted.

Karen Sejersdatter Leth fik i sine to ægteskabet 12 børn, men kun 7 børn blev voksne, nemlig 2 sønner og 5 døtre; her skal blot nævnes Ane Margrethe Madsdatter (Filtenborg), 1766-1844, der blev boende i Filtenborg med sine to mænd Christen Jensen Kielde, 1754-1794, og Jens Madsen Kjellergaard, 1768-1843, som hun blev gift med i henholdsvis 1790 og 1795.

Ane Margrethes datter af andet ægteskab Sidsel Kathrine Jensdatter (Filtenborg), 1799-1832, blev med sin mand fætterten Josef Jensen Filtenborg, 1793-1863, de næste ejere af Filtenborg; deres søn Poul Chr. J. Filtenborg, 1838-1906, ejede også gården.

- I sin slægtsbog fortæller provst Filtenborg om Mads Bodum i Filtenborgs økonomiske forhold: Endnu i 1770 var Mads Filtenborg ret vel ved det ... Men kort efter synes der at være indtraadt en økonomisk Katastrofe for Familien i Filtenborg. Der er ingen Tegn til noget uordentligt hos Mads Jensen, muligt kunne Vanskelighederne staa i Forbindelse med Svogeren Peder Møllers Fallit i Nykøbing.

Maaske har Mads Filtenborg drevet Handel eller Bygningshaandværk (i skiftet nævnes en hel del tømmerredskaber), som det laa saa stærkt til hans Efterkommere. Da han døde 1775, og der blev holdt Skifte, stod det meget smaat til..

28. maj 1754 fik Mads Jensen Bodum fæstebrev på Lilleris mølle under Højris hovedgårdstakst (4), som hans stedmor Anne Lauridsdatter Morsing "ved venlig akkord" havde opladt for ham. Med møllen fulgte af den i skiftet efter faderen nævnte besætning 3 bæster (hester), 2 køer og 3 små ungnød samt den halve del af fårene; "til hjælp til en møllestens indkøb og husenes reparation" havde stedmoderen fået 24. rdlr., hvorfor hun skulle istandsætte samme.

Det indskærpedes at møllerens besætning ikke måtte beskadige Højris' mark

og korn; han måtte ikke tage fremmede kreaturer i græs. Af ildebrændsel måtte mølleren hente lyng og fladtørv på Højris' hede på Gammelør og deromkring.

I punkt 7 hed det: Holder mølleren sig fra al kroeri med øl og brændevins salg, som hans kgl. majestæts allernådigste forordning af 30. april 1734 strengelig forbyder; - hvis han alligevel holdt kro og blev idømt mulkt, skulle han selv betale denne.

På disse betingelse overtog han altså møllen, hvis mølleskyld var på 2 tdr. 1 skp. og jordskyld 4 skpr. 1 fjdk. hartkorn, hvoraf han årligt - til hvert års Voldborg dag (1. maj) - skulle svare 11 rdlr.

Efter 4 års forløb forlod han Lilleris mølle, der 30. oktober 1758 fæstedes af Christen Henriksen fra Ørding (5).

Samme år 1758 må han have fået fæstebrev på gården Filtenborg i Ml. Jølby i Solbjerg sogn på 2 tdr. 4 skpr. 3 fjdk. 2 alb. hartkorn, som tilhørte svi-gerfaderen Sejer Olesen Leth til Jølbygård; ved dennes død 1760 må Mads Bodum være blevet ejer af Filtenborg, men dokumenter desangående er desværre ikke fundet.

Det vides heller ikke hvornår han blev ejer af 4 skpr. 2 fjdk. 4/5 alb. hartkorn uden bygninger på Galtrup bys mark, men dette jord hørte altså i 1775 - ifølge skiftet - under Filtenborg, hvortil det ogs hørte 1788 (6). Engang i 1830'erne eller 40'erne blev stedet først bebygget - det nuværende Præstbrohus, hvis hartkorn ved matrikuleringen 1844 blev forandret fra de 4 skpr. 2 fjdk. 4/5 alb. til 4 skpr. 3 fjdk. 2½ alb., det nuværende matr. nr. 10 (7).

Mads Jensen Bodum i Filtenborg udstedte 26. april 1763, læst 17. december 1764 (8), en panteobligation på 200 rdlr. til Peder Sund i Nykøbing med 1. prioritet i gården Filtenborg på 2 tdr. 4 skpr. 3 fjdk. 1 alb. (fejl for 2 alb.) hartkorn samt 1 jern bilægger kakkellovn, 1 kobber kedel på ½ td. rum med mere brugelig boskab, som findes i gården, item (ligeledes) 2 bæster, 2 køer, 1 stud, vogne, plove og harver.

- Før sin død måtte Mads Bodum sælge selve Filtenborg til Niels Kibsgaard i V. Jølby, Dragstrup sogn; derimod købte han ved skøde af 28. maj 1774, læst 28. oktober 1776 (9), 4 skpr. hartkorn af Laurids Sørensen Søndergaard i Ml. Jølby udstykket fra dennes gård. De 4 skpr. hartkorn bestod af 4 agre i Ml. Jølby, nemlig 1 i Langbjerg vang (6. ager fra øst), 1 i Hollenshøj vang (5. ager fra øst), 1 i Fleer-Røgild vang (5. ager fra vest) og 1 i Almands vang (4. ager fra øst), samt er kærskifte "ved Siiden" og 4 skifter i Øster Kær.

Pengene - 38 rdlr. - til dette køb havde han lånt af Christen Møller i Dragstrup mølle (jfr. skiftet).

15. marts 1775 som rette 30. dag efter dødsfaldet blev skifte afholdt efter Mads Jensen i Filtenborg (10) mellem enken Karen Sejersdatter, hvis lavværge var Jens Peter Woydemann i Nykøbing, og børnene: Jens Madsen i 12. år, Ide Marie Madsdatter, 17-18 år, Helvig, 16 år, Anne Margrethe, 7 år, og Sidsel, 4 år.

Som formynder for børnene nævnes Mikkell Pedersen af Erslev og Lars Jørgensen

fra Ljørslev, der begge var gift med den salig mands søstre.

Registreringen og vurderingen lyder (normaliseret):

<u>I dagligstuen:</u>	rdlr.	mark	skill.	sølv
1 egebord på fod	0	4	0	
1 fyrre skammel ved bordet	0	0	6	
2 træstole, gamle	0	0	12	
1 gammel lænestol	0	0	8	
1 gammelt sengested	0	3	0	
1 gammelt madskab	0	4	0	
1 brunt hængeskab	0	1	8	
1 do. med lås og nøgle	0	3	0	
1 gammeldags stue-ur	1	0	0	
1 gammel bilægger kakkelovn	4	0	0	
4 træ sibøtter (11)	0	0	8	
2 messing lysestager	0	2	0	
2 træskåle	0	0	8	
2 hollandske fade	0	0	10	
1 spejl	0	0	6	
1 stenkrus med tinlåg	0	1	4	
1 gammelt vognskrin uden låg	0	0	4	
2 gamle salmebøger	0	0	12	
1 mangel-tøj (12)	0	0	4	
1 par karter, gamle og ubrugelige	0	0	3	
<u>På en seng i bemeldte stue fandtes:</u>				
1 gammel olmerdugs overdyne	1	2	0	
1 do. underdyne	0	5	0	
2 gamle hovedpuder	0	4	0	
1 blågarns lagen	0	1	8	
1 vår (13) under	0	0	14	
<u>På en do. seng:</u>				
1 gammel overdyne af olmerdug	0	2	8	
1 vadmels underdyne	0	2	0	
2 puder	0	2	0	
1 vadmels vår	0	0	14	
<u>I et kammer indenfor stuen:</u>				
1 gammel halvtønde til øl	0	1	8	
1 tragt af træ	0	0	4	
1 lygte med nogle ruder udi	0	1	0	
<u>I østerstuen:</u>				
1 gammelt bord og 1 do. stol	0	0	10	
1 gammelt kar (?)	0	1	8	

1 gammel "garnvinder" og strenttræ (14)	0	0	10
---	---	---	----

Den salig mands kiste:

deri fandtes hans gangklæder:

1 blå klædes kjole	1	4	0
1 brun do., vendt og gammel	0	2	8
1 gammel brun vest	0	4	0
1 do. gammel vest med metalknapper	0	4	8
1 læder vest med metalknapper	1	2	0
1 stribet nattøje	0	2	8
1 par sorte læderbukser	0	3	0
1 par gamle do.	0	1	0
1 gammel stribet undertrøje	0	1	0
1 hat og slag (15)	0	1	14
3 par strømper og 2 par vanter	0	2	14
5 skjorter	1	0	4
lidt småt lintøj	0	2	0
1 hvid vadmelstrøje	0	1	8
1 par støvler og 1 par sko, gamle	0	3	0

I et lidet kammer eller bur:

1 kærne med stav og 1 kar	0	1	0
1 flødebøtte	0	0	4
2 gamle fjerdinge og 1 øl do.	0	0	12
6 stk. tin tallerkener, formedelst at de ere gamle og ubrugelige vurderet til	0	3	0
6 stk. hollandske do. af sten	0	1	0

noget tømmerredskab:

4 save	0	3	0
3 navr	0	2	0
3 økser	0	3	0
en del bor og 3 hugjern	0	1	0
6 stk. slette høvle og 2 skrøb (?) do.	0	1	0
2 stk. stryghøvle	0	0	12
1 høvlebænk	0	0	12
1 drejelød med jern	0	3	0
1 par kværne i bing (16)	0	3	0
1 selde, 1 løb og 2 solde	0	1	2
1 timse og 1 sædeløb	0	0	10

I køkkenet:

1 kobberkedel i grue, i højeste vurderet for	5	0	0
1 fyrrekar med jernbånd, dog gammel	0	3	0
1 lidet kar og 1 såe med do. bånd	0	1	0
2 jern pander	0	2	0
1 trefod, rist og ildklemme	0	1	8
ovnredskab	0	0	4

2 jerngrebe og 1 skovl	0	3	0
1 tørvespade	0	1	0
1 gammel spand uden bånd	0	0	4

På loftet:

1 høle med drag og kroge	0	1	0
1 jern kratte og 2 river	0	2	0
2 halmløb	0	0	4

Ligeså fandtes ungefær 2 tdr. korn af alle slags, som ikke nær kunne forslå til fornøden husholdning, og derfor blev uvurderet.

Gårds-redskab:

1 beslagen vogn med haver og hamler	8	0	0
1 do. møgvogn med 2 træhjul	2	0	0
1 plov med dræt, jern og behør	1	0	0
1 harve med $\frac{1}{2}$ jerntænder	1	1	0
1 fork. 1 plejle og 1 kasteskovl	0	1	0

Kreaturer:

1 sort hoppe, 14 år gammel	11	0	0
1 sort hest, 10 år gammel	12	0	0
1 sortbroget ko uden kalv	6	0	0
1 do. rødbroget uden kalv	5	0	0
1 kvie med kalv	3	0	0
1 do. med kalv	4	0	0
1 kviekalv	1	4	0
1 tyr i 3. år	4	0	0
4 gamle væddere	2	0	0
12 stk. får med lam udi	8	0	0

Endvidere fandtes i gården:

1 par slædemeder uden jern	0	2	0
1 tjærekande	0	0	6
1 skærekiste med kniv	0	4	0
1 hulskovl	0	0	5
3 hampesække	0	4	8
Stervbostedet ejede på Galtrup mark 4 skpr. 2 fjdk. 4/5 alb. hartkorn uden bygning, vurderet for og 4 skpr. hartkorn, som den salig mand havde købt af Lars Søndergaard i Ml. Jølby	20	0	0
1 laden fandtes ungefær 1 læs byg, utorsken, og 4 læs havre, men ingen rug, hvilket alt ikke kun- ne anses til det halve udsæd til stedet....	10	0	0
Ialt	137	4	0

Af udgifter og besværinger anførtes:

Gården Filtenborg på 2 tdr. 4 skpr. 3 fjdk.
2 alb. ejedes af Niels Kibsgaard i V. Jølby,
der krævede fratrukket brøstfæld og lovlig
besætning:

Rålingshusets brøstfæld	25	0	0
Ladehuset	17	0	0

Til besætning:

2 bæster	32	0	0
1 vogn	16	0	0
1 plov med tilbehør	3	0	0
1 harve	3	0	0
Gæld til Christen Møller i Dragstrup mølle, som den salig mand havde lånt til køb af 4 skpr. hart- korn på Jølby mark	38	0	0
Peder Møller i Nykøbing havde indleveret en køb- mandsregning på	5	0	9
Gæld til Wandborg på Frøslevgård	5	0	0
Til Willads Christensen i Bjergby	3	0	0
Amtsstuen for kgl. skatter	3	0	15
Niels Sejersens i Nykøbing	2	0	0
Søren Christensen i Solbjerg	1	1	4
Jeppe Madsen i Jølby	1	1	8
Hr. With (præsten) i V. Jølby	3	5	0
Jens Søndergaard i Ø. Jølby for rug til sæden	3	4	0
Afdødes begravelse havde i allermindste kostet	8	0	0
Skifteomkostninger (ialt)	4	4	11
Ialt	174	5	15

Boet gav altså et underskud på 37 rdlr. 1 mk. 15 skill., "som enken endnu ingen forråd vidste til, men i overvejelse af, at hendes børn endnu ere små og uopdragne, ville hun, for at se dem opdragen kristelig ved ære og lære, bestræbe og betale denne hendes gæld, skiftesalarium indbegreben" Hun erklærede desuden, "at hun af kærlighed til hendes med den salig mand avlede børn ville - uagtet stervboets ringe omstændigheder - skænke og give hendes søn Jens Madsen alt det tømmerredskab, som forhen er vurderet, samt hver af hendes døtre ved udflytning, når de engang komme til den alder, at de fra hende vorder udstyret, hver til en seng: 2 dyner, 2 puder og 1 par lagner, således som anstændig kan være".

Boet blev derpå overdraget enken, der egenhændigt underskrev med navnet Karen Sejersdatter Lætt (eller Læth).

Vedlagt findes et brev af 20. juli 1775 fra Karen Sejersdatter Leth til amtmand Hauch, hvor hun oplyste, at "ved skiftets slutning efter min salig mand Mads Jensen Bodum i Filtenborg blev uerindret, at jeg hans efterladte enke ved hannem var frugtsommelig, hvilket jeg den tid ikke tilfulde var bevidst om, men da jeg nu fuldkommen derom har kundskab".... meldte hun det altså til amtmanden som skifteforvalter med oplysning om, at "såfremt denne mit

foster lever, skal jeg tilstå den lige rettighed efter sin salig fader som de øvrige mine børn". Barnet - en pige - blev født 23. november 1775, hvor Mads Jensen Bodum altså var død 13. februar samme år. Pigen blev døbt Anna, men da Karen Sejersdatter i mellemtiden var blevet gift med Peder Winter, angives hun i kirkebogen at være hans datter.

Anne (Anna) har provst Filtenborg altså også i sin bog opfattet som Peder Winters datter, men hun må altså have været datter af Mads Bodum.

Mellem trolovelsen og vielsen udstedte Peder Winther i Filtenborg 28. juni 1775 (17) en panteobligation på 40 rdlr. til Jens Peter Woydemann med sin morbror Niels Jensen Trap, degn i Hvidbjerg-Lyngs på Thyholm, som kautionist. Traps vedføjede erklæring af 27. juni oplyser, at pengene skulle bruges til dækning af den gæld på 40 rdlr. til Christen Møller i Dragstrup mølle, de hæftene på boet i Filtenborg.

Efter vielsen må Peder Winter have købt Filtenborg til selveje af Niels Kibsgaard, men straks derefter igen solgt den til Niels Tøfting til Jølbygård.

16. december 1775, læst 30. juni 1788 (18), udstedte Niels Poulsen Tøfting til Jølbygård et fæstebrev til Peder Andersen Winther på gården Filtenborg på 1 tdr. 4 skp. 3 fjdk. 2 alb. hartkorn mod en årlig landtilde på 6 rdlr. til hvert års mortensdag.

I fæstebrevets punkt 4 sikredes Peder Andersen Winther og arvinger ret til indløsning med 1 års varsel for 150 rdlr. mod selv at bekoste skødets udstedelse.

Peder Winther i Filtenborg udstedte 24. december 1787, læst 11. februar 1788 (19), en panteobligation på 150 rdlr. til Didrik Galtrup til Højris med pant i Filtenborg med indbo såsom: 1 kobberkedel i grue på $\frac{1}{2}$ td. rum, 1 ... bilægger kakkelovn, 2 dusin tin tallerkener og 4 fade, 1 dragkiste og 2 andre kister, samt tilbørlig sengeklæder til 4 senge, såvel uldent som linned, 1 sort hest på 7 år, 1 do. på 9 år, 1 sortebrun hoppe på 7 år, 2 beslagne vogne med dræt og alt tilbehør, 1 plov med jern, 2 harver med hele jerntænder, 6 -æer og kvier, 10 får og 2 væddere.

Fra 1788 til 91 ejede Peder Winter en gård i Ørding, hvor han i alfald boede 1790 og 91; han fik skøde 13. juni 1788, læst 30. juni (20), på denne gård på 3 tdr. 7 skpr. 3 fjdk. for 940 rdlr. af Christen Henriksen til Jørsbygård.

Dette køb blev financeret ved udstedelse 13. juni 1788, læst 30. juni (21), en panteobligation på 940 rdlr. til Didrik Galtrup til Højris med 1. prioritet i den købte gård i Ørding, i indløsningsretten til Filtenborg og i de 4 skpr. hartkorn på Galtrup mark.

Peder Winther benyttede sig i 1789 af den 12-13 år gamle indløsningsret til Filtenborg; og 1. maj 1789, læst 11. maj (22), udstedte Niels Tøfting til Jølbygård skøde til Peder Winther på Filtenborg på 2 tdr. 4 skpr. 3 fjdk. 2 alb. hartkorn for 150 rdlr. - Som Tøftings adkomst nævnes Peder Winters udstedte skøde af 12. december 1775.

Ved skøde af 13. juni 1791, læst 19. december (23), solgte Peder Winther i

Ørding gården Filtenborg på 2 tdr. 4 skpr. 3 fjdk. 2 alb. og de på Galtrup mark beliggende jorder, "hvis hartkorn er 4 skpr. og noget over, som egentlig erindres" for 500 rdlr. til Christen Jensen Kjelde (gift med sted-datteren Ane Margrethe Madsdatter) efter købekontrakt af 13. juni 1791.

I skødet nævnes, at "så bliver han pligtig om og når behøves og forlanges uden nogen modsigelse eller betaling at opfylde hvad han i kontraktens 2. post har indgået og tilforskrevet sig min kone anlangende, nemlig at han forskaffer hende hendes livstid uden betaling fri husværelse for sig selv samt fornøden ildebrand og foder og græs til 1 ko og 4 får i stedet Filtenborg".

V.B. på skødet var vedføjet det samlede hartkorn 3 tdr. 1 skp. 1 fjdk. 2 4/6 alb.

Selve Filtenborgs hartkorn på 2 tdr. 4 skpr. 3 fjdk. 2 alb. blev senere på 2 tdr. 5 skpr. 3 fjdk. 2 5/6 alb., som ved matrikuleringen 1844 (24) blev forandret til 3 tdr. 1 skp. 2 fjdk. 1 alb., nemlig den nuværende matr. nr. 5 af Hl. Jølby.

Ved skøde af 13. juni 1791. læst 10. april 1792 (25), solgte Peder Winther i Ørding til Mads Christensen Hellerøe gården i Ørding på 3 tdr. 7 skpr. 3 fjdk. hartkorn for 850 rdlr.; købekontrakt havde været oprettet med Peder Christensen Hellerøe, som han altså havde transporteret til broderen Mads.

Noter:

- 1 Matriklen 1688- 2. afskrift, 2. 10-2. fol.253, og Henrik Pedersen: De danske Landbrug 1688, s.345.
- 2 P. Filtenborg: Sognedegn Sejer Olesen Leths Slægtsbog, s.113ff.
- 3 mons. = monsieur, fransk hr., brugtes om pænere folk som studenter, degne og ridefogeder (Håndbog for danske lokalhistorikere v. J. Hvidtfeldt, s. 368).
- 4 Højris fæsteprotokol 1720-1867. G.112-3, fol.108b.
- 5 samme. fol.127.
- 6 Hartkornsspecifikation for Dueholm, Ørum og Vestervig amter 1788, B.11-69, fol.375.
- 7 Morsø Nørreherreds matrikel 1844, B.35.C-242, fol.132.
- 8 Morsø herreders skøde- og panteprotokol 1738-97, B.35.C-SP.2, fol.114b.
- 9 samme. fol.198b.
- 10 Dueholm, Ørum og Vestervig amters konceptskifter med bilag 1770-78. B. 1.A-145, samt indført i amternes skifteprotokol 1774-86, B.1.A-136, fol. 31b.
- 11 sibøtter: bøtter til at si mælk op i (Feilberg: Ordbog over jyske Almuesmål 1886-1914, bd.3. s.191).
- 12 mangel-tøj: mangelfjæl og trille (stok) til rulning af tøj (Feilberg 2, 549).
- 13 vår: lagen.
- 14 garnvinde og strenttræ: må være et redskab: strænte = strångel = garnhaspe eller haspetræ = garnvinde (Feilberg 1, 424, 1, 562, 3, 613 og 17).
- 15 hat og slag: hatteslag = hue med klapper til at slå ned om ørerne.
- 16 bing: firkantet træramme om f.eks. kværnstenene (Feilberg 1, 77).
- 17 Morsø herreders skøde- og panteprotokol 1738-97, B.35.C-SP.2, fol.178.
- 18 samme. fol.362.

- 19 samme, fol.353b.
- 20 samme, fol.367.
- 21 samme, fol. 365b.
- 22 samme, fol.387.
- 23 samme, fol.432.
- 24 Morsø Nørreherreds matrikel 1844, B.35.C-242, fol.152.
- 25 kilde 17-23, fol.438b.

Ane 14 JOSEPH CHRISTENSEN

født ca. 1728/29, død 1804.

Ane 15 REBEKKA PEDERSDATTER

født ca. 1727/28, død 1797.

Joseph Christensen overtog 1750 fæstet af fødegården gammel matrikel nr. 3 i Erslev by og sogn på 4 tdr. 2 alb. hartkorn; gården tilhørte da købmand Peder Skalderups enke Maren Nielsdatter Hesselberg i Nykøbing, men i løbet af 1750'erne kom gården under herregården Ullerup i nabosognet Galtrup.

Joseph må have vist sig som en mindre dygtig landmand, for 1762/63 blev det meste af gårdens jord taget fra ham og fordelt mellem 4 gårdmænd i byen med 7 skpr. til hver, så tilbage til Joseph var blot de gamle bygninger og 4 skpr. 2 alb. hartkorn (1). Først i 1775 fik Joseph Christensen nyt fæstebrev på den reducerede ejendom af Ullerups ejer.

1785 overtog ejeren af Dueholm flere gårde og huse af Ullerups ejer - bl.a. Joseph Christensens ejendom i Erslev på 4 skpr. 2 alb. hartkorn (2). Og ved Erslevs udskiftning fra fællesskabet i 1786-87 fik Joseph tilføjet endnu 3 fjdk. 1 alb., så hans fæsteejendom kom op på 5 skpr. hartkorn (3).

Senest 1797 overtog tømrer Niels Andersen Hvidberg fæstet af ejendommen (4); han var i 1794 blevet gift med Anne Josephsdatter.

Ved matrikuleringen 1844 blev ejendommens hartkorn forandret fra de 5 skpr. til 5 skpr. 3 fjdk. 1 1/4 alb. og fik matr. nr. 30 (5). Ejendommen lå lige syd for landevejen gennem Erslev få meter vest for kroens nuværende parkeringsplads.

Joseph Christensen var født ca. 1728/29 - måske et par år før - i gården i Erslev by og sogn, søn af Christen Mikkelsen Sandal og hustru Karen Josephsdatter.

Gamle Joseph Christensen døde 1804 i Erslev og blev begravet 23. eller 24. juni uden ligprædiken, 80 år gammel.

Han blev gift omkring 1750 med Rebekka Pedersdatter.

Hun var født ca. 1727/28 og var tydeligt nok søster til Maren Pedersdatter, født 1720/25, der 1740/45 blev gift med Jens Christensen, født omkring 1710, død 1763, der i 1741 fik fæstebrev på Korsgård i Erslev (6), og som var en ældre halvbror til Joseph Christensen (7).

Rebekka og Maren var temmeligt sikkert niecer af Korsgårds tidligere fæster Jep Madsen, død efter 1741, og således børnebørn af Mads Jepsen, født senest 1660, død 1710/17, fæster af Korsgård, og hustru Maren Jepsdatter, død 1712/17 (8). - Rebekka var således sikkert opkaldt efter Rebekka Madsdatter, født ca. 1678, der døde 1725 i Lødderup, og som var søster til Jep Madsen i Korsgård og altså sikkert enten faster eller moster til Maren og Rebekka Pedersdatter.

Josephs hustru (Rebekka Pedersdatter) døde 1797 i Erslev og blev begravet 26. december henimod 70 (eller 72) år gammel.

Folketællingen 1787: Erslev by og sogn:

Joseph Christensen, 59 år, husmand.

Rebekka Pedersdatter, 60 år, begge gift 1. gang, hans kone.

Jeppe Josephsen, 25 år, tømmermand, ugift, deres søn.

Folketællingen 1801: Erslev by og sogn:

Niels Andersen, 35 år, husmand med jord og tømmermand.

Anne Josephsdatter, 37 år, begge gift 1. gang, hans kone.

Rebekka Pedersdatter, 13 år, hendes datter.

Joseph Christensen, 76 år, konens fader, enkemand efter 1. ægteskab.

Blandt Rebekka og Joseph Christensens børn var Peder Josephsen, kaldet Skomager, født ca. 1754/55, død 1829, husmand i Erslev til begyndelsen af 1790'erne da han blev gårdmand i Erslev, ejer af den nuværende Sandalgård ved landevejen vest for Erslev. Filtenborg fortæller (9): Han var gift 4 gange, og havde efter Datteren Karens Udsagn 34 Børn, og Karen selv meddelte, at de to var uden for Ægteskab. I Erslev Kirkebog har jeg kun fundet 27, de manglende 5 er vel dødfødte, som ikke er anførte i Kirkebogen; der er Plads til dem i Rækken.

Da kong Frederik VI i 1824 kom over Mors, kørte han med Peder Josefsens to røde Heste; da Kongen kom igennem Erslev, sad Peder Josefsen paa en Stol ved Vejen med alle sin Søønner omkring sig. For alle de raske Soldater skænkede Kongen Peder Josefsen Kongetienden af Gården og 100 rdlr. samt Ret til at drive kgl. privilligeret Kro i Erslev".

- Peder Josephsen overlevede de 4 koner, der døde 38, 37, 38 og 47 år gamle.

26. september 1750 (10) udstedte Maren Hesselberg, salig Peder Skallerups i Nykøbing fæstebrev (senere indført i Ullerup fæsteprotokol) til Joseph Christensen på den gård i Erslev på 4 tdr. 2 alb. hartkorn, som "hans moder efter sin salig mand har besiddet og nu afstået, imod hun nyder sømmelig ophold i gården sin levetid, og ellers, ifald de ej skulle forenes, da skal bemeldte hendes søn årlig give hende 6 skpr. rug, 4 skpr. malt og 4 skpr. byg"; Joseph Christensen skulle årlig svare en landgilde på 4 rdlr. til martini (mortensdag).

Efter at det meste af jorden i 1762/63 var frataget udstedte Friderich Clausen til Ullerup og Overgård først 10. april 1775 (11) fæstebrev "til Joseph Christensen (på) det hus i Erslev, som han nu selv beboer og står til hartkorn nye matrikel 4 skpr. 2 alb.; samme hus må han, som det nu findes, nyde, bruge og i fæste beholde sin livstid", mod at svare en årlig landgilde til martini på 1 rdlr. 2 mk.

- Samme fæstebrev blev 1. maj 1787 indført i Dueholm fæsteprotokol (12) med en påtegning om, at huset ved Erslevs udskiftning var tillagt endnu 3 fjdk. 1 alb. hartkorn, så huset blev på ialt 5 skpr. hartkorn.

20. januar 1798 blev skifte afholdt (13) efter fæstehusmand Joseph Christensens hustru Rebekka Pedersdatter i Erslev mellem enkemanden og børnene:

Christen Josephsen i Ø. Jølby, Peder Josephsen i Erslev, Jeppe Josephsen i Ejerslev, Karen Josephsdatter gift med Jens Madsen Filtenborg i Erslev og Anne Josephsdatter gift med Niels Andersen Hvidberg i Erslev, "hvilke arvinger alle er myndige".

Registreringen og vurderingen lyder:

I stuen: rdlr. mark skill.

1 fyrrebord på krydsfod	0	1	4
1 do. skammel	0	0	8
1 gl. stol	0	0	4
1 do.	0	0	8
1 hængeskab med lås og nøgle	0	0	12
1 gl. rok	0	0	4
6 stk. lerkar	0	0	6

På sengen:

1 rød og hvid olmerdugsdyne	1	0	0
1 olmerdugs hovedpude	0	2	0
1 do.	0	1	8
1 rød og hvid olmerdugs underdyne	0	4	0
1 par blågarnslagner	0	3	0

I kammeret ved stuen:

1 øl-anker	0	1	4
1 selde, 1 kærne	0	0	12
1 jernpande	0	1	0
6 stk. lerkar	0	0	8
2 gryder	0	0	4

I køkkenet:

1 ildklemme	0	0	8
1 fyrrekar med jernbånd	0	3	0
2 stripper	0	1	0
1 gl. sold, 2 løbe	0	0	4
2 stripper	0	1	0

Den afdødes gangklæder:

1 sort trøje og skørt	0	3	0
1 blå vadmelskørt	0	2	0
1 grøn bunden trøje	0	1	0
1 gl. sortstribet skørt	0	2	8
1 par blågarnssærke (14)	0	2	0
2 par sorte strømper	0	0	12
2 brogede klæder	0	0	8
2 huer, 2 skæghatte (15)	0	0	12

1 par vanter	0	0	4
--------------	---	---	---

I laden:

1 plejl, 1 rive, 1 kasteskovl	0	0	8
1 skærekiste med kniv	0	1	0
1 slibesten med jernaksel	0	1	0
1 gl. høle med drag	0	0	8
1 skovl, 1 jerngreb	0	1	0

Kreaturer:

1 sortbroget ko, 10 år	6	0	0
6 stk. får	4	0	0
Ialt	17	1	10

Derpå blev følgende gæld og besvær anført:

Afdødes begravelse	8	0	0
Skifteomkostninger (ialt)	5	0	0
Husbonden fordrede for resterende skatter m.v.	10	5	7
Til revisionskontoret	0	0	6
Ialt	23	5	13

Der blev altså intet at arve, hvorpå skiftet blev afsluttet med, at enkemanden overtog boet. Skiftet blev underskrevet egenhændigt af svigersønnerne Jens Filtenborg og Niels Andersen, mens enkemanden Joseph Christensen og sønnen Peder Josephsen begge underskrev med påholden pen.

Noter:

- 1 Hartkornsspecifikationer for Ullerup 1757, 62, 63 og 65 i B.11-65.
- 2 Hartkornsspecifikationer for Dueholm 1785 og 86 i B.11-60.
- 3 Dueholm fæsteprotokol 1755-1862, G.109-1, fol.61b.
- 4 kilde 2 fra 1797 og 98.
- 5 Morsø Nørreherreds matrikel 1844, B.35.C-242, fol.122.
- 6 Højris fæsteprotokol 1720-1867, G.112-3, fol.77.
- 7 Dueholm skifteprotokol 1755-1828, G.109-3, fol.33.
- 8 arvesagen 6.2.1719 i Morsø herreders justitsprotokol 1717-23, B.35.C-5, fol. 118.
- 9 P. Filtenborg: Sogndegn Sejer Olesen Leths Slægtsbog, s. 160.
- 10 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.105-1, fol.44.
- 11 samme, fol. 93b.
- 12 kilde 3.
- 13 kilde 7, fol. 297.
- 14 blålgarn: garn fremstillet af de korte fibre, som blev sorteret fra ved skatning og hegling af hør eller hamp (Håndbog for danske lokalhistorikere v. J. Hvidtfeldt, s. 162).
- 15 skægghat: hat med hvid lærredsstrimmel, ofte kantet med kniplinger, anbragt langs kanten af huen fra øre til øre (Håndbog v. Hvidtfeldt s.442).

Ane 16

CHRISTEN POULSEN

født ca. 1685, død 1742(?).

Ane 17

SIDSEL CHRISTENSDATTER

født ca. 1682. død 1772(?).

Christen Poulsen var fra omkring 1715 fæster af en gård på 6 tdr. 7 skpr. 1 fjdkr. 2 $\frac{5}{6}$ alb. hartkorn i Sundby sogn og by, nemlig halvdelen 4 tdr. 7 skpr. 2 fjdkr. $\frac{1}{2}$ alb. af gammel matrikel nr. 10 (på ialt 9 tdr. 7 skpr. 1 alb.) og en tredjedel på 1 td. 7 skpr. 3 fjdkr. 2 $\frac{1}{3}$ alb. af gamle matr. nr. 13 (på ialt 5 tdr. 7 skpr. 3 fjdkr. 1 alb.); de øvrige dele af de to gårde var fæstet af Peder Josephsen (1).

Gården i Sundby ejedes af Klingenbergjerne på Lund, Blidstrup og Glomstrup.

I 1733 måtte Christen Poulsen forlade gården, som da blev overtaget af Niels Gregersen (2).

Christen Poulsen, der altså levede endnu 1733, var måske identisk med manden af samme navn, der døde 27. april 1742 i Sundby, 57 år gammel, altså født ca. 1685. - Han kunne måske have været født i gården i Sundby som søn af Poul Christensen og sønnesøn af Christen Poulsen, der begge nævnes som fæstere af dele af gl. matr. nr. 10 i Sundby henholdsvis omkr. 1710 og i 1688.

Christen Poulsen var gift - fra noget før kirkebogens begyndelse i 1719 - med Sidsel Christensdatter.

Hun var af ukendt herkomst; måske kunne hun være identisk med den gamle Sidsel Christensdatter i Sundby, der døde 9. juni 1772, 90 år 2 mdr. 17 dage gl., altså født ca. 1682.

24. januar 1733 udstedte ejeren af Lund og Blidstrup et fæstebrev (3) til Niels Gregersen, tjenende Anders Christensen i Sundby, på en gård i Sundby bestående af 4 tdr. 7 skpr. 2 fjdkr. $\frac{1}{2}$ alb og 1 td. 7 skpr. 3 fjdkr 2 $\frac{1}{3}$ alb. hartkorn, "hvilke tvende steder Christen Poulsen tilforn i fæste havde og formedelst hans udygtighed og slette tilstand samme måtte kvittere (afstå) og fraskilles; og som gården nu findes brøstfældig, så opbygges for hannem udi tilkommende sommer først en nystald til to rad hævder, hvortil bruges den gamle på stedet befindelige stald, såvidt som deraf ved dessen nedtagelse tjenligt befindes; til laden og rallings (stuehus) husene forskaffer jeg behøvende tømmer og tag, så meget som til dessen fornøden reparation skikkelig kan eragtes, hvortil Niels Gregersen på egen kost foruden nogen betaling tillige med en af mig dertil holdende tømmermand hjælper at opbygge, tække og forfærdige. Hvad udendørs redskaber samt de tvende yngste bæster tillige med hvad fæhævder, som nu ved stedet befindes, forbliver i gården; og derforuden til hjælp gives hannem til besætning tre bæster og en ko; for hannem opdrives og besås jorden til førstkommende forår med sin behøvende og fulde sæd, bliver fri til dato for den nu på gården heftende restance, nyder frihed for kgl. allernådigste påbudne skatter til mortensdag førstkommende og for landgilde- og arbejdspenge til 1. maj 1734".....senere skulle der svares fuld landgilde med 8 rdlr. årligt.

- det var åbenbart en meget forsømt gård, Christen Poulsen havde forladt.

Noter:

- 1 de 2 afskrifter af matriklen 1688 S.10-1 og 2, henholdsvis fol. 199 og 311b.
- 2 hartkornsspecifikationer for Glomstrup 1754 i B.11-61.
- 3 Lund-Blidstrup fæsteprotokol 1725-93, G.113-1, fol.12b.

Hans Christensen i Skallerup, da han blev gift der 1745 med Christen Mik-
kelsen; Hans Christensen var da forlover.

Først 4. oktober 1720 blev skifte afholdt (3) efter Sidsel Christensdatter
i Sundby, der var død 22. marts samme år, mellem enkemanden Niels Josephsen
og børnene:

Jens Nielsen, 10 år, Johanne Nielsdatter, 9 år, Christen Nielsen, 7 år, Ma-
ren Nielsdatter, 4 år, og Birgitte Nielsdatter, 1½ år gammel.

Registreringen og vurderingen:

I Stuen:

rdlr. mark skill.

1 lidet rundt fyrrebord med åben fod	0	3	0
2 gamle fjælbænke	0	0	8
1 fyrre kiste med lås og nøgle	1	0	0
1 kandbænk (4) med lås og nøgle	0	4	0
4 sten tallerkener	0	1	0
2 sten fade	0	1	0
5 træ tallerkener	0	0	5
1 fyrpande (5)	0	0	8
1 stenkrus med låg	0	1	8
1 stenkrus uden låg	0	0	10
1 gammel lyseplade (6)	0	0	2

Sengeklæder:

1 olmerdugs overdyne med sorte striber	2	0	0
1 grå vadmels dyne	1	4	0
1 grå vadmels dyne til hovedet	0	3	0
1 grå vadmels dynevår	0	2	0

Den salig kones gangklæder:

1 grøn firskaftes (7) trøje	0	3	0
1 rød perset (8) vadmels trøje	0	2	0
1 sort klædes trøje	0	5	0
1 sort trøje	0	3	8
1 sort vadmels do.	0	1	8
1 brun do.	0	1	8
1 rød kersej (9) trøje	1	0	0
1 rødt vadmels skørt	0	4	0
1 sort raskes (10) skørt	1	4	0
1 ny sort firsillet (11) skørt	1	1	0
1 blå firsillet (11) skørt	1	1	0
1 gammel sort tosillet skørt	0	3	0
1 sort vadmels skørt	0	3	8
1 sort raskes forklæde	0	1	8
1 sort klædes hue	0	3	0
1 do.	0	3	8
1 gammel do.	0	1	8
2 hvide forklæder	0	5	0

det øvrige lintøj	1	0	0
3 par strømper	0	2	8
1 par sko	0	3	0
3 øltønder	2	4	0
2 halvtønder	1	0	0
2 ankere	0	2	0
1 kiste med lås og nøgle	0	4	0
5 bikuber	0	2	8
2 løb	0	0	8
1 gammel hjulrok	0	0	8
nogle små kar og træfade	0	4	0
1 strippe, 1 træ skovl og 1 trendkiste (12)	0	2	0
1 kærne	0	1	8
1 otting og nogle bøtter	0	2	0
1 høle med drag og kroge	0	3	0
7 gryder	0	3	8
1 skærekiste og kniv	0	2	0
1 skærekiste	0	0	8
4 solde	0	1	8
6 rør til "vefler" (væve)	0	4	8
2 uld sække (?) af vadmel	1	1	0
4 gryder	0	1	8
2 kander honning	0	4	0
1 økse	0	0	8
1 hammer	0	0	4

1 bryggerset:

1 par kværne med behør	0	5	0
1 selde	0	0	12
1 dræfttrug	0	0	6
2 små kar	0	3	8
1 strippe	0	0	6
1 strippe	0	0	8
1 kedel i grue på 1 fjerding	5	2	0
1 lidet tapkar (13)	0	1	0
10 lerkar	0	0	10
1 jern rist	0	0	8
1 fjkr. kurv (?)	0	0	4

1 laden:

5 læs byg	5	5	0
1 læs havre	1	4	0
1 rive	0	0	4
1 kasteskovl	0	0	2
1 plejl	0	0	3
1 høle-drag	0	0	4

1 gården:

1 sort hjelmet ko, gammel	2	4	0
---------------------------	---	---	---

1 grå grimet ko, 8 år	4	4	0
12 får og lam	4	0	0
1 galtgris	0	3	0
4 bistokke	4	0	0
1 par "væfueler" (væve)	2	0	0
Ialt	76	0	2

Bortskyldig gæld:

Bygfæld:

Laden og rålingen (stuæhuset) er bygget udi een længde og fattes fornemmelig på østre ende tømmer	5	3	0
1 tylt fjæl	1	5	0
arbejds løn på egen kost til tømmermanden og tække- manden	1	2	0

Til avlingens fortsættelse behøvedes:

1 td. byg	1	2	0
1 td. havre	1	0	0
Til besætning udtages den forhen vurderede grå, gri- mede ko	4	4	0
Begravelsens bekostning	4	0	0
For hans egen begravelse fordrer han intet			
Husbondens landgilde til afvigte martini (mortensdag)	2	1	1
Ialt	21	5	2

Boet gav således et overskud på 54 rdlr. 1 mk., hvoraf enkemanden tilkom halvdel 27 rdlr. 8 skill.; den anden halvdel blev delt mellem børnene med 7 rdlr. 4 mk. 6 6/7 skill. til hver af sønnerne og 3 rdlr. 5 mk. 3 3/7 skill. til hver af døtrene.

Børnenes arv blev stående hos faderen uden renter " i henseende han børnene kristelig og forsvarligen med optugelse og underholdning haver at forsyne, således som han agter at forsvare både for Gud og øvrigheden, indtil de kan fortjene deres brød, så at der ikke med billighed nogen klage derover i ringeste måde forårsages".... faderen lovede desuden at "drage tilbørlig sorg for dem som en fader pligtig er og bør imod sine børn både udi liv og levned, samt holde dem til ære og lære".

Jens Nielsen, født i Sundby, fæstede 16. oktober 1733 (14) det hus sammesteds, "som hans fader Niels Josephsen i mindelighed til hannem hafuer afstanden; af samme huus betaller Jens Nielsen aarlig til hver Mortensdag for huus- og arbejdspenge" 2 rdlr. 1 mk. 2 skill. - Huset stod for hartkorn 2 skpr.

- Jens Nielsen, som havde haft 2 små huse i fæste i Sundby på godset, fik 18. juni 1746 (15) fæstebrev på Jens Jensen Vesters gård i Sundby på 6 tdr. 3 skpr. 1 alb. hartkorn; han ægtede enken i gården.

- 2 Morsø herreders skifteprotokol 1794-98, B.35.C-250, fol.465.
- 3 Højris skifteprotokol 1719-82, G.112-16, fol.11.
- 4 kandbæk: en slags tallerkenrække (Schade: Bidrag til et jydsk Idioticon, s.84).
- 5 fyrpande: lille metal (messing) fad til gløder til at tænde piben med.
- 6 lyseplade: metal (messing) plade, som kaster lyset ud i stuen.
- 7 firskafte eller firsillet (sellet af sølv): vævning, hvor islætten løber over og under 4 trendetråde ad gangen (Håndbog for danske lokalhistorikere v. J. Hvidtfeldt, s.490-91 og 515).
- 8 perset (Vadmel): v st presset vadmel.
- 9 kirsej: Kersey: løst vævet og stærkt opkradset groft uldstof - oprindelig fra byen Kersey i Sussex i England (Håndbog v. Hvidtfeldt s.308).
- 10 raskes: arrask : tarveligt, let uldstof - oprindelig fra byen Arras i Flandern (Håndbog v. Hvidtfeldt s.142).
- 11 firsillet: se firskafte.
- 12 trendkiste: kasse til trend-tråde, grundtrådene på langs i vævningen (Håndbog v. Hvidtfeldt s.515).
- 13 tapkar: kar til øltapning.
- 14 Lund-Blidstrup fæsteprotokol 1725-93, G.113-1, fol.15.
- 15 samme, s.52.

Ane 22 SVENNING POULSEN

født ca. 1677, død 1748.

Ane 23 KIRSTEN CHRISTENS DATTER

født ca. 1687, død 1719.

Fra giftermålet - senest 1711 - var Svenning Poulsen fæster af Tulsgård i Torup i Skallerup sogn på 10 tdr. 5 skpr. 1 fjdk. - Gården var hans svigermors fødehjem, som svigerfaderen havde købt til selveje 1703 fra kronen, se ane 46-47; på skiftet 1727 efter svigerfaderen arvede Svenning Poulsens børn Maren, Christen og Anne den knap 11 tdr. hartkorn store gård (1).

Sønner Christen Svenningsen blev senere eneejer af gården.
- Tulsgård er senere udstykket; stuehuset ligger endnu på nordsiden af vejen gennem Torup lige over for brugsforeningen.

Svenning Poulsen, der var født ca. 1677, var af ukendt herkomst. Han var muligvis yngre bror til Sidsel Poulsdatter, ca. 1667-1745, gift med Poul Jensen, ca. 1665-1734, der fra 1697 var fæster af den halve Torupgård (2); ægteparret, der kom fra Ejerslev, nævnes som faddere til næsten alle Svennings børn.

Svenning Poulsen af Torup døde 1748, begravet 19. maj (dom. 5 post paschat.), 71 år gammel.

Han blev gift første gang - senest 1711 i Solbjerg, hvor kirkebogen desværre først begynder 1719 - med Kirsten Christensdatter fra Jølbygård.

Hun var født ca. 1687 på Jølbygård i Ml. Jølby i Solbjerg sogn, datter af Christen Knudsen og hustru Helle Christensdatter.

Kirsten Christensdatter døde 19. januar 1719 i Tulsgård i Torup, 32 år gammel.

Efter hendes død blev Svenning Poulsen i Tulsgård gift anden gang 22. oktober 1719 i Skallerup med Hellena Pedersdatter af Skallerup; forlovere var Christen Knudsen og Rasmus Pedersen (brudens bror).

Hellena eller rettere Helle Pedersdatter var født 1675 i Skallerup by og sogn, døbt 17. januar, datter af gårdmand Peder Madsen, kaldet Laursen, og hustru Magdalene Andersdatter (Sterm), der var datter af præsten i V. Jølby.

Helle Pedersdatter døde 6. marts 1722 i Tulsgård, 47 år gammel; hun var barnløs.

Efter hendes død var Svenning enkemand i knap 6 år til han 2. februar 1728 blev gift tredje gang med sin tjenestepige Inger Hansdatter; forlovere var Christen Hansen i V. Jølby og Lars Hansen i Torup, begge brudens brødre.

Inger Hansdatter var født 1688 i V. Jølby i Dragstrup sogn, datter af gårdmand Hans Laursen og hustru Maren Christensdatter.

Svenning Poulsens kone Inger Hansdatter nævnes sidste gang 1739 som fadder til pigen Anne Jørgensdatters barn. Ingers død er forgæves søgt i sognets kirkebog.

Svenning Poulsen fik med sin første kone Kirsten 4 børn, nemlig Maren Svenningsdatter, født 1711, der 1729 tjente i præstegården i V. Jølby, da hun bar halvbroderen Hans til dåben, Christen Svenningsen, født 1713, Anne Svenningsdatter, født 1715, se ane 10-11, og Poul Svenningsen, født 1718, død 1718/19.

Sønnen Christen Svenningsen, 1713-1753, overtog Tulsgård og blev i 1740 gift med Anne Nielsdatter, ca. 1712-1784, der fødte ham 2 sønner og 2 døtre. Af sønnerne levede kun den yngste Svenning Christensen, født 1752, og han overtog senere gården.

Svenning Poulsens anden kone fik ingen børn, men med sin tredje kone Inger Hansdatter fik han sønnerne Poul, født 1728, og Hans, født 1729, og datteren Kirsten, født 1731.

Noter:

- 1 Skiftet efter Christen Knudsen på Jølbygård i februar 1727 i Dueholm, Ørum og Vestervig amters skifteprotokol 1720-28, B.1.A-130, fol.210.
- 2 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.105-1, fol.15b.

Ane 24 JENS MADSEN BODUM (BODDUM eller MØLLER)

født ca. 1674, død 1753.

Ane 25 MAREN JENSDATTER

født ca. 1688, død 1726.

Jens Madsen Bodum nævnes fra 1712 til 16 som boende i Skjoldborg by og sogn i Thy, men om han der var gårdmand eller hvad vides ikke.

Fra senest 1718 var han fæster af vandmøllen Lilleris mølle i skoven ved Højris i Ljørslev sogn på Mors, hvis hartkorn var på 2 tdr. 5 skpr. 1 fjdk.. nemlig 2 tdr. 1 skp. mølleskyld af malingen og 4 skpr. 1 fjdk. hartkorn af jordtilliggendet, der i 1688 blot var på 3,9 tdr. land (1).

Året efter Jens Bodums død overlod enken Anne Morsing i 1754 fæstet af Lilleris mølle til stedsønnen Mads Jensen Bodum, se ane 12-13.

Jens Madsen Bodum, Boddum eller Møller var født ca. 1674 i Beersted i Snedsted sogn i Thy, søn af Mads Nielsen Bodum eller Boddum og hustru; Snedsted sogns kirkebog begynder desværre først 1759.

Jens Møller i Lilleris mølle i Ljørslev sogn døde 1753, begravet 21. juni, 79 år gammel; efter skiftet døde han 14. juni.

Han blev gift første gang senest 1711/12 - måske i Skjoldborg, hvor kirkebogen desværre mangler vielsen 1705-11 - med Maren Jensdatter.

Hun var - ifølge dødsalderen - født ca. 1688, men hendes herkomst kendes desværre ikke.

Sammen med Peder Jensen i Støvring stod Maren Jensdatter i 1713 fadder hos Rasmus Poulsen i Skjoldborg, som i 1712 havde stået fadder hos Maren og Jens Bodum; i 1714 nævnes Maren sammen med Mads og Peder Støvring som faddere hos Poul Nielsen Smed, ligesom Maren flere gange nævnes som fadder sammen med Mads Pedersen Støvring, ca. 1662-1726.

Efter dette ville det være nærliggende at antage Maren Jensdatter som den Maren, født 1692, datter af Jens Pedersen Støvring, ca. 1642-1717, fæster af ejendommen Støvring på knap 2 tdr. hartkorn i Skjoldborg sogn (2), og hustru Kirsten Pedersdatter.

- Maren og Jens Bodums anden datter, født 1715, blev da også døbt Kirstine Marie.

Jens Madsens hustru (Maren Jensdatter) i Lilleris mølle i Ljørslev sogn døde 1726, begravet 4. december, 38 år gammel; - ifølge skiftet døde hun 27. november.

Efter Marens død blev Jens Madsen af Lilleris mølle gift anden gang 1727 i Galtrup, trolovet 20. marts, viet 19. juni, med Anne Laursdatter Morsing. - Hun opholdt sig da hos kusinen Ingeborg Aggerholm gift med præsten Peder

Knudsen Gram.

Anne Lauridsdatter Morsing var født 1681/82 i Thisted købstad, datter af Laurids Pedersen Morsing og hustru Johanne Pedersdatter (Aggerholm)- en præstedatter fra Aggerholm præstegård i Ø. V. Vandet pastorat.

Efter Jens Bodums død opholdt Anne Morsing sig i Jargård i Ljørslev hos sted-datteren Maren og hendes mand Lars Jørgensen Pontoppidan - og 1768 døde den gamle møllerenke hos Lars Jargaards, begravet 10. april (1. post paschat.), 84 år gammel; ligtale over hendes af Matth. 20. 13.-16. vers.

Jens Madsen Bodums andet ægteskab var barnløst, hvorimod hans første kone fødte ham 5 døtre og 1 søn; disse børn var:

Anne Margrethe Jensdatter, født 1712, rejste til Norge, Kirsten Marie Jensdatter (døbt Kirstine Marie), født 1715 i Skjoldborg, gift i Erslev, Mads Jensen Bodum, født 1718 i Lilleris mølle, se ane 12-13, Maren Jensdatter, født 1721, svagelig, men dog gift med Lars Jørgensen Pontoppidan, Sidsel Jensdatter, 1724-27, og Anne Sophie Jensdatter, 1726-27.

Provst Filtenborg fortæller (3): Jens Madsen Boddums økonomiske Forhold var ikke altid saa gode. Ganske vist var Møllerbestillingen som Regel indbringende, og Møllerne hævdede sig gerne et Trin op over Fæstebønderne. Den rige Degn i Galtrup, Sejer Olesen Leth (jfr. ane 26-27 og ane 2-3 i næste anetavle), fik alle sine tre Døtre gift ind i Møllerfamilier. Men efter den store, nordiske Krig 1700-1720, var Tiderne meget Knappe, og det kneb da ogsaa en Tid for Mølleren i Lilleris. Herskabet paa Højris lader ham 1. august 1729 indstævne for Herredstinget i Nykøbing d. 8. i Anledning af, at en Del af Herskabets Maling skal være temmelig slet behandlet, og at nogle af Møllens tidligere Kunder skal være flyttet andet Steds hen med deres Maling, saa at Herskabets Indkomst af Møllen staar i Fare. Herskabet vil have optaget et Syn over Møllens og Husenes Tilstand.

Stævningmændene træffer ikke Mølleren hjemme, men afleverer Stævningen til hans Kone. Jens Madsen Boddum bliver trende Gange paaberaabt, om han havde noget imod dette Stævnamaal at modsige; men han mødte ej, eller nogen paa hans Vegne, hvorfor der udnævnes 8 Mænd, deriblandt 3 Møllere til at tage Syn over Møllen og Gården, Den 15. foreligger Resultatet: den nederste Møllesten er ganske tynd og snart ubrugelig; den øverste Sten er ogsaa tyndagtig, men kan bruges i nogle Aar. Een ny Sten skal anskaffes, som vil koste 20 rdlr. Desuden skal anskaffes tvende Mulstokke med fire Pæle, hvortil behøves fire Egetræer til 2 Mk. pr. Stk. Gavlen paa Møllen og Vandtrugen skal sættes i Stand; endvidere behøves Reparation af "Flygen, Tap og Sejlen"; en Rem skal skæres og en Rist i Møllen anskaffes. Lade og Stald behøver to Læs Tag samt noget Træ, Lægter og Ler. Rallingshus og Møllehus behøver ogsaa to Læs Tag samt lidt Lægter og Ler. Alle disse Reparationer vil koste 15. Rdlr., med den ny Møllesten altsaa 35 Rdlr.

Jens Madsen Møller blev af Retten Trende Gange paaberaabt, om han havde noget herimod at svare; men han mødte ej, ej heller nogen paa hans Vegne.

27. februar 1730 ses Jens Madsen i Lilleris Mølle igen at være indstævnet, men derved blev det. Antagelig har han fremskaffet den ny Møllesten og faaet Møllen og de andre Huse tækket og repareret. Paa Grund af den trange Tid har man vel heller ikke kunnet fare for haardt frem.

Jens Madsen Boddum beholdt Møllen til sin Død 1753, og hans Enke og Søn efter ham en Tid.

Jens Madsen Bodum havde ved skøde af 25. maj 1730 købt stedet Gløeborg eller Gløjborg i Ljørslev by på 1 skp. 1 fjdk. 2 alb. af Herman Bertelsen på Nandrup. - Dette sted overdrog Jens Bodum ved skøde af 19. maj 1753, læst 10. juni 1793 (4), til datteren Maren Jensdatter "i betragtning af min kære datter Maren Jensdatters svagelige omstændighed, da hun er af den beskaffenhed, at hun så godt som er vanfør og ikke haver anseende til, at hun uden hjælp af andre gode folk kunne ernære sig".

Jens Bodums anden kones fætter konsistorialråd, provst Rubek Humble, 1687-1742, sognepræst i Hunstrup og Østerild i Thy og ejer af herregårdene Nandrup og Ullerup på Mors havde overladt Anne Morsing i Jens Bodums levetid (5) gården Jærgård i Ljørslev på 1 td. 4 skpr. 3 fjdk. 2 alb. hartkorn.

Efter Jens Bodums død var Anne Morsing blevet ejer af gården, som hun ved skøde af 20. oktober 1758, læst 6. november (6), for 30 rdlr. og fri husværelse overdrog til (stedsvigigersønnen) Laurs Jørgensen Pontoppidan med samtykke af sin lavværge Jens Christensen Aggerholm, sognedegn i Ljørslev og Ørding.

Den 20. januar 1727 blev skifte foretaget (7) efter Maren Jensdatter i Lilleris mølle, der døde 27. november 1726, mellem enkemanden Jens Madsen og børnene Anne Margrethe Jensdatter, 14 år, Kirsten Marie Jensdatter, 11 år, Mads Jensen, 9 år, Maren Jensdatter, 6 år, og Sidsel Jensdatter, 4 år, hvis formynder var deres farbror Niels Madsen i Elsø.

Indboet var pænt og solidt uden større luksus. Af sølvtøj anføres: 1 sølvske til 1 rdlr. 2 mk., 1 par små sølvspænder til 2 mk., 1 liden sølvske til 1 rdlr., samt 2 sølvskeer, som den yngste datter Sidsel havde fået i faddergave. Husets bogbestand var relativ betydelig og bestod af 1 bibel i pergament indbunden 1 rdlr., 2 nye psalmebøger 5 mk., 1 bog kaldes fandens fire døtre 1 mk., 1 stor bønnebog 1 mk., 1 bog kaldes christelig ridder 8 skill. og 1 liden bog alterens sakramente 6 skill.

Boets aktiver beløb sig til ialt 111 rdlr. 2 mk. 15 skill.

Blandt passiverne, der beløb sig til 50 rdlr. 4 mk. 2 skill., nævnes stedets bygfæld:

Laden og stalden, som udi et er bygget, fejler intet....som det for kort tid siden er af nyt opbygget. - Rålingen fejler på vestre side 2 læs tag; ved den nørre fløj behøves 4 fjæl, til en vandtrug ved møllen behøves 6 fjæl, til gavlen ved møllehjulet fejler 1 tylt fjæl, til en støtte under vandtrugget 1 ti-alens.

Desuden nævnes, at herskabet havde et års afgift på 11 rdlr. til gode i stervboet.

Til deling blev der altså 60 rdlr. 4 mk. 13 skill., hvoraf enkemanden Jens Madsen tilkom halvdelen på 30 rdlr. 2 mk. 6½ skill.; den anden halvdel blev delt mellem de 4 døtre og den ene søn med 5 rdlr. 6 5/12 skill. til hver af døtrene og 10 rdlr. 12 10/12 skill. til sønnen.

Skifte efter Jens Madsen Bodum i Lilleris mølle blev afholdt 14. juli 1753

(8) mellem enken Anne Lauridsdatter Morsing og hendes stedbørn Mads Jensen Bodum, 35 år, Maren Jensdatter, 31 år, og Kirsten Marie Jensdatter, 38 år, som alle var nærværende, samt Anne Margrethe Jensdatter, 41 år, som var i Norge.

På skiftet, hvor enken mødte med lavværge Peder Holm, sognepræst for Vejer-slev og Blidstrup, hendes kusines søn, blev følgende registrering og vurdering foretaget:

Indendørs boskab i stuen:

rdlr. mark skill.

1 egebord med skuffe under	1	0	0
1 skammel	0	0	8
1 gl. lænestol	0	0	12
1 træstol	0	0	12
1 do. mindre	0	0	12
1 gl. do.	0	0	4
1 lidet bord, som kan slåes op	0	1	0
1 liden gl. kuffert	0	1	8
1 lidet skab med rum i og lås for	0	3	0
1 stort fyrreskab med lås	2	2	0
1 mindre do. med lås for, af fyr	1	0	0
13 mælkebøtter a 6 skill., er	0	4	14
1 flødebøtte og kærne	0	1	4
1 jern kakkelovn	8	0	0
1 par messing lysestager	0	5	0
1 gl. do.	0	2	0
1 malm morter	0	2	0
1 messing strygejern	0	4	0
1 liden spejl	0	1	8
1 klædebørste	0	0	3
...bog	0	1	0
1 bønnebog	0	0	8
4 gl. bøger	0	0	8
2 lysesakse	0	0	4
1 uldsaks	0	0	12
2 krus (?)	0	0	8
2 spidsglas	0	0	8
4 trætallerkener	0	0	4
6 træskeer	0	0	3
1 gl. ...-fod	0	0	2
2 træ-lysestager	0	0	4

I østerstuen:

2 dybe tinfade	0	5	0
3 do. flade	1	3	0
6 tintallerkener	1	0	0
2 tin --	0	0	6
1 kobber dørsalg	0	0	12
1 liden messing tragt	0	0	6
3 hollandske tallerkener	0	0	6
1 hvid stenkrus med tinlåg	0	1	0

1 brun do.	0	1	0
2 flasker med tinskruer	0	0	8
4 buteljer	0	1	0
2 par glasflasker	0	0	8
1 liden trekantet kandbænk	0	0	8
1 smørbøtte	0	0	6
1 gl. lyse...	0	0	4
1 trind bord med fod under	0	1	0
1 fyrrekiste med lås	0	3	8
1 lidet flaske-foer	0	1	8
1 lidet egeskrin	0	1	0
1 do.	0	1	0
1 do.	0	0	12
1 madskab	0	4	0
1 lidet stegespid	0	0	4
1 mangelfjæl	0	0	4

I kælderen:

1 øl-halvtønde	0	2	0
1 mindre do.	---		
nok 1 halv øltønde	0	2	0
3 ankre	0	3	12
1 halv-anker	0	1	0
1 mindre do.	0	0	6
1 smørbøtte	0	0	4

Nok udi et lidet kammer:

1 salttrug	1	0	0
1 fjerding	0	0	6
1 øltragt	0	0	3

I køkkenet og bryggerset:

1 kedel i grue på $\frac{1}{2}$ td. rum	8	4	0
1 stor egekar	1	0	0
1 do. af fyr	0	2	0
1 liden ege-do.	0	2	0
1 balje	0	0	13
1 liden fisker kedel (?)	0	3	8
5 små stripper	0	1	4
1 asketrug	---		
1 gl. jerngryde	0	0	12
1 stor jernpande	0	2	8
1 ildklemme	0	1	0
1 rist	0	0	8
1 trefod	0	0	12
1 træskovl	0	0	2
2 stenfade	0	0	6
4 gryder	---		
4 potter	0	0	8
2 gl. standtønder	0	1	4

På loftet fandtes:

1 gammel taberet	0	0	12
1 kar	0	0	10
1 jerngryde	0	1	4
1 hummelsi	0	0	6
1 hørbrøder	---		
1 skagfod	0	0	3
1 gl. kiste uden låg	0	0	6
6 løbe	0	2	4
... bøtte	0	0	8
1 timse	0	0	8
1 hegle	0	0	8
3 hampesække	0	3	0
1 gl. skab	0	0	3
1 liden ...	0	0	3
2 store løbe	0	0	14
1 gl. messingkedel	0	0	8
2 garnvinder	0	0	6
1 dr...	0	1	0
1 do.	0	0	4
1 selde	0	0	6
1 do.	0	0	2
1 drifttrug	0	0	4
1 standtønde	---		
4 solde	0	3	0

Udi hugkammeret:

1 st...	0	0	8
1 gl. do. mindre	0	0	10
2 hugøkser	0	0	12
2 skovøkser	0	1	0
3 lange nauer	0	2	4
2 brystnauer	0	0	6
1 rive af jern	0	0	4
1 do. af træ	0	0	2
2 borskafter	0	0	8
1 sav	0	0	8
1 par plovhøvle	0	0	12
2 slette høvle	0	0	8
2 skrubjern (?)		
5 listehøvle	0	0	15
1 jernhammer	0	0	8
8 bor	0	0	8
3 hugjern	0	0	12
2 skylpe	0	0	6
2 tælleknive	0	0	4
2 træ...	0	0	4
1 rabat plov	0	0	4

Udendørs redskab:

1 beslagen vogn med tilhørende dræt	20	0	0
1 do. halv beslagen	6	4	0
1 plov med jern	0	5	0
1 harve, hel jerntænder	1	0	0
1 do. med $\frac{1}{2}$ jerntænder	0	3	0
2 grebe	0	1	12
2 spader	0	0	12
1 skovl	0	0	4
2 lyngleer	0	2	0
1 fork	0	0	4
2 river	0	0	4
1 skærekniv og kiste	0	2	0
1 hulskovl	0	0	2
1 agsæt til en vogn	1	0	0
1 høle med drau og kroge	0	4	0
1 lang stige	0	1	0
1 slibesten med jernaksel	0	0	10

Sengeklæder:

På en seng i Østerstuen:

1 Olmerdugs overdyne, 1 bolster underdyne, 1 vadmels do., 1 bolster hovedpude, 1 do. olmerdugs	7	2	0
--	---	---	---

En seng i stuen beretter enken at være hendes egen, som hun sov i, hvilket de tilstedeværende ej alene tilstod hende, men nu også begærede at måtte blive uvurderet

På en seng i et lidet kammer:

en ... vadmelsdyne	1	0	0
1 gl. underdyne	0	1	0
2 hovedpuder	0	3	0
1 blårlagen	0	1	4

Nok en anden seng:

1 hvid vadmelsdyne	0	4	0
1 under do.	0	1	0
1 sribet hovedpude	0	3	0
1 hvid do.	0	1	0
nok 1 do.	0	0	8
1 blårgarnslagen	0	2	0
1 blåsribet bænkehende	0	0	8
1 sortsribet do.	0	0	8
1 liden do.	0	0	6
1 par grove hørqarnslagener	1	0	0
1 gl. do.	0	1	0
1 pudevår	0	1	8
1 gl. drejls duq	0	1	0
1 blårgarns do.	0	0	12

Levende kreaturer:

1 sort hoppe 10 år	10	0	0
1 sortbrun hest 20 år	2	4	0
1 sort årings plæg	4	0	0

Fæhøveder:

1 sorthjelmet ko 10 år	4	2	0
1 ravnsort do. 5 år	5	0	0
1 sorthjelmet do. 5 år	4	0	0
1 kvie-ko	...		
1 kvie	3	2	0
1 spædekalkv	0	4	0
1 do.	0	4	0
1 do.	1	4	0
1 so-svin	1	4	0
...	0	2	8
16 får og 16 lam	13	2	0
3 ql. væddere	2	0	0

Sønnen Mads havde fået sin fars klæder og døtrene havde delt deres forlængst afdøde mors klæder mellem sig.

Desuden blev en gammel kiste stående på Jargårds loft vurderet for derudi:	0	3	0
1 olmerdugs dyne	1	4	0
1 do.	1	0	0
2 hovedpuder	0	3	0

Konsistorialråd Rubech Humble havde "i henseende den forvandtskab iblandt enken og ham" overladt hende - i hendes mands levetid - et sted i Ljørslev, Jargård kaldet, på 1 td. 4 skpr. 3 fjdk. 2 alb. hartkorn, "hvilken er med ringe bygning og uden nogen slags besætning, hvorfor ej kan vurderes højere end"

	16	1	0
Ialt	169	2	10

Derpå blev boets passiver anført med ialt 129 5 25/6. hvoriblandt var stedets nødvendige besætning og byg-fæld:

Først udtoges i anledning af stedets størrelse til dens brug og avls fortsættelse:			
2 bæster	20	0	0
1 vogn	10	0	0
1 plov med behørig jern og dræt	3	0	0
1 harve	2	0	0

Bygfæld:

Laden og stalden, som udi eet er bygt, fejler			
1 tylt 12 al.	2	1	8
1½ tylt 10 al.	2	0	0
8·7 al.	0	2	8
3 tylt stenlægter	2	4	8
22 læs tag	11	0	0
For at reparere med tømmer og tag på egen kost, vil koste efter nøjeste overslag	3	2	0
Rålingen findes at vil behøve ... dobb. 12 al.	4	0	0
4 enkelt do.	0	4	8
3 10 al.	...		
1 tylt 10 al.	1	2	0
1 tylt stenlægter	0	5	8
1 tylt fjæl	1	4	0
3 læs tag	1	3	0
2 tylt fjæl til loft	3	0	0
Nok efterset møllerredskabet, som fejler			
1 dobb. 12 al.s til fod	...		
Så og stenene hvoraf den underste findes med revner og ... som højlig vil behøve en ny sten, som vil koste efter dens størrelse	24	0	0

Skiftet synes at være udsat, men enken må have fået boet overdraget til fri disposition.

30. juni 1763 (9) indsendte Anna Lauritzdatter Morsing, afgangne Jens Madsen Boddums efterleverske, boende i Ljørslev, "som nu har været enke næsten udi en halv snes år, har opnået en alder af 82 år, som tillige medbringer stor svaghed og skrøbelighed, ser og ved ikke hvor kort eller lang levetid Herren endnu mig vil forundø, så siden Herren ikke har behaget at velsigne mig med børn"... andragende til myndighederne om at indkalde hendes arvinger med 12 ugers varsel til Morsø Nørre- og Sønder-herreders ting 16. oktober, da hun ønskede at tage ophold hos en af arvingerne, mod at vedkommende arvede hendes få ejendele. - Hun forblev i Jargård til sin død 1768.

Noter:

- 1 matriklen 1688 i 2. afskrift Z.lo-2, fol.253, og Henrik Pedersen: De danske Landbrug 1688, s.345.
- 2 matriklen 1688 i 1. afskrift Z.lo-1, fol.55b.
- 3 P. Filtenborg: Sognedegn Sejer Olesen Leths Slægtsbog, s.109.
- 4 Morsø herreders skøde- og panteprotokol 1738-97, B.35.C-SP.2, fol.462b.
- 5 fol.255 i skiftet 1753 efter Jens M. Bodum i Højris skifteprotokol 1719-82, G.112-16, fol.253ff.
- 6 kilde 4, fol.85b.
- 7 Højris skifteprotokol 1719-82, G.112-16, fol.70.
- 8 samme, fol.253.
- 9 Viborg landstings skøde- og panteprotokol 1758-63, B.24-697, fol.846b.

Ane 26

SEJER OLESEN LETH

født 1711, død 1760.

Ane 27

IDE NIELSDATTER LANG

født ca. 1710, død 1780.

Sejer Olesen Leth var sognefoged for Galtrup og Øster Jølby med bopæl i Tøving, samt ejer af bl.a. Jølbygård og Filtenborg i Ml. Jølby i Solbjerg sogn.

Dette ægtepar er behandlet som ane 2 og 3 i den særskilte anetavle for dette par.

Ane 28

CHRISTEN MIKKELSEN SANDAL

født ca. 1681, død ca. 1745.

Ane 29

KAREN JOSEPHSDATTER

født senest 1700, død 1750/67.

Christen Mikkelsen Sandal overtog mellem 1710 og 20 fæstet af fødegården gl. matrikel nr. 3 i Erslev by og sogn på 4 tdr. 2 alb. hartkorn (1).

Gården hørte da under Frøslevgård, men ejedes snart efter af købmand Peder Skallerup eller Skalderup i Nykøbing, fra hvis enke den i 1750'erne kom under Ullerup.

Christen Mikkelsen Sandals gård, der lå syd for kroen i Erslev, blev i 1750 overtaget af sønnen Joseph Christensen, se ane 14-15, der skulle have sin mor på aftægt.

Christen Mikkelsen, der kun nogle gange nævnes med tilnavnet Sandal (2), var født ca. 1680/82 (3); han var søn af gårdens tidligere fæster Mikkel Christensen Sandal og hustru, hvis navn ikke kendes.

Christen Mikkelsen levede endnu 6. august 1743, da han nævnes som forlover for sønnen Mads (4); men han var død i februar 1748, da hans enke nævnes blandt ejerne af pestramte kreaturer (5).

Han var gift 2 eller snarere 3 gange, men kun navnet på hans sidste kone - moderen til sønnen Joseph, se ane 14, - Karen Josephsdatter kendes. - Christen Mikkelsen og Karen Josephsdatter må være blevet gift ca. 1725. Hun nævnes 1727 som gudmor til gårdmand Jens Sørensen og hustru Sidsel Josephsdatter i Tøving i Galtrup sogn deres datter Maren.

Karen Josephsdatter, der var født senest 1700, var vel søster til Sidsel Josephsdatter, der mellem 1724 og 27 blev gift med Jens Sørensen, ca. 1667 - 1742, gårdmand i Søndergård i Tøving. Karen og Sidsel Josephsdatter kunne udmærket være identiske med de to søstre af samme navne, der i 1719 begge tjente som ugifte i Erslev, hvorimod deres eneste bror Jens Josephsen var rejst til Holsten. - De tre var børn af Joseph Kiær (?) i Tødsø og hustru Maren Jensdatter, der igen var datter af Jens Thomsen i Tødsø, hvis forældre var Thomas Jensen i Tødsø og hustru Karen Hansdatter (6).

Karen Josephsdatter levede endnu i 1750, da sønnen Joseph Christensen overtog fæstet af gården; men hun var død før kirkebogens begyndelse 1767.

Af børnene af Christen Sandals tidligere ægteskaber skal nævnes sønnen Mikkel Christensen, der døde barnløs 1750 som selvejer i Erslev (7), og dennes helbror Jens Christensen, død 1763, der fra 1741 var fæster af Korsgård i Erslev (8).

Deres halvbror Mads Christensen, kaldet Sandal, ca. 1714-1786, der i 1743 giftede sig til fæstet af den vesterste af Sandal-gårdene med sit næstsøskendebarn Anne Jepsdatter, ca. 1726-1787, datter af Jep Pedersen i Sandal og

hustru Karen Jensdatter, der var "Sødskende"-barn til Christen Mikkelsen Sandal (9).

- Joseph Christensen, ane 14, nævnes som halvbror til Jens Christensen i Korsgård i skiftet efter denne i 1763.

Noter:

- 1 de to afskrifter af matriklen 1688 Z.10-1 og 2, henholdsvis fol.177b og 282.
- 2 bl.a. i ovennævnte Z.10-2.
- 3 ifølge landeværnsmandtal 1710-11 i B.1.A-184.
- 4 kgl. dispensationer til indgåelse af ægteskab mellem beslægtede 1736-48 i Ålborg bispearkiv C.1-486.
- 5 K. Klæstrups artikel om kvægepesten på Mors 1747-49 i Historisk Aarboog for Mors 1931, s.13.
- 6 arvesagen 6. februar 1719 i Morsø herreders justitsprotokol 1717-23, B.35. C-5, fol.118.
- 7 Dueholm, Ørum og Vestervig amters skifteprotokol 1739-50, B.1.A-132, fol. 319.
- 8 Højris fæsteprotokol 1720-1867, G.112-3, fol.77, og Dueholm skifteprotokol 1755-1828, G.109-3, fol.33.
- 9 kilde 8a, fol.68, og kilde 4.

Ane 36 JOSEPH MORTENSEN

født ca. 1640, død 1721.

Ane 37 N.N.

Joseph Mortensen var - vel fra giftermålet senest 1670 - fæster under herregården Højris af dele af gammel matrikel nr. 10 og 13 i Sundby sogn og by.

Hans fæstegård må nødvendigvis være identisk med sønnen Peder Josephsen og sønnesønnen Jørgen Pedersens gård på 8 tdr. 7 skpr. 1 fjdkr. 2 1/6 alb. hartkorn (1), nemlig halvdelen af nr. 10 og 2/3 af nr. 13.

Ved matrikuleringen 1688 (2), da begge gårde tilhørte Poul von Klingenberg til Højris og Lund m.videre blev nr. 10's hartkorn forhøjet fra 6 tdr. 4 skpr. 1 fjdkr. 1/2 alb. til 9 tdr. 7 skpr. 1 alb., mens nr. 13's hartkorn blev nedsat fra 6 tdr. 7 skpr. 1 fjdkr. 1 alb. til 5 tdr. 7 skpr. 3 fjdkr. 1 alb.

- I 1694 nævnes Joseph Mortensen som de ene af sognets to kirkeværger (3).

Joseph Mortensen var født ca. 1640 i Bjergby sogn og by, søn af gårdmand Morten Pedersen og hustru Bodil Madsdatter; Joseph Mortensen og broderen Peder i Bjergby nævnes 1688, 70 og 78 som faddere hos søsteren Johanne gift med Peder Nielsen i Skallerup, ligesom Joseph i 1671 stod fadder hos broderen Peder Mortensen i Bjergby.

Joseph Mortensen døde 4. april 1721 i Sundby, 81 år gl.

Han blev gift senest 1670, men konens navn og herkomst kendes ikke; fire af børnene lod en datter døbe Johanne, men tre af dem lod en datter døbe Birgitte/Birthe.

Det kunne tænkes, at Josephs kone har været fra gården i Sundby; måske kunne hun have været datter af den Niels Poulsen, hvis enke i 1664 var fæster af gl. nr. 10 i Sundby (4), - en af Josephs sønner blev jo døbt Niels.

Josephs Mortensens kone var sikkert død før kirkebogens begyndelse 1719.

Af Joseph Mortensens børn kendes bl.a. følgende 6:

Morten Josephsen, ca. 1671-1743, gårdmand i Skallerup.

Niels Josephsen, født ca. 1678, se ane 18-19.

Bodil Josephsdatter, ca. 1678-1749, gårdmandskone i Skallerup.

Poul Josephsen, født ca. 1678 (5), gårdmand på Fæggeklit i Sejerslev sogn.

Peder Josephsen, ca. 1684-1755, overtog fødehjemmet i Sundby.

Anne Josephsdatter, c. 1693-1769, gårdmandskone i Sundby.

Noter:

1 Jørgen Pedersens fæstebrev 1753 i Lund-Blidstrup (Glomstrup) fæste protokol 1725-93, G.113-1, fol.71, hartkornsspecifikationen for Glomstrup 1754 i Dueholm, Ørum og Vestervig amters arkiv B.11-61, samt 2. afskrift af amternes matrikel 1688, Z.10-2, fol.311b.

2. Dueholm, Ørum og Vestervig amters matrikel 1664, Z.5-3, fol.83.

- 3 Sundby kirkeregnskaber i regnskaber fra Morsø Nørreherred 1685-1743 i Ålborg bispearkiv C.1-768.
- 4 Dueholm, Ørum og Vestervig amters matrikel 1664, Z.5-3, fol. 83.
- 5 sessionsliste 1722 i B.1.A-181.

Ane 46

CHRISTEN KNUDSEN

født 1655, død 1726.

Ane 47

HELLE CHRISTENS DATTER

født 1651, død 1728.

Christen Knudsen blev i 1680erne forpagter af den lille herregård Jølbygård i Ml. Jølby i Solbjerg sogn ved at gifte sig med den tidligere forpagters enke. - Under gården, hvis hartkorn i 1688 blev anslået til 16 tdr. 3 skpr. fjdkr. (1), dyrkedes i 1680erne omkring 125 tdr. land (2).

I Christen Knudsens første tid ejedes gården af borgmester Hans Nielsen Aarøe i Nykøbing, død 1701 (3), og flere medlemmer af adelsslægterne Kaas og Linderot.

I 1713 og 14 fik Christen Knudsen skøde på gården af henholdsvis præsten Jacob Hansen Aarøe og Dorthe Linderot.

- I 1703 (4) havde han for godt 191 rdlr. købt sin kones fødehjem Tulsgård gammel matrikel nr. 7 i Torup i Skallerup sogn på knap 11 tdr. hartkorn af kronen (kongen, staten), se også under ane 22-23 og 94-95.

Efter Christen Knudsens død blev Jølbygård overtaget af Anders Enevoldsen, der da blev gift med datteren Margrethe; Anders nævnes i skiftet efter Christen Knudsen som avlskarl i Jølbygård.

Christen Knudsen var født 18. juni 1655 i Tøving i Galtrup sogn, søn af Knud Andersen og hustru Kirsten Pedersdatter; faddere ved hans dåb 24. juni var Søren Jensen, Jens Sørensen, Jens Staffensen, Mikkel Mikkelsen, Dorthe Andersdatter, Karen Pedersdatter, Maren Andersdatter, Anne Poulsdatter og Anne Pedersdatter. - Han døde 23. august 1726 på Jølbygård, 71 år gammel.

Christen Knudsen blev gift i 1680erne - vel omkr. 1685 - med enken Helle Christensdatter på Jølbygård. Hun var enke efter forpagter Christen Nielsen på Jølbygård, med hvem hun var blevet gift 9. april 1672 i Skallerup kirke. - Hendes første mand Christen Nielsen, der vel døde omkr. 1685, må nærmest antages for en søn af Niels Jensen, ca. 1587-1671, forpagter på Jølbygård (5); Niels Jensen må have været gift to gange, hans sidste kone Maren Pedersdatter, ca. 1603-1665, var faster til Helle Christensdatter, se under ane 188-89.

Helle Christensdatter var født 1651 i Torup i Skallerup sogn, døbt 7. september, datter af Christen Pedersen (også kaldet Laursen i Tulsgård) og hustru Sidsel Mikkelsdatter; faddere var Christen Pedersen i Andrup, Jep Pedersen, Peder Madsen, Maren Pedersdatter i Jølbygård og Kirsten Jensdatter.

Helge (fejl for Helle) Christensdatter på Jølbygård døde døde 9. oktober 1728, 77 år gammel.

I sit første ægteskab med Christen Nielsen fik Helle Christensdatter øjensynligt kun et levedygtigt barn, nemlig Anne Christensdatter, ca. 1674-1740. Hun blev gift første gang ca. 1695 med Peder Knudsen, 1661-1733, gårdmand i Tøving i Galtrup sogn og yngre broder til Helles anden mand; efter Peders død blev hun gift anden gang 1737 med Christen Pedersen i Tøving.

Med Christen Knudsen fik Helle døtrene Kirsten Christensdatter, født ca. 1687. se ane 22-23, og Margrethe Christensdatter, ca. 1690-1728, gift 1727 med Anders Enevoldsen, der som nævnt overtog Jølbygård; Anders Enevoldsen flyttede med sin anden kone Kirsten Sørensdatter til Thisted Bisgård (6). En datter var vel også Sidsel Chritensdatter, der døde 1719 i Jølbygård, 29 år gammel, altså ligeledes født ca. 1690.

Den "agtbare og velfornemme mand, seignr. Christen Knudsen, forpagter på Jølbygård" fik skøde 28. oktober 1713, læst 25. januar 1714 (7), af jomfru Dorthe Linderot til Skibstedgård på den del af Jølbygård (må have været godt 5½ td. hartkorn), som hun havde fået overdraget af sin farbror ritmester Henrik Linderot til Kongensgård, som igen i 1700 havde fået det af sin moster fru Abild Kaas, salig Niels Langes, som i 1680 havde fået det af sin søster fru Agnethe Kaas, salig Peder Henriksen Myltings til Sø.

"Velfornemme mand Christen Knudsen, forpagter på Jølbygård" fik skøde 28. juni 1714. læst 12. september (8), af Jacob Hansen Aarøe, sognepræst i Sønderup-Suldrup, på 10 tdr. 6 skpr. 2 fjdkr. 1½ alb. hartkorn af Jølbygård, samt en bolig, som Jens Andersen sidst beboede, på 1 td. 2 skpr. hartkorn, og en bolig, som brugtes af Anders Jensen i Ml. Jølby, ligeledes på 1 td. 2 skpr. hartkorn. Jacob Aarøes adkomster var dels faderen Hans Nielsens indførsel i dele af Jølbygård 1674, dels fru Agnethe Kaas' overdragelse til Henrik Linderot 1680 og dennes overdragelse 1681 til Hans Nielsen Aarøe.

Skiftet efter "den velagtbare og nu salige mand Christen Knudsen" på Jølbygård sluttedes 19. februar 1727 (9); arvingerne var enken Helle Christensdatter, hvis lavværge var (svigersønnen) Peder Knudsen i Tøving, samt døtrene Margrethe Christensdatter, ugift og hjemme, hvis formynder var Lars Bugge på Ejstrup, og den afdøde datter (Kirsten)'s børn med Svenning Poulsen i Torup. nemlig Christen, 13 år, Maren, 14 år, og Anne, 10 år.

Der blev da fremlagt en registrerings- og vurderingsforretning fra den rette 30. dag 23. september 1726, hvor følgende blev vurderet:

Sølv: rdlr. mark skill.

1 liden sølvkande, vog 36 lod (10) - (må være sølvkanden, der nævnes i skiftet (11) 1728 efter datteren Margrethe med påskriften N.J.S. og M.P.D. henvisende til ovennævnte forpagter Niels Jensen og (anden) hustru Maren Pedersdatter)	18	0	0
1 sølvbæger, vog 6½ lod	3	1	8
4 sølvskeer, vog 10 lod	5	0	0

Tin:

3 tinfade, vog 7 pund, og 6 tallerkener, vog 6 pd.	1	5	6
--	---	---	---

Kobber:

1 gammel bødet (=repareret) kobberkedel i grue. nu "ungefehr" på 5 fjerdinges rum	5	2	0
1 brændevinskedel i grue, nu gefehr på 1 halvtønde. med			

	rdlr.	mark	skill.
låg, hat og piber (forbudet mod brændevinsbrænding fra 1697 blev måske ikke overholdt)	8	0	0
1 liden fiske (?) kedel	1	0	0
1 messing sengebækken	0	1	0
1 messing lysestage	0	1	8
<u>Udi borgestuen:</u>			
1 gammelt langt fyrrebord med åben fod	0	4	0
1 do. med 2 skuffer under	1	0	0
1 gammel ørk (kiste) uden låg og hængsel	0	2	0
Derudi den salig mands klæder, nemlig:			
1 gammel grå klædes kjortel	2	4	0
1 gammel vendt do.	0	4	0
1 grå vadmel's kjole	0	4	0
1 mørkegrå klædes vest med 2 dusin sølvknapper udi	3	0	0
1 lædervest med 3 dusin do. knappe udi	3	0	0
1 gammel sort vest	0	2	0
1 gammel skindtrøje med messingknapper udi	0	2	0
1 rød vadmel's trøje	0	2	8
1 gammel hvid fifskaftes (12) vest	0	0	8
1 læder brystdug med messingknapper udi	0	1	0
1 par gammel sorte skindbukser med 3 store og 10 små sølvknapper	1	2	0
1 par gamle grå klædes bukser	0	4	0
1 par gamle læderbukser	0	1	8
1 par læder underbukser	0	1	8
1 gammel grå kabuds med sort plyds	0	4	0
1 gammel foret hue	0	1	8
2 gamle hatte	0	2	0
1 gammel foret hue	0	0	10
1 blå nathue	0	0	8
1 par vanter	0	0	6
3 par hvide strømper	0	2	0
1 gammel egekiste med lås	0	4	0
1 ringere do.	0	3	0
1 lang fyrrebænk	0	1	8
1 bænkedyne af stribet	0	2	0
1 gammelt ubrugeligt eqeskab	0	2	0
1 himmelseng med 4 egestolper	0	4	8
4 gamle sorte rue (?) hynder	0	4	0
<u>I et lidet kammer indenfor borgestuen:</u>			
1 lidet fyrrebord	0	2	8
<u>I gæstekammeret:</u>			
1 lidet rundt fyrrebord	0	2	8
1 rød himmelseng med 3 stk. grønt omhæng og kappe	2	2	0

rdlr. mark skill.

1 gammel fyrre do. med 3 stk. sribet, hjemmegjort om-
hæng og kappe
3 bøgestole med barked (garvet) kalveskind betrukket
1 liden stol med hynde på

1	2	0
1	0	0
0	1	8

I kælderen:

2 øltønder
2 do. og 1 do.
1 gammelt anker og 1 øltrågt
1 liden strippe og 1 gammel salttønde

1	2	0
1	1	4
0	0	14
0	0	12

I dagligstuen:

1 gammelt langt fyrrebord med 2 skabe under
1 bæk for bordenden
1 flosset bækedyne dertil
1 lang bæk inden bordet
1 gammel stakket (kort) bækedyne
1 gammel træskammel
1 gammel lænestol og 3 små stole
4 gamle hynder
1 jern bilægger kakkelovn, hvoraf overpladen er brækket
1 lidet fyrreskab

1	0	0
0	0	10
0	1	0
0	1	0
0	0	6
0	0	8
0	2	0
0	1	0
5	0	0
0	5	0

På loftet:

4 tdr. gammel havre
6 gamle linnedsække
3 standtønder
1 ny skæppe
2 gamle hjulrøkke
2 gamle hække
i lang skammel

2	4	0
0	4	0
0	1	8
0	4	0
0	4	0
0	0	8
0	1	0

I køkkenet:

1 gammelt fyrreskab
1 rist, trefod og 1 gammel ildtang
2 hollandske stenfade og 5 do. tallerkener

0	3	0
0	1	6
0	1	7

I mælkestuen:

14 sibøtter
10 ler sætter
2 standtønder
1 kærne og 1 flødebøtte

0	3	8
0	0	10
0	0	12
0	1	8

rdlr. mark skill.

I bryggerset:

1 par kværne	0	5	0
1 fyrrekar på 2 tdr. rum	1	1	0
1 gammel do. på 1½ td. rum	0	3	0
1 gammel balje og 2 gamle tønder	0	1	2
6 gamle standtønder	0	3	0
3 gamle ringere do.	0	0	12
2 karstole	0	0	9
1 bærebøre	0	0	4
3 solde	0	0	12
1 skodde, 1 rage og 1 ovntræ	0	0	6
5 standtønder	0	1	4
1 balje	0	0	6
1 hind-lygte (vel lygte med hinde - tyndt skind - i stedet for glas)	0	0	2
1 dejntrug med låg	0	4	0
1 selde og 3 løb	0	1	0
1 gammel standtønde og 1 halvtønde	0	0	8
1 balje, 1 humlesi og 1 sold	0	1	0
2 hørbrødere	0	1	8

Sengeklæder:

Udi pigernes seng:

2 gamle vadmels dyner, 1 hølslæde, 1 blågarns lagen og 1 gammel pude	1	0	0
--	---	---	---

I gæstekammeret:

På den røde seng:

1 hvid hjemmegjort olmerdugs overdyne med blå striber	2	0	0
1 gammel bolster underdyne med blå striber	1	2	0
2 bolster puder med vår	2	0	0
1 blått sengeklæde	0	2	8
1 par hørgarns lagner med 2 bredder	0	5	0

På den anden seng:

1 gammel bødet (repareret) olmerdugs overdyne	1	1	0
1 grå vadmels underdyne	1	0	0
1 bolster hoveddyne med vår	0	4	0
1 gammel olmerdugs do.	0	2	8
1 gammelt blått sengeklæde	0	1	8
2 hørgarns lagner	0	4	0

På den seng i borgestuen:

1 gammel olmerdugs overdyne	1	0	0
1 grå vadmels underdyne	0	5	0

	rdlr.	mark	skill.
1 rødbrøget sengeklæde	0	1	8
1 læder hovedpude uden vår	0	1	8
2 blårgarns lagner	0	3	8
<u>På en "lugt" (lukket seng, alkove) seng i dagligstuen:</u>			
1 gammel olmerdugs overdyne, 1 hampe underdyne, 1 pude og 1 par blårgarns lagner	1	2	0
<u>På avlskarlens seng:</u>			
2 gamle vadmels dyner, 1 pude og 2 blårgarns lagner	1	2	0
<u>På drengenes seng:</u>			
2 gamle dyner, 1 pude og 2 blårgarns lagner	1	0	0
<u>På en anden seng:</u>			
1 grå vadmels dyne, 2 hølsklæder, 1 pude og 2 blårgarns lagner	1	0	0
<u>Linklæder:</u>			
1 hørgarns drejlsdug	0	4	0
1 vadmels do.	0	2	0
5 hørgarns skjorter	2	0	8
2 klosterlærreds halsklude	0	3	0
2 hørgarns do.	0	2	0
3 grovere do.	0	2	8
<u>Vogne og plovredskaber:</u>			
1 beslagen postvogn og stavseledræt dertil	8	0	0
1 hav-vogn (vogn med haver = fading) med beslagne hjul og dræt til	4	4	0
1 lejred vogn (vogn med lejrer = høst-fading) med stænger, læstræ og behørige reb	2	4	0
3 gamle møgvogne med fjæl til	2	0	0
1 plov med behørig dræt og jern	2	0	0
1 bagplov med et par jern	1	0	0
2 harver med jerntænder	1	5	0
2 træharver	1	1	0
3 stålgrebe og 2 skovle	0	4	8
2 skærekister med knive	0	4	0
1 slibesten med jernaksel	0	4	8
2 økser	0	2	0
1 båndkniv og 1 hammer	0	0	6
1 houtang (knibtang) og 1 hugjern	0	0	8
2 navr og 2 spigerbor	0	1	0

	rldr.	mark	skill.
1 sav	0	0	6
3 høleer med drag og kroge	1	3	0
3 forke	0	0	12
3 tørvespader	0	3	0
2 plejle, 6 river og 1 træ-kratte	0	2	0
1 tromle	1	0	0

Kornet i laden:

Vinterrug 14 læs á 3 skpr. er 5 tdr. 2 skpr. á 16 mk.	14	0	0
vårrug 9 læs á 8 skpr. er 9 tdr. á 2 rldr.	18	0	0
byg 44 læs á 12 skpr. er 66 tdr. á 6 mk.	66	0	0
nok 16 læs byg á 4 skpr. er 8 tdr. á 6 mk.	8	0	0
havre 50 læs á 9 skpr. er 56 tdr. 2 skpr. á 4½ mk.	42	1	2

Levendes kreaturer:

Kvæg:

5 par stude á 14 rldr. 2 mk. er	71	4	0
1 grå hjelmet skud (?) stud	8	0	0
5 ringere do. á 13 rldr. er	65	0	0
2 hvide køer, ungefær 8 år	6	4	0
1 gråstjernet do., 9 år	3	0	0
1 grå hjelmet, 14 år	2	2	0
1 sort hjelmet, 5 år	2	4	0
1 do. kvie, 4 år	2	4	0
1 rød ko, 4 år	2	3	0
1 sortbroget, 14 år	2	1	0
1 sort hjelmet do.	2	1	0
1 grå hjelmet kvie i 3. år	1	4	0
1 grå do. i 2. år	1	0	0
1 sort hjelmet do.	1	0	0
1 grå hjelmet tyrekalv	0	2	0
1 grå tyr	2	2	0
18 får á 2 mk.	6	0	0
2 væddere á 2½ mk.	0	5	0
9 lam á 1 mk.	1	3	0
5 anden års svin á 5 mk.	4	1	0
6 grise á 2 mk.	2	0	0

Bæster:

1 brun hest, skimlet i panden og hjaltet (?), 11 år	4	0	0
1 brun hoppe, 15 år	3	2	0
1 sort stjernet hoppe i 5. år med en "fjeder" på næsen	8	0	0
1 sort hoppe, 16 år, med føl	8	0	0
1 brun hoppe med "feder" på næsen, 17 år, med føl	9	0	0
1 sort stjernet hjalte-hoppe	5	0	0
1 brun hest-plag i 4. år	10	4	0
1 sort hest-plag i 3. år	9	0	0
1 sort hoppe, 6 år	10	0	0

	rdlr.	mark	skill.
2 sorte stjernede mær-plag	10	4	0
1 sort stjernet hest-plag	4	0	0
1 brun do.	3	2	0

Jordegods:

Jølbygård, som den salig mand beboede og hannem selv tilhørende, er en gammel sædegård bestående af hartkorn efter nye matrikel 16 tdr. 3 skpr. 1 fjdk. 2 alb. - Men omendskønt samme er ufri og ej kompletteret, men drives med beboernes egne plove og bæster, såsom dertil ingen hjælp haves af nogen bonden enten med hævder eller plov. Er og af bygning slet konditioneret, ej heller findes derpå nogen "borregaard", men alene et gammelt rålingshus til uomgivelig fornødenhed; ikke desmindre, når til gårdens drift, som billigt bliver reserveret behørig inventarium og besætning efter kongelig allernådigste forordninger, takseres bemeldte Jølbygårds 16 tdr. 3 rkpr. 1 fjdk. 2 alb. hartkorn med arvingernes konsens á tønden 50 rdlr. er

821 0 9

Derforuden stervboet tilhørende:

1 gård i Torup i Skallerup sogn, beboes af Svenning Poulsen ibidem, som er temmelig god på bygning, bestående af hartkorn 10 tdr. 5 skpr. 1 fjdk. og takseres á tønden 40 rdlr. er

426 1 8

1 bolig ved Præstbro beboes af Anne Andersdatter ibm., hvoraf svares for landgilde og arbejdspenge årlig 2 rdlr. samt 6 dages arbejde, er hartkorn 1 td. 5 skpr. 1 fjdk. og takseres á tønden 40 rdlr. er

66 1 8

1 hus i Mellem Jølby uden bygning, som Anders Jensen ibm. haver i fæste og giver deraf årligen 2 rdlr. samt før 3 dages arbejde, er hartkorn 7 skpr. 2 fjdk. 2 alb. og takseres á 40 rdlr. tønden

38 2 0

Da de tilstedeværende blev spurgt om yderligere aktiver, der blev der svaret, "at som enken er af høj alder og længe, nemlig ungefær 2 år har lagt på sin sygeseng, vidste hun er nogen underretning derom at gøre, men hvis (= hvad) penge, som kunne være i behold efter den salig mands død, deraf havde datteren Margrethe Christensdatter udgivet en del siden til daglige udgifter, og de overblevne leverede her i skifteretten"

10 3 12

Af tilstående gæld nævntes, at

sr. Herman Bertelsen (på Nandrup) havde bekommet 9 tdr.

rug á 11 mk. 4 skill. er

16 5 4

og Johan Norsk i Nykøbing skyldte

3 0 0

Ialt summa

1951 4 3

Ved skiftets slutning 19. februar 1727 blev boets bortskyldige gæld, udgift og besværing anført således:

Til gårdens besætning reserveredes efter forordningen af 13. februar 1722:

16 arbejdsbæster á 10 rdlr.	160	0	0
plove, vogne og harver	10	0	0

Til vårsæd og kgl. kontributioner:

rug 5½ tdr. á 12 mk.	11	0	0
byg 26 tdr. á 6 mk.	26	0	0
havre 51 tdr. á 4½ mk.	38	1	8
oktober kvartal afvigte år	9	1	8
januar kvartal indeværende år	9	1	8
april kvartal	5	2	12
januar termin af familieskat	6	1	8
kornskat for dette år	7	5	6

samt korn:

rug 4 tdr. 5 skpr. á 12 mk.	9	1	8
byg 1 tdr. 1 fjdk. á 6 mk.	1	0	3
havre 4 tdr. 5 skpr. á 4½ mk.	3	2	8

Folkeløn for 1 år - til påske:

avlskarlen Anders Enevoldsen	8	4	0
2. karlen Søren	6	4	0
3. karlen Niels	4	0	0
drengen Niels	4	0	0
tjenestepigen	4	0	0
1 kopige	1	4	0

Gæld:

Peder Guldsmed, tilforn i Nykøbing, nu i Thisted, lod for-dre for beslag til den salig mands kiste, samt søm dertil og baj til stropperne

sr. Lars Bugge efter forevist afregning	6	5	0
sr. Jens Madsen af Nykøbing for varer	4	2	14
til sr. Ole Quist i Nykøbing, mindst	7	0	0
skifteomkostninger (ialt)	50	0	0
	31	3	0

Af de ved registreringen vurderede får var alle, undtagen 3 stk. "i et hart vejrligt før Jul drucknede og omkomne udi et kiær paa Tøving marck", hvorfor der skulle fra-trækkes

	7	2	0
Summa	432	3	3

Boet gav efter de nævnte summer et overskud på	1519	1	0
--	------	---	---

-Sr. Peder Knudsen af Tøving som enkens lavværge forestillede skifteretten, at som hans salig broders enke og egen svigermøder ej allene i langsomme tid haver lagt ved sin sygeseng, mens endog er af så høj en alder, at hun ej kan vente nogen helbred eller førlighed førend det behager den nådige Gud hende fra denne verden af forløse, hvorudover hun i den tid hun skulle antage sig sin del at forestå eller have med nogen husholdning at be-

stille, er hun og han på hendes vegne heller ej fornøjet med, at al den del af boets midler, som hende nu kan tilfalde, straksen deles imellem hendes ugifte datter og salig datters børn, dog så at bemeldte hendes ugifte datter Margrethe Christensdatter, som er her hjemme i gården hos hende, derimod tillægges noget billigt, såvel til den underholdning, som idelig opvartning moderen nu i sit 76. år højliggen er behøvende, samt til hendes begravelses bekostning efter skifterettens og arvingernes godtfindende, at alting så den sinde kunne afgøres, hvilket mest sigter til de umyndige arvingers bedste i henseende enkens beholdne del kunne ved langvarig svaghed snarere formindskes end forbedres, på det og den gamle, svage enke herved desto bedre, om hvis i så måde til hendes ophold og subsistence så og en god opvartning i hendes høje alder og svaghed tillægges kunne være forvisset, synes det bedst og sikrest at sligt udlægges hende i Jølbygårds hartkorn, hvilket datteren da ved moderens død til ejendom hjemfalde, men såfremt moderen skulle overleve datteren, bliver det moderen og hendes fælles arvinger efter datterens død forbeholden.

Og ifald dette billige forslag, som ikke påtvivles, finder af skifteretten bifald, frasiger sr. Peder Knudsen sig herved al den arv og arveprætention, som han derfor tilforn fuldkommen er bleven forrøjet, forsåvidt hans hustru Anne Christensdatter efter sin moder kunne have til arv at prætere.

Og iøvrigt forestillede han Svenning Poulsen på sine børns vegne og sr. Lars Bugge på sin myndlings vegne, at til enkens ophold hendes livstid enten den varer kort eller længe, på forskrevne måde syntes ej ringere kunne hensættes end 150 rdlr. og til hendes begravelse 50 rdlr., hvortil sr. Laurids Bugge svarede, at han syntes denne anmeldte summa for liden til enkens ophold, med mindre hendes datter Margrethe Christensdatter, som fremdeles med hende skal have umage og besværing derforuden nyder jævnet og vederlag imod hvis hendes salig søster Svenning Poulsens børns og nu hendes medarvingers moder haver fået til medgift, da hun kom udi ægteskab med Svenning Poulsen, såvel som og noget for 18 års tjeneste og opvartning i hendes forædres hus siden bemeldte hendes salig søster deraf blev udgiftet.

- Hvorpå Svenning Poulsen sig således erklærede, at dersom hans salig hustrus søster Margrethe Christensdatter med sin formynder ville frafalde og efterlade den tilkrav for jævnet imod den liden del han med sin salig hustru havde fået til medgift, samt hvis hun forlangte tjeneste i sine forældres hus kan have at fordre, det han sikker formodede hun af kærlighed til hendes salig søsters børn efterlod, var han på sine børns vegne med al det øvrige velfornøjet.

- Til dette sidste protesterede Laurs Bugge ikke, og skiftretten tilsluttede sig Peder Knudsens forslag.

Fra boets beholdning på 1519 rdlr. 1 mk. blev altså 200 rdlr. fratrukket til enkens underholdning og begravelse, hvorefter der således var 1319 rdlr. 1 mk. tilbage.

Derpå krævede Laurs Bugge - førend summen kunne deles - at den sum, som Christen Knudsen havde deponeret hos broderen Peder Knudsen i Tøving til den afdøde datters børn i Torup skulle lægges til, nemlig

100 rdlr. in specie á 7 mk. er

116 4

samt 1 liden sølvkande, 3 gamle skeer, 1 par skospænder,

2 skjortespænder og 12 sølvmatter, vog ialt
30 lod á 3 mk. er

15

131 rdlr. 5 mk.

Ialt

Efter at dette var tillagt blev der 1450 rdlr. 5 mk. til deling, hvoraf den ugifte datter Margrethe Christensdatter tilkom halvdelen 725 rdlr. 2 mk. 8 skill., mens den anden halvdel blev delt mellem Svenning Poulsens 3 børn med 362 rdlr. 4 mk. 4 skill. til sønnen Christen og 181 rdlr. 2 mk. 2 skill. til hver af døtrene Maren og Anne.

Svenning Poulsen fik det ordnet således, at hans børns arvelodder på ialt 725 rdlr. 2 mk. 8 skill. kom til at bestå af bl.a. gården i Torup vurderet for 426 rdlr. 1 mk. 8 skill., mens de øvrige 299 rdlr. 1 mk. blev udlagt i Jølbygårds hartkorn.

Noter:

- 1 Dueholm, Ørum og Vestervig amters matrikel 1688, Z.9-3, fol.250b.
- 2 Henrik Pedersen: De danske Landbrug (1688), 1928, s.347.
- 3 Chr. Villads Christensen: Nykjøbing paa Mors 1299-1899, 1902, s.199ff.
- 4 skøde 12.5.1703 i Kronens Skøder, bd.3, 1689-1719, s.365.
- 5 Nationalmuseets Danmarks Kirker, Thisted amt, bd. 2, 1942, s.973.
- 6 Dueholm, Ørum og Vestervig amters skifteprotokol 1739-50, B.1.A-132, fol. 315.
- 7 Viborg landstings skøde- og panteprotokol 1711-17, B.24-672, fol.191.
- 8 samme, fol.247.
- 9 Dueholm, Ørum og Vestervig amters skifteprotokol 1720-28, B.1.A-130, fol. 206b.
- 10 vog 36 lod: vejede 36 lod, 1 lod = 15,5 g (Håndbog for danske lokalhistorikere v. J. Hvidtfeldt, s.350).
- 11 Dueholm, Ørum og Vestervig amters skifteprotokol 1728-39, B.1.A-131, fol. 4b.
- 12 fifskafte: vævning, hvor islætten binder 5 trendetråde (Håndbog v. Hvidtfeldt, s.515).

Ane 48

MADS NIELSEN BODUM eller BODDUM

født i 1640'erne, død 1701/06.

Ane 49

N.N.

Mads Nielsen Bodum eller Boddum var - vel fra giftermålet omkring 1670 - fæster af fødegården gammel matrikel nr. 1 i Beersted i Snedsted sogn i Thy; gårdens hartkorn blev ved matrikuleringen 1688 (1) forandret fra 7 tdr. 3 skpr. til 4 tdr. 4 skpr. 1 fjdk. 2 alb.

Provst Filtenborg fortæller (2), at "i gamle Kop- og Kvægskatsregnskaber ser vi, at i 1672 bor Mads Nielsen Boddum i Gaarden; 1678 oplyses det, at han er gift. Det gik økonomisk fremad for dem. I 1678 havde de en Tjenestepige og Besætningen bestod af to Hopper, et Føl, to Køer, en Stud, et Ungnød, samt 8 Faar og Lam. Man erindre, at Besætningerne var meget smaa i Forhold til nu. 1682 havde de to Tjenestefolk og holdt tre Heste, en Fole, to Stude, to Køer, to Ungnød samt tre Faar og Svin".

Gården i Beersted tilhørte fra 1663 (3) præsten Poul Christensen Påske i Skjoldborg, død 1673, hvis arvinger endnu ejede den 1680 (4); sønnen (?) studiosus Sveder Påske overdrog i 1682 (5) gården til Jens Poulsen Påske, sognepræst i Skjoldborg og Kallerup der straks samme år (6) solgte den til dr. Laurids Foss, ejer af herregården Todbøl i Kallerup sogn, hvorunder den forblev i over 100 år.

Mads Bodum nævnes som fæster af gården både i 1698 og 1701, nemlig da Laurids Foss solgte Todbøl med underliggende bøndergods til Enevold Nielsen Berregaard, borgmester i Thisted og ejer af Kølbygård m.v., og da Berregaard solgte godset til Anne Lauridsdatter, salig Peder Brønsdorff til Kongstedlundens enke (7).

Derimod nævnes Mads Bodums enke som fæster af gården i 1706, da Anne Lauridsdatters anden mand Bertel Langballe solgte Todbøl med bøndergods til Erich Zacharias von Kahlen, kongelig majestæts oberstløjtnant til hest (8).

Omkring 1710 blev fæster af gården overtaget af Bertel Jensen (9), der efter al sandsynlighed var gift med en datter af Mads Bodum, og som i 1744 blev afløst af sønnen Christen Bertelsen (10).

- Mads Nielsen, eller Mads Nielsen Bodumb som han kaldes, nævnes i 1686/87 og 88 som den ene af sognets to kirkeværgere (11).

Mads Nielsen Bodum eller Boddum må være født i 1640'erne eller sidst i 1630'erne, da han i 1664 og 65 nævnes som fadder til børn af søsteren Maren Nielsdatter gift med Thomas Thomsen Røjkjær i Nr. Skjoldborg i Skjoldborg sogn; Mads Bodum var søn af gårdens tidligere fæster Niels Christensen Bodum eller Boddum og hustru, hvis navn ikke kendes.

Mads Nielsen Bodum må som sagt være død mellem 1701 og 1706 i Beersted i Snedsted sogn, hvis kirkebog desværre først begynder 1759.

Mads Nielsen Bodum blev gift senest omkring 1670, men konens navn og herkomst kendes desværre ikke; Mads Bodums enke nævnes som sagt som fæster af gården i Beersted i 1706.

Foruden sønnen Jens Madsen Bodum, født ca. 1674, se ane 24-25, havde ægteparret sønnen Niels Madsen, der nævnes 1727 i Elsø by og sogn på Mors, da han optrådte som formynder for broderen Jens' børn; måske var han identisk med den Niels Madsen, der døde 1742 i Elsø, 69/70 år gammel - altså født ca. 1672, og hvis kone Sidsel Knudsdatter døde samtidig, 68 år gammel.

Desuden havde de datteren Anne Madsdatter, der nævnes som fadder 1712 og 15 til børn af broderen Jens i Skjoldborg; måske var det hende, der var gift med Bertel Jensen i gården i Beersted, der i 1715 ligeledes nævnes som fadder til Jens Bodums barn i Skjoldborg.

Bertel Jensen der tydeligt nok var svigersøn af Mads Bodum, havde bl.a. sønnen Christen Bertelsen, ca. 1720-1786, der overtog slægtsgården i Beersted, samt Mads Bertelsen, ca. 1710-1794, der boede i Snedsted by.

Desuden var Mads Bodum sikkert far til Mikkell Mad en Bodum, gårdmand i Snedsted by, der nævnes 1738 som svigersøn af sognepræsten, magister Holger Sørensen Schandorff (12).

Noter:

- 1 Dueholm, Ørum og Vestervig amters matrikel 1688, Z.9-3, fol.119.
- 2 P. Filtenborg: Sognedegn Sejer Olesen Leths Slægtsbog, s.106.
- 3 Viborg landstings kopier af protokollerede breve 1666B, B.24-633, 13.10. 1666, nr. 4.
- 4 Dueholm, Ørum og Vestervig amters matrikel 1680, Z.6-1, fol.101.
- 5 Viborg Landstings skøde- og panteprotokol 1681-82, B.24-648, fol.420b.
- 6 samme, fol.421.
- 7 Viborg landstings skøde- og panteprotokol 1698-99, B.24-664, fol.347b og samme 1699-1701.B.-24-666, fol.439b.
- 8 samme 1706-11, B.24-670, fol.102.
- 9 først afskrift af matriklen 1688 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter, Z.10-1, fol.69b.
- 10 specifikation over gældende fæstebreve 1775, jordebøger fra 1733, 34 og 48, alt i Todbøl godsarkiv, forskellige dokumenter 1706-1801, G.80-1.
- 11 Ålborg bispearkiv, Kirkeregnskaber fra Hassing herred 1685-1720, C.1-754.
- 12 Ålborg bispearkiv, gejstlige skifter 1733-36, C.1-445, samt Hassing-Refs herreders skøde- og panteprotokol 1738-73, B.34-SP.1, fol.1b.

Ane 56 MIKKEL CHRISTENSEN SANDAL

født ca. 1646, død efter 1710.

Ane 57 N.N.

Mikkel Christensen Sandal var fra omkring 1680 fæster af gammel matrikel nr. 3 i Erslev by og sogn, hvis hartkorn ved matrikuleringen 1688 (1) blev forandret fra 8 tdr. 3 skpr. 2 fjdkr. 2 alb. til blot 4 tdr. 2 alb.

Mellem 1710 og 20 blev fæstet af gården overtaget af sønnen Christen Mikkel-sen Sandal, se ane 28-29.

Gården hørte fra gammel tid under Dueholm kloster, der ved reformationen blev omdannet til et kongeligt len, som kronen efter svenskekrigenes ødelæg-gelser måtte afhænde for gammel gæld 14. juni 1664 til købmand Poul Klingenberg i Hamborg (2). Klingenberg blev senere en fattig mand- og ved dom af Morsø herreders ret 11. juni 1690 tildømtes kongen en del jordegods på Mors, der "fra Dueholm kloster til fremmede og udenlandske proprietærer" var ble-vet udlagt, men "som (nu) ingen har villet vedkende sig, og hvoraf skat ikke er svaret siden 1. januar 1688"(3).

Fra kronen kom bl.a. Mikkel Sandals gård i Erslev under herregården Frøslev-gård, hvorfra følgende beskrivelse haves fra gården i 1708 (4):

Mikkel Sandal skylder årlig 6 tdr. byg, 1 svin, 1 pund smør, 2 snese ål, 1 td. 5 skpr. havre, har fornøden bygning nogenledes ved magt, fejler noget tag, rester 2 kvartaler, kan i højeste ikke svare uden den 1/4 part landgilde, kan ikke heller bruge gården uden husbondens hjælp, står i nye matrikel (1688) for 4 tdr. 2 alb., hvoraf tønden er anslagen for 30 rdlr. - er 120 rdlr. 3 mk. 12 skill.

- Dette mistrøstige billede går igen i de første årtier af 1700-tallet; men skal vel nok tages med et vist forbehold, f.eks. havde gårdenes fulde land-gilde efter matriklen 1664 vist ikke været svaret fuldt ud de sidste 75 år af 1600-tallet, og den nævnte hjælp fra husbonden bestod sikkert udelukkende af såsæd.

Mikkel Christensen Sandal var født ca. 1646 (5) i den vesterste af de to Sandal-gårde i Erslev sogn, søn af Christen Madsen og hustru, hvis navn ikke kendes.

Han døde efter 1710 i Erslev by og sogn, mindst 65 år gammel (6).

Mikkel Christensen Sandal blev gift senest omkr. 1680, men hans kones navn og herkomst kendes ikke; hun kunne måske have været datter af gårdens tidli-gere fæster Laurs Laursen, nævnt 1664 (7).

Noter:

1 Dueholm, Ørum og Vestervig amters matrikel 1688, Z.9-3, fol.272.

2 Kronens skøder, bd. 2, 1648-88, s. 164.

3 samme bd. 3, 1689-1719, s. 61.

4 skifte 1708 efter Hans Hansen til Frøslevgårds hustru Helvig Elisabeth Nielsdatter i Dueholm, Ørum og Vestervig amters skifteprotokol 1705-20, B.1. A-129, fol. 104ff.

5 landeværnsmandtal 1700-11 i B.1.A-184.

6 samme kilde.

7 Dueholm, Ørum og Vestervig amters matrikel 1664, Z.5-3, fol.61b.

Ane 72 MORTEN PEDERSEN

født ca. 1593, død 1665.

Ane 73 BODIL MADSDATTER

født ca. 1610, død 1674.

Morten Pedersen var fra senest omkring 1630 fæster af gammel matrikel nr. 3 i Bjergby sogn og by; bondeskylden af gården tilhørte Tødsø kirke, mens herligheden hørte under det kongelige len Hald og administreredes fra Lund (nu Gammellund) på Mors (1).

Af bondeskylden svarede årlig 4 tdr. byg til Tødsø kirke, mens den tilsvarende herlighedsafgift til Hald bestod af 1 svin, 1 lam, 1 gås, 2 høns, 2 snese ål og 2 tdr. havre for gæsteri, hvilket sammen med de 4 tdr. byg udregnedes til 4 tdr. 7 skpr. 1 fjdkr. 1 alb. hartkorn.

Ved matrikuleringen 1688 (2), da jordtilliggendets bonitet blev lagt til grund, blev gårdens hartkorn ansat til 4 tdr. 3 skpr. 2 fjdkr. 1 alb.

- Morten Pedersen blev som fæster af gården afløst af sønnen Peder Mortensen.

Morten Pedersen var efter dødsalderen født ca. 1593, men hans herkomst kendes desværre ikke.

Ved hans død skrev præsten: Anno 1665, den 2. december døde Morten Pederssøn i Bjergby oc blev begrafven 7. ditto anno ætat. 72.

Han var måske gift mere end en gang, men kun hans sidste kone kendes, nemlig Bodil Madsdatter, der efter dødsalderen var født ca. 1610; heller ikke hendes herkomst kendes.

Ved hendes død skrev præsten: Anno 1674, den 23. september døde Boel Matzdatter oc blev begrafven den 28. ditto, anno ætatis 64.

Foruden Joseph Mortensen, født ca. 1640, se ane 36-37, havde ægteparret sønnen Peder Mortensen, ca. 1633-1688, der som nævnt overtog gården i Bjergby, samt datteren Johanne Mortensdatter, ca. 1638-1693, der blev gift 1663 med Peder Nielsen, ca. 1633-1705, gårdmand i den nuværende Mårbjerggård i Skallerup sogn og by; deres datter Anne Pedersdatter, født 1676, blev gift 1701 med Mikkel Christensen, der overtog gården, og med hvem hun fik sønnen Christen Mikkelsen, 1702-1749, der i 1745 blev gift med næstsøskendebarnet Birthe/Birgitte Nielsdatter (barnebarn af nævnte Joseph Mortensen i Sundby), se under ane 8-9.

Noter:

1 Dueholm, Ørum og Vestervig amters matrikel 1664, 2.5-3, fol.66.

2 matriklen 1688, 2.9-3, fol. 260.

Ane 94 CHRISTEN PEDERSEN, kaldet LAURSEN

født ca. 1601, død 1674.

Ane 95 SIDSEL MIKKELSDATTER

født ca. 1624, død 1689(?)

Christen Pedersen, kaldet Laursen, var fra ca. 1650 fæster af fødegården Tulsgård i Torup i Skallerup sogn; gårdens hartkorn blev ved matrikuleringen 1664 (1) udregnet til 14 tdr. 3 skpr. efter den årlige landgilde på 12 tdr. byg, 1 pund smør, 1 svin, 1 fødenød, 1 skovvogn, 3 snese ål og 8 tdr. havre.

Ved matrikuleringen 1688 (2) blev gårdens hartkorn i henhold til jordens bonitet ansat til 10 tdr. 5 skpr. 1 fjdkr. hartkorn.

Sidst i 1600-tallet, da gården tilhørte kongen (kronen, staten), blev den vist drevet af svigersønnen Christen Knudsen på Jølbygård (3). - I 1703 købte Christen Knudsen gården til selveje (4).

Christen Pedersens (Laursens) datterdatters mand Svenning Poulsen drev gården videre fra senest 1711, se ane 22-23.

Christen Pedersen, kaldet Laursen, var født ca. 1601 i Tulsgård i Torup, søn af Peder Laursen og hustru Helle Christensdatter.

Christen Laursen (egl. Pedersen) i Torup døde 1674, begravet 3. februar, 73 år gammel.

Han blev gift senest 1651 - uvist hvor - med Sidsel Mikkelsdatter.

Hun var af ukendt herkomst; hun var vel identisk med den Sidsel Mikkelsdatter, der døde 1689 i Torup, begravet 29. januar, 65 år gammel - altså født ca. 1624.

Parret fik 5 børn:

Helle Christensdatter, født 1651, se ane 46-47

Margrethe Christensdatter, 1653-1663

Peder Christensen, født 1656

Sidsel Christensdatter, født 1659, gift 1681 med Poul Knudsen i Nørgård i Skarum, bror til Helles anden mand

Mikkel Christensen, født 1663.

Noter:

1 Dueholm, Ørum og Vestervig amters matrikel 1664, 2.5-3, fol.92.

2 samme amters matrikel 1688, 2.9-3, fol. 252.

3 første afskrift af matriklen 1688, 2.10-1, fol.195b.

4 kronens skøder, 3. bind, 1689-1719, s.365.

Ane 96

NIELS CHRISTENSEN BODUM eller BODDUM

født omkring 1610, død efter 1666.

Ane 97

N.N.

Niels Christensen Bodum eller Boddum var fra 1630erne fæster af gl. matrikel nr. 1 i Beersted i Snedsted sogn i Thy; på grundlag af den årlige landgilde på 6 tdr. byg, 1 svin, 1 pd. smør, 3 snese ål og 2 tdr. havre blev gårdens hartkorn i 1664 (1) udregnet til 7 tdr. 3skpr.

I sønnen Mads Nielsen Bodums tid blev gårdens hartkorn ved matrikuleringen 1688 ansat til 4 tdr. 4 skpr. 1 fjdkr. 2 alb.

Gården arvedes efter Mogens Høg til Todbøl, der faldt 1659 i slaget ved Nyborg mod svenskerne, af Karen Dyre til Ullerupgård i Thy, som ved forleningsbrev af 17. december 1662, læst 28. januar 1663 (3), for 200 rdlr. rede penge overdrog gården i Beersted, hvor Niels Bodum boede, til Ejler Jacobsen på Momtoft, der skulle have gården fra snapsting 1663 til snapsting 1666.

Ejler Jacobsen, forvalter på Kabbel ved Lemvig, der havde været forpagter af Karen Dyres gård Momtoft i Thy i 10 år, fik ved indførsel 28. februar 1665, læst 20. maj 1668 (4), overladt flere gårde af fruens til ejendom - bl.a. gården i Beersted, hvor Niels Christensen boede.

Ejler Jacobsen på Kabbel overdrog 13. oktober 1666 (5) til svogeren Poul Christensen Paaske, sognepræst i Skjoldborg og Kallerup, bl.a. gården i Beersted, hvor Niels Boddum boede.

- Den Niels Christensen i Østergård i Beersted, der nævnes som vurderingsmand ved Hassing herredsting 12. oktober 1648, var måske identisk med Niels Christensen Bodum (6).

Niels Christensen Bodum eller Boddum, der var født mellem 1610 og 20 - eller snarere mellem 1600 og 1610, var uden tvivl fra Boddum by og sogn.

Skikken at antage fødebyens navn som slægtsnavn synes ikke udbredt i Thy i 1600-tallet; dette sammenholdt med, at Niels Bodum synes at have været en anset mand, og sønnesønnen Mikkil Madsen Bodum (se under ane 48-49) blev jo gift med en præstedatter, kunne understøtte en teori om, at Niels Bodum var søn af præsten i Boddum, Ydby og Hurup Christen Jensen Morsing, født ca. 1561, død 1625, provst i Hassing herred fra ca. 1596, og hustru Karen Nielsdatter, født ca. 1573, død 1625 (7).

Niels Christensen Bodum eller Boddum døde efter 1666, da han sidste gang nævnes som fæster af gården..

Han blev gift i 1630erne, men hverken konens navn eller herkomst kendes. 3 af parrets børn kendes, nemlig døtrene Maren og Anne, samt sønnen Mads Nielsen Bodum, se ane 48-49.

Maren Nielsdatter blev gift senest 1664 med Thomas Thomsen Røjkjær i Nr. Skjoldborg i Skjoldborg sogn, med hvem hun bl.a. fik sønnen Niels 1664 og datteren Kirsten 1665.

Anne Nielsdatter Bodum blev gift senest 1664 med Søren Foged i Pladshave i Ydby sogn, der sendte hende hjem "formedelst hun befandtes lokket og besøvet af en anden", hvorpå hun 1665 hos søsteren i Nr. Skjoldborg fødte datteren Maren, hvis far blev angivet at være soldaten Jens Laursen (Hasle?).

Noter:

1 Dueholm, Ørum og Vestervig amters matrikel 1664, Z.5-3, fol.177b.

2 amternes matrikel 1688, Z.9-3, fol.119.

- 3 Viborg landstings skøde- og panteprotokol 1663, B.24-631, fol. 26.
- 4 samme 1667-68, B.24-640, fol.402.
- 5 Viborg landstings kopier af protokollerede breve 1666B, B.24-633, 13.10. 1666, nr. 4.
- 6 Hassing herreds tingbog 12.10.1648, B.33.E-7.
- 7 Danmarks kirker, udg. af Nationalmuseet, Thisted amt, bd. 2, 1942, s.699.

Ane 112

CHRISTEN MADSEN

født omkring 1600, død efter 1645.

Ane 113

N.N.

Christen Madsen nævnes fra 1633 til 45 som fæster af fødehjemmet den vestre af de to Sandal-gårde i Erslev sogn under Hald len (1).

I 1639/40 nævnes Christen Madsen i Sandal som den ene af sognets to kirkeværger (2).

- Før 1664 (3) var han død og blevet afløst som fæster i Sandal af Peder Laursen. Gårdens gamle landgilde på 6 tdr. byg, 2 pund smør, 1 svin, 1 gås med havre, 1 får, 2 høns, 1 lam, 4 snese ål samt 6 tdr. havre til gæsteri blev da omregnet til 8 tdr. 7 skpr. 1 fjdkr. 1 alb. hartkorn.

Ved matrikuleringnn 1688 (4) blev de to Sandal-gårdes samlede hartkorn forandret fra 17 tdr. 6 skpr. 2 fjdkr. 2 alb. til 14 tdr. 2 skpr. 1 fjdkr.

Christen Madsen var født omkring 1600 og var efter alt at dømme søn af gårdens tidligere fæster Mads Jepsen og hustru, hvis navn ikke kendes.

Christen Madsen døde mellem 1645 og 64 i Sandal.

Hans kone, hvis navn og herkomst desværre ikke kendes, blev efter hans død uden tvivl gift med eftermanden i gården Peder Laursen.

Noter:

1 Hald lens jordebøger 1633/34, 34/35, 35/36, 36/37 og 45/46 i rigsarkivet.

2 Erslev kirkeregnskaber 1639-1719, K.R.B-85.

3 Dueholm, Ørum og Vestervig amters matrikel 1664, Z-5-3, fol.63b.

4 amternes matrikel 1688, Z.9-3, fol.272.

Ane 188 PEDER LAURSEN

født senest 1565, død mellem 1616 og 38.

Ane 189 HELLE CHRISTENS DATTER

født ca. 1568, død 1650.

Peder Laursen var fra 1580'erne fæster af Tulsgård i Torup i Skallerup sogn. - Navnet Tulsgård træffes ikke i dokumenter og kirkebøger fra 1600-tallet, men i Svenning Poulsens tid i første halvdel af 1700-tallet, se ane 22-23, nævnes navnet ofte i sognets kirkebog.

Tulsgård nævnes første gang 1497, da væbneren Jens Andersen til Movtrup overgik til Ø kloster (1). - I 1600-tallets begyndelse tilhørte Tulsgård Iver Dyre til Sø; men han måtte for gæld overlade gården til Knud Thomsen i Linholt i Vendsyssel og Warmholt (Godtfred?) Schrøder i Haderslev. Disse to overdrog den nemlig 1638 (2) tillandsdommer Erik Juel til Hundsbæk.

I dokumentet fra 1638 nævnes Helle Christensdatters landgilde med 12 tdr. byg, 8 tdr. havre, 1 pund smør, 1 skovvogn, 1 skovsvin, 1 fødenød og 3 snese ål. - Ved matrikuleringen 1664 (3), da gården tilhørte flere Randers-folk, blev nævnte landgilde omregnet til 14 tdr. 3 skpr. hartkorn, som i 1688 (4) blev forandret til 10 tdr. 5 skpr. 1 fjdkr.

- Peder Laursen var en anset mand, der i 1599 og 1614 (5) nævnes som fæster af sognets kongetiende.

Peder Laursen, der må være født senest 1565, var af ukendt herkomst. Han døde mellem 1616, da han nævnes i en retssag ved Viborg landsting (6), og 1638, da Helle jo nævnes som gårdens fæster.

Peder Laursen blev gift ca. 1588 (7) med Helle Christensdatter, hvis herkomst heller ikke kendes.

Hun var født ca. 1568 - uvist hvor; hun døde 1650 i Tulsgård, begravet 5. marts, 82 år gammel.

Helle og Peder Laursens ni børn var alle ansete folk; de kendes fra afkaldene 4. juli 1665 (8) på arv efter parrets barnløse datter Maren Pedersdatter, født ca. 1603, død 1665, der var gift med Niels Jensen, født ca. 1587, død 1671, forpagter af den lille herregård Jølbygård i Solbjerg sogn (9). - Maren og Niels Jensen var velhavende og gav bl.a. en degnestol og den endnu bevarede himmel over altertavlen i Solbjerg kirke for at blive begravede inde i kirken.

Noter:

1 Trap: Danmark, 5. udg., Thisted amt, bd. 15, s. 738.

2 Viborg landstings dombog 1638A, B.24-526, fol. 364.

3 Dueholm, Ørum og Vestervig amters matrikel 1664, Z.5-3, fol. 92.

4 amternes matrikel 1688, Z.9-3, fol. 252.

5 Hald lens jordebøger 1599/1600 og 1614/15 i rigsarkivet.

6 Viborg landstings dombog 1617A, s. 11-12 i den trykte udgave.

7 datteren Sidse, død 1665 i Skallerup, var født ca. 1588.

8 Morsø Nørreherreds tingbog 1665, B.35.A-2, fol. 45.

9 Danmarks kirker, udg. af Nationalmuseet, Thisted amt, bd. 2, 1942, s. 970 og 73.

Ane 224 MADS JEPSEN eller IBSEN

født senest omkring 1570, død efter 1614.

Ane 225 N.N.

Mads Jepsen eller Ibsen nævnes fra 1599 til 1614 (1) som fæster under Hald len af den vesterste af de to Sandal-gårde i Erslev sogn, som senere blev overtaget af sønnen Christen Madsen, se ane 112-13. - Mads kaldes Ibsen i den ene jordebog og Jepsen i den anden, men navnene Ib og Jep er begge afledninger af Jacob og kunne omkring 1600 bruges i flæng om den samme person. I jordebogen 1614/15 (2) anføres Mads Jepsens årlige landgilde med 3 pund byg (1 pd. korn = 2 tdr.), 2 pd. smør (ca. 17 kg), 1 får, 1 lam, 1 gås, 2 høns, 6 heste i gæsteri og 1 svin.

Mads Jepsen eller Ibsen, der var født senest omkring 1570, døde efter 1614 i Sandal.

Hans kones navn kendes ikke; sønnen Christens fornavn kunne tyde på, at enten Mads eller konen har været børnebørn af den Christen Jensen, der den 17. august 1526 (3) fik livsbrev på Sandal efter sin far, men noget bestemt kan der ikke siges herom.

Noter:

- 1 Hald lens jordebøger 1599/1600 og 1614/15 i rigsarkivet.
- 2 Hald lens jordebog 1614/15 i landsarkivet, 7.1-6, fol.98.
- 3 Frederik den Førstes danske registranter 17.8.1526.

Anetavle for
Sejer Olesen Leth, 1711-1760,
sognedegn for Galtrup og Ø. Jølby sogne,
og hustru
Ide Nielsdatter Lang, ca. 1710-1780.

(Dette ægtepar er identisk med ane 26 og 27 i foranstående anetavele for Karen Marie Poulsdatter (Dahlgaard)).

Ane 2 SEJER OLESEN (OLUFSEN) LETH

født 1711, død 1760.

Ane 3 IDE NIELSDATTER LANG

født omkring 1710, død 1780.

Med edsaflæggelse 19. november 1731 efterfulgte Sejer Olesen Leth faderen som sognedegn for Galtrup og Øster Jølby menigheder (1) med bopæl i Tøving; den gamle skole og degnebolig ejes nu af Chr. Lynggaard Jensen.

Ved hjælp af de midler, som han fik med konen, blev Sejer Leth efterhånden en velhavende mand -studehandler og ejer af sognets kongetiende, samt 40 tdr. hartkorn, bl.a. Jølbygård og Filtenborg i Ml. Jølby i Solbjerg sogn.

Sejer - Seier, som han er døbt, eller Seyer, som han ofte selv stavede navnet - var født 19. juni 1711 i Tøving i Galtrup sogn, søn af degnen Ole (Vil-ladsen) Degn og hustru (Karen Sørensdatter); faddere ved hans dåb i kirken 24. juni var Peder Knudsen, Stephen Madsen, Anne Christensdatter og Anne Poulsdatter, susceptrice (gudmor) var Johanne, hr. N. Rhodii (Johanne Kall gift med sognepræst Niels Rhodius i Galtrup).

Sejer Olufsen Leth, fordem sognedegn for Galtrup og Øster Jølby menigheder, døde 16. november 1760 i hans alders 49. år 5 mdr. og 3 dage; havde været degn her i menighederne udi 29 år.

Om Sejer Leths død skrev sognepræsten Jens Panum i et brev af 25. november samme år til biskop Broder Brorson i Ålborg (2):

- Det behagede den udødelige Gud søndag aften den 16. hujus (dennes) ved døden at bortkalde min kære degn Sejer Olufsen Leth, efter at han samme dag om morgenen i Galtrup kirke havde begyndt tjenesten, men formedelst påkommende svaghed måtte gå ud under sangen, gik til præstegården og der endte sine dage sildig om aftenen.

- Af provsten Søren Ammidsbøll i Flades påskrift på samme brev 28. november fremgår:.... at han (Sejer Leth) ikke kunne tale et ord med hende (Ide) eller gøre mindste rede for nogen ting, da hun kom til ham førend han døde.

Sejer Olufsen, sognedegn til Galtrup og Ø. Jølby. blev gift 1732 i nabosognet Flade. trolovet 27. juli og copuleret (viet) 22. oktober, med Ide Nielsdatter.

Hun må have opholdt sig på herregården Nandrup i Flade sogn, som fra 1729 ejedes af hendes mors ugifte fætter, den rige konsistorialråd og provst Rubech Christensen Humble, 1687-1742/43, sognepræst i Hunstrup og Østerild i Thy (3), efter hvem Ide og Sejer Leth lod deres 4. søn døbe Rubech Humble 1744.

Ide Nielsdatter Langs mor var ligeledes kusine til Ingeborg Christensdatter Aggerholm, ca. 1679-1753, der var gift med sognepræsten i Galtrup Peder Knudsen Gram (4); disse slægtsskaber har altså bevirket, at den østjyske pige blev gift med degnen på Mors.

Ide Nielsdatter Lang var født omkring 1710 i Råsted by og sogn mellem Randers og Hobro, datter af Niels Pedersen Lang og hustru Helvig Lauridsdatter Bech; Råsted sogns kirkebog begynder desværre først 1749.

Ide Nielsdatter, afgangne Lars Andersens enke her i Galtrup, døde 22. december 1780, begravet 30. ejusdem (samme måned) i hendes alders (præsten har desværre glemt at indføje alderen).

Halvandet år efter Sejer Leths død blev enken på Jølbygård Ide Nielsdatter gift anden gang 1762 i Solbjerg, troløvet 22. januar, copuleret (viet) 11. juni, med Laurids Andersen Bonderup.

Laurids, Laurs eller Lars Andersen Bonderup (Bonderup) overtog Jølbygård, men solgte den 1764 og flyttede til Galtrupgård i Galtrup sogn.

Lars Andersen her af Galtrupgård døde 16. marts 1767 i hans alders 33. år og blev begravet 24. ejusdem.

Laurids Andersen Bonderup var født 1734 i Bonderup i Haverslev sogn i Hanherred, søn af Anders Svendsen (Bonderup), selvejergårdmand i Bonderup, og hustru Kirsten Laursdatter. - Laurids Bonderup var 1760 bestyrer af sin faster Helle Svendsdatters gård i Klim by og sogn, som han købte samme år for 600 rdlr., men solgte 1761: i 1762 solgte han en gård i Bejstrup by og sogn på 5½ td. hartkorn (5).

Efter Laurids Bonderups død bortfæstede Ide Nielsdatter i 1768 Galtrupgård til sønnen Dines Sejersens Leth og flyttede til Nykøbing, hvor hun ejede et par mindre gårde i Vestergade. - Fra senest 1778 til sin død boede hun i en mindre ejendom i Galtrup by og sogn, som sønnen Peder Sejersens overtog.

Sejer Leth omtales første gang i et brev af 17. marts 1730 (6). hvor sognepræsten Peder Knudsen Gram takker biskop Thestrup i Ålborg for den "godhed mod min degns søn Seyer Olessøn, at han indtil videre må være sin faders adjunktus (medhjælper)". - Præsten havde overhørt ham og fundet, at han kunne "de udgangne spørgsmål uden ad, og nogenlunde forståelig forklare en del af de vanskeligste spørgsmåls mening"... og "udi sangen er han, til det Gud har givet ham en god stemme, meget forbedret, og synger nu en god koral sang".

Ved edsaflæggelsen i Ålborg udstedte biskop Frands Thestrup 18. november 1731 kaldsbrev (7), hvor det nævnes at kaldelsen fandt sted bl.a. på grund af faderen Oluf Villadsens skrivelse af 5. november, og at Sejer da havde forvaltet embedet i 2 år på grund af faderens alderdom og svaghed. Sejer Olufsen blev pålagt at passe "degneembedet troligen og vel, både inden og uden kirken, med al flid oplære ungdommen i deres katekismus og børnelærdom, ringe bedeklokken morgen og aften", samt årlig svare "den ordinære pension to tønder byg til Nykøbing skole (latinskole)".

Mens Sejer Leth var sin fars substitut (stedfortræder) brændte omkring 1728 degneboligen og skole i Tøving - og bygningen blev ikke genopbygget. Da Sejer Leth "fik nogle penge med sin køre", lod han tomten ligge og købte sig et bolssted på 6½ skpr. hartkorn ved siden af (8). - I dette bolssted boede han både 1737 og 44 (9).

No 515

NO. 22.

En Rigsdaler.

1731

Frans Thstrup Biskop over

Bispeboen veltrøst, at, paa som dugen
 udførelse Gottrup og Oester Sjebjerg Dugene
 en mindre st. ved dom og i kongens isse
 for alle det dugen Gudbørn, som i sin
 dag 5. Nov. 1731
 dejer Qvæsen, som 2de uger ved i har
 kongen upaaldelig for for alle det
 det, isse for gaa bring, at Landstret
 i minnen Dem og indtækt contract i
 vige her dom Land isse ualbig
 gaa bring, og isse nogen student for min
 samment kongen isse Land subsid
 isse det isse isse isse isse isse isse
 Peden Knudsen og Frans Thstrup
 de isse Ammisbølle indtækt, paa
 dugen isse gullig. Egen Gudbørn

Indledningen af kaldsbrevet 1731 for sejer Olesen Leth, ane 2-3.

Biskoppen havde dog fået gennemtruffet, at der var blevet bygget både skolehus og degnebolig; i 1741 havde sognets største lodsejer og kirkeejer Ruben Humble til Ullerup og Nandrup bekostet 4 fag skolehus, hvortil degnen byggede 3 fag degnebolig. - Sejer Leth var ikke interesseret i opførelse og vedligeholdelse af degneboligen, hvor han ikke selv boede. - Sognepræsten Peder Gram skrev 1742 til bispem (10), at skolehusets vinduer, døre og loft og i vinter kunne der ikke holdes skole derudi.

Ifølge provst Amidsbøll i Flade (11) var Sejer Leth ellers "bekvem nok til skoleholdning". og han havde lovet, at så snart den brændte bygning var genopført, ville han flytte derhen; men dette sidste blev vist aldrig til noget.

- Efterfølgeren Carsten Wolf berettede ialfald 1761 (12), at selve degneboligen - skolehuset undtaget - blot bestod af 2 fag stue og 1 fag køkken, altså Sejer Leths tilbygning fra 1741.

Vedrørende indtægterne berettede Sejer Leth i 1740 (13), at hans årlige kommuneindtægter ikke nåede over 12 tdr. byg, hvoraf de 2 tdr. eller 1 rdlr. 4 mk. skulle afleveres til Nykøbing latinskole.

Fra Sejer Leths indberetning 1744 (14) vides, at huset fra 1741 bestod af 7 fag indrettet til et kammer, en stue, et køkken og en lade. Til degneboligen hørte "en liden have til fornødne kål, samt en liden stykke eng, hvorudi kan avles et lidet læs hør". - Til stedet hørte 2 skpr. 1 fjdk. 1 alb. hartkorn, hvor "kan såes tvende tønder korn udi, kan ej holde heste, men alene 1 ko, endskønt ingen græs til den om sommeren, til får haver ud drift med byens hjord på fælled, ingen tørveskær uden på byens fælled". - Degneofferet angav han til blot 2 rdlr. hver gang, "kornet af begge sogne beløber sig til alene 12 tdr. 4 skpr. byg, småredsel og rente bedrager sig til brød 2 lispd., ost 2 lispd. og æg 2 ol".

Ved indberetningen 1755 om skolernes inventar m.v. fandtes ingen bøger, der tilhørte skolen, blot en gryde-kakkelovn (af ler), et langt bord med krydsfod under og tvende bænke; der bemærkedes, at sognets største lodsejer skulle anskaffe en bibel til skolen. I 1759 (15) forefandttes samme inventar, men desuden 1 bibel, 4 katekismus-forklaringer og 4 katekismer og 1 A-B-C.

Sognepræsten Peder Gram skal i en indberetning fra 1739 (16) have oplyst, at "han (Sejer Leth) har fra sin ungdom levet et ædrueligt og skikkeligt levned, er begavet af Gud med en god stemme, har hidtil forrettet sit embede upåklageligt både i kirketjenesten og ungdommens undervisning, så og i den ugentlige undervisning i byerne efter loven. Men til at præstere de rekvisita, som den kol. forordning i skriven og regnen udkræver, er han ikke noksom bekvem og hoer desforuden længst fra hovedkirken af hele sognet, så at ungdommen fra annekset (Ø. Jølby) og Galtrup by ikke kunne søge skolen hos ham, om end han var ganske bekvem dertil".

- Hertil bemærker provst Filtenborg i sin slægtbog (17): I dette med "Skriven og Regnen" har Præsten nu taget grundig fejl, i hvert fald var Sejer Olesen Leth siden særdeles "bekvem" til begge Dele. Han skriver en ret elegant Haandskrift, og om hans Duelighed til at regne vidner hans Handel og Pengeanbringelser. Mange af hans Efterkommere har da ogsaa været endog ualmindelig "bekvemme" i Regnekunsten.

- Videre fortæller Filtenborg om biskop Broder Brorsons fine indberetninger til generalkirkeinspektionsskollegiet om Sejer Leth.

Mange oplysninger er bevaret om Sejer Leths virksomhed i det praktiske liv; af betydning herfor var uden al tvivl de midler, som Ide Lang må have bragt med ind i ægteskabet.

Omkring giftermålet 1732 købte Sejer Leth hus nr. 1 i Tøving på 6 skpr. 3 fjdk. 1 alb. hartkorn (18); det var i det hus Sejer Leth boede i 1730'erne og 1740'erne. - Huset blev en del af Cappelgård i Tøving, den nuværende Frederiksminde (19), som sønnen Ole Sejersén fik.

20. december 1734 udstedte Christen Mikkelsen Uttrup i Nykøbing skøde (20) til madame Helvig Laursdatter Bech, salig Niels Pedersens på hus nr. 2 i Tøving på 2 skpr. 1 fjdk. 1 alb. hartkorn for 54 rdlr. - Helvig Bech må snart overdrage huset til svigersønnen Sejer Leth; huset forfaldt senere, og jorden blev dyrket under ovennævnte Cappelgård til Ide Nielsdatter solgte det som "en øde husplads" for 48 rdlr. ved skøde af 4. december 1779, læst 6. marts 1780 (21), til købmand Poul Christian Johan-Michelsen (Klitgaard) i Århus.

4. januar 1735, læst 25. januar 1740 (22), lånte Sejer Leth 47 rdlr. 1 mk. mod panteobligation til Skammel Laursen i Galtrupgård med pant i denne gård på 12 tdr. hartkorn; dokumentet blev 14. januar 1738 tilføjet: købte jeg (Sejer Leth) til afgang herpå en sort hestplag for 10 rdlr., nok rug og havre for 4 rdlr., en vogn for 3 rdlr. og i rede penge bekom 5 rdlr. 3 mk., tilsammen 22 rdlr. 3 mk.

I 1730'erne fæstede Sejer Leth under Ullerup gården Cappelgård nr. 7 i Tøving på 4 tdr. 4 skpr. 2 fjdk. og en parcel af Majgård nr 13 på 1 td. 3 skpr. 2 alb., ialt 5 tdr. 7 skpr. 2 fjdk. 2 alb. hartkorn, som han købte til selveje for 41 rdlr. på auktionen 11 oktober 1743 over konsistorialråd Humble til Ullerup og Nandrup's jordegods på Mors; auktionsskødet blev udstedt 23. maj 1744 og læste 25. maj (23).

Efter Sejer Leths død blev de nævnte knap 6 tdr. hartkorn sammen med ovennævnte hus nr. 1 i Tøving, ialt 6 tdr. 6 skpr. 2 fjdk. - dengang kaldet Cappelgård, nu Frederiksminde - overdraget sønnen Ole Sejersén Leth sammen med 1 td. 1 skp. (evt. 1 $\frac{3}{5}$ alb.) af gård nr. 2 i Galtrup by, imod afkald på al videre arv efter forældrene, dateret 12. januar 1761, læst 3. januar 1762 (24).

Ved skøde af 10 maj 1745, læst samme dag (25), købte Sejer Olesen for 164 rdlr. af Anne From, salig C.M. Uttrups i Nykøbing, gård nr. 11 i Tøving på 4 tdr. 2 skpr. 2 fjdk., der var delt mellem Jens og Niels Pedersen hver med halvdelen. - Disse to halvgårde blev solgt 1753/55 - vist til Christen Qvistgaard til Ullerup (26).

I 1745 var Sejer Leth således ejer af 2 gårde og 2 huse i Tøving på ialt godt en halv snes tønder hartkorn. Hvorefter han i 1746 dristede sig til at købe den gamle adelige sædegård Jølbygård i Ml. Jølby i Solbjerg sogn på 16 tdr. 3 skpr. 1 fjdk. hartkorn, som han fik skøde på 2. april 1746, læst 25. januar 1747 (27), af Anders Enevoldsen.

1762
Høi
Høiherredømmet i Kongeriget og Venerable Høiherredømmet
og til andre konger, her, herrens med Høiherredømmet
Konger og omvendt med Høiherredømmet i Kongeriget
Dansk og Slesvigsk Land og de hermed

Om Høiherredømmet
Høiherredømmet i Kongeriget og Venerable Høiherredømmet
og til andre konger, her, herrens med Høiherredømmet
Konger og omvendt med Høiherredømmet i Kongeriget
Dansk og Slesvigsk Land og de hermed

Høiherredømmet
Høiherredømmet i Kongeriget og Venerable Høiherredømmet
og til andre konger, her, herrens med Høiherredømmet
Konger og omvendt med Høiherredømmet i Kongeriget
Dansk og Slesvigsk Land og de hermed

Høiherredømmet
Høiherredømmet i Kongeriget og Venerable Høiherredømmet
og til andre konger, her, herrens med Høiherredømmet
Konger og omvendt med Høiherredømmet i Kongeriget
Dansk og Slesvigsk Land og de hermed

Slutningen af skifter efter Sejer Olesen Leth 1762, ane 2-3.

- Han skulle vist give 900 rdlr. for Jølbygård, men den tidligere ejer lod 500 rdlr. stå i gården mod panteobligation af 4. april (28).

Jølbygård, hvor Sejer Leth måske boede de sidste år (Ide Nielsdatter boede der ialfald fra senest 1761), solgte Ide og hendes anden mand Laurids Bonstrup i 1764 til Mads Brøndum, forpagter af Jungetgård i Salling.

- Købekontrakten om salget blev oprettet 11. maj 1764 og skødet blev udstedt 23. juni, læst 6. juli (29). Sammen med Jølbygård fulgte "frihed på stolestader og begravelse i Solbjerg kirke", samt 2 køer, 2 heste, 1 plov, 1 harve og 1 beslagen vogn; købesummen var 1350 rdlr. "og til min Laurids Andersens hustru" 20 kroner, som skulle betales således:

I gården bliver stående som første prioritet, imod køberens obligation, som stiles på sælgerens hustrus navn, den summa 600 rdlr.. som årlig skal forrentes med $3\frac{1}{2}$ %, sålænge som køberen ejer eller beboer gården, de øvrige 750 rdlr. og 20 kroner betales ved St. Hans dags tid (ved overtagelsen af gården).

Først lidt senere 1748/50 overtog Sejer Leth efter Anders Enevoldsen de to afbyggersteder fra Jølbygård på tilsammen 2 tdr. 4 skpr. 3 fjdk. 2 alb. hartkorn (30), nemlig gården Filtenborg, som Sejer Leths svigersøn Mads Bodum senere overtog.

Efter købet af Jølbygård og Filtenborg var Sejer Leth ejer af 30 tdr. hartkorn; dertil købte han ved skøde af 28. marts 1749, læst 27. marts 1781 (31), kongetienden - eller kgl. majestæts anpart - af Galtrup sogns korntiende på 24 tdr. hartkorn af etatsråd Friderich Christian von Klingenberg til Lund, Blomstrup og Blidstrup for 800 rdlr.

Kongetienden af Galtrup sogn blev først solgt på auktion på Galtrupgård 3. marts 1781 over enken Ide Nielsdatters bo for 3100 rdlr. til Frantz Wogelius Steenstrup til Nandrup; auktionsskødet blev udstedt 10. juni 1781 og læst 10. juni 1793 (32).

Til købet af tienden lånte Sejer Leth mod panteobligation udstedt 1. april 1749 580 rdlr. af forpagter Anders Tættrup på Dueholm (33); obligationen udslettet 1760. - Samme år 1749 lod Sejer Leth sin yngste datter Caritas Elisabeth opkalde efter Anders Tættrups hustru på Dueholm.

Ligeledes samme år - 31. oktober 1749 - fik Ide og Sejer Leth kongelig bevilgning på, at den længstlevende måtte sidde i uskiftet bo eller skifte med samfrænder (34).

Ved skøde af 19. juli 1751 købte Sejer Leth af Jacob Olesen i Nykøbing noget øde jord i Galtrup by, nemlig 1/4 af gård nr. 2 på 1 tdr. 3 skpr. 1 fjdk. 2 alb. (35); fra senest 1758 var han ejer af 1/2 af nr. 2 på 2 tdr. 6 skpr. 3 fjdk. 1 alb. hartkorn (36).

Ved skøde af 12. oktober 1758, læst 30. oktober (37), overtog Sejer Leth for blot 90 rdlr. 1 mk. 8 skill. Galtrupgård nr. 1 i Galtrup by og sogn på 12 tdr. 1 skpr. 3 fjdk. 2 alb. hartkorn, der da var beboet af Jens Skammelsen; - i 1759 og 60 nævnes Sejer Leth også som ejer af Galtrupgård (38), men før skiftet i januar 1762 var gården solgt, se omstændene.

- ved sin død må Sejer Leth have været ejer af over 40 tdr. hartkorn foruden tienden på 24 tdr.

Af brevet, som præsten Jens Panum skrev efter Sejer Leths død til biskop Brorson 25. november 1760 med tilføjelser 28. november af provst Ammidsbøll i Flade (38), fremgår at Sejer Leths "bedrøvede enke, som sidder igen med 5 sønner foruden 3 døtre, ønsker inderlig og hjertelig, at en af hendes sønner af navn Rubech, som deres fader havde tænkt at søge brødet for efter sig, måtte nyde dette lille degneembede. - Men som den gode mand faldt så tidligt fra dem, at benævnte søn er kun 17 år gammel og ikke endnu i nogen tid selv kan forestå embedet, så vil enken gerne, om så måtte behage Deres højærværdighed, holde embedet og skolen forsynet ved en skikkelig skoleholder, som hun har navnlig Christen Lund, indtil hendes søn Rubech, som tegner sig meget vel til at blive duelig dertil, kan nå den alder og duelighed, at han kan betjene embedet, da man imidlertid vil gøre sig al mulig flid for, at få ham ret bekvem dertil, og har sådan bedste formodning om han at han skal forestå det til Guds ære og menighedens opbyggelse".

Provst Ammidsbøll, der tilføjede sin mening på opfordring af både enken og sognepræsten, skrev om Rubech, at han, "der ej alene som hans fader synger meget vel, men endog synes den habileste dertil".

Biskoppen lod en anden få embedet, og Rubech Humble Sejersens (Leth), 1744-1780, havnede i København, hvor han var høker eller kældermand i Studiestræde, men døde som fattig daglønner (39).

Af samfrændeskiftet efter Sejer Leth, der blev påbegyndt 22. december 1761 og sluttet 9. januar 1762, fremgår af bilagene (40), at afdøde havde handlet en del med stude - bl. a. med Christen Quistgaard til Ullerup og Hans Næss på Irup.

På mødet 22. december nævnes enken Ide Nielsdatter, hvis lavværge var Christen Pedersen i Tøving, og børnene Oluf Sejersens i Tøving, der havde givet afkald på arv, Dines Sejersens, 20 år, Rubech Sejersens, 17 år, Niels Sejersens, 14 år, Peder Sejersens, 9 år, Anne Marie Sejersdatters, 28 år, gift med Christen Christensen i Vestermølle i Lødderup, Karen Sejersdatters, 24 år, gift med Mads Jensen i Filtenborg, samt Caritas Elisabeth Sejersdatters, 12 år. Som kurator nævnes afdødes søskendebarn Villads Christensen i Bjergby; desuden nævnes enkens "forlovede kæreste og forventede ægtefælle Laurs Andersens, født i Bonderup, men for nærværende tid opholdssted i Klim sogn i Hanherred".

Ved den afsluttende skiftesamling 9. januar nævnes Niels Kortbech ved Vilsund som kurator for sønnen Dines, Peder Espersen fra Ballegård i Vejerslev som kurator for Rubech og Ole Sejersens i Tøving som værge for Niels, Peder og Caritas Elisabeth. - Som samfrænder nævnes Morten Nybye (degn i Flade og gift med afdødes søster) og Villads Christensen i Bjergby (afdødes fætter); men da de ikke mente, de havde "tilstrækkelig kundskab eller øvelse i at føre skiftebehandling", havde de fået Peter Stjernholm til Ørndrup og Hans Næss på Irup til at forestå skiftet.

Blandt boets aktiver nævnes jordegodset, der da blot bestod af:

	rdlr.	mk.	skill.
Jølbygård på knap 16½ td. hartkorn à 64 rdlr.	1050	0	0
Filttenborg på godt 2½ td. hartkorn à 30 rdlr.	76	5	0
Galtrup sogns kongetiende på 24 tdr. hartkorn, der årlig gav en indtægt på 35 rdlr. 1 mk., når de ordinære skatter var fratrukket; ansat for:	1000	0	0
Besætningen på Jølbygård bestod af:			
1 par gamle sorte vognhopper	50	0	0
2 sorte mærplage i 4. år	80	0	0
1 broget hestplag i 4. år	50	0	0
1 gammel sort hønne - ifolet, 1 gammel do., begge	50	0	0
1 gammel sort liden hest	18	0	0
2 sorte 2 års hestplage	50	0	0
1 sort mærføl	20	0	0
1 sort hingst, 9 år	50	0	0
Fæhøveder:			
9 stk. køer, de gamle med de unge, à 6 rdlr. 4 mk.	60	0	0
2 kvier med kalv	8	0	0
1 treårs tyr	5	0	0
2 spædekælve	1	2	0
40 stude, efter indkøbet beregnet à parret 23 rdlr.	460	0	0
45 fårehøveder à 3 mk.	22	3	0
6 væddere à 2 mk.	2	0	0
Svin:			
1 stk. på sti	2	0	0
7 åringssvin à 10 mk.	11	4	0
3 grise à 5 mk.	2	3	0
Af landbrugsredskaber fandtes på Jølbygård 4 vogne til 14, 9, 6 og 4 rdlr., nogle vogndele, reb, 6 jernharver, 2 plove, 2 kratter, 2 høleer, 4 jerngrebe og 1 slibesten mv.			

Af indboet i gården nævnes blot 3 kækkelovne, nemlig i storstuen, i dagligstuen og i det nordre kammer, noget ubrugeligt brændevinsredskab og et par kobberkedler.

Det øvrige indbo blev forbigået, da det ikke kunne "beløbe sig til nogen høj summa"; af guld og sølv fandtes blot "3 gamle sølvskeer og et krus med sølvlæg på, samt nogle veste sølvknapper". Indboet blev under et vurderet til

66 4 0

Det blev bemærket, at der af indboet skulle "reserveres en gammel jernbeslagen kiste og en seng samt 6 tintallerkener og 2 store do. fade, item et par messing lysestager, som den yngste datter Karitas er givet af hendes salig mor moder Helvig Lauridsdatter længe førend hun i sommer på Jølbygård døde. På lige måde af bemeldte afdøde er givet et liden jernbeslagen skrin til sønnen Niels Sejersen og en jernbeslagen halvkiste til sønnen Dines Sejersen."

På loftet fandtes af korn:

60 tdr. hvid havre á 4 mk.	40	0	0
og 36 tdr. byg á 5 mk.	30	0	0
Endnu 15 tdr. byg solgt og leveret til sr. Niels Erslev i Nykøbing, akkorderet 6 skill. ringere end dette års Ålborg kapitelstakst á td. 5 mk.	12	0	0

Af tilstående gæld nævnes 22 poster på fra under 1 rdlr. til over 10 rdlr., samt svigersønnen Christen Christensen i Vestermølles gæld på 122 rdlr.

De samlede aktiver beløb sig til 3537 4 6

Af gældsposter nævnes en halv snes stykker - bl.a. 400 rdlr. til Hans Næss på Irup (vel i anledning af en studehandling) og 50 rdlr. til svigersønnen Mads Jensen Møller i Filtenborg.

Enken forbeholdt sig til sin begravelse 30 rdlr. ligesom hendes mands havde kostet.

De samlede passiver beløb sig til 580 1 6

Boets beholdning blev 2957 3 0

hvoraf enken tilkom halvdelen 1478 rdlr. 4 mk. 8 skill.; børnenes anden halvdel blev forhøjet til 1870 rdlr., så hver af sønnerne (Ole undtagen, da han jo havde givet afkald på arv) kunne få 340 rdlr. og hver af døtrene 170 rdlr.

- Dines og Rubech samt de gifte døtre skulle have pengene udbetalt til snaps-ting 26. april 1762 på Jølbygård uden rente; de umyndige Niels, Peder og Karitas Elisabeth skulle have deres arvelodder indestænd^e i Galtrup sogns kongekorntiende.

De tre sidstnævnte skulle - til sønnerne blev 18 år og datteren gift eller på anden måde myndig - blive "under en kærlig moders tugtelse og stands-gemæss (standsmæssig) opdragelse, såvel i det timelige som i det åndelige, som hun (moderen) med god samvittighed for Gud og øvrigheden vil være ansvarlig, og nyder den af kapitalen årlig gående rente".

Til slut i skiftet refereres svigersønnen Christen Møller i Vestermølles uheldige påstand om, at hans kone Anne Marie Sejersdatter i sin barndom skulle være lovet en guldkæde af mormoderen Helvig Lauridsdatter. Christen Møller ville nu hævde, at kæden var i svigermoderen Ide Nielsdatters besiddelse; men hendes lavværge Christen Pedersen "på enkens vegne kunne ikke anse Christen Møllers indsigelse og påstand anderledes end som møllerstøv, der besmitter de for nær kommende".

Ide Nielsdatters anden mand Laurids Bonderup på Jølbygård udstedte 30. juni 1762, læst 28. marts 1763 (41), i tilslutning til skiftet efter Sejer Leth en panteobligation på ialt 868 rdlr. med 1. prioritet i Galtrup kongetiende til stedbørnene Niels, Peder og Karitas Elisabeth, nemlig deres fædrene arv.

Laurids Bonderup og Ide Nielsdatter udstedte 20. januar 1763 (42) fripas til Dines, Rubech, Niels og Peder Sejersen, så de kunne flytte hvorhen de ville uden hensyn til stavnsbånds-forordningen.

Før salget af Jølbygård i maj og juni 1764 (se ovenfor) havde Laurids Andersen Bondrup ved skøde af 26. april 1764, læst 24. december (43), for 400 rdlr. købt Galtrupgård på 12 tdr. 2 skpr. 3 fjdk. 2 alb. hartkorn af Poul Johansen, der indtil da havde boet på gården, som Sejer Leth jo havde ejet 1758-60.

Laurids Bondrup solgte samme år eller først på året 1765 Galtrupgård til Niels Aars til Ullerup, der ved skøde af 2. maj 1765, læst 8. maj (44), solgte Ullerup og Overgård til overkrigskommisær Frederik Bager Clausen. Blandt bøndergodset under Ullerup nævnes Galtrupgård, hvoraf Laurids Andersen årlig skulle betale 5 rdlr. i landgilde; det nævnes, at fæsteren havde indløsningsret på gården for blot 100 rdlr. - Denne ret benyttede Ide Nielsdatter sig først af efter Laurids Bondrups død 1767.

Laurids Bondrup - som ejer af Galtrup kongetiende - og overkrigskommisær Clausen til Ullerup oprettede 15. april 1766, læst 24. november (45), en kontrakt vedrørende tiendeydelse af jordstykket Stieshave i Tøving, der var underlagt Ullerup hovedgård.

Skiftet efter Laurids Andersen Bondrup blev foretaget - med Ullerups ejer som skifteforvalter - 14. april 1767 (46) som rette 30. dag efter dødsfaldet. Nogen registrering og vurdering fandt ikke sted; men enken og afdødes bror og eneste arving Svend Andersen Bondrup i Løkken ordnede skiftet i mindelighed, hvorpå Svend Bondrup udstedte arvæafkald til Ide Nielsdatter og hendes lavværge byfoged Henrik Wulf Klein i Nykøbing.

Ved skøde af 22. december 1767 (47) overdrog overkrigskommisær Frederik Clausen til Ullerup til Ide Nielsdatter Galtrupgård for genindløsningssummen 100 rdlr.

Ide Nielsdatter lod ved auktion i marts 1768 (48) bortsælge indbo og besætning i Galtrupgård - bl.a. 7 heste og føl, 1 ko, 3 kvier og 4 stude - for ialt godt 269 rdlr.

Og 11. maj samme år (49) udstedte hun i Nykøbing fæstebrev til sønnen Dines Sejersens Leth på Galtrupgård fra 1. maj at regne. - Dines fik forkøbsret til den 12. tdr. store gård for 400 rdlr.

I 1767/68 flyttede Ide Nielsdatter til Nykøbing, hvor hun efter købekontrakt af 6. november 1767 og skøde af 5. juli 1768, læst 8. april 1769 (50), overtog Niels Lassen Hvidberg på Langholts gård på Vestergades søndre side bestående af 9 bindinger rålingshus med portrum, en kvist i gården med køkken og bryggers på 4 bindinger, et fæhus på 6 bindinger, et ladehus med materialkammer sønden i gården på 10 bindinger samt urte- og enghave, alt for 365 rdlr.

Hvornår eller til hvem denne gård blev solgt vides ikke; men ved skøde af 23. april 1770, læst 30. april (51), købte Ide Nielsdatter af Laurids Mortensen Winter, skomager i Nykøbing, dennes gård i Vestergade bestående af 9 bindinger rålingshus, 12 bindinger ladehus med gårdsrum og engstykke for 110 rdlr.

Efter at Ide Nielsdatter - efter 10 års forløb - i 1777/78 var flyttet tilbage til Galtrup by og sogn, solgte hun ved sin lavværge Jens Peter Woydemann ved skøde af 23. september 1778 (52), læst (senest 27. februar 1779), for blot 90 rdlr. til kirurg Peter Theiste sidstnævnte gård i Vestergade be-

stående af 8 fag stuehus, et hus på venster side i gården til lade og fæhus, alt med stråtag samt bindingsværk og til dels klinede og murede vægge. - Svigersønnen Peder Møller med familie reserveredes frit husværelse i gården til førstkommende påske 1779; efter falitten 1775 havde Caritas Elisabeth og Peder Christensen Møller altså været installeret i Ide Nielsdatters gård i Vestergade (53).

De sidste 2-3 år af sit liv boede Ide Nielsdatter i en ejendom i Galtrup by og sogn på 1 td. 1 skp. 1 $\frac{3}{5}$ alb. hartkorn, som hun havde købt af kammerherre Theodorus Adeler til Ullerup, og som hun 2 mdr. før sin død ved skøde af 12. oktober 1780 (54), læst.... (senest 18. december), for 200 rdlr. - det samme som hun selv havde givet - overdrog til sin yngste søn Peder Sejersens Leth, som da opholdt sig hos hende.

- Med i købet fulgte stedets besætning på 3 køer og 10 får, samt en del indbo. Dokumentets andet punkt lyder:

At jeg derimod selv, sålænge jeg lever, bliver rådig som tilforn, såvel over huset og dets indvendige foranstaltning som over hvad udvendigt i henseende jordens drift med videre udfordres, så at min søn Peder Sejersens Leth ikke enten inden eller uden huset foretager sig det allermindste, hvad huset vedkommer, uden min vilje og samtykke. - Under denne forbeholdenhed bliver det en følge, at huset ikke til nogen må bortsælges eller afhændes, sålænge jeg lever, uden jeg dertil gør min tilståelse.

Skiftet efter Ide Nielsdatter blev påbegyndt på hendes dødsdag 22. december 1780 "straks efter dødsfaldet" og fortsat på 30. dagen 20. januar 1781, 22. januar og 3. marts, samt endelig sluttet 2. juli 1781 (55).

Arvingerne var da:

- 1 sønnen Oluf (Ole) Sejersens, boende i Tøving.
- 2 sønnen Dines Sejersens, boende i Galstrupgård.
- 3 sønnen Niels Sejersens, boende i Nykøbing.
- 4 sønnen Rubech Sejersens, død i København efterladende sig sønnerne Sejer og Niels, 10 og 6 år gamle.
- 5 sønnen Peder Sejersens, boende i stervbohuset i Galtrup.
- 6 datteren Anne Marie Sejersdatters børn med Christen Christensen Møller i Vestermølle i Lødderup:
Svenning 16 år, Villads, 10 år, Johanne, 19 år, Maren, 14 år, og Helvig, 12 år gammel.
- 7 datteren Karen Sejersdatter, gift med Peder Winter i Filtenborg.
- 8 Caritas Elisabeth Sejersdatter, gift med Peder Christensen Møller i Nykøbing.

- Dines Sejersens optrådte som formynder for sin afdøde bror Rubechs sønner i København.

Sit stue-ur havde Ide ved gavebrev af 11. oktober 1779 forædret sønnen Niels, og det allermeste af det øvrige indbo i ejendommen var jo overdraget sønnen Peder. Tilbage var blot 6 stk. indbo - bl.a. afdødes sølvsignet til 1 mk. 8 skill., samt af besætning en sort hjernet kvie-ungnød på 1 år og et givet (fedet) svin.

Blandt aktiverne nævnes Galtrup sogns kongekorntiende på 24 tdr. hartkorn vurderet for 1680 tdlr., samt Galstrupgård, hvortil sønnen Dines havde for-

købsret for 400 rdlr. - Sønnen Peder manglede at betale 99 rdlr. for stedet i Galtrup, Niels Christensen Krog i Nykøbing skyldte for 56 tdr. byg af tienden knap 71 rdlr., sønnen Peder skyldte desuden for 9 tdr. 3 skpr. af tienden 12 $\frac{1}{2}$ rdlr.; desuden skyldte kammerherre Adeler til Ullerup for 1 $\frac{1}{2}$ td. af tienden for Stieshave i Tøving 2 rdlr. 12 skill.

Aktiverne blev i første omgang sammentalt til 2273 rdlr. 5 mk. 7 $\frac{3}{5}$ skill. Ved mødet 2. marts blev det oplyst, at sønnen Ole Sejersens forlængst havde givet afkald på både fædrene og mødrene arv, samt at kongetienden var blevet solgt til en meget højere pris end først beregnet, nemlig til 3100 rdlr. - De øvrige arvinger tilstod Ole Sejersens de 100 rdlr., som tienden havde indbragt over 3000 rdlr.

Ved det afsluttende møde blev boets aktiver gjort op til 3697 rdlr. 4 mk. 4 skill. og Passiverne til 644 rdlr. 2 mk. 3 skill. - incl. bl.a. sønnen Peders fædrene arv på 340 rdlr. - Boets beholdning blev 3053 rdlr. 2 mk. 1 skill., hvoraf hver af sønnerne tilkom 555 rdlr. 11 $\frac{8}{11}$ skill. og hver af døtrene 277 rdlr. 3 mk. 7 $\frac{4}{11}$ skill.

Noter:

- 1 Ålborg bispearkiv, edsprotokol for præster og degne 1673-1771, C.1-404, fol.152.
- 2 samme, kirke-, og skole- og fattigsager i landsognene i Morsø Nørreherred 1651-1815, C.1-116.
- 3 Trap: Danmark, 5. udgave, Thisted amt, bd. 15, s.744, samt Wibergs Præstehistorie bd. 1, 1870, s.696.
- 4 Wiberg, bd. 1, 1870, s.419-20, og bd.3, 1871 s.730 og 36.
- 5 C. Klitgaard: Nogle Selvejer- og Skudehandlerslægter fra Han Herrederne, Historisk Årbog for Thisted amt 1943, s.327, spec. s.367.
- 6 kilde 2
- 7 Originalt kaldsbrev i skiftet efter Sejer Leth i Dueholm amts konceptskifter med bilag 1755-70, B.1.A-144.
- 8 sognepræsten P.K. Grams indberetning 19. marts 1737 til bispen i Ålborg, C.1-341 vedr. skolevæsenet 1737-38.
- 9 Sejer Leths og præstens indberetning 30.7.1744 ang. degneboliger og indtægter C.1-344.
- 10 indberetning 17.1.1742 vedr. skole og skoleholdere 1709-1847,C.1-340.
- 11 kilde 8
- 12 kilde 2
- 13 degneindtægter 1673-1791, C.1-399.
- 14 kilde 9.
- 15 inventar i skoleme 1744-56, C.1-346, samt 1757-65, C.1-347.
- 16 S.C. Sortfeldt: Morslands gamle Degne 1688-1814, Historisk Årbog for Thisted amt 1926, s.149.
- 17 P. Filtenborg: Slægtsbog for Sognedegn Sejer Olesen Leth, s.29.
- 18 kilde 8 og 9, samt Dueholm, Ørum og Vestervig amters matrikel 1688 i 2. afskrift, Z.10-2, fol.301.
- 19 skøder 1769 og 78 fra Ole Sejersens i Morsø herreders skøde- og panteprotokol 1738-97, B.35.C-SP.2, fol.204 og 230.
- 20 skøde i skiftet efter Sejer Leth i kilde 7.
- 21 kilde 19, fol.247.
- 22 samme, fol.24.

- 23 samme, fol.46, og 2. afskrift af matriklen 1688, Z.10-2, fol.300 og 300b, samt amtens hovedskattebøger 1762 og 63, B.11-113 og 114.
- 24 afkald i skiftet efter Ide Nielsdatter i Dueholm amts konceptskifter med bilag 1781-86, B.1.A-146, nr.326.
- 25 kilde 19, fol.48b.
- 26 amtens hovedskattebøger 1752,53,55, B.11-104, 105 og 106.
- 27 Viborg landstings skøde- og panteprotokol, 1745-52, B.24-686, fol.154.
- 28 kilde 7.
- 29 købekontrakt i kilde 7, skøde i Viborg landstings skøde- og panteprotokol 1763-68, B.24-699, fol.603.
- 30 amtens hovedskattebøger 1748 og 50, B.11-100 og 102.
- 31 kilde 19, fol.257b.
- 32 samme, fol.461b.
- 33 kilde 7.
- 34 samme kilde.
- 35 samme kilde.
- 36 amtens hovedskattebøger 1758,59 og 60, B.11-108, 109 og 110.
- 37 kilde 19, fol.85.
- 38 kilde 2.
- 39 kilde 17, s.56.
- 40 kilde 7.
- 41 kilde 19, fol.103.
- 42 kilde 24.
- 43 kilde 19, fol.117.
- 44 Viborg landstings skøde- og panteprotokol 1763-68, B.24-699, fol.223, spec. 225.
- 45 kilde 19, fol.135.
- 46 skiftet, der var indført i Ullerups nu forsvundne skifteprotokol ca. 1742-83, register i G.105-13, findes i original i kilde 24.
- 47 samme kilde
- 48 samme kilde.
- 49 samme kilde.
- 50 Nykøbing skøde- og panteprotokol 1738-1826, B.35-SP.1, fol.164b.
- 51 samme, fol.168b.
- 52 samme, fol.233b.
- 53 kilde 17, s. 56-57.
- 54 kilde 19, fol.256b.
- 55 Dueholm, Drum og Vestervig amters skifteprotokol 1774-86, B.1.A-136, fol. 250. samt kilde 24.

Ane 4 OLE (OLUF) VILLADSEN

født ca. 1667, død 1734.

Ane 5 KAREN SØRENSDATTER

født ca. 1669, død 1734.

Ole (Oluf) Villadsen passede fra faderens død i april 1686 embedet som sogne-
degn i Galtrup og Øster Jølby sogne med bopæl i Tøving til han 12. januar
1688 blev taget i ed af bispen i Ålborg (1).

Af kaldsbrevet (2) fremgår, at da degneboligen og skolehuset var "meget for-
falden og ringe", skulle han "til dets forbedring forstrækkes nogen hjælp
efter lejlighed ... så vel som og noget videre jordmon dertil efter loven,
så snart, noget vorder ledigt, i fæste forundes".

- Angående Ole Villadsens økonomiske forhold iværigt, se nedenfor.

Senest 1730 overlod han dele af embedet til sønnen Sejer Olesen Leth, der
19. november 1731 blev taget i ed af bispen som sognedegn i Galtrup og Ø. Jøl-
by, se under ane 2-3.

Ole eller Oluf Villadsen var efter dødsalderen født 1667 - uvist hvor - som
søn af Villads Nielsen, senere degn i Galtrup og Ø. Jølby, og hustru Maren
Jensdatter.

Ved hans død 1734 skrev præsten P.K. Gram: den 2. december om morgenen klok-
ken 4 døde Ole Villadsen i Tøving, forudm sognedegn til Galtrup og Øster Jøl-
by sogne, var degn i 48 år 8 måneder og blev begravet 10. dito, ætatis 67 år
10 mdr.

Oluf Villadsen blev gift 1694 i Røgen mellem Silkeborg og Århus, trolovet 22.
oktober 1693 og viet 6. juni 1694, med Karen Sørensdatter. - Hun var fra går-
den Oustrup og søsterdatter af sognepræsten Anders Brasen i Galtrups kone
Anne Sørensdatter (Pind).

Karen Sørensdatter, der efter dødsalderen var født 1669, var datter af Søren
Madsen og hustru Maren Sørensdatter (Pind) i enstedgården Oustrup i Røgen
sogn, hvis kirkebog først begynder 1691.

Karen og Ole Villadsen døde med 5 dages mellemrum i 1734; præsten skrev da:
den 7. december bortkaldede Gud salig Ole Villadsen degns hustru Karen Søren-
sdatter, blev begravet samme dag med sin mand udi en grav, ætatis 65 år 8 mdr.
5 dage. - Disse ægtefolk havde levet i ægteskab sammen 40 år 6 mdr. 5 dage,
blev begravede på een dag og i een grav. Gud give dem med alle udvalgte en
glædelig opstandelse for Christi skyld! Amen.

Om Karen Sørensdatter, der bl.a. bragte navnet Leth til degnefamilien i Tø-
ving, skrev provst Filtenborg (3), at "det var sikkert en holden Brud med
nogle solide Kister, fulde af Medgift fra Oustrup, som en Sommerdag blev fær-
get over Sallingsund. Og den lille karakterprægede Kvinde med dem faste Skik-

kelse, det mørke Haar, den stærke Pange og det bestemte Ansigt skulle sætte sit Præg paa flere Hundrede Efterkommere i mange Generationer. Megen energisk Foretagsomhed og ilter Virketrang, men ogsaa megen Fromhed kom til Morsø med den unge Degnekone."

I 1688 var Ole Villadsen - foruden af degneboligen og skolehuset nr. 6 i Tøving på 2 skpr. 1 fjdk. 1 alb. hartkorn - fæster af det øde hus nr. 5 under Dueholm (senere Nandrup) på 2 fjdk. 1 alb. hartkorn (4), Til embedsboligen hørte 1690 (5) blot "en ringe og liden have, som kan såes med nogle få skæpper korn", hvorfor degnen ønskede "at kongen ville unde ham en halv gård i Tøving, Leegård kaldet, med 2 tdr. hartkorn fri for rytterhold, skyld og landgilde, ægt og arbejder".

I 1690 var degnekornet (indtægten af embedet) kun 4½ td. byg. Kvægtiende 4-5 lam og 4-5 mark. Offer næsten intet. St. Hansrente 1 lispd. ost, påskerente 2 lispd. brød og 3 ol æg. Heraf skulle 1/3 gives til sygestuen (hospitalet, fattighuset) i Nykøbing, og i pension til Nykøbing skole (latinskolen) svares 2 tdr. byg.

Ole Villadsen fik omkring 1700 eller lidt før fæstebrev på halvdelen af gård nr. 4 i Tøving (Leegård?). hvis samlede hartkorn var 3 tdr. 7 skpr. 1 fjdk. 1 alb. (halvdelen var altså 1 td. 7 skpr. 2 fjdk. 2 alb.) - først under Frøsløvgård, siden under Ullerup (6).

- Senere fik han 16. juni 1708 (7) af Ullerups ejer tillige fæstebrev på gård nr. 16 på 5 tdr. 6 skpr. 1 fjdk. 1 alb. hartkorn, hvoraf bondeskylden på 5 tdr. 2 1/4 alb. tilhørte Galtrup kirke, og blot herligheden på 6 skpr. 1 3/4 alb. tilhørte Ullerup.

Gården var da meget forfalden, så han fik "så mange penge som et års skatter og udgifter kan bedrage, nemlig 19 rdlr. 5 mk. 5 skill." til bygningernes istandsættelse, samt frihed for alle kongelige skatter og landgilde til ejeren til 1. maj 1711, hvorefter han skulle betale den sædvanlige landgilde til Galtrup kirke og 3 ½ rdlr. til Ullerups ejer som herlighedsejer; til gengæld skulle han "gården forsvarlig bebygge og visselig bebo". - Heri ligger sikkert forklaringen på Ole Villadsens og senere sønnen Sejer Leths meget kølige interesse for vedligeholdelse af degneboligen og skolehuset i Tøving.

Fra 1708 havde Ole Villadsen altså 7 tdr. 6 skpr. hartkorn i fæste i Tøving foruden embedsboligen.

Noter:

- 1 Ålborg bispearkiv, edsprotokol for præster og degne 1673-1771, C.1-404, fol. 139b.
- 2 samme, kirke-, skole- og fattigsager fra landsognene i Morsø Nørreherred 1651-1815, C.1-116.
- 3 P.Filtenborg, Slægtsbog for Sognedegn Sejer Olesen Leth. s.22.
- 4 Dueholm, Ørum og Vestervig amters matrikel 1688, Z.9-3, fol.256, samt 1. afskrift deraf, Z.10-1, fol.191.
- 5 S.C. Sortfeldt, Morslands gamle Degne 1688-1814, Historisk Årbog for Thisted amt 1926, s.148.

- 6 matriklen 1688 i 1. og 2. afskrift, Z.10-1 og 2, henholdsvis fol.190b og 300.
- 7 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.105-1, fol.7, samt kilde 6, fol.190b og 300b.

Anno 1734 d: 19te Novemb^{er} er Registrering fore-
 taget af den Niels Pedersen som Børst og Skriver i Raad,
 ved den almindelige (Censur) af den d: 18de Dito, hvor da var
 tilstede den Helvæde og Mægt: for den Raad Udsæ-
 tning Eiler Lassen Helvigmand Birkensdommeren for
 Raadmand Nicolaus Stabel, som og - 2de Mand for
 2de Mand og (denne) Anværdning af Raadsted med Lige-
 manden Niels Laurtsen Anværdning; Forliget med
 og tilstede den Helvæde Helvig Laurtsdatter Beck med ad inte-
 rim-antagere Raugmægt Anværdning Niels Laurtsen af
 Raadsted, siden og nogen paarømt (Sigt og Hæmmen
 er tilstede Registrering og Forsigling af den
 især, hvor da er forefundne som følger:

Uddaglig Gælden:

1 Lix Børd med Lige Rørd, 2 Lix Lige Børst,
 1 Lix Lige Børst, 1 Lix Lige Børst,
 2 Lix Højder, 1 Lix Rørd, 1 Lix Rørd
 Rørdlomme med Lige Rørd, 1 Lix (Censur - Rørd), 1 Lix
 Rørdlomme med Lige Rørd, 1 Lix Rørd, 1 Lix Rørd
 Lige Rørd Rørdlomme, som Lix Rørdlomme med Lige Rørd
 og Lix Rørd med Lige Rørd (Lix Rørd med Børst og
 Documenter Rørd, 1 Lix Rørd Rørdlomme, 1 Lix Rørd
 Børst-Lørd, 1 Lix Rørd, 1 Lix Rørd Rørdlomme
 Lige, 1 Lix Rørd Rørdlomme med Lige Rørd, 1 Lix Rørd.

Han blev gift senest 1703 - uvist hvor, måske i Boddum, hvor kirkebogen mangler vielser før 1794 - med Helvig Lauridsdatter Bech.

Hun var født ca. 1677 på Kærsgård i Tornby sogn, datter af forpagter Laurids Nielsen Bech (senere forpagter på Slettegård og sidst bosat på Skibstedgård i Thy) og hustru Ide Rubechsdaughter Humble; Tornby sogns kirkebog begynder først 1683.

Efter mandens død 1734 flyttede Helvig Lauridsdatter til Mors, hvor hun døde på Jølbygård i Solbjerg sogn 30. juli 1761, begravet 6. august, 83 år 10 md. 1 uge og 6 dage gammel.

Skiftet efter Niels Pedersen blev påbegyndt 19. november 1734 - dagen efter dødsfaldet - og sluttet 8. december, da afdødes eneste barn, datteren Ide Nielsdatters mand Sejer Olesen Leth var kommet til Råsted (10).

Tilstede ved registreringen 19. november var bl. a. enken Helvig Laursdatter. Hvis antagne lavværge da var lægdsmand Niels Laursen i Råsted; ved det afsluttende møde 8. december mødte sr. Hans Tørslev som lavværge for Helvig Bech.

Vogen ordinær boopgørelse med opstilling af aktiver og passiver fandt desværre ikke sted - blot en forsegling af boet.

Indboet i huset, der bestod af dagligstue, spisekammer, et andet kammer, storstue og bryggers, synes pænt og solidt uden større luksus. I dagligstuen fandtes foruden almindeligt indbo bl. a. en skrivestentavle, en hel del messingsager - bl. a. en messing sparebøsse, en gammel bøsse med futteral, en stor bibel in folio med bnfstol, et lidet gammelt skrin, hvor udi var et guldtres livbånd med sølvspænde udi så og 20 stk. små sølvmallere; desuden en stor egekiste, beslagen, som blev forseglet med 4 segl og der udi nedsat 3 små skrin med breve og dokumenter.

I storstuen fandtes bl. a. "Den Moraliske og Politiske Bibel"; ved stedet fandtes 2 køer, 10 får og 2 svin, samt 3 tdr. rug og 1 td. malt på loftet og 6 tdr. havre og 4 tdr. byg i laden. - 30 rd. fandtes aftalt i en lærredspung til den salig mands begravelse.

Ved skifteslutningen, hvor Sejer Leth var tilstede, "for at gøre en venlig og kærlig afhandling med enken, hans kære svigermøder Helvig Laursdatter Bech, om den fædrene arv, hans kære hustru kunne tilfalde".

Enken påtog sig boets gæld, og med Sejer Leth blev hun enig om arven, hvorpå han udstedte arveafkald til hende (11).

Efter at dette var passeret, frasagde Helvig Bech sig gadehuset i Råsted, "som hun formedelst alderdom og svaghed ej længere kunne besidde"; hun overlod ved kontrakt huset til sergent Mads Jensen Brun i Terp med overtagelse til 1. maj 1735.

Noter:

- 1 Hillerslev-Hundborg herreders justitsprotokol 1695-1701, B.33.D-3, 13.8. 1695, 15.6.1698, samt dokument af 12.1.1700 fremlagt 6.2.1700.
- 2 vitterlighedsvidne ved skøde af 9.7.1700, læst 14.7., fra Jytte Jespersdatter, salig Peder Mathiassens, til Christen Pedersen Øland, sognepræst i Hunstrup-Østerild, Viborg landstings skøde- og panteprotokol 1699-1701, B.24-666, fol. 162.
- 3 udstedte 28.1.1702 i Handest erklæring om at ville betale Laurids Nielsens gæld på 20 rdlr. til oberst Lewetzau, refereret 18.2.1702 i Ø. og V. Han herreders justitsprotokol 1699-1706, B.32-5, fol. 147bff.
- 4 N. P. Lang i Råsted vitterlighedsvidne ved skøde af 26.11.1706, læst 20. 1.1707, fra Jens Nielsen i Terp, Kousted s., til Anders Christensen Berg fra Katberg på Husumgård i Langs fødesogn Glenstrup, Viborg landstings skøde- og panteprotokol 1706-11, B.24-670, fol. 163.
- 5 bilag til Dronningborg rytterdistrikts kontribut ons- og jordebogsregnskab 1735-36 (Rigsarkivet), P. Filtenborg, Slægtsbog for Sognedegn Sejer Olesen Leth, s. 34.
- 6 mandtal 1713 til krigsstyr i Dronningborg amt, Århus stiftamts arkiv, B. 5.A-408.
- 7 Randers skøde- og panteprotokol 1728-36, B.50-SP.3, fol. 86.
- 8 Viborg landstings skøde- og panteprotokol 1731-37, B.24-682, fol. 172.
- 9 Hobro justitsprotokol 1723-50, B.48-3, fol.155b.
- 10 Dronningborg rytterdistrikts skifteprotokol 1734-42, G.ryt.7-5, fol. 122.
- 11 afkald læst 9.12.1734 og indført i Dronningborg birks justitsprotokol 1726-35, B.52.B-2, fol. 751.
- 12 skifte efter Sejer Leth i Dueholm amts konceptskifter med bilag 1755-70. B.1.A-144.

Ane 8 VILLADS NEILSEN (DEGN).

født ca. 1633, død 1686.

Ane 9 MAREN JENSDATTER.

født ca. 1632, død 1702.

Villads Nielsen var fra 1668 til sin død 1686 sognedegn i Galtrup og Ø. Jølby med bopæl i Tøving. - Hans bopæl fra giftermålet senest 1660 til 1668 kendes desværre ikke; måske havde familien forbindelse med Flade sogn, hvor flere af børnene senere boede, men hvor kirkebogen ikke går så langt tilbage.

Embedet som degn i Galtrup og Ø. Jølby kom familien til at beklæde i 92 år til sønnesønnen Sejer Leths død 1760.

Om Villads Nielsens årlige indtægter skrev sognepræsten 1673 (1): Brød henvend 2 lispd., æg i det meste 4 ol, oste i det meste 1½ lispd., byg 3 tdr. 7 morsingskæpper og giver deraf til Nykøbing skole 1 td. byg årlig. I offer kan degnen bekomme 1 mk. penge til de højtidelige fester, ellers intet. Bolig har han, som velbårne Sivert Brockenhuus har bevilget hannem til en skole at undervise ungdommen udi.

-Mens Sivert Brockenhuus til Ullerup altså havde stillet et skolehus til rådighed, havde biskop Bornemann senere tillagt embedet en degnebolig samt sørget for reparation af samme (2).

Provst Filtenborg skriver (3): "Man faar ogsaa igennem de gamle Skatteregistre Indtryk af, at Villads Degn havde det smaat nok. I 1678 havde han en Besætning på en Ko og seks Faar og Lam. 1682 havde han en Ko og to Faar. Men 1686 havde han ikke engang en Ko, men kun tre Faar, og det bemærkes i det Aar. at Degnen var forarmet. Maaske har han ogsaa været svagelig; thi samme Aar 1686 døde han kun 53 Aar gammel.

Villads Nielsen - eller Villads Degn, som han altid blev kaldt - var født ca. 1633. Hans fødested og faders navn kendes ikke, hvorimod hans mor Johanne Madsdatter døde hos ham 1680, begravet 15. april, 82 år gammel - altså født ca. 1598.

- En bror til Villads var Mogens Nielsen, der nævnes som fadder hos degnen 1669, 72 og 75, og som i 1670 fik en datter med den ugifte Maren Nielsdatter; og da Maren døde 1689 benævner præsten hende "den lokket kvinde af Villads Degns broder", så der må vel have været noget særligt ved dette tilfælde.

Villads (Nielsen) Degn døde 1686 i Tøving, Galtrup sogn, begravet 17. april, 53 år gammel.

Han blev gift sennest 1660 (4) - uvist hvor - med Maren Jensdatter. Hun var født ca. 1632, men var af ukendt herkomst; ved hendes død 1702 skrev præsten: 17. januar døde den gamle degnekone Maren Jensdatter, ætatis 70, begravet 23.

- 2 S. C. Sortfeldt: Morslands gamle Degne 1688-1814, Historisk årbog for Thisted amt 1926, s. 148.
- 3 P. Filtenborg: Sogndegn Sejer Olesen Leths Slægtsbog, s. 20.
4. Villads Degns ældste datter Karen, der døde 1725, var født ca. 1660.

Ane 10 SØREN MADSEN

født senest 1625, død 1677 78.

Ane 11 MAREN SØRENSDATTER (PIND)

født ca. 1638/39, død 1710.

Søren Madsen var fra senest 1650 bosat i Viborg som købmand (1), senere blev han forpagter af herregårdene Løjstrup i Laurbjerg sogn og Palstrup i Højbjerg sogn (2); begge gårdene ejedes af Oluf Parsberg, død 1661, og senere begge af rentemester Mogens Friis, den senere greve på Friisenborg (3).

Endnu 1662 og 63 var Søren Madsen forpagter af Palstrup mellem Viborg og Silkeborg (4); men senest 1663 eller 64 overtog han kronens enstedgård Oustrup i Røgen sogn mellem Silkeborg og Århus (5). Oustrups hartkorn var i 1660-erne efter landgilden udregnet til 19 tdr. hartk men senere nedsat til 16 tdr.; ved matrikuleringen 1688 (6) blev gårdens jordskyld sat til 16 tdr. 1 skp. 1 fjkr. 1 alb. hartkorn og skovskylden til 3 fjkr. - Gården hørte under rytterdistriktet.

Søren Madsen nævnes ved 37 retsmøder fra 13. august 1664 til 14. april 1677 ved Gern herreds ting, hvor han førte en mængde - både heldige og mindre heldige - retssager (7).

Efter Søren Madsens død 1677/78 drev enken Maren Sørensdatter (Pind) Oustrup i over en halv snes år; ca. 1690 blev halvdelen af gården fæstet af svigersønnen Mads Sørensen Leth, mens den anden halvdel ca. 1695 blev overtaget af en anden svigersøn Jesper Pedersen.

Søren Madsen, der var født senest 1625, var bror til Niels Madsen i Klintrup i Røgen sogn (8), hvor begge brødrene vel var født; forældrenes navne kendes ikke.

Søren Madsen døde 1677/78 i Oustrup; han nævnes sidste gang på Gern herredsting 14. april 1677 - og skiftet efter ham sluttedes 19. juni 1678 (9).

Han var gift 2 gange; hans første kone, med hvem han blev gift senest 1650, kendes ikke, men hun blev mor til 6 levedygtige børn (10) - bl. a. Christen Sørensen Viborg, født ca. 1651 i Viborg, student 1671 fra Århus, cand. theol. og fra 1678 til sin død 1684 sognepræst i Laurbjerg og Lerbjerg.

Efter Søren Madsens første kones død - vel senest 1663, blev han gift anden gang med Maren Sørensdatter (Pind), hvis søster Kirsten havde været gift med manden på Oustrup frem til 1663 kaptajn Howitz eller Hoffwitz (11). - Oustrup var de to søstres morfars fødehjem.

Maren Sørensdatter var født ca. 1638/39 i Njær præstegård i Haurum sogn, datter af Søren Olufsen Pind, sognepræst i Haurum og Søby sogne og provst i Houlbjerg herred, og hustru Johanne Eriksdatter.

Maren Sørensdatter døde 1710 i Oustrup, begravet 5. juni, 72 år gammel.

Med Maren Sørensdatter (Pind) fik Søren Madsen 7 børn - bl. a. Søren

Sørensen Pind eller Oustrup, ca. 1672-1713, der døde barnløs i Viborg, hvor alle hans halv- og helsøskende nævnes som arvinger (12).

Noter:

- 1 betalte 3 slettedaler 4.8.1650 til Viborg købmændslav, lavets protokol 1622-1719, Lav. 33-9, fol.8.
- 2 arvesagen 20.7.1724 i Skanderborg rytterdistrikts justitsprotokol 1723-28, B.61.F-2, fol.125.
- 3 Trap: Danmark, 5. udgave., bd.17, Viborg amt, s.420, og bd. 18, Randers amt, s.801.
- 4 Palstrups jordebøger 1662 og 63 i Rigsarkivet.
- 5 P. Filtenborg: Sognedegn Sejer Olesen Leths Slægtsbog s.16-17 og S. Leth Danielsen: Oustrupgaard, Århus stifts årbog 1938, s.27.
- 6 Skanderborg amts matrikel 1688, Z.9-12, fol. 57b.
- 7 kilde 5.
- 8 Niels og Søren Madsen nævnes som brødre i retssagen 31.8.1678 i Gern herreds tingbog 1678, B.61.A-11, fol.34ff., samt i skiftet efter præsten Christen S. Viborg i Laurbjerg 1684 i Galten herreds gejstlige skifteprotokol 1684-1726, C.25.E-2, fol.5.
- 9 kilde 8a.
- 10 Wibergs Præstehistorie, bd.2, 1870, s.290, samt kilde 8b, hvor alle halv- og helsøskende nævnes.
- 11 kilde 2 og kilde 5b, s.23.
- 12 Viborg skifteprotokol 1708-17, B.45-251, fol.454b og 491b.

Ane 12 PEDER DINESEN (DYNESEN)

født senest 1650, død 1688/94.

Ane 13 N.N.

død efter 1705.

Peder Dinesen (Dyansen) var fra før 1680 (1) - vel fra omkring 1670 eller sidst i 1660'erne - fæster under Mariager kloster sammen med Mikkel Nielsen og (broderen?) Christen Dinesen af gård nr. 2 i Handest i Glenstrup sogn syd for Hobro; fra før 1688 (2) var Peder Dinesen fæster af 3/4 af gården og Mikkel Nielsen fra 1/4 af gården, der var byens største, hvis hartkorn da blev forandret fra 11 tdr. 1 fjdk. til 10 tdr. 2 skpr. 3 fjdk. 1½ alb.

Peder Dinesen, der må have været en anset mand, afløste i 1680/81 afdøde Christen Sørensen i Karlby som kirkeværge (3).

I 1694 (4) var Peder Dinesens enke fæster af gården sammen med Jens Christensen; og 1721 (5) var fæstet overtaget af (sønnen) Christen Pedersen sammen med Christen Sørensen.

Peder Dinesens enke og hendes søn Christen Pedersen var i 1704 i restance på godt 10 rdlr. til herskabet, 1704-06 var Peder Dinesens enke i restance på godt 11 rdlr. og 1706-12 anføres Christen Pedersen og hans moders restance med 19 rdlr. (6).

Peder Dinesen (Dyansen), der i matriklen 1688 figurerer med tilnavnet Hollunde, og som var født senest 1650, var vel søn af Dines Andersen, der nævnes 1651 som fæster af halvdelen af gården i Handest (7), og hvis "hustru" (enke?) i 1664 nævnes som fæster af gårdsparten sammen med (sønnen?) Christen Dinesen (8).

Peder Dinesen må - som ovenfor nævnt - være død emellem 1688 og 1694.

Han blev gift senest 1670, men konens navn kendes ikke; sønnen Niels' tilnavn Lang tyder afgjort på, at moderen var datter af Niels Nielsen Lang i Handest, der nævnes 1651 og 64, og hvis enke Anne Nielsdatter nævnes 1680 og 88 som fæster af gård nr. 7 i Handest, hvis hartkorn i 1688 blev forandret fra godt 11 tdr. til knap 8 tdr. (9).

Peder Dinesens enke må endnu have levet i 1705-06, men ellers vides intet om hende.

Ud over sønnen Niels Pedersen Lang, født senest 1670, se ane 6-7, havde dette ægtepar mindst 3 børn, hvoraf den mest fr. mtrædende var sønnen Dines Pedersen, der døde 1731 i Randers. - Han havde fra før 1713 været forpagter på Dronningborg, hvor han ved sin død siges at være både forvalter og forpagter.

Dines Pedersen angives i 1713 at give godt 2000 rdlr. årlig for Dronningborgs forpagtning, og i 1716 kunne han låne Søren Pedersen Guldager knap 4000 rdlr. til indkøb af Volstrup i Rørbæk sogn (10).

- Dines Pedersen blev i mange år overlevet af sin enke Lene Rasmusdatter (Simonsen), der 1731 modtog arveafkald fra Dines' søskende (11), da hun og Dines var barnløse.

Maren Pedersdatter blev gift senest 1701 med Jens Nielsen (Randrup), ca. 1672-1728, forpagter af halvdelen af Svenstrup Hovgård i Svenstrup sogn.

Christen Pedersen, død 1753 i Handest, var en velhavende bonde, der kunne låne oberst Lüttichau til Tjele 750 rdlr.; han efterlod sig 3 børn, bl.a. sønnen Dines Christensen, ca. 1740-1794, der først boede i slægtsgården i Handest, men senere overtog Rørbæk Hovgård i Rørbæk sogn, hvor han blev stamfar til en hel slægt Dinesen (12).

Noter:

- 1 Dronningborg, Silkeborg og Mariager amters matrikel 1680 (1664), Z.6-4, fol.119b.
- 2 Dronningborg amts matrikel 1688, Z.9-8, fol.52.
- 3 Glenstrup kirkeregnskab 1634-82, K.R.B.-133, 1680-81.
- 4 Mariager kloster godsarkiv, adkomster 1546-1843, G.247-2.
- 5 Frederik IV's skøde 15.12.1721 på Mariager kloster m.m. til Frederik v. Arenstorff til Overgård, Overgård godsarkiv, skøde og pantebreve 1661-1875, G.255-1.
- 6 restancer 1704, 1704-06 og 1706-12 i Mariager kloster godsarkiv, forskelligt 1528-1842, G.247-7.
- 7 Mariager kloster lensjordebog 1651/52, Z.1-7, fol.27.
- 8 Frederik III's skøde 16.4.1664 til Albert Baltzer Berns på Mariager kloster m.v., Mariager kloster godsarkiv, relutionsdokumenter 1712-16, G.247-1.
- 9 kilde 7,8,1 og 2.
- 10 mandtal 1713 til krigsstyr, Dronningborg amt, Århus stiftamts arkiv, B.5.A.408, samt Aage Brask: Volstrup, s.44.
- 11 Christen Pedersens afkald 20.5.1731, læst 28.5., Niels Pedersens afkald 4.6., læst 11.6., samt Maren Pedersdatters afkald 28.6., læst 5.7., alt i Randers skøde- og panteprotokol 1728-36, B.50-SP.3, fol.83b, 86 og 89b.
- 12 Tjele skifteprotokol 1729-56, G.219-32, fol.226b, samt Jyske Samlinger, 2-2, 1889-90, Familien Kjeldsen fra Gundestrup, s.274.

Endnu i 1700 og 1701 var Laurids Bech forpagter af Slettegård, da han nævnes som fadder hos Mogens Marsvin og hustru Hedevig Agnetne von Zepelin i Torupgård i Hjortdal sogn.

Senest 1702 flyttede Bech til det sydlige Thy; i december 1702 nævnes han og datteren Anne Margrethe som faddere hos præsten Saxo Ascanius i Boddum. - Laurids Bech boede vel da hos nævnte datter og svigersøn Mikkel Christensen på Skibstedgård i Ydby sogn.

Laurids Bech var født ca. 1646 i Hjørring, søn af sognepræsten, magister Niels Lauridsen Bech og hustru Helvig Gertsdatter von Achen.

Han døde - vel på Skibstedgård - i Ydby sogn 1712, begravet 18. september, 66 år 3 mdr. på nær 5 dage gammel.

Han blev gift 1670 i Vrejlev i Vendsyssel, hvorom sognets kirkebog meddeler: Onsdagen d. 8. juni 1670, da holdtes ærlig og agtbare unge karl Laurids Nielsens og ærlig, dyderige og gudfrygtige pige Ide Rubechsdatters bryllup udi Lund præstegård.

Ide Rubechsdatter Humble var født 1650 (7) i Lund præstegård i Vrejlev sogn, datter af Rubech Christensen Humble, sognepræst for Vrejlev og Hæstrup sogne, og hustru Anne Pedersdatter Holm hun blev opkaldt efter fruén på Vrejlev kloster Ide Gøye.

Ide Humbles dødsår kendes ikke; hun hævdes at have levet i 1701 (8), men da hun hverken nævnes som fadder i Rær, Hjortdal eller Boddum og Ydby sognes kirkebøger, synes påstanden ikke at være holdbar.

Noter:

- 1 C. Klitgaard: Hjørring Bys Historie, 1925, S.84, 92-94, 202, 233, 262, 303-04, 319 og 343.
- 2 P. Filtenborg: Sognedegn Sejer Olesen Leths Slægtsbog, 1938, s.42.
- 3 kilde 1, s.202, 262, samt kilde 2.
- 4 kilde 1, s.303-04, samt C. Klitgaard: Opt. om vendsysselske Præstefamilier, 1945, s.142 og 370, og samme: Slettegård i V. Hanherred, Historisk årbog for Thisted amt 1954, s.160.
- 5 sagen 18.2.1702 i Ø. og V. Hanherreds justitsprotokol 1699-1706, B.32-5, fol.149b.
- 6 kilde 4 (Slettegård), sager 30.10. og 6.11.1697 i Ø. og V. Hanherreds justitsprotokol 1695-99, B.32-4, fol.159-60.
- 7 Lengnicks originale uddrag af Vrejlev sogns nu forsvundne kirkebog 1650-67 og 70-75 i landsarkivets håndskriftsamling, H.6(1)-38; hverken fødsels- eller dåbsdag angives.
- 8 kilde 2.

- 2 Århus bispearkiv, herredsbog 1661 for Houlbjerg herred, C.3-1086, fol.5-10.
- 3 afskrift af brev af 22.4.1651 i Århus bispearkiv, Houlbjerg herred vedkommende 1552-1845, C.3-606.
- 4 kilde lb (Wiberg), s.688, samt Århus bispearkiv, herredsbog 1690 for Houlbjerg herred, C.3- 1106.
- 5.datteren Maren, født ca. 1638/39, hr. Søren i Njær nævnes blandt svigerfaderens arvinger i kilde la (dombog).
- 6 Houlbjerg herreds gejstlige skifteprotokol 1684-1734, C.24.C-1, fol.15.
- 7 arvesagen 20.7.1724 i Skanderborg rytterdistrikts justitsprotokol 1723-28, B.61.F-2, fol.125, same S. Leth Danielsenn: Oustrupgård, Århus stifts årbog 1938, s.23.

Ane 28

NIELS LAURIDSEN BECH

født ca. 1611/12, død 1667.

Ane 29

HELVIG GERTSDATTER VON ACHEN

født ca. 1620, død 1670.

Efter at Niels Lauridsen Bech havde gået i Ålborg katedralskole blev han 9. juli 1628 (1) immatrikuleret ved universitetet i København. - Som ung student fik han i 1630 trykt et bryllupsdigt i anledning af broderen Laurids Lauridsens vielse til Else Baggesdatter fra Ribe (2).

Niels Bech blev muligvis i 1633 (ang. 27 år) immatrikuleret ved universitetet i Leyden (3).

I 1635 blev Niels Bech udnævnt til sognepræst for Hjørring Skt. Catharina kirke med annekssognene Skt. Hans og Skt. Olai (4).

16. maj 1637 tog Bech magistergraden ved universitetet i København (5), samme år blev han provst i Vennebjerg herred, og i 1638 ses han at have givet 9 slettedaler til omkostningerne ved anbringelsen af en nu klokke i tårnet ved Skt. Catharina kirke; samme år indsendte han ved indberetning til Ole Worm angående stednavne og monumenter (6).

8. februar 1642 blev Hjørrings første politivedtægt udstedt, der forbød uskænkning på værtshusene efter kl. 9 om aftenen, på foranledning af Niels Lauridsens klager over drik, dobbel, sværgen og banden m.v.

Niels Bech købte ca. 1645 faste ejendomme i Hjørring af arvingerne efter borgmester Svend Pedersens enke Margrethe Hansdatter (Bechs kones mormor); disse ejendomme solgte han igen 1647 til købmand Poul Jensen Holst i Hjørring.

Under svenskekrigene 1657-59 led Hjørring hårdt, og sognepræsten havde da også mange og store udgifter i den anledning, hvormed han indberettede 22. august 1660 (7), ligesom han 4. september 1661 vidnede på bytinget om den svenske løjtnant Junckhans' udplyndring af byfogedens kister i 1658.

Niels Bech, der vist ikke boede i præstegården, men i sin egen gård ved Stokbroen, som han havde overtaget efter svigermoderen, solgte i 1664 denne gård til rådmannens Johan F. Wiltmann. - Bechs enke boede senere i en gård, som sønnen Laurids N. Bech overtog og solgte 1672, se ane 14-15.

Niels Lauridsen Bech var født ca. 1611/12 i Ålborg, søn af rådmannens Laurids Jensen Suur og hustru Johanne Lauridsdatter Guldsmid.

Niels Bech døde 1667 i Hjørring og blev begravet 9. december i koret i Skt. Catharina kirke i sin alders 56. år under en gravsten, hvoraf den øverste halvdel endnu findes i det nye våbenhus (8).

Han blev gift 27. juni 1637 i Hjørring med formandens datter Helvig Gertsdatter von Achen.

Hun var født ca. 1620 i Hjørring, datter af Gert Petersen von Achen, sognepræst i Hjørring, og hustru Mette Melchiorsdatter.

Helvig Gertsdatter døde 1670 i Hjørring i sin alders 51. år og blev ligeledes begravet i kirkens kor; i den anledning gav sønnen, sognepræst Gert N. Bøch i Hjørring et par vokslys til kirken for jorden at bryde til hendes lejersted.

Noter:

- 1 Københavns universitetsmatrikel, bd. 1, s.92.
- 2 Ehrencron-Müllers Forfatterlecikon, bd. 1, 1924, s.313, og bd. 9, 1932, s. 273.
- 3 Personalhistorisk tidsskrift 1-2, 1881, s.122.
- 4 C. Klitgaard: Hjørring Bys Historie, 1925, s.73,75, 79, 225, 239, 249, 259. 318-19 og 328, samt samme: Opt. om vendsysselske Præstefamilier, 1945, s. 142-43.
- 5 kilde 1, s.140, samt Personalhistorisk tidsskrift 1-3, 1882, s.272.
- 6 Præsteindberetninger til Ole Worm fra Ålborg og Ribe stifter, 1970, s.10.
- 7 kilde 4, s. 79 samt Kirkehistoriske samlinger 5-3, 1905-07, s.683.
- 8 gravskrift efter Albert Thuras beskrivelse af Ålborg stift omkring 1735 i Vendsysselske årbøger 1921, s.111, begravelsesdato fra Christen Stephensens årbog fortsat af bl.a. Jens Nielsen Skyt i Jyske samlinger 1-5, 1874-75, s.90, samt Traps Danmark, bd. 14, Hjørring amt, s. 52.

Ane 30

RUBECH CHRISTENSEN HUMBLE

født ca. 1616, død 1673.

Ane 31

ANNE PEDERSDATTER HOLM

født ca. 1630, død 1677.

Efter at have gået i Odense katedralskole blev Rubech Humble 1638 immatrikuleret på universitetet i København (1), og året efter indskrevet ved universitetet i Franeker (2) i Holland.

1642 blev han - 26 år gammel - medhjælper og efterfølger i Flemløse på Fyn hos præsten Jens Bang, der døde 1643 (3). I 1645 (4) blev han forflyttet til Vrejlev og Hæstrup i Vendsyssel med bopæl i Lund præstegård; en forflytning, der vel skyldtes fruén på Vrejlev kloster Ide Gøye, der kom fra Fyn.

I 1656 (5) fik han udgivet "Zions Glæde udi Gud ofver sin aandelige Prydelse" i een Liig-prædicken aff Prophetens Esaiæ 61. Capittel ofver erlig oc velbiurdig Frue, nu salig hos Gud, Fru Ide Giøe til Vregloff, sal. Jens Juels til Lindbergs Efterlefverske

Fra senest 1670 var Rubech Humble provst i Børglum herred. - Han skal have været en ypperlig lærer, hvis valgsprog skal have været: Er Gud for os, hvo kan da være imod os.

Rubech eller Rudbech Christensen Humble var født ca. 1616 i Humble på Lange-land, søn af Christen Pedersen, sognepræst i Humble og provst i Sønderherred, og hustru Maren Gregersdatter, der havde ladet ham opkalde efter den lokale herremand, landsdommer Rudbek Pors til Skovsgård, død 1609.

Rubech Humble døde 31. januar 1673 i Lund præstegård i Vrejlev sogn og blev begravet 13. februar (6).

Han blev gift 1648 i Ålborg Budolfi kirke, hvorom kirkebogen fortæller: 9. juli (6. trinit.) lyst første gang for hr. Rubech Christensen Humle, sognepræst til Vrejlev og Hæstrup, og Anne Pedersdatter, som er til hendes mor-mothers Anne, salig Niels Iversens. Hvilke tilforn udi Åby er trolovede. Viiede 30. juli (9. trinit.).

Anne Pedersdatter Holm var født ca. 1630 i Åby, datter af magister Peder Jacobsen Holm, sognepræst i Åby og Biersted i Kær herred, og hustru Gertrud Nielsdatter.

Anne døde 1677 i gården Saksager, Vrejlevsogn, hvorom kirkebogen oplyser: 31. juli døde salig Anne Pedersdatter i Saksager og blev begravet 9. august. - Gud give hende med alle Guds udvalgte børn en glædelig og ærefuld opstandelse på den yderste dag.

Efter Rubech Humbles død blev Anne Holm gift anden gang - tidligst 1. april 1674 (7) - med enkemand Peder Pedersen Husbond, sognepræst i Vrå, Em og Ser-ritslev, der dog allerede døde 10. juli samme år (8).

Efter Peder Husbonds død blev Anne Pedersdatter boende i præstegården i Vrå til 1675 (9), da hun flyttede til gården Saksager på 4 tdr. hartkorn i Vrejlev sogn, som hun vist fik overladt af herskabet på Vrejlev kloster.

19. juni 1673 blev skifte afholdt efter Rubech Christensen Humble i Lund præstegård (10) mellem enken Anne Pedersdatter og børnene Christen Humble, sognepræst for Vrejlev og Hæstrup, Peder Rubechsen, Iver Rubechsen, Ide Rubechsdatter gift med Laurids Bech, borger og rådmand i Hjørring, Ane Marie og Rebecha Rubechsdatter.

- Som enkens lavværgе nævnes Hans Poulsen Tancke, sognepræst i Åby (gift med enkens halvsøster), og Niels Olufsen, sognepræst i Hillerslev i Thy (gift med enkens helsøster), nævnes som formynder for de to yngste døtre.

Blandt det rige indbo nævnes følgende sølv:

1 sølvkande på 106 lod, 1 sølvkande på 36 lod, 5 skeer på 16 lod, 9 gamle skeer på 21 lod, 3 forgyldte sølvbægre på 23 lod og 1 liden sølvkovsken på 3½ lod, alt vurderet til 147 slettedaler.

Præstegårdens besætning bestod af 8 køer, 9 stude, 4 kvier, 1 tyr, 6 kalve, 15 får og 7 væddere, samt 7 svin - foruden hele 15 heste og føl.

- Delingen af boet er uklar (skiftetbrevet er meget medtaget); enken fik 444 sldr. og sønnerne Iver og Peder hver 148, døtrene Ane Marie og Rebecha hver 74 sldr., hvorimod hverken sønnen Christen eller datteren Ide synes at have fået del i arven.

4. august (?) 1674 skiftedes efter Anne Pedersdatters anden mand Peder Husbond i Vrå (11) mellem enken, hvis lavværgе stadig var Hans Tancke, og stedbørnene. - Blandt boets kreditorer nævnes enkens søn Iver Rubechsen og svigersønnen Laurids Nielsen (Bech) på Kærsgård.

Endelig blev der skiftet 7. september 1677 (12) efter Anne Pedersdatter i Saksager mellem børnene Christen Rubechsen, sognepræst i Vrejlev, Rebecha Rubechsdatter, Ide Rubechsdatter gift med Laurids Nielsen (Bech), forvalter på Kærsgård, Anne Marie Rubechsdatter, samt Peder og Iver Rubechsen.

I boet fandtes sølv for 101 sldr., nemlig 1 sølvkande, 3 forgyldte bægre, 1 skeer og 1 liden brændevins kovsken, ialt 47 lod sølv.

Gårdens besætning bestod af 7 heste, 6 køer, 2 stude, 4 stk. ungvæg, 1 kvie, 4 kalve og 7 svin.

Aktiverne blev til 570 sldr. og passiverne - inclusive nogle arvelodder - til 567 sldr., så der blev ikke meget at dele.

Noter:

1 Københavns universitetsmatrikel, bd. 1, s.141.

2 Personalhistorisk tidsskrift, 9-5, 1733, s.60.

3 Kirkehistoriske samlinger, 3-5, 1884-85, s. 133, Wibergs Præstehistorie, bd. 1, 1870, s.374, Historisk årbog for Odense og Assens amter, 1927, s. 292.

Zions Glæde udi Guds / ofver sin
Aandelig Prydelse /

I een Lijg = Prædicken /
Aff Prophetens Ekke 61. Capittel
ofver

Erlig oc Velbiurdig Frue / nu salig
hos Guds /

Fru Ide Goye /

til Vregloff /

Sal. Jens Juels til Lindberg /
Efterleferste /

Der hendis Lijgs sorgelig Begængelse / skeede udi
fornemme Adels Nærverelse / saa oc Geistliges oc Verds-
ges Folekrige oc anseentlige Forsamling / udi Domkircken
i Viberrig / den 8. Januarij, Anno 1655

Prædicket aff

Rubeck Christenson, Humble /

Guds Ords Tjener til Vregloff oc Hefiruppe Sogner /
i Bendsjøel.

Psal. 126. v. 5.

De som saar med Graad / skulle høste med Glæde.

Kjøbenhavn / tryckt hos Peder Jensen Mor-
sing / K. M. oc Unvers. Bogt. Aar 1656.

- 4 Klitgaard: Opt. om vendsysselske Præstefamilier, 1945, s. 370.
- 5 Ehrencron-Müllers Forfatterlexikon, bd. 4, 1927, s. 173.
- 6 Lengnicks originale uddrag af Vrejlev kirkebog, hvor der nu mangler indførsler 1670-75, Landsarkivets håndskriftssamling, H.6(1)-38.
- 7 skifte 30.3.1674 efter Husbonds forrige kone Lene Sørensdatter Galskyt i Ålborg bispearkiv, gejstlige skiftebreve 1671-79, C.1-427, nr. 5.
- 8 kilde 4, s. 356.
- 9 Anne Pd. i Vrå fadder først på året 1675 hos sønnen Christen i Vrejlev, datteren Ane Marie Rubechsdatter i Saksager nævnes sidst på året 1675 som fadder hos en bonde i Vrejlev sogn.
- 10 kilde 7, nr. 4.
- 11 samme, nr. 6.
- 12 samme, nr. 13.

Ane 44

OLUF (OLE) CHRISTENSEN PIND

født ca. 1580, død 1628/29.

Ane 45

N.N. JENSDATTER

Oluf Pind nævnes 1602 i kommunitetsmatriklen (1) som studerende ved universitetet i København, og året efter i 1603, da han overtog embedet som sognepræst i Ørum og Ginnerup på Djursland, aflagde han prøve for biskoppen i Århus (2).

I 1610 og 20 (3) nævnes han ligeledes som præst i Ørum, hvor han blev til sin død 1628/29 efter 26 års præstegerning (4).

I 1623 nævnes han i anledning af herredsprovstens indberetning til Ole Worm (5).

Oluf Pind og hans formentlige bror Jørgen Christensen Pind, død 1655, der i 1604 nævnes som studerende i København (6), og som senere var sognepræst i Karlby og Voldby på Djursland i 44-45 år samt provst i Nørreherred (7), angives begge i herredsbogen 1661 at være født i Århus.

Oluf Pinds søn Søren, født ca. 1611, se ane 22-23, var vel opkaldt efter slægtningen Søren Pind, der døde 1611 som præst i Tranebjerg på Samsø, og som angives født 1567 i Århus (8), og leder tanken hen på Søren Pind, der i 1562 boede i Fiskergade i Århus (9), som en mulig farfar til Oluf Pind, samt til Christen Pind i Århus, der nævnes 1521 (10), som oldefar til Oluf, hvis far jo også må have heddet Christen Pind.

Oluf (Ole) Christensen Pind døde 1628/29 i Ørum omkring 50 år gammel. Han efterfulgtes af svigersønnen Laurids Jensen Rafn, og frem til 1803 sad Oluf Pinds efterkommere over kvindeled som præster i Ørum og Ginnerup.

Oluf Pinds kone, hvis navn ikke kendes, skal have været datter af formanden Jens Jensen Ryum, sognepræst i Ørum fra ca. 1563 til 1603, hvis kone igen skal have været datter af sognets første præst efter reformationen Rasmus Mikkelsen Rytter, død ca. 1563, der skal have været født i Emmelev i Rimsø sogn (12).

Noter:

- 1 Kommunitetsmatriklen 1577-1620, H.F. Rørdam: Historiske studier og samlinger, bd. 3, s. 352.
- 2 Præste- og lærerprøver fra Århus stift, Kirkehistoriske samlinger, 3-2, 1877-80, s. 746.
- 3 Præster i Nørrejylland 1610, Kirkehistoriske samlinger, 5-2, 1903-05, s. 553, og præster i Århus stift 1620, Kirkehistoriske samlinger, 3-2, 1877-80, s. 756.
- 4 svigersønnen Laurids Rasmussen Lidemarks indberetning 1661, herredsbogen 1661 for Djurs Nørreherred, Århus bispearkiv, C.3-1091.
- 5 Præsteindberetninger til Ole Worm fra Århus, Fyns og Lunde stifter, 1970, s. 19.
- 6 kilde 1, s. 355.

- 7 Wibergs Præstehistorie, bd. 2, 1870, s.61.
- 8 samme, bd. 3, 1871, s.375.
- 9 Hübertz: Aktstykker vedk. Staden og Stiftet Aarhus 1404-1599, 1845, s.175.
- 10 samme, s.120.
- 11 kilde 7, bd. 3, 1871, s. 688, og bd. 4, 1873, s.189.
- 12 kilde 11 og 4.

Ane 56

LAURIDS JENSEN SUUR

født senest 1560, død 1632.

Ane 57

JOHANNE LAURIDSDATTER GULDSMED

født før 1580, død 1652.

Laurids Jensen Suur boede i Ålborg, hvor han må have været købmand, og hvor han nævnes første gang 1584 (1), da han blev optaget i det ansete Guds Legems Lav (Pappegøje-gildet), hvor han i 1597-98 var skaffer og i 1617 blev majgreve (2).

Laurids Suur nævnes fra 1606 til sin død 1632 som rådmand i Ålborg (3); et tillidshverv, som sønnerne Laurids og Thomas Lauridsen også blev betroet (4). mens svigersønnen Christoffer de Hemmer blev borgmester (5).

Laurids Jensen Suur, der var født senest 1560, var tydeligt nok fra Ålborg, hvor Suur-slægten kendes længere tilbage. - Den ansete vendelbo-genealog Peder Dyrskjød, død 1707, 78 år gammel, hævdede (6), at slægten Suur stammede fra Skipper Klement, idet hans "moders morbroder salig Bertel Kjerulf i Aslund, som døde 1672 over 90 år gammel, fortalte engang i min ungdom dette til min salig fader om Skipper Klement:

Samme Skipper Klement var født i Vedsted i Åby sogn og var en rig bosiddende mand i Ålborg, havde selv både skibe, gårde og gods og besejlede både Østersøen, Lybeck, Riga, Reval og vidt om, og i Vestersøen af England, Nederland, Frankrig og Spanien, og konvojerede mange og var en fornem og agtet mand, før han indgav sig i den lybske rebellion. Det vides ikke, om han af børn havde sønner, men af døtre berettes det, at en af slægten Popp havde en, så og at en skulle være oldemoder i de Rhursers og Suurs slægter".

Carl Klitgaard (7), der skrev om Skipper Klement - eller Klemen Andersen, som han egentlig hed, født 1480/85 og henrettet ved Viborg landsting 9. september 1536, har desværre ikke kunnet blotlægge slægtsskabet mellem Skipperen og Laurids Suur.

Laurids Jensen (Suur), der døde 1. marts 1632 i Ålborg, mindst 70 år gammel, blev begravet i Vor Frue kirke i Ålborg, hvor der endnu i 1738 hang et epitafium over ham og konen (8).

Han synes at have været gift to gange, hvilket passer udmærket med, at hans kone Johanne Lauridsdatter skal være død 1591 (9), men så skulle begge Laurids Suurs koner have heddet det samme, hvilket jo er lidt påfaldende.

Laurids Suurs sidste kone Johanne Lauridsdatter, datter af en Laurids Guldsmed, døde 28. juni 1652; Johanne og Laurids Suurs søn Niels Bech, se ane 28-29, havde sikkert sit tilnavn fra moderens slægt.

Som enke nævnes Johanne Lauridsdatter, salig Laurs Jensen rådmands, blandt de dannekvinder, der i 1639 skulle vurdere den kendte købmand Jens Bangs afdøde kones gangklæder (10).

Noter:

- 1 Fra Himmerland og Kær herred, bd. 3, 1918-20, s.313.
- 2 Filtenborg: Sogndegn Sejer O. Leths Slægtsbog, s.38.
- 3 P.C. Knudsen: Ålborg Bys Historie, bd. 1, 1931, s. 163 og 197 (note 109).
- 4 A.H. Nielsen: Embeds- og Bestillingsmænd i Ålborg, 1879-80, s.127.
- 5 Brev af 2.6.1702 fra P. Dyrskjøt til biskop Bircherod, Jyske samlinger, 1-3, 1870-71, s.254.
- 6 samme, s.257, brev fra ca. 1702.
- 7 Vendsysselske årbøger 1925.
- 8 Klitgaard: Gravskrifter fra Vor Frue kirke i Ålborg efter rektor Th. Hoppes afskrift 1738, ny kgl. saml. 4.to, 747b, Det kgl. Bibliotek, Personalhistorisk tidsskrift, 6-6, 1915, s.226.
- 9 kilde 3 med henvisning til håndskriftet i kilde 8
- 10 D.H. Wulff: Jens Bang, 1885-86, s.175.

Ane 58 GERT PETERSEN VON ACHEN

født 1575/80, død 1635.

Ane 59 METTE MELCHIORSDATTER

født senest omkring 1590, død efter 1672.

Efter at Gert v. Achen fra oktober 1601 havde studeret ved universitetet i faderens fødeby Rostock, studerede han fra maj 1602 til april 1604 ved den katolske jesuitterskole i Braunsberg (Braniewo i det nuværende Polen) sydøst for Köningsberg (Kaliningrad i det nuværende Rusland) i det daværende Østpreussen; også efter hjemkomsten havde Gert forbindelse med jesuitteren Petraftonius, som han havde truffet i Braunsberg (1).

Fra ca. 1606 var han sognepræst ved Skt. Catharina kirke i Hjørring med annekserne Skt. Hans og Skt. Olai, hvor han 18. juni 1609 underskrev et brev angående valget af biskop Jacob Holms efterfølger i Ålborg med navnet Gertt Peitersøn (2).

4. maj 1625 indberettede han om kaldets indtægter og underskrev sig da Gertt von Acken (3).

Hr. Gert boede vist ikke i præstegården i Hjørring, hvoraf det meste var udlejet i 1627 (4), men derimod i sin egen gård tæt ved Stokbroen, som han enke solgte til svigersønnen Niels Bech, se ane 28-29.

- Som enke ejede Mette Melchiorsdatter endnu en gård i Hjørring, som hun solgte 1662.

Efter Gerts død blev enken og børnene i 1636 indstævnet i anledning af embedsboligens istandsættelse.

Sønnen Melchior v. Achen, sognepræst i Haverslev og Bejstrup, lod i 1638 udgive (5) faderens ligprædiken: Refrigerium animæ. Det er: Siælens Vederquæ-gelse eller oc huor met Guds Børn under Kaarsens Brynde oc Heede skal læske sig oc stille den urolige oc bedrøffvede Siel tilfreds. - Aff den 16. Davids Psalme: Udi Erlig, Velb. oc Salig Fru Sophie Basis, Erlig oc Velbyrdig Mands Jørgen Ornings til Skorupgaard, hans kiere Hustruis Liigs Nedersættelse udi Sanct Catharinæ Kircke udi Hjøring den 13. Martii Aar 1634.

Gert Petersen von Achen var født 1575/80 i Ålborg, søn af købmand Peter von Achen og hustru Anna Gerts- eller Gerhardsdatter.

Gert døde 11. september 1635 i Hjørring (6), hvor han blev begravet i Skt. Catharina kirkes kor under en nu forsvunden gravsten.

Han blev gift - allersenest 1614 - med Mette Melchiorsdatter fra Aggersborg ved Aggersund.

Hun var født senest omkring 1590 i Aggersborg sogn, datter af Melchior Iversen, sognepræst i Aggersborg, og hustru Margrethe Hansdatter.

Mette Melchiorsdatter døde efter 1672 - vel i Hjørring.

Noter:

- 1 Vello Helk: Johannes Petraftonus, Jyske samlinger, ny række, bd. 5, 1959, s.5-6.
- 2 Ny kirkehistoriske samlinger, bd. 6, 1872-73, s.107-08.
- 3 Wulff: Vendelbo Stift, 1872-74, s.119.
- 4 Klitgaard: Hjørring Bys Historie, 1925, s. 60, 290 og 318, samme: Opt. om vendsysselske Præstefamilier, 1945, s. 140.
- 5 Ehrencron-Müllers Forfatterlexikon, bd. 1, 1924, s. 61, og bd. 9, 1932, s. 265.
- 6 Årbog begyndt af præsten Christen Stephensen i Ålborg og fortsat af bl.a. præsten Erik Christensen i Sindal, Jyske samlinger, 1-5, 1874-75, s. 86, samt gravskrift efter Thuras Ålborg stift omkring 1735, Vendsysselske årbøger, 1921, s. 110.

Ane 60

CHRISTEN PEDERSEN

født senest 1560, død 1624.

Ane 61

MAREN GREGERSDATTER

født senest omkring 1570, død 1618.

Christen Pedersen gik i skole i Svendborg 7 år og i Odense på katedralskolen i 6 år, hvorpå han kom til universitetet i København. Han synes i 1585 at være blevet hjælpepræst i Humble; men en tid studerede han i Rostock og var en tid rektor - vist 1590 og 91 - ved Odense katedralskole.

Ved farbroderen Christen Eriksens død 1592 blev han dennes efterfølger som sognepræst i Humble på Langeland (1).

I 1592 blev han viceprovst og i 95 provst i Sønderherred på Langeland. - I 1605 skrev Christen Pedersen sit navn i Laurentius Quenslovius' stambog, og i 1616 vidnede han om biskop Hans Knudsen i Odenses calvinistiske anskuelser (2).

Christen Pedersen, der var født senest 1560, angives i Wibergs Præstehistorie at være "af den gamle adelige Familie Uldsax"; en oplysning, der stammer fra Worms Lexicon 1771 (3), hvor det under omtalen af Marcus Humble, biskop i Stavanger, hedder, at faderen Christen Pedersen "skal have været af de gamle danske adelige Uldsaxers Familie".

Sandsynligheden taler imod, at han kan have tilhørt enten slægten Uldsax eller slægten Ulfsax (4). Da sønnen Erik (5) oplyste, at Christen Pedersen efterfulgte sin farbror (patruus) Christen Eriksen i Humble, må faderen have heddet Peder Eriksen, men om forældrene nævner sønnesønnen blot, at moderen døde 1591 og faderen 1603.

Den ukendte og konstruerede Peder Eriksen kunne imidlertid udmærket være identisk med Peder Eriksen af Stubberupgård-slægten, der vist også senere er blevet kaldt Ulv-ørn efter våbenet en halv ulv og en halv ørn i lodret delt skjold, der sammen med broderen Hans Eriksen ejede gården Stubbendrup (Stubberup) i Søllinge sogn mellem Ringe og Nyborg, som Peder måtte sælge 1588/90 (6). - Gården havde de arvet efter faderen, væbneren Erik Pedersen, der nævnes 1535-56, hvis enke Hilleborg levede endnu i 1585 (7), da hun klagede til kongen over sønnen Hans' uordentlige liv. Slægten stammede ellers fra Vejstrup ved Svendborg (8).

Endnu i 1588 var Peder Eriksen ejer af Stubbendrup, mens broderen Hans i 1589 boede i Skt. Nikolai sogn i Svendborg og havde "en boelskab" (en frille, elskerinde) hos sig (9).

Noget bevis for denne afstamning fra "Ulv-ørn'erne" på Stubbendrup haves ikke; men ting, der kunne tyde i den retning, er, at den ene (måske begge) brødrene Hans og Peder flyttede til Svendborg, hvor Christen Pedersen jo gik i skole, og at han lod sønner døbe Christen, Hans og Erik efter henholdsvis farbrødrene Christen og Hans Eriksen samt efter farfaderen Erik Pedersen på Stubbendrup.

Om Christen Pedersens død skrev sønnen Erik: 1624, tirsdagen den 25. maj døde min sl. fader, her Christen Pedersen og blev begravet ...dagen efter; Gud give hannem en glædelig opstandelse.

Om forældrenes vielse hedder det: Anno 1592, den 1. oktober var min S(alig) Faders, hr. Christen Pedersens bryllup med Maren Gregersdatter i Bøstrup.

Hun var født senest omkring 1570 i Bøstrup by og sogn på Langeland, datter af sognepræsten Gregers Nielsen og hustru.

Hun døde 30. juli 1618 kl. 12 og blev begravet 2. august; sønnen skrev: levede kristeligen og kærligen med sin husbond, min s(alig) fader hr. Christen Pedersen moxen (næsten) 25 år, og avlede de tilsammen 12 børn, som er 8 drenge og 4 piger.

Noter:

- 1 Christen Pedersens søn Erik Humbles optegnelser i Liber daticus for Trygglev og Fodslette 1563 (?)–1812, Landsarkivet for Fyn, fol. 325–29, Wibergs Præstehistorie, bd. 1, 1870, s.690.
- 2 Vello Helk: Laurentius Quenslovius, Personalhistorisk tidsskrift, 16-1, 1973, s. 160–61, Proces og Dom over Biskop Hans Knudsen i Odense 1616, Kirkehistoriske samlinger, 1-1, 1849–52, s. 492.
- 3 Jens Worm: Forsøg til et Lexicon over danske, norske og islandske lærde Mænd, bd. 1, 1771, s. 481.
- 4 Filtenborg: Sogndegn Sejer O. Leths Slægtsbog, 1938, s. 54, og Danmarks adels årbog, 1953, s. 19.
- 5 kilde 1.
- 6 Trap: Danmark, Svendborg amt, bd. 13, s. 919.
- 7 Kancelliets brevbøger 17.10.1585.
- 8 kilde 6, s. 860.
- 9 Biskop Jacob Madsens Visitatsbog, s. 70 og 190.

Ane 62 PEDER JACOBSEN HOLM

født 1585/90. død 1636/39.

Ane 63 GERTRUD NIELSDATTER

født ca. 1606, død efter 1668.

Efter at Peder Holm vel havde været på universitetet i København, blev han 5. oktober 1609 immatrikuleret ved universitetet i Wittenberg mellem Berlin og Leipzig (1). I 1611 og 12 opholdt han sig ved universitetet i Helmstedt længere mod nordvest nær Braunschweig, hvor han i 1611 (2) under forsæde af svødslesvigeren Georg Calixtus fik udgivet: *Disputationum Theologicarum diopertita de Romano Pontifice*, og hvor han i 1612 blev magister (3).

I 1613 blev han personlig kapellan hos sognepræsten i Åby og Biersted, hvor han fra 1614 til sin død selv var sognepræst (4).

Peder Jacobsen Holm var født 1585/90, søn af Jacob Jensen Holm, sidst biskop i Ålborg, og hustru Else Pedersdatter.

Peder Holm døde 1636/39 i Åby.

Han var sikkert gift to gange; hans første hustru var vel formanden i Åby Laurids Justesens enke Anne Thomasdatter.

Peder Holm blev derpå gift 18. juni 1626 i Ålborg Budolfi kirke med Gertrud Nielsdatter.

Hun var født ca. 1606 i Ålborg, datter af borgmester Niels Iversen Skriver og hustru Anne Jensdatter.

Gertrud Nielsdatter levede endnu i 1668 (5), da hun stadig ejede bondeskylten af morfaderen Jens Bjørnsens gamle selvejergård Søndergård i Åsted by og sogn ved Frederikshavn.

Efter Peder Holms død blev Gertrud gift anden gang med eftermanden i Åby Thomas Henriksen Hjørring, født ca. 1612, død 1663.

Noter:

Personalhistorisk tidsskrift, 14-3, 1961, s. 162.

Jens Worm: Forsøg til et Lexicon over danske, norske og islandske lærde Mænd. bd. 1, 1771, s. 462.

Personalhistorisk tidsskrift, 10-3, 1936, s. 222.

4 Klitgaard: Opt. om vendsysselske Præstefamilier, 1945, s. 8.

5 Klitgaard: Vendsysselske Selvejerbønder, Vendsysselske årbøger, 1949, s.50.

Ane 92 SEJER ANDERSEN

født i 1550'erne (?), død 1598.

Ane 93 JOHANNE GRØN

født i 1560'erne eller før, død efter 1616.

Sejer Andersen overtog 1580/81 enstedgården Oustrup i Røgen sogn mellem Silkeborg og Århus, der ejedes af kronen.

Kong Frederik II boede flere gange på Oustrup under jagter i egnens skove; således overnattede han der i efteråret 1583, og samme år blev Sejer Andersen fritaget for at svare landgilde af gården i 3 år mod at forsyne den med gode bygninger og bekvemme værelser. - Også i 1587 og 98 blev han fritaget for afgifter.

Foruden at drive Oustrup havde Sejer Andersen hvervet som kongelig ridefoged i Skanderborg len.

Efter hans død 1598 blev enken Johanne Grøn gift anden gang senest 1599 med Jesper Pedersen, der snart efter blev herredsfoged i Gjærn herred (1).

Sejer Andersen var vel født i 1550'erne; han var søn af Anders Bonde og hustru i Oustrup.

Han døde 6. september 1598 i Oustrup og blev begravet i Røgen kirkes kor. Over graven lagde enkens anden mand Jesper Pedersen i 1616 en ligsten, der endnu findes i kirken, med reliefportrætter af Sejer, Johanne og Jesper.

Sejer Andersen blev gift - vel i 1580'erne - med Johanne Grøn, der var født i 1560'erne eller før.

Hendes herkomst kendes desværre ikke; måske hed hendes far Erik Grøn og var af den gamle lavadelige slægt Grøn, men herom kan intet bestemt siges.

- I en arvesag fra 1724 (2) omtales hun som Johanne Grønsdatter Munch af gamle mænd, der kunne huske tilbage til midten af 1600-tallet - bl.a. af slægtningen Laurids Nielsen Munch i Galten, der var født ca. 1635 i Sorring.

Johanne Grøn levede endnu i 1616, da stenen blev anbragt i kirken.

Efter Sejer Andersens død var hun 1598/99 blevet gift anden gang med Jesper Pedersen fra Borum, der overtog Oustrup og blev herredsfoged i Gjærn herred.

Jesper Pedersen, der døde 1645/51, blev efter Johanne Grøns død gift anden gang med Karen Pedersdatter, der nævnes 26. marts og 23. april 1651 som Jesper Pedersens enke i Oustrup (3), hvor hun boede til 1660, da hun flyttede til Røgen by (4).

DISPUTATIONVM THEOLOGICARVM
DECIMATERTIA,
De
ROMANO PONTI-
FICE.

*CVIVS THESES
AVSPICE DEO OPT. MAX.*

SVB PRAESIDIO
M. GEORGI CALIXTI
HOLSATI
IN ILLVSTRI ACAD.
IVLIA

V. Kal. Sext.

DEFENDET
PETRVS IACOBI HOLMIVS,
Albugensis Danus.

Helmeſtadt Saxonum
Ex officinâ typographicâ IACOBI LVCII,
ANNO

clb lb cXI.

Noter:

- 1 S. Leth Danielsen: Oustrupgaard, Århus stifts årbøger, 1938, s. 10-16 og 19-22, Siltenborg: Sogneredegn Sejer O. Leths Slægtsbog, 1938, s. 10-13.
- 2 arvesagen 20.7.1724, Skanderborg rytterdistrikts justitsprotokol 1723-28, R.61.F-2, fol.125.
Skanderborg landstings tingbog 1651, B.24-80, fol.127b. og 141.
Kilde 1 (Oustrupgaard), s. 21.

Ane 116 PETER VON ACHEN

født ca. 1549, død 1597.

Ane 117 ANNA GERTS- eller GERHARDSDATTER

født ca. 1560, død 1602.

Peter von Achen (eller van Acken) kom som ung fra fødebyen Rostock til Ålborg hvor han i 1568 blev optaget i det ansete Guds Legems Lav; men først i 1577 fik han borgerskab som købmand i Ålborg (1).

Peter v. Achen var født ca. 1549 i Rostock i Nordtyskland, hvor hans forfædre skal have været den ældre Peter v. Achen, født 1513, død 28. oktober 1583. Hans hustru Anna Eddeler (2). - Denne borgerlige slægt skal have ført et våben med en hvid sky med en fra heraldisk venstre (alm. højre) stikkende heraldisk klædearm med et jægerhorn hængende i en kort kæde, alt i rødt skjold (3).

Peter v. Achen døde 1597 i Ålborg i sit 48. år og blev begravet i Budolphi kirke, hvor der endnu hænger et epitafium fra 1604 over ham, konen og hendes anden mand (4).

Peter v. Achen blev gift 1575/76 i Ålborg med Anne Gerts- eller Gerhardsdatter.

Hun var født ca. 1560 i Ålborg, datter af guldsmeden Gert (Gerhard) Hermans og hustru.

Anne Gertsdatter døde 1602 i Ålborg, 42 år gammel.

Efter v. Achens død blev hun gift anden gang 1597/98 med Martin Papke, Papeke eller Papke.

Martin Papke (Morten Papeke) blev i 1600 optaget i Guds Legems Lav i Ålborg (5); han var født ca. 1574/75 i Rostock og var sikkert søn af købmand Nikolaus eller Claus Papke og hustru Gesa Schlorff i Rostock (6).

Martin Papke døde 1602 i Ålborg i sit 28. år; både han og konen døde vel af pesten, som tog langt over 1000 mennesker i Ålborg (7).

Noter:

- 1 Fra Himmerland og Kær herred, bd. 2, 1915-17, s. 350.
- 2 Provst Filtenborg efter opl. fra friherre Charles v. Achen.
- 3 S.H. Finne-Grøn: Familien v. Achen i Skien og presteslekten Baar i Solum, Norsk slektshistorisk tidsskrift, bd. 13, 1952, s. 264-68.
- 4 Jyske samlinger, 1-10, 1884-85, s. 57, og J.P. Stenholm: Budolphi kirke, Fra Himmerland og Kær herred, 1923, s. 450-52.
- 5 Fra Himmerland og Kær herred, bd. 3, 1918-20, s. 329.
- 6 Familienkundliches Jahrbuch Schleswig-Holstein, bd. 7, 1968, s. 29ff.
- 7 Klitgaard: Hjørring Byes Historie, 1925, s. 43.

Ane 118 MELCHIOR IVERSEN

født senest 1550, død 1612.

Ane 119 MARGRETHE HANSDATTER

født i 1560'erne (?), død 1645.

Melchior Iversen blev mellem 1571 og 84 kaldet til sognepræst i Aggersborg ved Aggersund; 1584 og 1610 var han delegeret ved hyldingerne (1). - Fra før 1610 var han provst i Hanherred.

Melchior Iversen, der også omtales som Evert- eller Edwardsen, var født senest 1550; han må vel have haft tilknytning til navnet Demejer eller Mejer, sønnen Edvard (Evert) underskrev sig Demejer (2).

Melchior Iversen døde 3. september 1612 i Aggersborg og blev begravet i sognekirken under en endnu bevaret sten med indskrift.

Han var måske gift flere gange; hans sidste kone, med hvem han blev gift før 1590 (3), Margrethe Hansdatter, født i 1560'erne eller før, døde 4. marts 1645 i Hjørring, hvor hun tidligst 1617 var blevet gift anden gang med borgmester Svend Pedersen, død i maj 1639, hvis første kone Inger Pedersdatter døde i maj 1617 (4).

Sønnen Edvard (Evert) Demejer, død 1625, der i 1612 havde efterfulgt faderen som præst i Aggersborg, blev stamfar til den dansk-norske slægt Mejer, senere Meyer (5); hans oldedatter blev i 1720 gift med Tordenskjolds bror Ejler Vessel, provst og sognepræst i Ørlandet i Norge.

Noter:

1 Kirkehistoriske samlinger, 3-2, 1877-80, s. 201, og samme, 5-3, 1903-05, s. 345.

2 Klitgaard: Opt. om vendsysselske Præstefamilier, 1945, s. 24.

3 sønnesønnen Melchior E. Mejer var født c. 1613, kilde 2, s. 25 og 376.

4 Klitgaard: Hjørring Bys Historie, 1925, s. 248-49.

5 Niels Meyer: Den dansk-norske Slægt Meyer, København 1926.

Ane 122 GREGERS NIELSEN

født før 1540, død 1605.

Ane 123 N.N.

Gregers Nielsen blev 11. april 1563 ordineret som skibspræst i København (1), hvorpå han fra 1564 eller snarere 69 var sognepræst i Bøstrup på Langeland, hvor han forblev til sin død (2).

Gregers Nielsen, der var født før 1540, var af ukendt herkomst.

Han døde 7. juli 1605 i Bøstrup, ifølge dattersønnen Erik Humbles optegnelser (3).

Gregers Nielsens hustru, med hvem han blev gift i 1560'erne, kendes ikke.

- Når Filtenborg (4) oplyser, at Gregers Nielsens enke blev gift anden gang med Søren Jensen, degn i Gudme på Sydfyn, beror det på en misforståelse af biskop Jacob Madsens visitatsbog, hvor han under 25. marts 1589 (s. 165) nævner, at Søren Jensen var gift med "hr. Christens hustrus moder i Humble"; den nævnte hr. Christen i Humble er nemlig ikke Christen Pedersen, men den samme formand og farbror Christen Eriksen, se under ane 60-61.

Noter:

1 Aage Dahl: Danmarks Præstehistorie, tillæg 2, 1962.

2 Wibergs Præstehistorie, bd. 1, 1870, s. 245.

3 Liber daticus 1563 (?) - 1812 for Tryggelev og Fodslette, fol. 326.

4 Filtenborg: Sognedegn Sejer O. Leths Slægtsbog, s. 54.

Ane 124

JACOB JENSEN HOLM

født ca. 1543 (?), død 1609.

Ane 125

ELSE PEDERSDATTER

født ca. 1559, død 1591.

Jacob Holm skal omkring 1563 have studeret ved universitetet i København; 19. juli 1571 blev han immatrikuleret ved Luthers og Melanchtons berømte universitet i Wittenberg, hvor han studerede til 1574, da han blev magister (1), og hvor han i 1573 og 74 fik udgivet et latinsk og græsk værk; sidstnævnte tilegnet Absalon Juul, den senere øverste sekretær i danske kancelli, for hvem Jacob Holm var hovmester (2).

- Jacob Holms græsk viser en ikke almindelig evne til at udtrykke sig på sproget og forfatterens ret omfattende kendskab til græsk litteratur; fortalen er desuden oplysende med hensyn til Jacob Holms store pædagogiske interesse.

1574 rejste han hjem og overtog embedet som rektor for Viborg katedralskole, hvor han ca. 1575 sammen med bl.a. sin senere svigerfar, biskop Peder Thøgersen udarbejdede et nyt og bedre reglement for skolen (3).

Efter at have ledet katedralskolen på fortræffelig vis til 1581, hvor han bl.a. dimitterede den senere sjællandske biskop Hans Poulsen Resen til universitetet, og have nydt indtægterne af et kannikedømme ved domkapitlet, blev han i 1582 sognepræst ved Viborg domkirke (4); et embede, han blot beholdt i 5 år.

Fra 1587 til sin død 22 år senere beklædte Jacob Holm embedet som biskop over Ålborg eller Vendelbo stift. Hans bispevirksomhed viser ham som en nidkær værner af kirkelige interesser; hans lærdom og evne til systematisk tænkning gav sig et smukt udtryk i den betænkning, han i 1607 på de jyske biskopers vegne affattede om exorcismen (djævluedrivelse ved barnedåb), som han ud fra sit konservative synspunkt så afgjort ønskede bevaret (først afskaffet i 1700-tallet).

- I 1608 begav han sig på vej til København i anledning af valget af tronfølger, men måtte vende om på grund af sygdom; året efter døde han.

Jacob Jensen Holm var efter dødsalderen født ca. 1543, hvorimod en gammel dagbog angiver, at han var født 25. marts 1547 (5); hans far Jens Holm skal have været borger i Viborg.

Jacob Holm døde 29. maj 1609 i Ålborg, 66 år gammel. Han blev begravet i Ålborg Budolfi kirke, hvor epitafiet over ham endnu hænger med portrætmalerier udført 1609 af Henrich Kycker af Holm, hans to koner og 13 børn, 5 sønner og 4 døtre af første og 3 sønner og 1 datter af andet ægteskab; ovenover prædiker Kristus for skarerne (6).

Jacob Holm blev gift første gang 15. december 1577 i Viborg med Else Pedersdatter.

Hun var født ca. 1559 i Viborg, datter af Peder Thøgersen, sognepræst ved domkirken, senere magister og biskop over Viborg stift, og hustru Margrethe Jensdatter.

Else Pedersdatter døde - vel i barselsseng - 17. maj 1591 i Ålborg, 32 år gammel; hun havde da født 9 børn.

Efter hendes død blev Jacob Holm gift anden gang 8. november 1595 med Elsebe (Elsebeth eller Elisabeth) Pedersdatter Hegelund, født 29. august 1577 i Ribe, død 7. marts 1641 i Ålborg, datter af Peder Mortensen Hegelund, rådmænd, tolder og sidst borgmester i Ribe, og hustru Marine Laugesdatter.

Efter Jacob Holms død blev hun gift anden gang 1610 med Lars Hansen, 1579-1630, borgmester i Ålborg, og tredje gang 1631 med Christen Hansen Riber, 1547-1642, biskop i Ålborg.

Jacob Holms datter af første ægteskab Kirsten Jacobsdatter, død 1653, gift med præsten Søren Bhie i Ingstrup, blev gennem datteren Mette, død 1687, og hendes mand præsten Niels Bjerregaard på Gjol mormor til justitsråd, borgmester i Thisted og ejer af bl.a. Kølbygård og Vesløsgård i Thy Enevold Nielsen Berregaard, 1653-1731, der i 1726 blev adlet (7).

Den yngste datter af Jacob Holms første ægteskab Else Jacobsdatter, ca. 1591-1665, gift med præsten Thomas Mumme i Jerslev, blev gennem sønndatteren Elsebe Mumme, ca. 1651-1692, præstedatter fra Albæk, og hendes mand præsten Henrik Stampe i Hammer tipoldemor (8) til statsminister Henrik Stampe, 1713-1789.

Noter:

- 1 Personalhistorisk tidsskrift, 14-3, 1961, s. 141.
- 2 Ehrencron-Müllers Forfatterlexikon, bd. 4, 1927, s. 112, samt Brickas Biografiske Lexikon, bd. 7, 1893, s. 574, og Engelstoft og Dahls Biografiske Leksikon, bd. 10, 1936, s. 44.
- 3 C.E. Jørgensen: Viborg katedralskoles historie, 1960, s. 18-19.
- 4 Wibergs Præstehistorie, bd. 3, 1871, s. 543.
- 5 Kirkehistoriske samlinger, 5-1, 1901-03, s. 549.
- 6 Sylvest Grantzau: Aalborgmalere i 500 år, 1970. s. 10-12, og 16, samt J.P. Stenholm: Budolphi kirke, Fra Himmerland og Kær herred, 1923, s. 486-87.
- 7 Klitgaard: Opt. om vendsysselske Præstefamilier, 1945, s. 93, 207, og 09.
- 8 samme, s. 36, 102-03 og 177.

.Ane 126

NIELS IVERSEN SKRIVER

født ca. 1545, død 1617.

Ane 127

ANNE JENSDATTER

født ca. 1586, død 1649.

Niels Iversen Skriver, som forud tjente ærlig og velbyrdig Jacob Høeg (Justesen til Vang, der 1572 (1) blev optaget i Guds Legems Lav) blev i 1577 indskrevet i Guds Legems Lav (Pappegøje-gildet) i Ålborg (2).

I 1584 nævnes Niels Iversen som slotsskriver (amtsforvalter) hos lensmanden på Ålborghus, og samme år nævnes han som rådmænd i byen. Fra 1592 til sin død var han den ene af byens to borgmestre først sammen med Frederik Christensen til 1613/14, derpå sammen med Hans Vandel (3).

Efter sin første kones død under pesten i Ålborg stiftede Niels Iversen Skriver 15. november 1602 et legat på 100 rdlr. til fattige skolebørn og husarme (4).

Niels Iversen Skriver boede vel i den hovedgård og ejendom i Bispensgade, som enken ejede og beboede i 1623, da den blev vurderet for 1600 slettedaler, se nedenfor.

Niels Iversen var født ca. 1545 - uvist hvor. Da den yngste søn Hans Nielsen, født ca. 1610, lagmand i Fredrikstad i Norge, blev stamfar til slægten Ferslev/Ferslew (5), skulle slægtens hjemsted vel søges i Ferslev sogn syd for Ålborg - eller måske i Fjerritslev i Hanherred.

Niels Iversens forældre kendes ikke, men derimod en bror og en søsters børn.

Iver Iversen, Niels Skrivers bror, blev 1592 medlem af Guds Legems Lav og året efter borger, hvor han siges at være født i Salling - måske Skarpsalling sogn i Himmerland (6). - Iver døde senest 1607, for Christen Jacobsen, som har Iver Iversens hustru blev i 1607 optaget i lavet og borger i 1608 (7). Margrethe Mortensdatter, der først havde været gift med Iver Iversen og derefter med Christen Jacobsen, døde 1613 efterladende sig 2 børn af hvert ægteskab (8).

I 1599 berettede Niels Mortensen som har borgmester Niels Skrivers søsterdatter, om et unormalt barn, der var født i Aggersborg (9); denne Niels Mortensen var vel identisk med manden af samme navn, født i Vester Ullerup i Hanherred, der i 1593 blev optaget i Guds Legems Lav (10).

Niels Mortensen døde 1616 i Ålborg efterladende sig enken Anne Bertelsdatter og nogle børn; på enkens vegne nævnes hendes bror Iver Bertelsen (11).

At Anne og Iver Bertelsen virkelig var søsterbørn af Niels Iversen bestyrkes af, at Iver tjente Niels Iversen borgmester i 1608, da han blev indskrevet i lavet (12), og i 1623 nævnes Iver Bertelsen som værge for Niels Iversens søn Bjørn, som altså var en yngre fætter.

Niels Iversen Skriver døde 23. december 1617 i Ålborg, 72 år gammel, og blev begravet i Budolfi kirke, hvor enken Anne Jensdatters epitafium fra 1618 med maleri af borgmesteren, de to koner og tre døde børn endnu hænger; epitafiet er malet om i 1766 (13).

- Niels Iversen havde 1 barn i første og 5 i anden ægteskab, men blev blot overlevet af 4 børn af anden ægteskab med Anne Jensdatter.

Niels Iversen var gift første gang med Gertrud Justdatter, født ca. 1556, død 22. august 1602 i Ålborg under pesten, 46 år gammel.

Efter hendes død blev Niels Skriver gift anden gang 1603/06 med Anne Jensdatter fra Strandbylund ved Frederikshavn, der da var 18-20 år gammel og 40 år yngre end borgmesteren.

Hun var født ca. 1586, datter af Jens Bjørnsen i Strandbylund i Elling sogn og hustru Birthe Mouridsdatter.

Anne Jensdatter døde 10. juli 1649 i Ålborg, 63 år gammel.

- Anne Jensdatter, borgerske i Ålborg, fik 31. marts 1618 (14) kongelig stadfæstelse og fæste for livstid på kronens part af korntienden af Hvorum sogn, hvoraf hun årlig skulle svare 6 pd. rug og 4 pd. byg (1 pd. = 2 tdr.), og på kirkens part af korntienden af Åsted sogn hvoraf hun årlig skulle svare 7 pd. rug, 7 pd. byg og 1 pd. havre til kirken.

I nævnte Åsted by og sogn ejede Anne Jensdatter bondeskylden af den gamle selvejergård Søndergård, som hun havde arvet efter faderen (15).

Anne Jensdatter fik udvirket, at kongen 14. august 1621 (16) gav ordre til magister Hans Steffensen om at indtage en af afdøde Niels Skriver i Ålborgs sønner i Sorø skole, når der blev en ledig plads; planen om at lade en af sønnerne komme på akademiet i Sorø blev ikke til noget.

Skiftet efter borgmester Niels Skriver fandt først sted 1. juli 1623 (17) mellem enken Anne Jensdatter og hendes børn Gertrud Nielsdatter, 17 år, Bjørn Nielsen, 16 år, opholdt sig i Hamborg, Iver Nielsen, 15 år, opholdt sig i Viborg, og Hans Nielsen, 13 år, hjemme.

Som værge for enken nævnes byfoged Jacob Vognsen, mens Didrik Grubbe var værge for Gertrud, Iver Bertelsen for Bjørn, Gregers Christensen for Iver og Jesper Thuesen for Hans.

Af faste ejendomme og haver nævnes en halv snes stykker i Ålborg; ejendommene deltes således, at Anne Jensdatter fik halvdelen, nemlig hovedgården i Bispenegade til 1600 slettedaler og den "store have vester ved fjorden" for 440 sldr., ialt 2040 sldr.

Den anden halvdel vurderet til 2040 sldr. blev efter modernes ønske delt lige mellem datteren og de tre sønner, så de hver kunne få faste ejendomme for 510 sldr.

- Datteren Gertrud arvede således et hus i Skolegaden med en bod for 200 sldr., en bod i Jomfru Annegade til 120 sldr. og en have ved Klosteret for

80 sldr., hvorefter hun endnu skulle have 110 sldr. af brødrenes lodder.

I boet fandtes adskillige sølvkander, kovskner, stobe, skeer og andet sølv, ialt 800 lod (1 lod = 15,5 g, altså 12,4 kg.), hvoraf enken beholdt halvdel; derefter kunne der blive 100 lod sølv til hver af de 4 børn, datteren Gertrud fik sine 100 lod, mens brødrene hver fik 75 sldr. i rede penge for deres 100 lod.

Anne Jensdatter beholdt boets beholdning af sengeklæder, lagner og duge, imod at hun gav hver af børnene en opredt seng så god som 100 sldr., når de kom til lavalder eller fik behov derfor. Det øvrige indbo af kobber, messing og tin, bryggerredskab, skiver (= borde), sengesteder og andet træfang beholdt enken, mod at hun til mikkelsdag udbetalte 250 sldr., nemlig 62½ sldr. til hver af børnene, hvis værger skulle sætte dem på rente børnene til gavn og bedste.

Hver af børnene arvede altså 747½ sldr. efter faderen, nemlig ejendomme for 510, sølv for 75, sengeklæder for 100 og indbo for 62½ sldr.

Desuden lovede Anne Jensdatter, at hendes datter Gertrud skulle blive hos hende til fri kost og underholdning, indtil Gud ville hun "vorder forseett udi mandsvold". For Bjørn ville hun betale dette års kost for hannem til Hamborg til året er ude og holde hannem for fornævnte års kost og tæring kvit og fri. Iver, som da var i Viborg, ville hun i lige måde et års kost og tæring for hannem der betale, så længe til hans år er ude; Hans, som endnu var hos hende, ville hun holde med sko, klæder og nødtørftig underholdning, indtil så længe han kan sendes ad Tyskland, og så der betale et års kost for hannem. - Og drengene skulle have deres salig faders igangsklæder, som var tre klædninger og to kapper, derforuden ville hun give den tredje søn sin (egen) salig faders kappe, så de hver kunne bekomme en kappe og en klædning.

- Boets gæld påtog Anne Jensdatter sig at tilsvare.

25. maj 1635 udstedte Anne Jensdatter sammen med "hendes svoger (svigersøn) og børn", nemlig Peder Jacobsen (Holm, præst i Åby, se ane 62-63), Iver Nielsen og Hans Nielsen et pantebrev på 200 rdlr. til pinsedag at betale, hvorfor hun pantsatte 2 boliger, nemlig Hulsig i Gerum sogn og Tørrildshave i Åsted sogn ved Frederikshavn (18).

Noter:

- 1 Fra Himmerland og Kær herred, 1918-20, s. 300.
- 2 samme, s. 304.
- 3 P.C. Knudsen: Aalborg Bys Historie, bd. 1, 1931, s. 159, 162, 193-94 (note 41) og 196 (note 93).
- 4 Repertorium over Legater og milde Stiftelser, 1899, s. 34.
- 5 Anne Levin, født Ferslew: Ferslew-Slægten fra Skagen, 1927.
- 6 kilde 1, s. 323.
- 7 samme, s. 334.
- 8 Ålborg skifteprotokol 1603, 1608-20, B.37-529, nr. 12, fol. 95.
- 9 Christen Stephensens årbog, Jyske samlinger, 1-5, 1874-75, s. 81.
- 10 kilde 1, s. 324.
- 11 Viborg landstings dombog 1616 (trykt), s. 15, samme 1617A (trykt), s.7.

- 12 kilde 1, s. 335.
- 13 J.P. Stenholm: Budolphi kirke, Fra Himmerland og Kær herred, 1923, s. 452-54, samt Jyske samlinger, 1-10, 1884-85, s. 56.
- 14 Kancelliets brevbøger 1616-20, s. 357.
- 15 Klitgaard: Vendsysselske Selvejrbønder, Vendsysselske årbøger, 1949, s.49.
- 16 Kancelliets brevbøger 1621-23, s. 151.
- 17 Ålborgs originale skiftebreve 1606-27, B.37-528, nr. 7.
- 18 Viborg landstings skøde- og panteprotokol 1624-37 (trykt), s. 245.

Ane 184

ANDERS BONDE

født senest 1520, død 1573/80.

Ane 185

N.N.

Anders Bonde nævnes 1544/45 i Sorring i Dallerup sogn hvor han skal være nævnt som beslægtet med Jens Sejersen i Farre i Sporup sogn, der blev dræbt 1544 (1).

Senest 1547 blev Anders Bonde udnævnt til herredsfoged i Gjern herred; og 24. januar 1548 blev han som herredsfoged forlenet med dele af indtægterne af Resebro (2).

Senest 1565 flyttede han fra Sorring til kronens gård Oustrup i Røgen sogn, som han 19. december dette år sammen med sin hustru Barbra Gødesdatter fik livsbrev på (3); også efter flytningen til Oustrup var han herredsfoged i Gjern herred (4). Endnu i 1570 nævnes han som herredsfoged, og 1573 nævnes han endnu som fæster af Oustrup, hvor han døde mellem 1573 og 80.

Anders Bonde, der var født senest 1520, må have været meget nær beslægtet med de voldsomme storbønder, brødrene Laurids Sejersen i Sorring, Jens Sejersen i Farre og Iver Sejersen, hvoraf de to sidstnævnte blev dræbt. - Navnene på Anders Bondes sønner Laurids og Sejer kunne tyde på, at Anders Bonde enten var søn eller svigersøn af Laurids Sejersen.

Anders Bonde døde som nævnt mellem 1573 og 80 i Oustrup; skiftet efter ham blev afholdt 20. september 1580. - Blandt Anders Bondes jordegods nævnes gårde i Sorring og Røgen samt en halvgård i Kragelund og jordstykker i bl.a. Funder og Sinding i Hids herred.

Anders Bonde var vist gift to gange; enten han selv eller hans første kone synes altså at have været søn/datter af Laurids Sejersen i Sorring, hvis kone Kirsten Nielsdatter var datter af Niels Mikkelsen (Hase ?) nævnt 1486-1508, død 1525/28, og hustru Kirsten Madsdatter i Resendal i Gødvad sogn i Hids herred; mens moderen var af væbnerslægt fra Kalbygård og Lading, stammede faderen gennem kvindeled fra den gamle adelsslægt Hase, der var besvogret med Niels Ebbesen og hans slægt (5).

Anders Bonde blev gift før 1565 med Barbra eller Barbara Gødesdatter, der vel var af den lavadelige slægt Gødesen; men om Barbara var mor til Anders Bondes børn er uvis, hverken navnet Barbara eller Gøde fik udbredelse i slægten.

Noter:

- 1 Filtenborg: Sognedegn Sejer O. Leths Slægtsbog, 1938, s. 11, S. Leth Daniel-
sen: Oustrupgaard, Århus stifts årbog 1938, s. 1-12, Chr. Heilskov: "Herre-
gaarden" i Sorring, Østjysk Hjemstavn 1945, s. 23-27, og Alfred Kaae: Sejr-
fejden i Gjern herred, Østjysk Hjemstavn 1967.
- 2 Erslev og Møllerup: Danske kancelliregistranter 1535-50, s. 377.
- 3 Kancelliets brevbøger 1561-65, s. 693.

4 samme 1566-70, s. 1 (3.1.1566).

5 Erik Broch: Resendal gennem 500 år, Fra Viborg amt 1960, s.199ff.,
samme: Selvejet i Hids herred, Fra Viborg amt 1972, s. 35-37, 51 og 63-64.

Ane 134

GERT (GERHARD) HERMANS

født omkring 1520, død efter 1589 (?).

Ane 135

N.N.

Gert Hermans kom til fastelavn 1536 i lære hos guldsmed Hans Schönermark i Breitestrasse 8 i Lübeck (1), hvorfra han engang i 1540'erne kom til Ålborg; 1548 fik han borgerskab i Ålborg som guldsmed, og i 1567 blev han optaget i det ansete Guds Legems Lav (2).

Som guldsmed i Ålborg udførte Gert Hermans i 1554 (3) en endnu bevaret segl-dåse eller kapsel i sølv til det kongelige segl under de nye privilegier, som Christian III gav byen 1540, efter at de gamle var gået tabt under Rantzaus belejring af byen i 1534.

I 1550'erne eller 60'erne lavede han endvidere den forgyldte sølvalterkalk, som borgmester Jørgen Konning og hustru Barbara skænkede til Ålborg Budolphi kirke, hvor kalken endnu findes (4).

Desuden skal han have lavet en sølv øreskål, der senere skal have tilhørt grosserer Foght i København.

Gert (Gerhard) Hermans, der må være født omkring 1520, var vel født i Lübeck; efternavnet Hermans må vel svare til det danske Hermansen. Hans forældre kendes ikke.

- Den ansete forsker Klintgaard (5) antager Hermann Gesmell, død 1635 i Sæby, hvor han var blevet gift ca. 1610 og nævnes som rådmænd fra 1616, for at være søn af Gert Hermans, hvorfor enten Gert eller hans kone vel må have haft tilknytning til slægtsnavnet Gesmell.

Gert Hermans døde vist efter 1589, da han vel er identisk med den Gert Guldsmed, der dette år havde et økonomisk udestående med Ender Skriver (6), ligesom han i 1575 nævnes i forbindelse med Guds Legems Lav (7).

Gert Hermans blev gift før 1560 (8), men hverken konens navn eller herkomst kendes.

Noter:

1 P. Filtenborg: Sognedegn Sejer O. Lehts Slægtsbog, 1938, s. 36, efter kilder i Lübeck stadsarkiv.

2 Fra Himmerland og Kær herred, bd. 2, 1915-17, s. 349.

3 Jyske samlinger, 1-9, 1882, s. 110.

4 C.A. Bøje: Danske guld og sølv smedemærker, 1946, s. 176.

5 Fremmedelementet i nordjyske Købstæder, Personalhistorisk tidsskrift, 10-2, 1935, s. 55.

6 skifte 1. 2. 1589 efter Ender Skriver, Ålborg skiftebreve 1584-1627, B. 37-527, nr. 2.

7 kilde 2, 1575.

8 datteren Anna, se ane 116-117, var født ca. 1560.

Ane 250 PEDER THØGERSEN

født ca. 1532, død 1595.

Ane 251 MARGRETHE JENSDATTER

født omkring 1535, død 1602/03.

Efter skolegang i Viborg og studier på universitetet i København og i udlandet blev Peder Thøgersen kapellan ved Viborg domkirke hos svigerfædren, magister Jens Hansen, som han i 1558 efterfulgte som sognepræst (1).

Samtidig fik han et kanonikat ved domkapitlet og tog i 1565 magistergraden København. - 1571 afstod han embedet som sognepræst, da han blev valgt til biskop over Viborg stift; et embede, som han beholdt til sin død 24 år senere i 1595.

Som biskop synes han at have virket med dygtighed og nidkærhed; af betydning var hans gode forbindelse til hoffet gennem sin gamle skolekammeret, kansleren Niels Kaas. Ad denne vej lykkedes det i 1574 at få 38 sognes kongetiende henlagt til underhold for 30 disciple ved Viborg katedralskole; dette medførte en blomstringsperiode for skolen, hvortil bidrog det nære samarbejde mellem Peder Thøgersen og svigersønnen, den dygtige rektor Jacob Holm, se ane 124-25.

Peder Thøgersen var født ca. 1532 i Viborg, søn af præsten Thøger Jensen og hustru Anne Pedersdatter.

Biskop Peder Thøgersen døde 3. januar 1595 i Viborg; han blev begravet i domkirken, hvor hans ituslåede gravsten endnu findes.

Han blev gift senest 1559 (2) med Margrethe Jensdatter, der var født omkring 1535 i Viborg, datter af magister Jens Hansen, senere sognepræst ved domkirken, og hustru Maren Knudsdatter.

Margrethe Jensdatter, der døde 23. december 1602 eller 1603 i Viborg, blev efter Peder Thøgersens død gift anden gang 6. august 1598 med den lavadelige landstingshører og borgmester i Viborg Gunde Christensen Grøn, født ca. 1537, død ca. 1617, der før havde været gift med Mette Nielsdatter.

Noter:

- 1 Wibergs Præstehistorie, bd. 3, 1871, s. 542, Brickas Biografiske Lexikon, bd. 17, 1903, s. 388, Engelstoft og Dahls Biografiske Leksikon, bd. 24, 1943, s. 121, Filtenborg: Sognedegn Sejer O. Leths Slægtsbog, 1938, s. 48.
- 2 datteren Else, se ane 124-125, var født ca. 1559.

Ane 254

JENS BJØRNSEN

født i 1550'erne (?), død 1618/23.

Ane 255

BIRTHE MOURIDSDATTER

født før 1565, død efter 1600 (?).

Jens Bjørnsen boede fra før 1606 i gården Strandbylund i Elling sogn nord for Frederikshavn; endnu i 1618 nævnes han der (1), men var død før 1623, da der skiftedes efter svigersønnen Niels Iversen Skriver i Ålborg, se ane 126-127.

Strandbylund blev 1672 lagt sammen med Korsholt til een hovedgård, der fik navnet Bannerslund (2). - Strandbylund havde i Jens Bjørnsens tid vist været en større fæstegård under Ellinggaard, som Bjørn Kaas havde købt i 1568 (3). Mens han altså var fæster af Strandbylund, ejede han selv bondeskylden af den gamle selvejergård Søndergård i nabosognet Åsted (4); denne gård ejedes senere af datteren Anne og hendes børn Gertrud Nielsdatter, Iver og Hans Nielsen, se under ane 126-27 samt ane 62-63.

Jens Bjørnsen, der vel var født i 1550'erne (allersenest 1565), var ifølge den kendte vendelbo-genealog Peder Dyrskjød, 1630-1707, uægte søn af adelsmanden, rigsråd Bjørn Kaas, død 1581 (5). At Dyrskjød havde personligt kendskab til familien ses af, at han i 1667 repræsenterede Jens Bjørnsens datterdatter Gertrud Nielsdatter på Vennebjerg herreds ting i en sag angående Jens Bjørnsens gamle gård Søndergård (6).

- Vor tids største kender af vendsysselske slægter, postmester Carl Klitgaard tvivlede overhovedet ikke på rigtigheden af Dyrskjøds oplysninger angående Jens Bjørnsens afstamning (7).

Jens Bjørnsen døde mellem 1618 og 23 i Strandbylund og blev begravet i Elling kirke, hvor der i 1730'erne midt i kirken hang et epitafium over Jens Bjørnsen og hustru, af hvis indskrift følgende er overleveret: Den højeste Viisdom, det mand veed Denne Levnet at dø, hedder det; vilt du leve ævindeligt, i Tide lær at dø, det raader jeg dig.
Nederst stod:... hensov i Herren ærlig Mand Jens Bjørnsøn i Strandbylund, og hans Hustru Berthe Mouridts Dotter, som Herren kaldede den 15. januar..... Gud give dem en glædelig Opstandelse (8).

Jens Bjørnsen blev gift senest omkring 1585 (9) med nævnte Birthe eller Berthe Mouridsdatter.

Hun var født før 1565; enten hun eller måske Jens Bjørnsens ukendte mor var vel beslægtet med Svend Rød, hvis sønner i Toftegård i Jetsmark i 1568 nævnes som ejere af Søndergård i Åsted (10).

Birthe Mouridsdatters dødsår er ukendt.

Noter:

- 1 Klitgaard: Vendsysselske Selvejerbønder, Vendsysselske årbøger 1949, s.49.
- 2 Trap: Danmark, bd. 14, Hjørring amt, s. 150.
- 3 samme, s. 149.
- 4 kilde 1.
- 5 Filtenborg: Sogndegn Sejer O. Leths Slægtsbog, s. 52, med henvisning til Det kgl. Biblioteks manuskript, ny kgl. samlinger 4.to, nr. 746.
- 6 kilde 1, s. 50.
- 7 kilde 1 og 5.
- 8 Thuras beskrivelse af Ålborg stift omkring 1735, Vendsysselske årbøger 1920, s. 333.
- 9 datteren Anne, se ane 126-127, var født ca. 1586.
- 10 kilde 1, s. 49 og 84-86.

Ane 500

THØGER JENSEN

født i 1490'erne eller før, død 1540/42.

Ane 501

ANNE PEDERSDATTER

født før 1510, død efter 1580 (?).

Thøger Jensen skal i sin ungdom have været munk (korsbroder) i Johaniterklosteret i Ibsgade i Viborg, hvortil Hans Tausen blev sendt 1525 - efter at have mødt Luther i Wittenberg.

Senere i 1520'erne fulgte Broder Thøger med Hans Tausen ud af klosteret til virksomheden som reformationsprædikant i Viborg - og måske til København og/eller Odense, hvor en anden viborgenser Jørgen Jensen (Sadolin) holdt skole i 1531.

Omkring 1530 giftede Broder Thøger sig - efter Luthers eksempel med en tidligere nonne; og senere i 1530'erne blev Thøger Jensen den første (eller anden) lutherske sognepræst ved Sortebrødre kirke (Søndre sogns kirke) i Viborg.

- De sidste par år af sit liv var Thøger Jensen måske tillige teologisk læsesemester eller lektor ved domkirkens præsteskoie (1).

Thøger Jensen, der var født i 1490'erne eller før, var af ukendt herkomst; men få genealogiske problemer er blevet diskuteret så meget som hans påståede afstamning fra den adelige slægt på Avnsbjerg og Tjele, der i 1526 tog navnet Løvenbalk efter slægtsvåbnet. Diskussionen drejer sig hovedsagelig om, hvorvidt Thøgers oldesøn, Viborg-bispen Peder Villadsen, 1610-1673, og/eller sønnen, historikeren Niels Slanges oplysninger om, at Thøger var en Løvenbalk (2), står til troende.

- Tilknytningen til Løvenbalk'erne grundedes på en tradition om tilknytning til det kapel ved Gråbrødre kirke (Nørre sogns kirke, tidligere franciskanerkloster), hvor landsdommer Jens Nielsen (Løvenbalk) til Avnsbjerg, død 1438 (?), ligger begravet.

Thøger Jensen døde 1540 eller 42, måske i maj måned kort før pinse.

Han blev som nævnt gift omkring 1530 med Anne Pedersdatter, der skal have været nonne.

Hun var født før 1510, men hendes herkomst kendes ikke; hun døde vist efter 1580 (3).

Efter Thøger Jensens død 1540/42 blev hun gift anden gang senest ca. 1542 med Morten Mortensen Hvas, død 1577, der overtog embedet som sognepræst ved Sortebrødre kirke efter Thøger.

Noter:

- 1 N.V. Steenstrup: Thøger Jensen - endnu engang, Personalhistorisk tidsskrift, 15-1, 1966, s. 1-12, Henning Paulsen: Broder Thøger Jensen og slægten Løvenbalk, Personalhistorisk tidsskrift, 16-4, 1976, s. 85-87, samt Steenstrups replik sst., s. 88-89.
- 2 afskrift af Peder Villadsens tale 1672 om Viborg katedralskole, Kirkehistoriske samlinger, 3-4, 1882-84, s. 503.
- 3 Filtenborg: Sognedegn Sejer O. Leths Slægtsbog, s. 44.

Ane 502

JENS HANSEN

født i 1490'erne eller før, død 1558.

Ane 503

MAREN KNUSDATTER

født før 1510, død efter 1573.

Jens Hansen var fra senest 1525 katolsk kannik ved Viborg domkapitel (1), da han sammen med kantoren og en anden kannik fik kapitlets fuldmagt til at møde for rigets prælater på herredagen i København i anledning af en strid med biskop Stygge Krumpen over Vendelbo stift angående indtægter fra Læsø.

- Allerede omkring 1529-30 skal Jens Hansen have sluttet sig til reformationens folkene i Viborg og i harnisk have deltaget i modstanden mod biskop Jørgen Friis, der i en klage til kongen 1530 bemærkede, at Jens Hansen var født af bønderfolk. Omtrent på den tid må han have giftet sig, for 1535 udstedte kongen beskærmelsesbrev for Jens Hansen, hustru og børn (2).

Efter reformationens fuldbyrdelse nævnes han, mester Jens Hansen, kannik, i en landstingsvidisse af 2. februar 1538 (3) af Valdemar Sejrs privilegier for Viborg domkapitel sammen med bl.a. svigersønnen Thøger Jensen, præst og prædikanter i Viborg.

Jens Hansen, der var født i 1490'erne eller før, var måske fra Vammen i Nørlyng herred, hvor han ialfald i 1539 havde arve-interesser i jordegods (4). Han døde 2. september 1558 i Viborg og blev begravet i domkirken, hvor der omkring 1740 fandtes en mindetavle over ham og hustruen Maren Knudsdatter (5).

Jens Hansen blev som nævnt gift omkring 1530 med Maren Knudsdatter, der var født før 1510. Hendes brødre var Knud Knudsen Brynild eller Brynnild, død 1589, der fra før 1562 var præst i Rødding og Krejbjerg i Salling samt provst (6), og Bendid (Benedict eller Bendt) Knudsen, der døde 1572 i Ribe (7).

- Forældrene anfører Chr. Heilskov (8) som Knud Nielsen og hustru Maren Brynild.

Efter Jens Hansens død blev Maren Knudsdatter gift anden gang med enkemand Niels Andersen, borgmester i Viborg, død 1575 (9), der i 1573 gav afkald på konens vegne på arv efter hendes bror i Ribe; Maren Knudsdatter må altså være død efter 1573.

Noter:

1 Heises Diplomatarium Vibergense, s. 160.

2 Filtenborg: Sogendegn Sejer O. Leths Slægtsbog, 1938, s. 48.

3 kilde 1, s. 211.

4 Det kgl. rettertings domme og rigens forfølgninger i Christian III's tid, bd. 1, 1959, s. 813-814.

5 Pontoppidans Marmora Danica, bd. 2, 1741, s. 207.

6 Wibergs Præstehistorie, bd. 2, 1870, s. 677, Jyske samlinger, 1-6, s. 224 og 28, samt kilde 1, s. 362.

- 7 Peder Hegelunds Almanakoptegnelser 1565-1613, 1976, bd. 1, s. 86 (og 94),
bd. 2, s. 54 (og 61).
- 8 Chr. Heilskovs optegnelser i landsarkivets håndskriftsamling H.1(9)-30.
- 9 Viborg bys historie, bd. 3, s.798.

Ane 508

BJØRN KAAS

født 1517/20, død 1581.

Ane 509

N.N.

Bjørn Kaas til Stårupgård var rigsråd og lensmand på Frederik II's tid.

Han var født 1517/20 - vel på Tårupgård i Tårup sogn øst for Skive, søn af Niels Jensen Kaas til Tårupgård, senere tillige ejer af Stårupgård i Højslev sogn, og hustru Anne Bjørnsdatter (Bjørn).

Bjørn Kaas døde 26. marts 1581 på Bygholm ved Horsens og blev begravet i kappellet ved Højslev kirke, hvor hans ligsten med portrætrelief og 8 anevåben endnu findes.

Han blev gift 4. november 1554 på Stårupgård med Christence Nielsdatter (Rotfeld) til Bjersøholm (Bjeresjöholm) ved Ystad i Skåne, datter af Niels Jensen (Rotfeld) til Bratskov i Hanherred og hustru Anne Nielsdatter Høg (Banner) til Eskær i Salling; Christence døde 1601 på Bjersøholm og blev begravet i Bjersø kirke.

- Christence var jo ikke mor til Bjørns søn Jens Bjørnsen, se ane 254-255, der var født udenfor ægteskab.

Bjørn Kaas' liv og levned er veloplyst (1):

Faderen Niels Kaas blev efterhånden eneejer af herregårdene Tårupgård i Tårup sogn og Stårupgård i Højslev sogn, begge i Fjends herred øst for Skive. Ud over disse to hovedgårde har han vel været ejer af en del bøndergods på egnen; men nogen hovedrig mand var han langt fra - vel som hans fædrene slægt, en ganske jævn adelsfamilie, der fra sidst i 1200-tallet havde hørt hjemme på gården Kås i Lihme sogn ved Limfjorden i Salling's sydvestre hjørne, hvorfra slægten i første halvdel af 1400-tallet fik fodfæste i Fjends herred med hovedsæde på Tårupgård. Slægten førte fra gammel tid - ialfald fra omkring 1300 - en rød sparre i sølvfelt; sparren er en heraldisk figur som et sæt spær til et hus.

Bjørn var den næstældste af søkendeflokken, der tidligt blev forældreløse; ved faderens død 1534 var den ældste søn Jens 18 år, og moderen ventede da det 10. barn, den senere så kendte kansler i Christian IV's drengeår Niels Kaas, 1535-1594; - og efter kun 5 års forløb døde også moderen Anne Bjørnsdatter i 1539.

Børnene blev vel efter tidens skik allerede som børn sendt bort til slægtninge for at blive opdraget. Bjørns levned synes i alfald at falde udmærket sammen med andre af tidens typiske adelsmænds liv.

Allerede 1540 var han udenlands, 8 år senere fulgte han som hofsinde den danske prinsesse Anne på hendes brudefæld til Sachsen, og i årene derefter var både han og hans ældre bror Jens i fremmed krigstjeneste. En tredje bror ved navn Jørgen opholdt sig ligeledes i Tyskland i årene omkring 1550 - han dræbte under et opløb i Lüneburg 1552 en mand, hvorfor han blev dømt til døden.

Kongen, Christian III, søgte at forhindre hans henrettelse, men forgæves. Resultatet blev, at efter Jørgens henrettelse førte de to brødre Jens og Bjørn i årene frem til 1554 privat fejde eller krig mod Lüneburg, der forgæves bad Christian III om at mægle i striden.

1554 vendte Bjørn hjem og blev i november gift med Christence Nielsdatter (Røtfeld), død 1601. Dette ægteskab bragte Bjørn, hvis arvegods vist kun bestod af hovedgården Stårupgård og noget bøndergods, en rigdom og velstand, der bl.a. bestod af hovedgårdene Vangkær og Kærsgård i Vendsyssel og Bjersøholm i Skåne, senere i 1568 blev Bjørn i stand til at købe Ellinggård ved Frederikshavn. Og efter broderen Jens arvede han Vorgård i Himmerland, mens han efter sin mors slægtninge arvede Tybjerggård på Sjælland.

I de første år efter giftermålet sørgede Bjørn for at få sine store godskomplekser arronderede og samlede i større enheder - 1564 fik han oprettet Højslev eller Stårupgård birk omfattende bøndergodset i Højslev og enkelte nabo- og sogne. Et birk var et selvstændigt og afsluttet retsområde begrundet på omfattende godssamlinger, hvor godsejeren havde en større indflydelse.

I disse år boede Bjørn og familien på Stårupgård, hvor han byggede den endnu eksisterende hovedbygning. - Men fra begyndelsen af 1560'erne og resten af sit liv flyttede Bjørn Kaas med kone og børn fra et kongeligt slot til et andet som kongens betroede lensmand.

1561 blev han udnævnt til lensmand på Vordingborg slot, hvor han blev til 1563, da han en kort overgang sad på Jungshoved på Sjælland som lensmand; samme år overtog han Helsingborg slot, som han kun beholdt i to år.

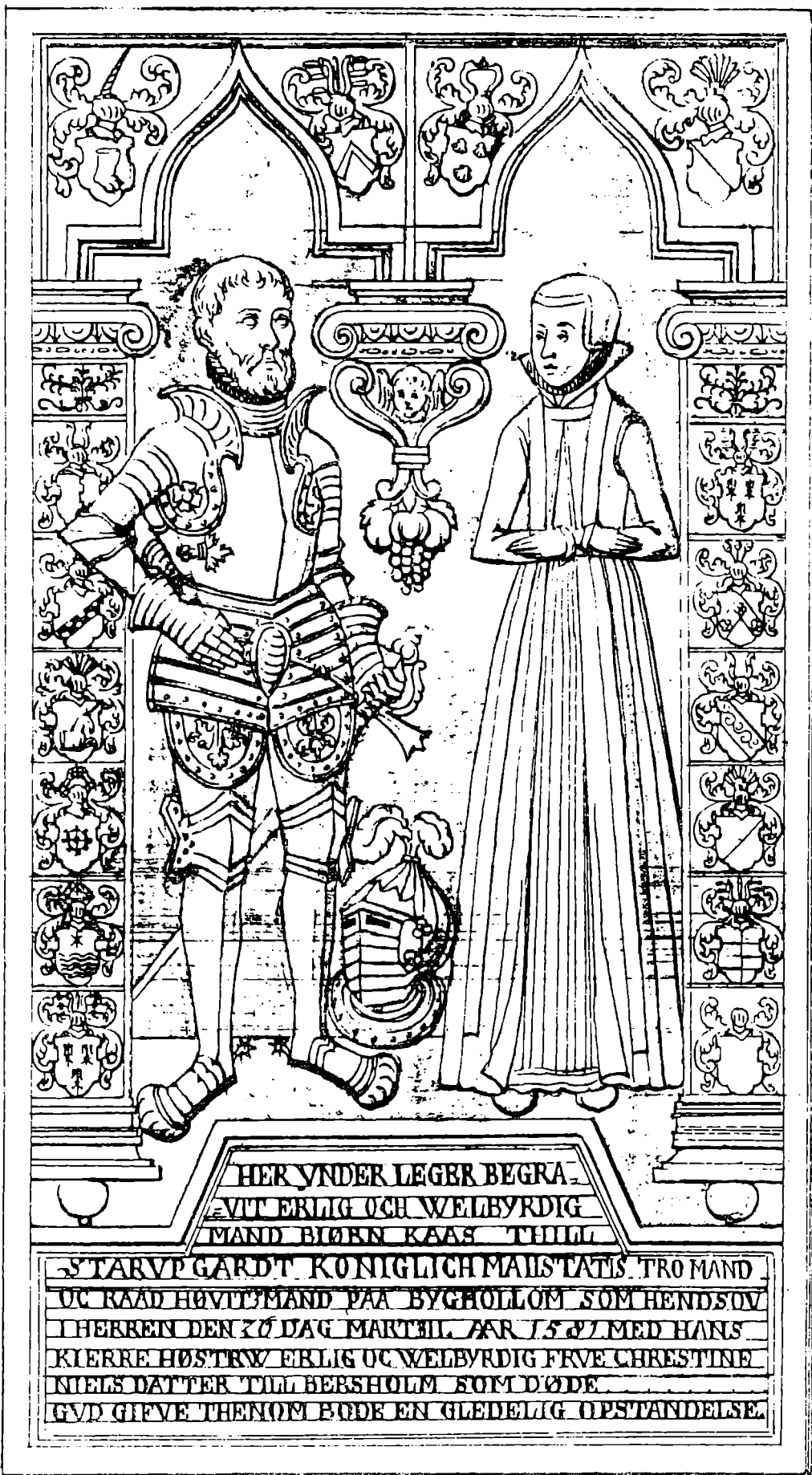
Året efter - 1564 - blev han udnævnt til proviantmester i Skåne sammen med Axel Viffert. De skulle bl.a. sørge for leverancerne til hæren - og Bjørn kan vist ikke fritages for medansvaret for den dårlige forsyning, der til dels lammede krigsførelsen under Syvårskrigen mod Sverige 1563-1570.

Bjørns stjerne hos kongen kan dog ikke være dalet synderligt, for 1565 åfløste han rigshovmester Ejler Hardenberg som lensmand på Malmøhus, der var blandt rigets allervigtigste len.

I 15 år frem til 1580 sad Bjørn Kaas på Malmøhus og modtog og udførte regeringens ordrer - ofte for hele Skåne; og fortsat havde han med hærens leverancer at gøre, men disse blev i de følgende år noget bedre.

Sammen med de øvrige skånske lensmænd samlede han ofte landsdelens bønder til modstand mod de svenske angreb. Han var således også blandt de ledende i det mislykkede bondeangreb på Småland sidst på året 1567. - Samme år var han blevet medlem af rigsrådet og havde sammen med Frans Brockenhuus ledet den afdeling landsknægte, der var sendt til Norge, hvor de ved hjælp fra Bergenhus tvang svenskerne til at opgive belejringen af den vigtige fæstning Akershus ved Oslo.

Bjørn Kaas' liv var i 1570'erne præget af de forskellige diplomatiske hverv, som blev betroet ham. Han var således stærkt engageret i og blandt de ledende i forhandlingerne med hansestaden Lübeck om tilbageleveringen af Bornholm, som lybækkerne havde haft i pant siden året 1525. Sammen med et andet rigsrådmedlem modtog han på regeringens vegne øen i 1576.

HER VNDER LEGER BEGRA-
VIT ERLIG OCH WELBYRDIG
MAND BIÖEN KAAS THILL

STARV GARDT KONIGLICH MAISTATS TRO MAND
OC RAAD HÖVLEMAND PAA BYGHOLLOM SOM HENDSOV
I HERREN DEN 20 DAG MARTIL AAR 1507 MED HANS
KIERRE HÖSTRV ERLIG OC WELBYRDIG FRVE CHRISTINE
NIELS DATTER TILL BERSHOLM SOM DÖDE
GVD GIEVE THENOM RODE EN GLEDELIG OPSTANDELSE

På omstående side:

Ligstenen i kapellet ved Højslev kirke over Bjørn Kaas, død 1581, der her ses med sine otte anevåben repræsenterende de otte oldeforældre. - Arkivtegner Søren Abildgaard 1769, Nationalmuseet.

1580 afstod Bjørn Malmøhus og blev i stedet lensmand på det noget mindre betydningsfulde Bygholm lige uden for Horsens -og her døde han 1581 omkring 60 år gammel.

Bjørn Kaas hørte ikke til iblandtadelens største personligheder fra 1500-tallet, men må vist anses for værende et typisk, menigt medlem af rigsrådet med en begrænset indflydelse på landets politik - ydre såvel som indre. - Eftertiden har hæftet sig mere ved mindet om Bjørns yngre bror, kansleren Niels Kaas.

Bjørn Kaas har dog været af en sådan støbning, at den kendte professor Niels Hemmingsen i 1570 fandt det passende at tilegne ham sit værk "Livsens Vej".

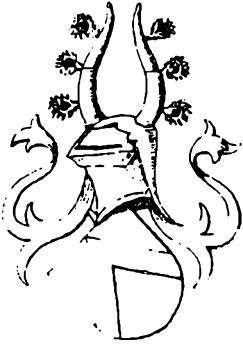
Bogen, der er den eneste af professorens 30-40 værker, der blev skrevet på dansk, var nemlig bestemt til menigmands opbyggelse. - Hos Niels Hemmingsen havde Bjørn Kaas i sin tid fået sin yngre bror Niels anbragt til oplæring; visse ting tyder på, at familien Kaas på Stårupgård i lighed med Niels Hemmingsen har vist interesse for calvinismen.

Den søn af Bjørn, der overtog Stårupgård, hed Niels Kaas, død 1597, og hans enke Birgitte Timmesdatter Rosenkrantz blev henrettet 1603 for blodskam begået med sin afdøde mands fætter Gjerd Kaas.

Noter:

- 1 Engelstoft og Dahls Biografiske Leksikon, bd. 12, 1937, s.281, hvor brødrene Jens og Niels er biograferede s. 290 og 92, M. Brandt: Bjørn Kaas til Stårupgård og Niels Hemmingsen, Julen i Skive, Salling og Fjends, 3. årgang, 1933, s. 19-22, samme: Fruen paa Bjeresjöholm, Skivebogen, 27. årg., 1935, s. 36-70, samt Danmarks adels årbog, 16. årg., 1899, s. 199, og S. Nygaards artikel om Taarupgaard og S. Egelunds om Stårupgaard, begge i Danske Slotte og Herregårde, bd. 12, 1966, s. 9 og 31.

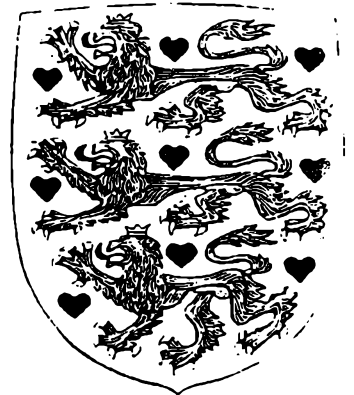
BJØRN KAAS' FORSLÆGT.

Slægten Kaas

Slægten Løvenbalk

Kongeslægten

En anetavle for rigsråd Bjørn Kaas kan uden besvær opstilles ud fra oplysninger i bl.a. Danmarks adels årbog 1884 ff. Men en sådan tavles mange navne og forholdsvis få data ville ikke sige denne bogs læsere så forfærdentlig meget, hvorfor her blot skal meddeles en enkelt slægtslinje eller stamrække tilbage i tiden fra Bjørn Kaas (1).

Forslægtens personer er hidtil betegnet med en fortløbende nummerering, der fordobles for hver generation; dette system ville i denne stamrække eller slægtslinje være uoverskuelig hvorfor Bjørn Kaas' forældre betegnes 1, bedsteforældrene 2, oldeforældrene 3 o.s.v. - den danske konge Christoffer II, fra hvem Bjørn Kaas nedstammede i 8. led, får således nr. 8 og Valdemar, Sejr nr. 11.

Bjørn Kaas var søn af:

1. Niels Jensen Kaas, død 1534, nævnt fra 1505, ejer af Tårupgård og Stårupgård ved Skive.

Gift senest 1515 med Anne Bjørnsdatter (Bjørn), født ca. 1495, død 1539, datter af Bjørn Andersen (Bjørn), nævnt 1490-1506, ejer af Stenalt ved Randers, og hustru Anne Henriksdatter Friis, død 1542.

Bjørn Andersen er kendt for sammen med Ebbe Strangesen i 1502 at have kastet rigets højeste embedsmand, rigshovmester Poul Laxmand i vandet fra Højbro i København, hvor han druknede.

Bjørn Andersens farmor Margrethe Andersdatter (Hvide), død 1449, stammede i lige mandlig linje fra marsk Stig Andersen, død 1293, der som bekendt blev dømt fredløs for drabet på Erik Glipping i Finderup lade 1286.

Anne Henriksdatter Friis' mor Anne Olufsdatter Lunge til Odden i Vendsyssel stammede gennem sin farmors mor Else Christiernsdatter Vendelbo fra Niels Bugge til Hald, der blev dræbt i Middelfart 1359.

Niels Kaas var søn af:

2. Jens Nielsen Kaas, nævnt 1477-1519, arvede Votborg i Tæbring sogn på Mors og Tårupgård i Fjends herred, hvor han giftede sig til Stårupgård med Edel Lagedatter (Saltensee), datter af Lage Jepsen til Stårupgård og hustru Ide

Iversdatter (Juel) til Daubjerggård.

Jens Kaas var søn af:

3. Niels Jensen Kaas, nævnt 1446-71, ejer af en del af Kås i Sydsalling, samt Tårupgård, ridder, rigsråd og landsdommer i Nørrejylland.
Gift med søhelten Peder Skrams fæster Ellen Pedersdatter Skram, datter af Peder Skram til Urup og Voldbjerg og hustru Anne Nielsdatter (Banner), datter af rigsråd Niels Eriksen (Banner) til Vinstrup på Sjælland og hans meget omtalte hustru Johanne Andersdatter (Panter), kaldet Sappi, til Asdal i Vendssyssel. - Fru Johanne skænkede på sine gamle dage jord til Dueholm kloster på Mors mod at få ophold og begravelse der; hun døde 1479 som en meget gammel dame.
Niels Kaas var søn af:
4. Jens Nielsen Kaas, nævnt 1408-29, ejede fødegården Kås og vist også Tårupgård, søn af Niels (Nisse) Kaas til Kås. - Slægten kan følges tilbage til ridderen Jens Nielsen til Kås, nævnt fra omkr. 1300 til 1325, hvis far skal have været ridderen Niels Landi, død 1307/14. der nævnes fra 1292. Jens Nielsen Kaas blev gift før 1420 med Maren Jensdatter (Løvenbalk), født senest 1400. datter af:
5. Jens Nielsen (Løvenbalk), død 1438 (?), nævnt 1396-1430, ejer af Avnsbjerg syd for Viborg, ridder, rigsråd og landsdommer i Nørrejylland fra 1396. Moderen til Maren Jensdatter skal have været Jens Nielsens første hustru Ellen Pedersdatter (Munk) fra Holbækgård ved Randers.
Jens Nielsen (Løvenbalk) var søn af:
6. Niels Eriksen (Løvenbalk), nævnt 1377, ejer af Avnsbjerg.
Hans hustru skal have været Sofie Johansdatter Rantzau, datter af den holstenske ridder Johan Rantzau, nævnt 1315-26.
Niels Eriksen var søn af:
7. Erik Christoffersen (Løvenbalk), der skal have været nævnt i nu forsvundne dokumenter fra 1328 og 40; han ejede vist også Avnsbjerg. Denne Erik Christoffersen var ifølge troværdige overleveringer uægte søn af den danske kong Christoffer II og "en Jomfru af de gamle Lunge'r" fra Sjælland; overleveringen styrkes af slægtens våben: en blå løve gående over to blå bjælker i guldfelt, altså en formindskelse af de danske kongers våben med de tre blå løver i guldfelt bestrøet med søblade (senerehjerter). I middelalderen var det almindeligt, at yngre sønner eller uægte sønner af fyrstelige personer fik sådanne forenklede udgaver af faderens våben.
Erik Christoffer (Løvenbalk) var altså søn af:
Christoffer II, 1276-1332, konge af Danmark 1320-26 og 30-32, begravet i Sorø klosterkirke; Danmarks med rette eller urette mest uglesete konge.
Han var søn af:
Erik Glipping, ca. 1249-1286, konge af Danmark 1259-86, dræbt i Finderup lade og begravet i Viborg domkirke.
Gift 1273 med Agnes af Brandenburg, ca. 1257-1304, begravet i Ringsted Skt. Bendts kirke (se nedenfor).
Erik Glipping var søn af:
Christoffer I, ca. 1219-1259, konge af Danmark fra 1252, begravet i Ribe domkirke.
Gift 1248 med Margrethe Sambiria, kaldet Sprænghest, ca. 1230-1282, der regerede landet 1259-64, hvorefter hun rejste til sit hjemland og døde i Rostock, begravet i klosterkirken i Doberan vest for Rostock, hvor hendes gravminde med træfigur stadig findes.
Hun var datter af Sambor II, 1204-1278, hertug fra 1220 over området omkr. Lübschau (nu Tczew) syd for Gdansk (Danzig), dengang kaldet Pommerellen eller Bagpommeren (nu en del af Polen).

Margrethes mor, Mechtilde af Mecklenburg med hvem Sambor var blevet gift i 1229, var datter af den mecklenburgske fyrste Henrik Burwin (Burwy) II, død 1226, hvis mor Mechtilde eller Mathilde var uægte datter af Henrik Løve, 1129-1195, hertug af Sachsen og Bayern, sin tids mægtigste mand i Nordtyskland (2).
Christoffer var søn af:

11. Valdemar II Sejr, 1170-1241, konge af Danmark fra 1202, begravet i Ringsted; Danmarks store middelalderkonge, hvis udenrigspolitik (Holsten, Østersøkysten og Estland) og indenrigspolitik (Jyske Lov og landets deling i len) er velkendt.

Christoffers mor var Valdemars anden ægtefælle (med hvem han blev gift 1214) Berengaria (Bengerd) af Portugal, ca. 1180-1221, datter af Sancho I, død 1211, konge af Portugal fra 1185, og Dulcia (Douce) af Barcelona og Aragonien. død 1198. Berengarias forslægt hørte til i Middelhavslandene; hendes lige fædrene slægt stammede f.eks. fra den franske konge Hugo Capet, død 996, andre linjer førte dog tilbage til hertugerne af Normandiet og deres stamfar, vikingen Rollo, død 926, og den syditalienske normannermagts grundlægger Robert Guiscard, død 1085, hertug af Apulien og Calabrien, der var søn af vikingætlingen Tancred af Hauteville i Normandiet (3).

Valdemar Sejr var søn af:

12. Valdemar I den Store, 1131-1182, konge af Danmark fra 1157; en dygtig konge, der bl.a. opførte Valdemars-muren ved Dannevirke, et af de allerførste bygningsværker af teglsten her i landet.

Gift 1157 med den russiske Sofie, ca. 1140-1198, datter af fyrst Volodar og Richiza (Regitse) af Polen, der igen var datter af den polske hertug Boleslav III, død 1138, gennem hvem en afstammingslinje kan følges tilbage til bl.a. de tyske kejsere Otto I den Store og Otto II, død 983, gift med den byzantinske Theophano.

Valdemar var søn af:

13. Knud Lavard, ca. 1096-1131, sønderjysk grænsejarl i Slesvig fra 1115 og knes (fyrste) over de vendiske obotritter øst for Lübeck; han blev som bekendt myrdet af fætterten Magnus Nielsen i skoven ved Haraldsted og begravet i Ringsted, - kanoniseret som helgen 1169. Knud Lavard har fået skyld for at have indført tyske hofskikke og tysk kultur.

Gift ca. 1116 med Ingeborg af Kiew, datter af den russiske storfyrst Mstislav I (Harald) af Kiew, død 1132, og Christine af Sverige, der var søster til den danske kong Niels' dronning Margrethe med tilnavnet Fredkulla. - Ingeborg lod sin søn Valdemar opkalde efter sin egen farfar Vladimir II Monomachos, død 1125, storfyrste i Kiew fra 1113; Vladimir betyder behersk verden.

Knud Lavard var søn af:

14. Erik Egode eller Ejegod, ca. 1056-1103, konge af Danmark fra 1095. 1098 var Erik hos paven i Rom, hvor han fik dennes billigelse til broderen Knud (den Hellige)'s helgenkåring, samt fik udvirket at Lund i Skåne blev ærkebispesæde.

Med sin ægtefælle Bodil, der skal have været en efterkommer af de norske Lade-jarler i Trøndelagen, rejste Erik på pilgrimsfærd mod Jerusalem; på vejen døde kongen på Cypern og dronningen på Oliebjerget ved Jerusalem.

Erik var søn af:

15. Svend Estridsen, ca. 1019-1074, konge af Danmark fra 1047; konge Svend lod landet dele i bispedømmer.

Han var gift et par gange; men de 5 sønner, der efter hinanden blev konger i Danmark, hørte alle til de ca. 20 børn, som kongen havde med forskellige frilær.

Svend Estridsen var søn af:

- 5. Ulf Jarl, død ca. 1026, svogeren kong Knud den Stores jarl i England og senere i Danmark, hvor kongen lod ham dræbe i kirken i Roskilde.
Gift omkring 1015 med Estrid Svendsdatter, datter af:
- 6. Svend Tveskæg, ca. 960-1014, konge af Danmark fra ca. 986; han erobrede 1013 England, hvor han døde året efter i Gainsborough.
Datteren Estrids mor var vel den polske Gunhild, der var enke efter den svenske konge Erik Sejersæl og datter af hertug Mieczyslav I af Polen, død 992, og Dubrowka af Böhmen, død 977.
Svend Tveskæg var søn af:
- 7. Harald Blåtand, død c. 986, dansk konge fra omkring 940, samlede og kristnede landet.
Svend Tveskægs mor var vel den Tove (Gunhild?), datter af obotriterfyrsten Mistivoj, der i Sønder Vissing i Jylland lod sætte en runesten over sin mor.
Harald Blåtand var søn af:
- 8. Gorm den Gamle, død omkring 940, dansk konge fra før 930, måske søn af Hardeknud Svendsen.
Gorm og hans dronning Thyra (Tyre) Danebod, der døde før ham, blev som bekendt gravsat i højene ved kirken i Jelling.

Med udgangspunkt i kong Christoffer II kan der opstilles en meget omfangsrig anetavle, hvor kejser Karl den Store, død 814, vil forekomme adskillige steder. Christoffers mor Agnes af Brandenburg, hans farmor Margrethe Sambiria (Sprænghest) og oldemoderen Berengaria af Portugal stammede alle tre på flere måder fra Karl den Store.

Her skal blot fortælles om en enkelt af afstammingslinjerne til Karl, der gennem Christoffers mor Agnes af Brandenburg viser forbindelse til flere fremtrædende personligheder og slægter fra Europas tidligere middelalder-historie (4).

Bjørn Kaas stammede som anført i 9. led fra:

Agnes af Brandenburg, ca. 1257-1304, der efter mordet på Erik Glipping i 1286 blev gift anden gang 1293 med Gerhard II den Blinde, død 1313, greve af Holsten, med hvem hun blev mor til den ene af de ildelidte holstenske grever, "den milde" grev Johan (III) af Plön, død 1359.

Agnes var datter af:

Johan I., ca. 1213-1266, markgreve af Brandenburg (landskabet omkring og nord for Berlin mellem floderne Elben og Oder), søn af Albrecht II (af det askanske hus), død 1220, markgreve af Brandenburg fra 1205, og Mechtilde af Lausitz, død 1253/55, der tilhørte huset Wettin, der regerede i Sachsen m.v. 1423-1918, i Portugal 1837-1932 og endnu sidder på tronen i Belgien, hvor slægten har siddet siden 1831.

Efter at markgreve Johan I havde været gift første gang med Valdemar Sejrs datter Sofie, blev han 1255 gift med sit næstsøskendebarn, askanieren Jutta af Sachsen, der ligesom han var oldebarn af margrevskabet Brandenburg (den sachsiske Nordmark)'s grundlægger Albrecht I Bjørn (der Bär), død 1170.

Jutta var datter af:

Albrecht I, død 1261, hertug af Sachsen fra 1212, søn af Bernhard, greve af Anhalt og hertug af Sachsen, og den polske hertugdatter Judith.

Albrecht I var gift med Agnes af Thüringen, født ca. 1206, død før 1247, datter af:

Hermann I, død 1217, landgreve af Thüringen (sydvestlige del af det nuværende Østtyskland omkring Erfurt) fra 1190; han var en tid den tyske lyriker, minnesangeren Walther von der Vogelweides mæcen på Wartburg (der senere blev kendt som Luthers tilholdssted).

Landgrev Hermann blev gift anden gang 1196/97 med Sophie af Bayern, ca. 1171-1232/38, datter af wittelsbacheren (den danske Christoffer af Bayerns slægt, der regerede i Bayern til 1918) Otto I, død 1183, hertug af Bayern fra 1180, og Agnes af Loon.

Hermann I var søn af:

13. Ludvig II, ca. 1128-1172, landgreve af Thüringen fra 1140, søn af Ludvig I, død 1140, landgreve af Thüringen fra 1130, og grevedatteren Hedevig af Guedensberg.

Ludvig II blev gift ca. 1150 med den berømte tyske kejser Frederik I Barbarossas yngre halvsøster Jutta af Schwaben, ca. 1135-1192, datter af:

14. Frederik II, 1090-1147, hertug af Schwaben (øst for Rhinens øvre løb) fra 1105.

Efter at hans første ægtefælle - Frederik Barbarossas mor - welferen Judith af Bayern (Henrik Løves faster) var død 1129/35, blev Frederik gift anden gang senest 1135 med Agnes af Saarbrücken, datter af grev Frederik I af Saarbrücken.

Frederik II af Schwaben var søn af:

15. Frederik I, ca. 1050-1105, hertug af Schwaben fra 1079; han var grundlæggeren af dynastiet Hohenstaufens storhed.

Gift 1089 (trolovet) 1079 med kejserdatteren Agnes, født omkring 1075, død 1143, datter af:

16. Henrik IV, 1050-1106, tysk konge 1056-1105 og kronet 1084 som tysk-romersk kejser; han blev fordrevet 1105 af sønnen Henrik V.

Kejser Henrik IV huskes for sin strid med pave Gregor VII (investiturstriden mellem kejser og pave om retten til at besætte bispeembederne), der sluttede med Henriks "gang til Canossa" 1077.

Datteren Agnes var af Henriks første ægteskab - indgået 1066 - med Bertha af Savoyen (Savoie) og Torino, 1051-1087, datter af Oddo (Otto) I, død 1057/60, greve af Savoyen (mellem Genève og Grenoble i Sydvestfrankrig) fra 1051, samt markgreve af Torino i Italien, og markgrevedatteren Adelheid af Torino; de italienske konger i forrige og i dette århundrede tilhørte huset Savoie.

Kejser Henrik IV var søn af:

17. Henrik III, 1017-1056, tysk konge fra 1039 og kronet 1046 i Rom som tysk-romersk kejser; i modsætning til sønnen styrkede Henrik III kirkens stilling.

Efter at han havde været gift med den dansk-engelske kong Knud den Stores datter Gunhild, blev han gift 1043 med Agnes af Poitou og Aquitanien, ca. 1022-1077, datter af Vilhelm V, død 1030, hertug af Aquitanien og greve af Poitou (som Vilhelm III), og Agnes af Burgund; hertug Vilhelms farmor Adela var datter af den nordiske viking Rollo, der døde 926 som hertug af Normandiet.

Henrik var søn af:

18. Konrad II, 990-1039, hertug af Franken, tysk konge fra 1024 og kronet som tysk-romersk kejser i Rom 1027 i overværelse af bl.a. den dansk-engelske Knud den Store.

Konrad, der var søn af grev Henrik af Speyer og brorsøn af pave Gregor V, var oldesøn af hertug Konrad II af Lothringen ved Worms, død 955, der i 947 var blevet gift med kejserdatteren Luitgard eller Liutgard, død 953, datter af Otto I den Store, 912-973, tysk konge fra 936 og tysk-romersk kejser fra 962, og dennes første ægtefælle, den engelske prinsesse Edith eller Eadgyth, død 946.

Kejser Konrad II blev gift 1016 med Gisela af Schwaben, død 1043, datter af:

19. Hermann II, død 1003, hertug af Schwaben fra 997.

Gift ca. 988 med grev Hermann af Werls enke Gerberga (Guepa) af Burgund, født 965/70, død tidligst 1016, datter af:

20. Konrad, død 993, konge af Øvre Burgund fra 937; han tilhørte welfernes berømte slægt.
Gift ca. 964 med karolingeren Mathilde af Frankrig, 943-981/92, datter af:
21. Ludvig IV den Oversøiske, 920-954, konge af Frankrig (Vestfranken) fra 936.
Gift 939 med hertug Giselbert af Lothringens enke, den tyske Gerberga, død 984, søster til den under 18 nævnte tyske kejser Otto I den Store og altså datter af Henrik I Fuglefænger, 875-936, hertug af Sachsen og fra 919 tysk konge, og dennes anden ægtefælle (gift 909) Mathilde, ca. 890-968, der var tipoldebarn af sachsernes berømte fører Widukind, død efter 785, der i 770'erne kæmpede mod Karl den Store, bukkede under og sammen med mange sachser tvangsdobt. - Henrik Fuglefængers svigermor var datter af den danske viking Godfred eller Gottfried, død 885 som hertug i Friesland.
Ludvig IV var søn af:
2. Karl Charles III den Enfoldige, 879-929, fransk konge 893, enekonge i Vestfranken (Frankrig) fra 898, samt tillige konge i Lothringen fra 911; men 922 blev han afsat, og fra 923 til sin død levede han i fangenskab.
Efter fra 907 at have været gift med Frederune, død 917, søster til Henrik Fuglefængers ægtefælle Mathilde, blev Karl III gift anden gang 919 med Eadgifu (Edgiva, Ogiva), død efter 951, datter af den engelske konge Edward I af Wessex, død 924/25, der havde været konge fra 901, da han efterfulgte sin mere kendte far Alfred den Store på tronen.
Eadgifu flygtede 923 fra Frankrig til England, kom tilbage 936 (med sønnen Ludvig, der deraf fik tilnavnet den Oversøiske), blev abbedisse i klosteret Notre Dame i Laon, men blev afsat 951, da hun giftede sig med grev Heribert af huset Vermandois.
Karl III den Enfoldige var søn af:
3. Ludvig II den Stammende, 846-879, fra 856 konge i Neustrien, 867 konge af Aquitanien og endelig fra 877 konge i hele Vestfranken.
Nævnte søns mor var Karl III's sidste ægtefælle (gift ca. 875) Adelheid, født 855/60, død efter 901, hvis fars mormor var Ludvig I den Frommes frilledatter Alpais.
Ludvig II var søn af:
4. Karl II den Skaldede, 823-877, hertug (dux) i Alemanien, Rätien og Elsass fra 829, fra 838 konge i Neustrien og fra 840/43 konge i hele Vestfranken; fra 875 tillige konge i Italien og samme år kejserkronet.
Nævnte søns mor var Ludvig II's sidste ægtefælle (gift ca. 875) Adelheid, født ter af grev Odo af Orléans.
Karl II var søn af:
5. Ludvig I den Fromme, 778-840. fra 781 konge af Aquitanien, medkejser 813; 833-34 var han sat fra styret i Vestfranken. Nævnte søns mor var Ludvig I's sidste ægtefælle fra ca. 819 Judith, død 843, datter af den frankiske grev Welf (stamfar til welferne, hvoraf den yngre slægt endnu lever som hertuger af Braunschweig-Lüneburg; til slægten hørte den engelske dronning Victoria, død 1901), og dennes sachsiske ægtefælle Heilwich.
Ludvig I var søn af:
6. Karl den Store (Charlemagne), ca. 742-814, frankisk delkonge fra 768 og enekonge fra 771; fra 774 tillige longobardernes konge i Norditalien og endelig kejserkronet i Peterskirken i Rom juledag 800. Moderen til nævnte søn var Karls ægtefælle fra 771 Hildegard, 758-783, datter af den frankiske grev Gerold og Imma, der igen var datter af alemanernes fører (dux) Hnabi.
Karl den Store var søn af:
7. Pippin, 714-768, hushovmester fra 741 hos frankernes konge af merovinger-slægten; da kongen var svag og Pippin stærk, blev kongen med pavens billigelse afsat 752 og Pippin blev kronet.

Pippins ægtefælle Bertrada, død 783, var datter af grev Heribert af Laon, nævnt 721, hvis slægt skal kunne følges tilbage til sidste halvdel af 600-tallet.

Pippin var søn af:

28. Karl Martell, død 741, overtog som hushovmester den virkelige magt i frankeriget efter faderens død 714; Karl styrede landet dygtigt og lod en tid tronen stå ubesat. - I 732 standsede han arabernes hær ved Poitiers.

Nævnte søn var født i ægteskab med Chrodtrud, hvis herkomst ikke kendes.

Karl Martell var søn af:

29. Pippin den Mellemste, død 714, skal fra senest 685 have været hushovmester; han sad inde med den største magt i landet.

Den nævnte søns mor hed Chalpaida, men var af ukendt herkomst.

Pippin var søn af:

30. Ansegisel, død senest 679, hushovmester. Han var søn af Arnulf, død ca. 640. der havde været biskop i Metz 614-29; derpåeneboer i Vogeserne.

- Hverken Arnulfs egen eller hans hustrus afstamning kendes, men de var uden al tvivl frankere.

Ansegisel var gift med Begga, død 693, datter af:

31. Pippin den Ældre, død 640. hushovmester for de svage merovingerkonger Chlotar II og Dagobert I, i hvis navn han styrede landet sammen med ovennævnte biskop Arnulf af Metz.

Pippin blev gift senest 615 med Itta eller Iduberga, 592-652, med hvem han bl.a. fik sønnen Grimoald; dette sidste har ledt til en teori om, at Itta/Iduberga skulle have været datter af en ældre frankisk stormand Grimoald, der skal have været søn eller svigersøn af Theudebald, død 555, konge i Austrasien fra 548, hvis farfar Theuderich I, død 534, konge i Austrasien fra 511 med hovedstad i Reims. var uægte søn af merovingerens stamfar Clodewig, død 511; men med sikkerhed kan Karl den Stores slægt altså ikke følges længere tilbage end til sidst i 500-tallet.

Noter:

1 Specielt Danmarks adels årbog, 16. årg., 1899, s.195-99, og 20. årg., 1903, s.289-91, samt P. Filtenborg: Sogndegn Sejer O. Leths Slægtsbog, 1938, s. 202-10, S. Otto Brenner: Die Nachkommen Gorms des Alten, 1978, og Mogens Bugge: Vore Forfedre, 1939.

2 Adolf Hofmeister: Die Ahnentafeln der Markgrafen von Brandenburg, Forschungen zur Brandenburgischen und Preussischen Geschichte, bd. 33, 1920-21, s. 62 (og 56).

3 kilde 2, s. 62. 74-76, samt bl.a. Wilhelm Karl, Prinz von Isenburg: Stamtafeln zur Geschichte der Europäischen Staaten, Berlin 1936ff.

4 kilde 2, s. 58 (56, 52-53, 82), K.F. Werner: Die Nachkommen Karls des Grossen bis Zum Jahr 1000, 1967, nemlig bd. 4 af Wolfgang Braunfels: Karl der Grosse, Lebenswerk und Nachleben, samt bd. 1 af samme værk., 1965, Eduard Hlawitschka: Die Vorfahren Karls des Grossen.

Anetavie
for
Ane Dorthea Pedersdatter (Boe)
1827-1895

Ane 2 PEDER MADSEN BOE

født 1800, død 1886.

Ane 3 JOHANNE NIELSDATTER

født 1795, død 1871.

Ved giftermålet 1824 nævnes Peder M. Boe som ungkarl af Sdr. Dråby, mens han ved den ældste datters fødsel 1825 nævnes som indsidder (lejehusmand) i konens fødeby Skarum i Alsted sogn.

1826 nævnes Peder Boe som fæster af det husmandssted i fødebyen Sdr. Dråby, hvor han i efteråret 1829 (1) afløstes af konens bror Poul Nielsen. Ejendommen var på 1 skp. 3 fjkr. hartkorn og hørte under gården Sø i nabosognet Sejerslev (2); tidligere havde ejendommen været beboet af Peder Boe's mormors forældre Maren og Søren Smed, se ane 22-23.

- Ejendommen, der ved matrikuleringen 1844 (3) fik matr. nr. 20 og hartkornet forandret til 4 skpr. 1 1/2 alb., ligger nord for Sdr. Dråby kirke, hvor vejen til Jørsby går fra mod øst.

31. august 1829, tinglæst 12. september (4), fik Peder Madsen Boe fæstebrev af Frederik Hauch Stadel til Ullerup og Sø på den gård i Ml. Jølby i Solbjerg sogn på 8 tdr. 2 fjkr. hartkorn, som en Peder Madsen sidst havde haft i fæste og oplod mod frit husly, føde og pleje.

Af gården skulle der årligt svares 16 rbdlr. sølv i landgilde til Mortensdag, hvortil kom 1/2 engskifte ved Ullerup, som fæsteren årligt skulle slå og bjærge høet af. Som indfæstning skulle betales 250 rbdlr. sølv over 5 år med 50 rbdlr. årligt fra juni termin 1831 til juni termin 1835 - uden rente.

Ved matrikuleringen 1844 (5), da gården fik matr. nr. 1 af Ml. Jølby, blev de 8 tdr. nedsat til blot 3 tdr. 3 skpr. 2 fjkr. 2 1/2 alb. hartkorn.

Ved skøde af 13. marts 1853, læst 28. maj (6), købte P. M. Boe sin fæstegård til selveje for 3200 rbdlr. sølv af justitsråd Frederik Hauch Stadel til Ullerup: sammen med gården fulgte der matr. nr. 12 og 13 i Torup by i Skallerup sogn på henholdsvis 4 skpr. 1/4 alb. og 2 1/4 alb. hartkorn.

- Det bemærkedes at Stadel havde givet køberen løfte om henstand med købesummens betaling i 5 på hinanden følgende år fra juni termin 1853 at regne, når blot de årlige renter prompte blev betalt og pantet vedligeholdt.

Disse bestemmelser respekteredes i den panteobligation på 3200 rbdlr. sølv forrentet med 4% p.a., som Peder M. Boe 13. marts 1853, læst 21. maj (7), udstedte til proprietær Frantz Wogelius Steenstrup til Mølhavn (Stadels svigersøn).

De to små parceller i Torup, der fra længe før 1844 (8) havde været brugt under gården i Ml. Jølby, solgte P. M. Boe ved skøde af 16. december 1855, læst 23. februar 1856 (9), for 1075 rdlr. rigsmønt til Jens Christian Pedersen i Torup.

Ved skøde af 7. december 1862, læst 10. januar 1863 (10), solgte P. M. Boe parcellen matr. nr. 1b på 1 skp. 1 fjk. 2 alb. hartkorn til svigersønnen Poul Jensen for 800 rdlr. rigsmønt. - De resterende 3 tdr. 2 skpr. 1 fjk. 1/2 alb. hartkorn ejede han endnu i 1865, da han 18. december 1865, læst 23. december (11), udstedte en panteobligation på 2000 rdlr. rigsmønt til godsejer Christen Riis til Blidstrup med første prioritets panteret i gården.

Men 19. juni 1869, læst 3. juli (12), udstedte sønnen Laust Peter Pedersen Boe en panteobligation på samme beløb til samme mand som ejer af gården matr. nr. 1a i Ml. Jølby samt som ejer af matr. nr. 12 i Ml. Jølby på 3 skpr. 3/4 alb. hartkorn, som ligeledes fra før 1844 (13) havde været brugt under går-

den.

Da Peder M. Boe døde 12. august 1886 som aftægtsmand, blev hans efterladeskab, der forøvrigt lige blot kunne dække begravelsesomkostningerne, ved skiftemøde 11. marts 1887 (14) overdraget sønnen Lars (Laust) Peter Pedersen Boe, der havde modtaget arveafkald fra sine søskende.

Peder Madsen, hvis tilnavn stavedes både Boe og Bo, var født sidst i august 1800 i Sdr. Dråby sogn og by, søn af Mads (Pedersen) Boe og hustru Karen Pedersdatter; gudmor ved hans dåb var Jens Rousens (Roersens?) kone i Sejerlev, men faddere nævnes ikke.

Peder Madsen Bo, aftægtsmand og enkemand i Ml. Jølby, Solbjerg sogn, døde 12. august 1886, 86 år gammel.

Ungkarl Peder Madsen af Sdr. Dråby, 25 (rettere 24) år gammel, blev ifølge Alsted sogns kirkebog gift 26. november 1824 i Sdr. Dråby kirke med skrædderpige Johanne Nielsdatter af Skarum, 28 (rettere 29) år gammel; forlovere for dem var gårdmændene Søren Nørgaard i Skarum og Mads Boe af Dråby.

Johanne var født 27. august 1795 i Skarum i Alsted sogn, datter af Niels Villadsen og hustru Anne Dorthea Pedersdatter; faddere ved hendes dåb var Maren Mikkelsdatter af Frøslev, Maren Villadsdatter, Peder Villadsen, Christen Villadsen og Mikkel Villadsen (faderens fire søskende).

Johanne Nielsdatter, aftægtsmand Peder Madsen Bos hustru i Ml. Jølby, døde 18. marts 1871, 75 1/2 år gammel.

Peder M. Boe og Johanne fik otte børn, der alle blev voksne, nemlig:

- 1 Mette Marie Pedersdatter (Boe), født 1825 i Skarum.
Gift 1850 med Anders Christian Christensen Resen.
- 2 Karen Pedersdatter (Boe), født 1826 i Sdr. Dråby.
Gift 1855 med Poul Jensen.
- 3 Ane Dorthea Pedersdatter (Boe), født 1827 i Sdr. Dråby.
Gift 1859 med Niels Jensen i Galtrup, se foran.
- 4 Anne Pedersdatter (Boe), født 1829 i Ml. Jølby.
Gift 1855 med Iver Pedersen.
- 5 Karen Marie Pedersdatter Boe, født 1831 i Ml. Jølby.
Gift 1861 med Anders Pedersen Sø.
- 6 Marie Pedersdatter Boe, født 1833 i Ml. Jølby.
Gift 1868 med Lars Pedersen.
- 7 Laust Peder Pedersen (Boe), født 1835.
Gift med Maren Christensdatter Odgaard.
- 8 Ane Johanne Nielsine Pedersdatter (Boe), født 1838 i Ml. Jølby.
Gift 1871 med Lavst Sørensen.

Noter:

- 1 Fæstebrev 12.9.1829 i Sø fæsteprotokol 1727-1879, G.104-3, fol.107, samt Morsø skøde- og panteprotokol 1827-29, B.35.C-SP.7, fol.434.
- 2 Hartkornsspecifikationer 1778, 82 og 85 for Sø, samt 1786, 88, følgende år, og 1812, 27 og 36 for Ullerup i Thisted amtsstuearkiv, B.11-64 og 65.
- 3 Morsø Nørreherreds matrikel 1844, B.35.C-242, fol.41.
- 4 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.105-1, fol.158b, samt Morsø skøde- og panteprotokol 1827-29, B.35.C-SP.7, fol.434.

- 5 Kilde 3, fol.152.
- 6 Morsø skøde- og panteprotokol 1851-53, B.35.C-SP.14, fol.455.
- 7 Samme, fol.454.
- 8 Kilde 3, fol.165.
- 9 Morsø skøde- og panteprotokol 1855-57, B.35.C-SP.16, fol.134b.
- 10 Samme 1863-64, B.35.C-SP.20, fol.4.
- 11 Samme 1864-65, B.35.C-SP.21, fol.315.
- 12 Samme 1868-69, B.35.C-SP.23, fol.449.
- 13 Kilde 3, fol.154.
- 14 Morsø skifteprotokol 1885-89, B.35.C-5623, fol.443.

Ane 4 MADS PEDERSEN, kaldet BOE

født 1773, død 1847.

Ane 5 KAREN PEDERSDATTER (KRØLL)

født 1762, død 1825.

27. juni 1802 (1) udstedte godsejer Jens Stadel til Ullerup og Sø fæstebrev til Mads Pedersen Boe på faderens (stedfaderens) gård i Sdr. Dråby sogn og by på 6 tdr. hartkorn, hvor stedfaderen og moderen forbeholdt sig aftægt. Her i gården døde Mads Boes første kone Karen Pedersdatter 1825, hvor skiftet (2) blev påbegyndt 16. juli, fortsat 4. oktober og sluttet 22. november. - Mads Boe var da langt fra godt stillet, da passiverne udgjorde mere end tre gange så meget som aktiverne, men familien blev i gården.

Efter aftægtskontrakt af 15. oktober 1840, læst 24. oktober (3), afstod Mads Boe gården til svigersønnen Peder Christian Sandal, der dog først 14. september 1841 (4) fik fæstebrev på gården; - han skulle kun svare 4 tdr. byg i årlig landgilde til godsejeren i Mads Boes levetid, men derpå årligt 5 tdr. byg.

Ved matrikuleringen 1844 (5), da gården fik matr. nr. 7, blev hartkornet forandret til 5 tdr. 3 fjkr. 2 1/4 alb., hvorfra 2 skpr. 1 1/4 alb. (matr. nr. 7b) i 1840'erne blev tillagt skolejorden (6).

Gården lå vest for byen på sydsiden af den gamle vej fra Sdr. Dråby til Fiede på en banke øst for den gamle hovedskole og syd for forskolen, men blev senere - vel i 1860'erne - flyttet til sin nuværende plads nord for vejen nord for hovedskolen (7). - Gården ejedes i vort århundrede af Klaus Thøgersen og nu af Niels Søndergaard Larsen.

Efter P. C. Sandal var død 1854 købte enken Sidsel Cathrine Madsdatter (Boe ved skøde af 7. september 1858, læst 25. juni 1859 (8), gårdens hovedparcel matr. nr. 7a på 4 tdr. 6 skpr. 3 fjkr. 1 alb. hartkorn til selveje for 9500 rdlr. rigsmønt af justitsråd Frederik Hauch Stadel til Ullerup.

Straks solgte hun ved skøde af 7. september 1858, læst 25. juni 1859 (9), parcellen matr. nr. 7c sydligst i Sdr. Dråby langs skellet til Skarum på 1 td. 5 skpr. 1 fjkr. 1 3/4 alb. hartkorn for 2000 rdlr. rigsmønt til gårdmand Jens Christensen Lynggaard i Skarum. - Ligeledes samtidig udstedte hun en panteobligation på 4000 rdlr. rigsmønt til enkemadame Christine Steenstrup til Mølhavn (Stadels datter) med første prioritet i gården, der da blot var på 3 tdr. 1 skp. 1 fjkr. 2 1/4 alb. hartkorn.

Gården med de nævnte godt 3 tdr. hartkorn - vurderet til 3100 rdlr. - mageskiftede P. C. Sandals enke Sidsel Cathrine Madsdatter (Boe) 20. juni 1862, læst 12. juli (10), med gårdmand Niels Peter Jensen af Hanstholm i Sejerslev sogn hans gård til 2000 rdlr. i Hanstholm (dele af matr. nr. 2 på 1 td. 5 skpr. hartkorn).

- Ved kontrakt af 25. juni 1862, læst 12. juli (11), forpligtede hun sig til at have stedmoderen, Mads Boes enke Karen Christensdatter på aftægt i gården i Hanstholm.

Mads Pedersen var født 8. maj 1773 i Jørsby sogn og by, søn af Sidsel Larsdatter Toft og udlagt barnefader Peder Lassen, selvejer i Jørsby; faddere ved dåben var Inger Mikkelsdatter - Christen Toftes hustru, Karen Thøgersdatter, Jens Toft, Peder Boe og Peder Jensen. - Tilnavnet Boe (Bo) fik han efter stedfaderen Peder Christensen Boe (senere gårdmand i Sdr. Dråby), med hvem moderen giftede sig 1776.

Mads Pedersen Boe, aftægtsmand i Sdr. Dråby, døde 10. november 1847, 76 år gammel.

Han blev gift første gang 1799 i Sdr. Dråby, hvorom kirkebogen oplyser: Den 21. september 1799 mødte Mads Pedersen Boe tillige med sognefogeden og lægdsmanden Søren Krøll (brudens bror) og Peder Christensen (Boe?) for at forlange indtrædelse udi ægteskab med den hæderlige pige Karen Pedersdatter Krøll af Sdr. Dråby, til hvilken ende der blev lyst af prædikestolen første gang den 18. søndag efter trinitatis. - Gud give dem lykke og velsignelse bestandig i denne deres nye stand!

- Selve datoen for vielsen af den 26-årige Mads Bo og den 11 år ældre Karen Krøll, sognefogedens søster, anføres ikke.

Karen var født 4. marts 1762 i Sdr. Dråby sogn og by, datter af Peder Christensen Krøll og hustru Karen Sørensdatter; frembåret til dåben af mosteren Kirsten Sørensdatter, faddere var Mikkell Nautrup, Peder Andersen, Poul Nielsen, Maren Jensdatter og Anne Sørensdatter.

Hun - Karen Pedersdatter, gårdmand Mads Boes hustru i Sdr. Dråby - døde 16. juni 1825, 65 (63) år gammel.

Efter hendes død blev enkemand Mads Pedersen Boe, 52 år, gift anden gang 25. december 1825 i Sdr. Dråby med pigen Karen Christensdatter fra Sdr. Dråby, 30 år; forlovere var husmand Villads Pedersen og gårdmand Søren Krøll, begge af Sdr. Dråby.

Karen Christensdatter, der var født omkr. 1792/95, var vist identisk med Christen Hansen (Podemester) og Johanne Laursdatters datter af samme navn født 1794 i Sdr. Dråby.

Karen Christensdatter, enke efter afgangne gårdmand Mads Boe i Sdr. Dråby, aftægtskone i Hanstholm i Sejerslev sogn, døde 23. marts 1867, 75 år gammel.

Folketællingen 1801 oplyser følgende om familien:

Mads Pedersen Boe, 29 år, gårdmand.

Karen Pedersdatter, 37 år, hans kone, begge i 1. ægteskab.

Peder Madsen, 1 år, deres søn.

Peder Christensen Boe, 70 år, enkemand efter 1. ægteskab, indsidder, nyder ophold af gården.

Laust Pedersen, 14 år,

Anne Pedersdatter, 15 år, hans børn.

I 1834 anføres familien således:

Mads Pedersen, 61 år, gårdmand.

Karen Christensdatter, 40 år, hans kone.

Ane Pedersdatter, 57 år, ugift, mandens søster, der af ham forsørges.

Sidsel Cathrine Madsdatter, 28 år, datter, væver.

Sidsel Villadsdatter, 25 år, tjenestepige.

Nette Marie Pedersdatter, 9 år, plejedatter (sønne-datter).

Jens Christian Christensen, 13 år, tjenestedreng.

Niels Christian Christensen, 12 år, plejesøn, forsørges af fattigvæsenet.

Mads Boe havde ingen børn i andet, men tre i første ægteskab, nemlig:

1 Peder Madsen Boe, født 1800, se ane 2-3.

2 Peder Christian Madsen Boe, 1802-1890, husmand i Sdr. Dråby.

Gift 1830 med Maren Villadsdatter, 1804-1882, datter af husmand Villads Villadsen og hustru Sidsel Mortensdatter i Sdr. Dråby.

3 Sidsel Cathrine Madsdatter (Boe), født 1805, død efter 1870.

Gift 1840 med Peder Christian Pedersen Sandal, 1815-1854, der overtog gården i Sdr. Dråby; han var søn af gårdmand Peder Pedersen (Sandal) og hustru Ane Mikkelsdatter, gårdfolk i Øster Sandal i Erslev sogn.

Fæstebrevet til Mads Bo 27. juni 1802 oplyser, at han til hvert års Mortensdag skulle svare 4 tdr. byg i landgilde. - hans hoveri fastlægges i 3. punkt således:

Forretter han følgende hoveriarbejde, upåklagelig og når tilsiges, pløjer til 1 1/2 td. havresæd stort mål og samme sår og nedharver. Gøder til 4 skpr. alsæd-byg og jorden så ofte at pløje som ske bør, det beså og nedharve.

Grøden af bemeldte byg- og havresæd til sin tid at høste, opbinde og gøre skik på og hjemføre til sit sted.

Forretter fire gangdage på ledig tid med karl eller pige, samt en dag med forspændt vogn og 2de folk, en dags høslet med en karl og en river. - Kører hø to halve dage med en vogn og 3de folk.

Skiber korn i omgang ligesom hans medtjenere i Sdr. Dråby. Trækker stude til sundstederne, når sælges. Blander mæg en dag med en vogn og to folk.

Som anført påbegyndtes 16. juli 1825, fortsattes 4. oktober og sluttedes 22. november samme år skiftet efter Karen Pedersdatter mellem enkemanden Mads Pedersen Boe i Sdr. Dråby og børnene:

Sønnen Peder, 25 år, opholdende sig i Sdr. Dråby hos sognefogeden (morbroderen Søren Krøll), sønnen Peder Christian, 22 år, hjemme, og datteren Sidsel Cathrine, 19 år, hjemme.

Arvingerne var alle til stede sammen med de umyndiges værge Christen Clausen, gårdmand i Sdr. Dråby.

Registreringen og vurderingen af boet lyder (letterer normaliseret):

	rbdlr.	mk.	sk. sølv
1 bord med skuffe under	0	1	4
1 skammel	0	0	4
1 stol	0	0	8
1 jern bilægger kakkelovn	8	0	0
1 stueur i futteral	1	3	0
1 rivejern	0	0	6
2 uldsakse	0	0	12
2 flasker og 1 glas	0	0	12
7 hornskeer og 3 knive	0	1	8
På en seng:			
1 olmerdugs dyne	0	3	0
1 vadmel's vår	0	1	0
1 blårgarns lagen	0	1	0
2 hovedpuder	0	2	0
en 4 lispd. vægt	0	3	0
6 lerkar	0	0	4
1 stavkar	0	0	2
8 lerkar	0	0	8
4 røde fade	0	0	8
1 flødebøtte	0	0	4
1 lygte	0	0	8
5 trætallerkener	0	0	4
6 stentallerkener	0	0	8

1 bliktragt	0	0	2
1 skab	0	0	4
1 bakke	0	0	2
1 tejne	0	0	2
1 skrin	0	0	2
2 skamler	0	0	6
1 strippe	0	0	8
1 krus	0	0	2
I ølkammeret:			
1 tønde med 4 jernbånd	1	1	0
1 do.	0	4	0
1 halvtønde	0	2	0
1 halvtønde	0	1	8
2 ankre	0	2	0
1 øltragt	0	0	8
3 salt fjerdinge	0	1	0
1 tejne	0	0	6
2 gryder og 1 krus	0	0	12
1 trug	0	0	4
1 salttrug	0	0	8
I malekammeret:			
1 par kværne i bing	1	2	0
7 løb	0	2	8
3 kuber	0	1	8
2 selder	0	1	8
3 solde og 1 timse	0	3	0
1 dejnekiste	0	1	0
1 rød krukke	0	0	6
5 røde potter	0	0	8
I fremmerset:			
3 spande	0	3	0
1 kærne	0	1	0
1 jernpande	0	2	0
1 trefod og rist	0	0	8
1 jerngryde	0	1	0
2 stavkar	0	0	6
2 sorte gryder	0	0	8
2 krus	0	0	4
6 potter	0	0	4
1 kar	0	3	0
1 do.	0	2	0
2 baljer	0	1	8
1 trug og 1 strippe	0	0	8
1 ildklemme	0	0	4
1 kobberkedel i grue	6	0	0
1 karstol	0	0	12
ovntømmer	0	0	8
1 stige	0	0	2
I vesterstuen:			
1 bord	0	3	0
På en seng:			
1 olmerdugsdyne	0	3	0
1 vadmelsvår	0	1	0

1 blågarns lagen	0	1	0
2 hovedpuder	0	1	8
(På endnu en seng):			
1 vadmels dyne	0	2	8
1 vadmels vår	0	0	6
1 hovedpude	0	0	10
1 manglestok og trille	0	0	4
1 dragkiste	6	0	0
hvor i var den afdødes klæder:			
1 flonels skørt	0	1	0
1 blå skørt	0	2	0
1 sort vadmels skørt	0	2	0
1 do. do.	0	1	8
1 sribet skørt	0	1	12
1 sribet forklæde	0	1	4
3 særke	0	4	0
3 par sorte strømper	0	1	8
1 rød bunden trøje	0	1	0
1 grøn bunden trøje	0	1	4
1 do. do.	0	0	8
1 sort trøje	0	1	4
1 do. do.	0	1	0
1 sribet trøje	0	0	12
2 livstykker	0	1	12
1 sirtses trøje	0	1	4
1 blå livstykke	0	0	8
1 sort forklæde	0	0	12
2de trykte do.	0	0	14
1 hvidt forklæde	0	0	8
2 blå tørklæder	0	1	8
3 tørklæder	0	2	0
2 kapper og 3 skæghatte	0	2	8
På loftet:			
1 rok	0	2	0
1 træskæppe	0	2	0
2 gamle tønder	0	1	4
9 løb	0	1	0
6 hampesække	1	3	0
1 beslagen vogn med blå afsæt	10	0	0
1 beslagen vogn med lejrer, stænger og tilbehør	12	0	0
1 beslagen vogn med lejrer, stænger og tilbehør	7	0	0
1 trævogn med haver	3	0	0
15 stk. møgfjæl	2	0	0
1 plov med 2 sættejern	5	0	0
1 harve med jerntænder	5	0	0
1 do. med do.	3	0	0
dræt til 6 bæster	3	0	0
1 slibesten	0	1	8
1 vandtrug	0	0	12
1 skærekiste med kniv	0	5	0

3 gamle trug	0	0	12	
På staldloftet:				
2 høleer med tilbehør	2	0	0	
2 river	0	1	8	
2 sædeløb og 2 riskurve	0	1	8	
2 forke og 1 loftstige	0	1	6	
1 kasteskovl og 2 plejle, 1 halmtræ	0	0	12	
1 vindkrog	0	0	2	
1 hjulbøre	0	0	8	
3 grebe, 1 fladskovl og 1 hulskovl	0	4	0	
1 gammelt trug og 1 skammel	0	0	4	
1 spade	0	0	12	
4 par hamler	1	0	0	
1 økse, 1 hammer, 1 hovtang og sav	0	1	12	
Kreaturer:				
1 sort 3 års hoppe	16	0	0	
1 brun hest, 8 år	14	0	0	
1 sort hoppe, 12 år	10	0	0	
1 sort hoppe, 2 år	11	0	0	
1 sortbroget ko	10	0	0	
1 rødbrøget do.	9	0	0	
1 sortbroget do.	7	0	0	
1 do. do.	6	3	0	
1 par stude	8	0	0	
1 par kalve	5	0	0	
2 væddere	3	0	0	
8 får og 6 lam	14	0	0	
1 gris	1	0	0	
Ialt	215	1	0	
Af passiver anføres:	rbdlr.	mk.	sk.	sedler og tegn
Bortskyldig til husbonden	303	0	14	
Søren Krøll i Sdr. Dråby	14	0	0	
Peder Christian Hvidbjerg	16	0	0	
Købmand Chr. Østergaard i Nykøbing	20	0	0	
Købmand Chr. Steenberg i Nykøbing	10	0	0	
Peder Møller i Sdr. Dråby	30	0	0	
Konens begravelse	14	0	0	
Ligeså til enkemandens	14	0	0	
Ialt	421	0	14	
Skiftet blev derpå udsat til den befalede syns- og taksationsforretning kunne forelægge.				
4. oktober fremlagdes taksationen af 28. juli, hvorefter godsejeren fordrede 31 rbdlr. 4 mk. 14 sk. sølv til bygfæld og 263 rbdlr. 3 mk. 8 sk. sølv for besætning og inventarium, ialt 295 rbdlr. 2 mk. 6 sk.				
Derpå afsluttedes skifteforretningen 22. november med følgende opstilling af aktiver og passiver:				
	rbdlr.	mk.	sk.	sedler og tegn
Indtægt:				
De 215 rbdlr. 1 mk. sølv fra 16. juli omregnes efter kvartalskursen til	228	3	11	
Udgift:				
Passiverne fra 16. juli	421	0	14	

Husbondens fordringer på 295 rbdlr. 2 mk.

5 sk. sølv omregnet efter kvartalskursen til 304 3 11
 Efter at skifteomkostningerne var tillagt, beløb passiverne sig til 732 rbdlr.
 4 mk. 3/4 sk. sedler og tegn, så passiverne løb altså op til langt mere end
 aktiverne, og der blev intet at arve, men enkemanden forblev i gården.

Aftægtskontrakten af 15. oktober 1840 lyder:

Jeg Mads Pedersen Boe afstår med min husbondes, hr. kammerråd Stadel's sam-
 tykke, min i fæste havende gård under Ullerup gods i Sdr. Dråby sogn af hart-
 korn 6 tdr. til min svigersøn Peder Christian Pedersen Sandal af Erslev på
 følgende vilkår:

1.

Ved gårdens fratrædelse forbeholder jeg og min kone os vor seng, min kones
 dragkiste, min egen klædekiste, min kones spinderokke, stol og karter.

2.

At jeg og kone frit nyder forsvarlig kost og pleje hos aftægtsyderen, sålæn-
 ge vi blive enige om, at blive under fælles husholdning. Samt at jeg ved går-
 dens fratrædelse udtager af gårdens fåreflok 3 får, hvilke aftægtsgiveren fo-
 der om vinteren og græsser om sommeren med deres lam ligemed sine egne får
 uden vederlag, sålænge vi leve, og sår os 1 fjkr. hørfrø årlig, ligeledes
 uden godtgørelse.

3.

Skulle vi blive sindede til på nogen af siderne, ikke at ville leve under
 fælles husholdning, forskaffes mig og kone fornøden husrum, såvel for os
 selv som til vort ildebrændsel, 1 steen(?)kakkellovn, 1 bord og 1 skammel,
 ligesom da at udtage afgangens bohøve 1 spand, 1 ølfjerding og 1 kar, og for-
 beholde os ret til at afbenytte den i gården værende bagerovn og bryggerke-
 del, samt brønd uden betaling.

Ligeledes leveres os årlig 4 tdr. byg, 2 tdr. rug, kornet ydes fire gange
 årlig, nemlig 1. november, 1. februar, 1. maj og 1. august, hver gang med 1/4-
 del, 1 potte nymalket mælk daglig fra 1. november til 1. maj og 2 pottes do.
 daglig den øvrige tid af året, 4 pottes brændevin, 12 karduser tobak, 1 pd.
 humle, 1/2 lispd. flæsk, 1 ol flynder, 2 snese hønseæg, 1/2 lispd. ost, 2 læs
 skudtørve á 36 snese, 2 læs hugtørve á 24 snese, 2 læs fladtørve á 20 snese
 /: aftægtsgiveren leverer os aftægten i vort husværelse og besørger aftægts-
 tørvene gravne, røgtede og hjemførte af forsvarlig godhed :/ og 1 skp. salt.
 Når jeg Mads Boe dør, bortfalder tobakken, når enten jeg eller kone dør,
 bortfalder det halve af de årlige præstationer, undtagen mælken, hvoraf den
 længstlevende nyder 1 potte daglig.

4.

Vor begravelse bekoster aftægtsgiveren, imod at få hvad vi efterlader os.

5.

Vort husværelse vedligeholdes af aftægtsgiveren.

Denne kontrakt forbinder jeg Peder Kristian Pedersen Sandal mig og arvinger
 til at opfylde i alle måder. At vi således er blevne enige med hinanden i
 overværelse af skolelærer Jensen og Christen Jensen her af sognet, bevidnes
 under vore hænder's underskrifter.

Aftægten årlig anslås til omtrent 30 rbdlr. sølv, der femdobbelte udgør 150
 rbdlr. sølv.

Sdr. Dråby den 15. oktober 1840

Mads Pedersen Boe

m.f.p.

Til vittigheder Jensen

Peder Kristian Pedersen Sandal

m.f.p.

Christen Jensen

Noter:

- 1 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.105-1, fol.133.
- 2 Ullerup skifteprotokol 1802-50, G.105-12, fol.119, 125b og 131.
- 3 Morsø skøde- og panteprotokol 1837-42, B.35.C-SP.10, fol.414b.
- 4 Kilde 1, fol.176b.
- 5 Morsø Nørreherreds matrikel 1844, B.35.C-242, fol.39.
- 6 K. K. Thomsen: Sdr. Dråby Sogns Historie, 1942, s. 44, samt Morsø Nørreherreds matrikel 1859 (1844), B.35.C-243, fol.39.
- 7 Kilde 6 a s. 22-23.
- 8 Morsø skøde- og panteprotokol 1859-61, B.35.C-SP.18, fol.3.
- 9 Samme kilde.
- 10 Samme 1861-63, B.35.C-SP.19, fol.353.
- 11 Samme, fol.360.

Ane 6 NIELS VILLADSEN

født 1751, død 1823.

Ane 7 ANNA DOROTHEA PEDERSDATTER

født ca. 1756/57, død 1813.

Godset Ullerups ejer udstedte 30. september 1781 fæstebrev (1) til Niels Villadsen på et nyopført hus og 2 skpr. hartkorn af faderen Villads Nielsens gård i Skarum by i Alsted sogn; fæstebrevet indeholdt bl.a. bestemmelser om, at Niels Villadsen skulle have opsyn med Skarum bro - broen over åen mellem Ullerup hovedgårds jorder og Skarum bys jorder.

Snart forbrød han sit fæste "formedelst svigagtig omgang" med fæstebrevets bestemmelser, men 4. august 1783 fik han fornyet fæstebrev på ejendommen med de samme beføjelser Skarum bro angående.

Her i huset døde Niels Villadsen 1823, hvor skiftet efter ham blev påbegyndt 29. juli, fortsat 30. august og 7. februar 1824, men først sluttet 4. december 1824 (2); og tidligere var hans anden kone Anna Dorothea Pedersdatter død i huset 1813, hvor skiftet efter hende (3) blev påbegyndt 18. oktober 1813, fortsat 21. december 1814 og sluttet 30. december samme år.

Datteren Ane Nielsdatter efterfulgte faderen som fæster af huset, hvor hun nævnes 1827 (4). - Ved matrikuleringen 1844 (5), da ejendommen fik matr. nr. 13, blev hartkornet forandret fra de 2 skpr. til 4 skpr. 1 fjkr. 1 1/2 alb. - Men i 1840'erne var huset ubeboet.

Til ejendommen hørte bl.a. et jordstykke langs nordsiden af vejen fra Skarum til Ullerup i hjørnet ved åen. - Og der var jo også broen, som Niels Villadsen havde tilsynet med.

Skifterne 1813 og 23 viser Niels Villadsen som en alt andet end forhutlet husmand, men grundlaget for hjemmets soliditet var ikke ejendommens 2 køer og et par får. Niels Villadsen havde mange jern i ilden, bl.a. visse rettigheder til fiskeri i dammen ved vandmøllen i Skarum - 1823 nævnes således både fiskeruse og 2 ned eller fiskenet, ligesom bøsse og kugleform nævnes.

Husdyrs sygdomme har også interesseret ham, der var ejer af fire sæt ladejern til åreladning. Niels Villadsen var også i besiddelse af to spanskrørsstokke (sølvbeslagene nævnes i registreringen 1823), samt briller og pennekniv, så med læsning og skrivning syslede han også. - Niels Villadsen havde en ragekniv, så han gik nok glatbarberet til forskel fra de øvrige bønder på egnen. Den vigtigste indtægtskilde var sikkert brøndgravning, idet Niels Villadsen i folketællingen 1787 benævnes som "husmand og vandkiger", ligesom han ved sin død efterlod sig kjeld-vinde (kjelde = brønd) med tov og fire spande; - helt gratis var det vel ikke at få besøg af Niels Villadsen og pilekvisten. Sønnen Poul Nielsen i Sdr. Dråby nævnes da også i folketællingen 1845 som brøndkaster.

Niels Villadsen var født 1751 (i Pilgård) i Elsø by og sogn, døbt 26. december, søn af Villads Nielsen Piilgaard og hustru Maren Nielsdatter (Federsdatter?); frembåret til dåben af Maren Nielsdatter i Tøving, testes (vidner eller faddere) Poul Nielsen i Flade, Christen Andersen, Jens Mikkelsen og Maren Pedersdatter, alle af Elsø. - Faderen Villads Nielsen blev senere gårdmand i Skarum.

Niels Villadsen, husmand i Skarum, døde 27. juli 1823, 73 år gammel.

Han blev - ifølge Sdr. Dråby kirkebog - gift første gang 1781, trolovet 17. april i Sdr. Dråby og ægteviet 18. september i Alsted kirke, med Karen Svenningsdatter.

Hun var født ca. 1750, men udover at hun vel var søster til Else Svenningsdatter, Niels Svenningsen og Christian Svenningsen på Nandrup, der alle nævnes som faddere hos Karen 1782, vides intet om hendes herkomst.

Karen Svenningsdatter døde 29. oktober 1792 i Skarum, 42 år gammel.

Efter hendes død blev enkemand Niels Villadsen gift anden gang 1793 i Alsted, trolovet 10. februar og copuleret 5. marts, med pigen Anna Dorothea Pedersdatter; forlovmændene var Peder Villadsen og Joseph Sørensen, begge af Skarum.

Hun var født ca. 1756/57, men hendes herkomst er ligeledes ukendt; hun var vel identisk med faddersken af samme navn, der nævnes 1789 ved dåben af Niels Villadsens yngste barn af første ægteskab.

Husmand Niels Villadsens hustru i Skarum Anna Dorothea døde 1813, begravet 4. juli i sit 56. år.

Efter hendes død blev Niels Villadsen gift tredje gang 25. august 1813 i Alsted med Else Madsdatter.

Hun overlevede ham og var vel den enke af samme navn, 72 år gammel, der nævnes i folketællingen 1834 som boende i et jordløst hus i Skarum; hendes død er forgæves søgt.

Niels Villadsen havde ingen børn i sit sidste ægteskab, mens han i de to første fik syv børn:

Af første ægteskab:

1 Else Nielsdatter, 1782-1854.

Gift 1825 med enkemand Hans Hansen, 1781-1851, husmand i Skarum, søn af Hans Pedersen og hustru Else Pedersdatter i Skarum; Hans Hansens første kone Karen Christensdatter døde 1824 i Skarum 54 år gammel.

- Else var barnløs.

2 Villads Nielsen, 1785-1858, boede fra giftermålet 1822-34 i Nykøbing som pramfører eller skipper, hvorpå han var husmand i Flade by og sogn.

Gift 1822 i Nykøbing med Anne Pedersdatter Lund, ca. 1801-1843.

- De havde 1 søn og 4 døtre, hvoraf een døde som spæd.

3 Maren Nielsdatter, født 1789, tjente 1823 ugift i Alsted.

Af andet ægteskab:

4 Peder Nielsen, 1793-1794, tvilling med 5.

5 Anna, kaldet Ane Nielsdatter, 1793-1863, se nedenfor.

6 Johanne Nielsdatter, født 1795, se ane 2-3.

7 Poul Nielsen, 1801-1880, husmand og brøndkaster i Sdr. Dråby, hvor han ved giftermålet 1829 fæstede et hus (6) på 1 skp. 3 fjkr. hartkorn efter søsteren Johannes mand Peder M. Boe, se ane 2-3. Huset - efter 1844 (7) matr. nr. 20 på 4 skpr. 1 1/2 alb. hartkorn - købte han til selveje af justitsråd Stadel for 800 rbdlr. sølv ved skøde af 16. juni 1853, læst 13. august (8).

Gift 1829 i Alsted med Karen Larsdatter, 1808-1853 (selvmord ved hængning), datter af husmand Lars Thogersen og hustru i Sdr. Dråby.

- De havde mindst et par børn.

Niels Villadsens datter Ane (egentlig Anna) Nielsdatter, der ved skiftet 1813 efter moderen tjente i Alsted, men ved skiftet 1823 efter faderen var bosat i Skarum, fik i årene 1819-29 fem børn, alle født i Skarum. - Som far til børnene nævnes 1819 Frederich Jensen fra Sø, 1821 kræmmer Frederich Jansen af Haderslev, 1825 Jens Frederichsen på Ullerup, 1826 Jens Frederichsen, opholdende sig på Ullerup og 1829 Jens Friderichsen på Ullerup.

Der kan ikke være tvivl om, at disse navne dækker over een og samme person, nemlig Friderich Hauch Stadel, 1782-1860, forpagter af Sø i Sejerslev sogn 1813-20, ejer og beboer af Ullerup i Galtrup sogn fra 1820, samt tillige ejer af Sø fra 1825, om hvem diakonisse-søster Ellen Maria Møller i sin bog om Slægten Stadel paa Morsø, 1934, siger på side 52: I Tyverne er der en moralsk Nedgangstid i hans Liv, idet han kommer i et erotisk Forhold. - Det overvindes. - Og fra Midten af Trediverne præges hans Person af et stedse tydeligere aandeligt og evigt Sigte.

Stadel, der siden foråret 1823 var enkemand, synes tillige at have dyrket andre bekendtskaber, idet han må formodes at være identisk med den holstenske købmand Frederich Jensen, som på en rejse havde opholdt sig en kort tid på gården Ullerup, der med jordemoderdatteren Mette Maria Andreasdatter Lundorph fik datteren Maria Frederichsdatter, født 1828 i Sundby sogn og by, konfirmeret sst. 1843; moderen blev i 1832 gift med gårdmand Jens Christensen Søndergaard i Sundby.

Ane Nielsdatter må vist være den Anne Nielsdatter, 23 år, der i foråret 1819 som innsidderske kom til Alsted sogn fra gården Sø. - Hun boede derpå i årene fremover til 1829 i fødebyen Skarum, hvor hun altså fødte de fem børn, nemlig:

- 1 Ane Margrethe Frederichsdatter, senere kaldet Jensen, født 1819, konfirmeret 1834 i Sejerslev (Sø).
- 2 Dorthe Cathrine Frederichsdatter, senere kaldet Jensen, født 1821, konfirmeret 1835 i Sejerslev (Sø).
- 3 Niels Peter Jensen, født 1825, konfirmeret 1839 i Sejerslev (Sø).
- 4 Jacob Jensen, født 1826, konfirmeret 1844 i Sejerslev (Hansthalm).
- 5 Ane Jensdatter, født 1829.

Mellem 1829 og 34 flyttede Ane Nielsdatter med sine fem børn fra Skarum til Sø i Sejerslev sogn, hvor hun 1834 i folketællingen nævnes som husholderske. - Gården ejedes jo af F. H. Stadel på Ullerup, men gårdens tre karle og en tjenestepige skulle jo have mad m.m. På gården boede i 1834 tillige sognepræst Sommers medhjælper, kapellanen P. M. F. Finchenhoff, 1805-1855, der fra efteråret 1833 til 1837/38 var hjælpepræst i Sejerslev-Ejerslev-Jørsby (9).

Da F. H. Stadel søn Jens Stadel i 1836 (10) overtog forpagtningen af Sø synes det naturligst, om Ane Nielsdatter var rykket ud, men endnu ved sønnen Niels Peters konfirmation 1839 synes hun at have været på Sø. Men snart efter flyttede hun i al fald til Hansthalm, ligeledes i Sejerslev sogn, hvor Stadel overlod hende en gård på mellem 1 1/2 og 2 tdr. hartkorn (11), nemlig matr. nr. 2a, 2g og 2h, der nu dels udgør gården Lille Kokkedal og er underlagt selve Kokkedal (12).

Omkr. 1852 overtog Ane Nielsdatters ældste søn Niels Peter Jensen gården i Hansthalm og købte den samtidig til selveje. - I den anledning udstedte han 24. juni 1852 en panteobligation på 500 rbdlr. sølv til (faderen) justitsråd F. H. Stadel, der 8. december 1854 (13) transporterede obligationen til Ane Nielsdatter, husfæsterske i Hansthalm.

Ejendommen i Hansthalm, nemlig matr. nr. 2g på 1 td. 2 skpr. 1 fjkr. 1 1/4 alb. og matr. nr. 2a på 2 skpr. 2 fjkr. 1 3/4 alb., ialt 1 td. 5 skpr. hartkorn vurderet til 2000 rdlr. rigsmønt mageskiftede Niels Peter Jensen 20.

juni 1862, læst 12. juli (14), med slægten Boes gård matr. nr. 7a i Sdr. Dråby på 3 tdr. hartkorn, se under ane 4-5.

Og samtidig (15) sikredes Anne Nielsdatter, der da benævnes enke, aftægt hos sønnen, hvor hun døde som "ugift fruentimmer" 1863, 70 år gammel.

- Tilbage til Niels Villadsen i Skarum.

Hans fæstebrev fra 30. september 1781 oplyser, at der til de 2 skpr. hartkorn skulle høre et stykke alsød på ungefær 15 skpr. bygsæde, 4 skpr. sæde brødjord samt 1/2 kærskifte, hvor der kunne avles ungefær 1/2 læs hø, hvilket jord faderen Villads Nielsen afstod af sin gård.

- Landgilden på 1 rdlr. 2 mk. skulle betales til Mortensdag, og han - Niels Villadsen - forpligtede sig til at lade alle de drengebørn, som han og hustru avlede, fylde fire år i huset eller på Ullerup gods (de skulle altså ind under stavnsbåndet).

Han skulle sørge for, at ingen af Skarum bys eller andre byers høveder kom over på Ullerup mark østen fra, hverken over Skarum bro, mølledammen eller åen. - Og når mangler fandtes på diget, skulle han ufortrødent melde dette på Ullerup.

Til broen skulle han have nøglen og kun tillade, at Ullerups bønder, samt præsten i Skarum og fremmede uden for bondestanden kom derover. - Bommen og låsen skulle han vedligeholde på egen regning.

Han fik tilladelse til at fiske i mølledammen, men ikke i åen. - Huset, som var nyopført, skulle han selvfølgelig holde ved lige.

4. august 1783 fik Niels Villadsen igen fæstebrev på ejendommen, som han formedelst svigagtig omgang havde forbrudt. - De fleste bestemmelser gentages, men landgilden sættes til 2 rdlr. 4 mk., samt 2 ænder og 4 høns.

Desuden skulle han forrette 2de fulde høstdage med riverske, samt 6 dage på hvad anden tid befales, alt fra solens opgang.

Skiftet efter Niels Villadsen anden kone Anna Dorthe Pedersdatter påbegyndtes 18. oktober 1813 mellem enkemanden, husmand Niels Willadsen i Skarum og bornene:

Anna Nielsdatter, 20 år, tjenende i Alsted, Johanna Nielsdatter, 18 år, tjenende i Todso, og Poul Nielsen, 11 år, tjenende i Alsted.

Enkemanden var selv tilstede, og som lavværge for de umyndige var deres farbroder Peder Willadsen af Skarum mødt.

Huset var almindelig udstyret med indbo, hvis værdi i høj grad prægedes af tidens voldsomme inflation.

Den afdøde kones solide samling af gangklæder fandtes i en gulmalet dragkiste til 16 rdlr. 4 mk., og bestod af:

	rdlr.	mk.	sk.
1 blåt vadmels skørt	10	0	0
1 rødt stribet do.	13	2	0
1 sort stoffes do.	6	4	0
1 sortprikket vadmels do.	5	0	0
1 ulden damaskes trøje	8	2	0
1 blå overlastes brystdug	6	4	0
1 sortprikket trøje	5	0	0
1 sort overlastes do.	6	4	0
1 blå stoffes kåbe	8	2	0
1 sortstribet trøje og skørt	13	2	0
1 blå vadmels trøje	5	0	0
1 rødstribet snørliv	5	0	0
1 blåstribet do.	6	4	0

1 grønstribet do.	3	2	0
1 blå do.	1	0	0
1 rød bunden trøje	5	0	0
1 grøn rye skørt	13	2	0
1 rødstribet do.	11	4	0
1 rød do.	6	4	0
1 blåstribet do.	8	2	0
1 blå trykket do.	15	0	0
1 blå vadmels kåbe	6	4	0
1 rød bunden trøje	8	2	0
1 blå vadmels trøje	5	0	0
1 sort do.	5	0	0
1 blåtavlet forklæde	3	2	0
1 grøn bunden trøje	4	0	0
1 par sorte strømper	1	4	0
2 par blå do.	5	0	0
1 blå tosillet trøje	8	2	0
1 blå trykket forklæde	1	4	0
1 blå netteldugs do.	13	2	0
1 sort do.	8	2	0
1 sirtses do.	1	2	0
1 sort kyse	2	0	0
1 rødtavlet forklæde	10	0	0
1 sort raskes forklæde	2	0	0
1 rød silkeklæde	3	0	0
1 rødtavlet klæde	2	0	0
2 do.	5	0	0
1 brunt do.	2	0	0
1 brunt silkeklæde	2	0	0
1 prikket sirtses do.	3	0	0
1 trykket do.	1	0	0
1 serviet	5	0	0
1 hvid lærreds klæde	0	3	0
7 huer	14	0	0
5 lærredskapper	2	0	0
2 par ærmer	0	3	0
3 par vanter	2	0	0
3 silkesløjfer	1	3	0
1 fløjls pandepude	3	0	0
1 par sko med metalspænder	3	0	0
Ejendommens besætning bestod af:			
2 får med lam	24	0	0
1 gråbroget ko, 8 år	83	2	0
1 gråbroget do., 3 år	75	0	0

De samlede aktiver beløb sig til 620 rdlr. 4 mk. og nogle sk., der blev omregnet til 103 rbdlr. 2 mk. 12 1/2 (senere 10 2/3) sk.

Enkemanden oplyste, at han ikke var i gæld til nogen, men at konens begravelse havde kostet 100 rdlr.

Skiftet fortsattes først 21. december 1814, hvor følgende passiver anmeldtes:

	rbdlr.	mk.	sk.
Efter taksationsforretning 25. marts 1814			
fordrede husbonden for bygfæld	17	5	0
Og enkemanden fordrede til sin begravelse	16	4	0
Ialt	34	3	0

Skiftet sluttedes 30. december 1814, hvor passiverne forhøjedes med de samlede skifteomkostninger til 47 rbdlr. 2 mk. og nogle sk. - Til deling blev der således 56 rbdlr. 1 sk., hvoraf enkemanden tilkom halvdelen 28 rbdlr. 1 mk. 2 sk. og hver af døtrene 7 rbdlr. 4 1/2 sk. og sønnen 14 rbdlr. 9 sk.

29. juli 1823 påbegyndtes skiftet efter husfæster Niels Willadsen i Skarum, hvis efterladenskaber der blev registreret, mens vurderingen først fandt sted 30. august 1823, hvor arvingerne nævnes som:

Enken Else Madsdatter, og afdødes børn:

Else Nielsdatter, 42 år, tjenende i Skarum, Willads Nielsen, 38 år, bosat i Nykøbing, Maren Nielsdatter, 35 år, tjenende i Alsted, Ane Nielsdatter, 29 år, bosat i Skarum, Johanne Nielsdatter, 26 år, tjenende på Ullerup, og Poul Nielsen, 22 år, tjenende i Skarum.

- Som enkens lavværge nævnes gårdmand Christen Krog i Sejerslev, mens Peder Willadsen i Skarum var formynder for døtrene.

Registrerings- og vurderingsforretningen lyder:

	rbdlr.	mk.	sk. sølv
I dagligstuen:			
1 fyrrebord	0	4	0
1 skammel	0	1	4
1 stueur	3	0	0
1 bilægger kakkelovn	9	0	0
2 stole	0	2	0
1 skab med lås	1	2	0
2 uldsakse	0	2	0
1 stk. voks	0	1	4
1 dejnekiste	0	5	0
1 stk. trykt omhæng	0	4	0
2 spejle	0	3	0
2 kovse	0	2	0
6 par tekopper	0	4	0
7 spølkummer	0	1	4
1 tepotte	0	2	0
2 stentallerkener	0	0	10
4 tintallerkener	0	2	0
1 mindre do.	0	0	4
1 blikpotte	0	1	0
1/2 potte blikmål	0	0	8
1 blik pægl	0	0	8
1 stk. blikplade	0	0	4
1 rivejern	0	0	2
1 par jernspænder	0	0	4
2 små dragkister	0	1	0
2 dusin knapper	0	0	8
3 par metalspænder	0	1	8
2 spanskrør	3	0	0
1 fyrbækken	2	0	0
1 morter	1	0	0
1 messing lysesaks	0	2	0
4 små sakse	0	0	12
1 hvedesten (hverresten)	0	0	2
1 jernpande	0	4	0
1 træskål	0	0	2
7 spiseskeer	0	1	0

6 knive	0	1	0
1 pennekniv	0	0	4
2 sømæsker	0	0	6
1 kobber fyrfad	0	2	0
1 alen-træ	0	0	4
1 sennepslod	0	0	8
1 stk. messing strygejern	1	4	0
2 tobakspiber	0	1	0
1 manglestok og trille	0	0	10
1 ragekniv	0	2	0
2 børster	0	1	0
1 tinlåg	0	0	10
2 par sko	0	3	0
1 psalmebog	0	0	8
6 små bøger	0	1	8
1 hvid flaske	0	0	10
3 sorte do.	0	1	8
3 små do.	0	0	12
5 hvide tallerkener	0	1	8
1/2 dusin tin spiseskeer	1	0	0
2 blikmåde (mål?)	0	0	12
1 rødt krus med tinlåg	0	1	0
4 fritbor	0	0	4
4 sæt ladejern	0	2	0
1 par briller	0	2	0
2 par karter	0	3	0
1 tobaksdåse	0	0	2
1 sæt fyrstøj	0	0	10
På den østre seng:			
1 sribet olmerdugs dyne	3	0	0
1 vadmel's do.	2	4	0
2 gamle dynevår	0	1	0
1 hovedpude	0	2	0
den afdødes kiste	1	1	0
Derudi:			
1 grå kjole	0	5	0
1 lang blå trøje	0	5	0
1 kort sribet trøje	0	4	0
1 do. blå trøje	0	1	0
1 sribet vest	0	1	8
1 par blå bukser	0	1	8
1 par grå do.	0	0	12
2 hatteslag	0	2	0
1 blå kjole	0	2	0
2 hvide lange trøjer	1	0	0
4 bundne trøjer	0	4	0
2 sribede veste	0	3	0
2 par sribede bukser	0	2	0
3 par hvide bukser	0	2	0
2 par skindbukser	0	1	8
1 par grå bukser	0	2	0
3 par grå strømper	0	3	0
1 par hvide do.	0	1	4
2 par blå do.	0	2	8

1 broget hue	0	1	8
2 grå huer	0	0	12
3 hatte	1	0	0
1 sort silkeklæde	0	0	6
1 sort sirtses klæde	0	2	0
1 rødt klæde	0	0	2
2 hørgarns skjorter	1	4	0
3 3/4 alen hvid vadmæl	0	5	0
1 par knæspænder	0	0	2
I østerstuen:			
1 halvkiste	0	2	0
1 dragkiste	6	0	0
1 kobbertragt	0	1	8
2 tobakspiber	0	3	0
3 par tekopper	0	1	2
2 korse	0	0	12
1 hørhegle	0	1	8
2 kærner	0	5	0
2 rokke	1	0	0
1 salttrug	0	3	0
2 stk. talg	1	0	0
1 lyster	0	0	12
1 kalkbørste	0	0	6
2 munke	0	3	0
2 smørtruge	0	3	0
2 tønder	2	0	0
1 fyrrebord	0	3	0
1 par lysestager	1	0	0
2 tejner	0	2	8
1 loftstige	0	0	8
I fremmerset:			
1 puster	0	1	0
1 rottesaks	1	1	0
1 kaffekværn	0	0	4
1 ildklemme	0	0	8
1 trefod	0	0	6
1 rist	0	0	6
2 gamle høvle	0	1	0
1 sæt ovntømmer	0	0	4
3 stripper	0	3	0
4 kar	4	0	0
1 fjerding	0	3	0
2 baljer	0	2	0
1 par kværne i bing	0	3	0
1 kobber kedel i grue	6	0	0
8 gryder	0	2	0
10 lerkar	0	1	4
3 lerkrus	0	0	12
2 mælk...	0	0	12
4 fade	0	1	8
2 korse	0	0	6
1 strippe	0	0	8
På loftet:			
1 uldhæk	0	0	2

2 ottinger	0	1	4
3 solde	0	3	0
3 løb	0	3	0
1 selde	0	1	8
1 timse	0	3	0
1 garnvinde	0	0	8
2 gamle tønder	0	2	0
1 gammelt kar	0	0	14
2 løb	0	0	12
1 grynkube	0	0	6
1 haspetræ	0	1	8
3 sække	0	5	0
3 trætallerkener	0	0	6
2 par støvler	0	5	0
1 gammel kiste	0	2	0
I laden:			
3 river	0	1	0
2 forke	0	1	8
1 plejl	0	0	6
1 halmtræ	0	0	6
1 nyt fjæl	0	1	0
I kohuset:			
2 grebe	0	1	8
2 skovle	0	1	8
I hugkammeret:			
1 skærekiste med kniv	2	0	0
1 høle med tilbehør	1	4	0
1 høle	0	1	0
1 skærekniv	0	0	8
1 kjeld-vinde med tov og 4 spande	12	0	0
i kjeld-navr	1	2	0
3 hakker	1	0	0
2 store hamre	0	4	0
1 greb	0	4	0
1 do.	0	1	0
1 riskurv med 3 stk. tov udi	0	3	0
1 løb med jernfang	0	2	0
2 økser	0	4	8
1 skarøkse	0	1	8
5 hamre	0	3	0
1 hovtang	0	1	0
3 spader	0	4	0
1 kugleform	0	1	0
5 høvle	0	3	0
3 vindkroge	0	0	4
1 jern bore-skaft	0	1	8
5 bor	0	0	5
1 sav	0	1	8
2 fjæl og 1 holdhage	0	3	0
1 jernvinkel	0	1	8
2 stavjern	0	1	0
1 lyngle	0	1	8
1 træcirkel	0	0	8
3 stemper (stempler?) og 1 afhugger	0	0	10

2 hugjern	0	0	8
1 jernbøjle til 1 spand	0	0	4
1 tællekniv og 1 pregel	0	0	3
1 par spjarer	0	0	8
1 bundt træbånd	0	0	4
1 kalkkølle	0	0	4
2 skamler	0	1	0
2 sømæsker	0	0	8
1 vandøse	0	0	6
3 par træsko	0	0	6
1 fiskeruse og 2 ned	0	3	0
1 bøsse	0	3	0
1 jernkrog og 1 nagle	0	0	8
nogle stk. fjæl	0	0	6
1 issav	0	0	4
1 spand med jernbøjle	0	2	0
1 gammelt trug	0	0	2
2 navr	0	0	8
1 hjulbøre	0	5	0
2 stk. reb	0	1	0
1 gammelt tov	0	1	0
I det søndre hus:			
1 blok	0	1	0
1 sold	0	1	0
3 nye fjæl	0	4	8
1 par grå strømper	0	2	0
1 rive med jerntænder	0	1	0
1 spade	0	1	0
1 sort flaske og 1 glas	0	0	8
1 sædeløb	0	1	8
4 bistader	4	0	0
1 jern bilægger hos Christen Jensen i Sdr. Dråby	8	3	0
1 liden kobberkedel	3	0	0
1 liden jernstang	0	4	0
1 spadeblad og 2 bånd	0	2	0
1 ny træ (?) i laden	0	3	0
1 kalv	2	3	0
6 får	6	0	0
7 lam	7	0	0
1 sortbroget ko	18	0	0
1 hvid ko	12	0	0
Summa vurdering	185	0	8
Eller omregnet til sedler og tegn	231	2	2
Boets tilgodehavender:			
	rbdlr.	mk.	sk. sedler og tegn
Christen Pedersen i Skarum	60	0	0
Christen Nørgaard samme steds	36	2	0
Christen Villadsen i Flade	4	0	0
Hans Hansen i Skarum	1	0	0
Christen Ager i Alsted	circa 7	0	0
Summa indtægt	339	4	2

Børnene angav, at de troede, gårdmand Peder Hansen i Sdr. Dråby var deres fader en del penge skyldig, hvilket dog enken benægtede.

	rbdlr.	mk.	sk. sedler
Boet var skyldig til:			
Peder Koebæk i Alsted	4	0	0 og tegn
Peder Christian på Mølhavn	0	2	0
Stævningmændene i Alsted	0	3	13
Til den afdødes begravelse var medgået ialt	10	0	0
En lige sum fordrede enken	10	0	0
Villads Nielsen	0	3	0
Ifløge fremlagt skiftebrev efter den afdødes anden hustru Ane Dorothea Pedersdatter har børnene af dette ægteskab tilgode i stervboet deres ved skiftet udlagte og hidtil hos faderen indestående mødrene arv, som beløb sig til sølv 28 rbdlr. eller sedler og tegn	35	0	0
Summa udgift	60	1	13

Skiftet fortsattes 7. februar 1824 hvor følgende oplyses om boets tilgodehavender:

1. husfæster under Ullerup gods Christen Rolighed i Sdr. Dråby, som skylder til stervboet 7 rbdlr. sedler, indgik at betale nævnte sum til næstkommende Olufsdag den 29. juli 1824.
2. gårdfæster under Ullerup gods Christen Nørgaard i Skarum indgik at betale de til stervboet skyldige 36 rbdlr. 2 mk. sedler i 6 på hinanden følgende år med 6 rbdlr. sedler årlig, som ved hvert års udgang erlægges til skifteforvalteren for Ullerup gods, og bliver den første betalinstermin ved udgangen af indeværende år 1824.
3. gårdfæster under Nandrup gods Christen Ager i Alsted indgik at afbetale de til stervboet skyldige 4 rbdlr. sedler med 2 rbdlr. sedler ved udgangen af året 1824 og 2 rbdlr. sedler ved slutningen af året 1825, begge dele til skifteforvalteren for Ullerup gods.
4. husfæster under Ullerup gods Hans Hansen i Skarum, som arvingerne havde angivet at skulle være 1 rbdlr. sedler skyldig til stervboet, godtgjorde, at denne 1 rbdlr. sedler forlængst af ham var betalt til den afdøde, og da arvingerne efter nøjere undersøgelse troede at have befundet dette rigtigt, blev han således fritaget for videre krav.
5. hvad angår gårdfæster under Ullerup gods Christen Pedersen af Skarum, som enken havde angivet at skulle være 60 rbdlr. sedler skyldig til boet, da kunne derom intet ved denne samling godtgøres, efterdi debitor erklærede, at han desangående havde været sagsøgt og ved domslutning var frifunden for fordringen.
6. selvejerhusmand Christen Pedersen af Sejerslev, som af den afdøde havde lånt en jern bilægger kakkellovn, indgik for samme at betale 10 rbdlr. sedler den 1. maj 1824 til skifteforvalteren for Ullerup gods, hvormed arvingerne var tilfredse.

Siden sidste samling er af stervboets tilgodehavende indkommet

	rbdlr	mk.	sk. sedler
Fra Christen Villadsen i Flade	4	0	0
Og ved den afholdte auktion over boets løsøre indkom	75	1	12

Det, som enken har modtaget efter vurdering beløber sig til ialt	71	1	2
Summa indtægt	267	4	14
Foruden de ved sidste samling anførte udgifter anmeldte enken:			
At der tilkom præsten og degnen for lig-tale og sang over den afdøde	4	0	0
Selvejer Jens Larsen i Flade fordrede Arvingerne blev under denne samling enige om, at tilstå enken til hendes begravelse i sin tid, foruden de ved sidste samling anførte 10 rdlr., endnu	2	0	0
Den ved forrige samling anførte udgift beløb sig til	5	0	0
Summa udgift	60	1	13
Summa udgift	71	1	13

4. december 1824 sluttedes skiftet med følgende opstilling af aktiver og passiver.

	rbdlr.	mk.	sk. sedler og tegn
Indtægt	207	4	14
Anførte			
Siden sidste samling er indkommet for kjeld-redskabet	6	0	0
Summa	213	4	14
Udgift:			
De ved sidste samling anførte	71	1	13
Skifteomkostning (ialt)	6	2	15
Summa udgift	77	4	12

Når indtægten blev fratrukket udgiften blev der til deling 136 rbdlr. 2 sk. sedler, som deltes således:

Enken tilkom halvdelen 68 rbdlr. 1 sk. sedler, hver af de to sønner 17 rbdlr. 1/4 sk. og hver af de fire døtre 8 rbdlr. 3 mk. 1/8 sk. sedler.

Noter:

- 1 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.105-1, fol.108b.
- 2 Ullerup skifteprotokol 1802-50, G.105-12, fol.96, 101b og 109b.
- 3 Samme, fol.44-46.
- 4 Hartkornsspecifikationer 1812-20 og 27, samt 1841 og 44 for Ullerup gods i Thisted amtsstuearkiv, B.11-64.
- 5 Morsø Nørreherreds matrikel 1844, B.35.C-242, fol.90.
- 6 Sø fæsteprotokol 1727-1879, G.104-3, fol.107.
- 7 Kilde 5, fol.41.
- 8 Morsø skøde- og panteprotokol 1851-53, B.35.C-SP.14, fol.544.
- 9 Wibergs Præstehistorie, bd. 1, 1870, s. 401, og bd. 3, 1871, s. 25.
- 10 E. M. Møller: Slægten Stadel paa Morsø, 1934, s. 60.
- 11 Morsø Nørreherreds matrikel 1859, B.35.C-243, fol.216-17.
- 12 Peder Riis: Slægtsforskning fra ca. 1650 til 1964, 1964, s. 184 og 187.
- 13 Ullerup godsarkiv, forskellige dokumenter 1768-1918, G.105-14.
- 14 Morsø skøde- og panteprotokol 1861-63, B.35.C-SP19, fol.353.
- 15 Samme, fol.361.

Ane 8 PEDER LASSEN (GRUD)

født 1744, død 1812.

Ane 9 SIDSEL LAURSDATTER TOFT

født ca. 1748, død 1822.

Dette anepar, der i 1773 sammen fik sønnen Mads Pedersen (Boe), se ane 4-5, blev ikke gift med hinanden; Sidsel Toft var i 1772-73 med i den religiøse bevægelse i Jørsby, hvis leder var selvejergårdmanden Peder Lassen (1), der i retssagen 1773 nævnes som "en forfører, kætter og horkarl".

Efter at have tjent i Ljørslev og Ørding, samt i Sundby købte Peder Lassen, barnefødt i Semb i Hvidbjerg sogn på Thyholm, ved skøde af 9. juli 1772, tinglæst 12. december 1774 og igen 27. juli 1812 (2), af Laurids Ammidsbøll, boende i Nygård i Jørsby, for 250 rdlr. den gård i Jørsby sogn og by på 5 tdr. 4 skpr. 1 alb. hartkorn, som Laurs Christensen sidst havde beboet; som vitterlighedsvidner nævnes velagte Joseph Toft og Peder Christensen Boe (der begge var stærkt involverede i den religiøse bevægelse).

Købet blev vist finansieret af kapital fra Peder Lassens slægtninge hjemme på Thyholm, for 28. december 1776, læst 4. februar 1777 (3), udstedte Peder Larsen i Jørsby en panteobligation til svogrene Peder Mogensen i Styvelgård og Christen Pedersen i Grud, begge i Hvidbjerg sogn, på 220 rdlr. med første prioritet i gården i Jørsby.

Peder Lassen må have været godt stillet økonomisk, for ved skøde af 8. juni 1793, læst 24. juni (4), solgte Antoinette Halse, enke efter salig Laurs Ammidsbøll i Jørsby, til velfornemme Niels Heede (den kendte urmager) og Peder Lassen, begge boende i Jørsby, den gård samme steds på 8 tdr. 1 skp. 3 fjkr. hartkorn, som Ole Bojer (Peder Lassens senere svigerfar) havde i fæste, for 596 rdlr.

Denne gård solgte Niels Heede og Peder Lassen ved skøde af 15. juni 1797, læst 26. juni (5), for 799 rdlr. til fæsteren Ole Nielsen Bojer.

I gården, som Peder Lassen købte 1773, døde han 40 år senere i 1812, hvor skiftet efter ham blev afholdt 9. maj på 30. dagen efter dødsfaldet (5a). Samme sommer blev hans enke gift med Jens Poulsen, der 15. april 1826 (6) lod vielsesattesten tinglæse som sin adkomst til gården. - Og 31. januar 1834, læst 22. marts (7), solgte Jens Poulsen gården til stedsønnen Jens Pedersen, der da påtog sig at yde aftægt til moderen og stedfaderen, samt den gamle Jens Christensen i gården.

Ved matrikuleringen 1844 (8), da gården fik matr. nr. 8, blev hartkornet forandret fra de nævnte 5 1/2 td. til 4 tdr. 7 skpr. 2 fjkr. 2 3/4 alb. - Og i 1910 (9) solgte Jens Pedersens søn Christen Jensen, der altså var sønnesøn af Peder Lassen, slægtsgården til Otto Nielsen Vestergaard, hvis søn Jens Vestergaard nu ejer gården med navnet Birkekjær.

- Om den religiøse bevægelse og Peder Lassen fortælles mere nedenfor.

Peder Lassen (Larsen) var født 1744 (i gården Grud i Semb) i Hvidbjerg sogn på Thyholm, døbt 1. marts, søn af Lars (Madsen) Grud og hustru Anna Christensdatter; faddere ved dåben var Christen Nielsen, Poul Madsen, Christen Christensen, Maren Christensdatter og Else Christensdatter.

Gårdmand Peder Lassen døde 1812 i Jørsby, begravet 12. april, 69 år gammel.

Som det senere skal fortælles fik den 29-årige Peder Lassen fra maj til september 1773 fire børn med forskellige ugifte kvinder, hvoraf han i 1775/76 giftede sig med den ene, beholdt den anden i sit hus resten af sit liv, og boede i samme gård med den tredje og hendes mand, urmageren Niels Heede. - Den fjerde, denne slægts stammor, blev gift med en anden af bevægelsens trofaste støtter Peder Boe.

Peder Lassen blev gift første gang 1776 i Jørsby, trolovet 29. november 1775 og copuleret 2. januar 1776, med Maren Andersdatter. Samtidig - trolovet og viet samme datoer - blev Karen Christensdatter Schierbech (Skærbæk) gift med Niels Sørensen Heede, der i folketællingerne 1787 og 1801, hvor familien boede i gård med Peder Lassen, benævnes henholdsvis mechanicus og berømt urmager og mechanicus. - Denne slægts stammor Sidsel Larsdatter Toft blev gift 1776, trolovet 29. december 1775 og copuleret 16. februar 1776, med Peder Christensen Boe.

Peder Lassen, gårdmand i Jørsby, hans kone Maren Andersdatter døde 1793, begravet 2. juni, 51 år gammel.

Derpå blev enkemanden Peder Lassen gift anden gang 1794 i Jørsby, trolovet 4. oktober og copuleret 14. november, med Margarethe Olufsdatter; forlovere var Poul Nielsen Fisker, tømmermand i Gullerup, og Christen Laursen.

Margrethe Olesdatter, som hun var døbt, var født 9. februar 1768 i Jørsby sogn og by, datter af gårdmand Ole Nielsen (Bojer) og hustru Mette Poulsdatter; faddere ved hendes dåb var Niels Poulsen, Søren Jacobsen, Hejmert Nielsen, Mette Nielsdatter - møllerens hustru i Sø mølle, samt Maren Larsdatter Toft.

Hun - Margrethe Olesdatter, aftægtsmand Jens Poulsens hustru i Jørsby, født ibidem, døde 4. februar 1840 i Jørsby, 72 år gammel.

Efter Peder Lassens død blev enkekvinden Margrethe Olesdatter gift anden gang 1812 i Jørsby, indskrevet hos præsten 10. juni og copuleret 28. juli, med ungkarl Jens Poulsen af Sdr. Dråby; forlovere var Niels Olesen og Christen Boe.

Jens Poulsen, der var født 30. november 1779 i Sdr. Dråby sogn og by som søn af Poul Stephansen og hustru Johanne Christensdatter, døde 5. februar 1859 som enkemand og aftægtsmand hos (stedsønnen) gårdmand Jens Pedersen i Jørsby, 80 år gammel.

Peder Lassen blev efterhånden far til ialt elleve børn, nemlig:

- 1 Mads Pedersen, senere kaldet Boe efter stedfaderen, født 8. maj 1773 i Jørsby, se ane 4-5; hans mor var den ca. 25-årige pige Sidsel Larsdatter Toft fra Jørsby, se nedenfor.
- 2 Margreta Pedersdatter, født 9. maj 1773 i Sundby sogn og by, død sst. 29. maj, 21 dage gammel. - Hendes mor var den 38-årige pige Else Pedersdatter, 1734-1815, datter af gårdmand Peder Josefsen og hustru Kirsten Jørgensdatter i Sundby. Else Pedersdatter nævnes i folketællingerne 1787 og 1801 som tjenende hos Peder Lassen, ved hvis skifte 1812 hun sikredes ophold i gården.
- 3 Jens Pedersen, født 4. juli 1773 i Skærbæk i Sejerslev sogn, død 1794 i Jørsby. - Hans mor var den ca. 25-årige pige Karen Christensdatter, ca.

1748-1814, datter af gårdmand Christen Thomsen og hustru Maren Jensdatter i Skærbæk.

Karen blev - samtidig med Peder Lassen og Maren Andersdatter - gift 1775/76 i Jørsby med urmageren Niels Sørensen Heede, født omkr. 1740, død 1813, søn af præstens anneksbonde Søren Jensen Heede i Jørsby. Niels Heede, der fremstillede både fine lommeure og stueure (10), boede med sin familie i Peder Lassens gård "så godt som under et" med ejerens familie.

- 4 Jens Pedersen, senere kaldet Strandgaard, født 14. september 1773 i Jørsby, død sst. 1840; hans mor var Peder Lassens husholderske Maren Andersdatter, der i 1775/76 blev gift med ham.

Jens Pedersen, der ifølge folketællingen 1801 var i lære som urmager hos Niels Heede og senere lavede stueure, hvoraf mindst et endnu er bevaret (11), ejede gården Strandgård i Jørsby.

Gift 1801 med Mette Christensdatter Skade, 1773-1842, datter af gårdmand Christen Pedersen Skade og hustru Anne Mikkelsdatter i Jørsby.

- 5 Lars Pedersen, født 9. september 1794 i Jørsby (lige før forældrenes trolovelse); han døde som barn.

- 6 Maren Pedersdatter, født 1. marts 1796 i Jørsby, nævnt 1801 og 12.

- 7 Grethe Pedersdatter, født 3. juni 1800 i Jørsby, død 1877 i Sdr. Dråby. Gift 1825 med Villads Pedersen, 1793-1871, husmand i Sdr. Dråby, søn af gårdmand Peder Villadsen og hustru Ellen Christensdatter i Skarum, Alsted sogn.

Grethe og Villads Pedersen blev oldeforældre til M. P. Ejerslev, der har skrevet udførligt om Peder Lassen og den religiøse bevægelse i Jørsby i Historisk årbog for Thy og Mors 1970.

- 8 Anne Pedersdatter, født 3. juni 1800 i Jørsby, nævnt 1812.

- 9 Laurids Pedersen, født 29. juli 1802 i Jørsby, døde som barn.

- 10 Karen Pedersdatter, født 6. juni 1804 i Jørsby, nævnt 1812.

- 11 Jens Pedersen, født 6. marts 1808 i Jørsby, død sst. 1867; han overtog fødegården i Jørsby, som senere ejedes af sønnen Christen Jensen.

Folketællingen 1787 oplyser følgende om familien i Jørsby:

Peder Lassen, 43 år, selvejergårdmand.

Maren Andersdatter, 57(?) år, hans kone, begge i 1. ægteskab.

Jens Pedersen, 13 år, deres søn.

Anna Boe, 62 år, enke efter 2. ægteskab, konens søster.

Else Pedersdatter, 50 år, tjenestekvinde, besøvet een gang.

Kirsten Marie, 58 år, ugift, tjenestepige.

Jens Christensen, 35 år, ugift, tjenestekarl.

Udi samme gård lever også den følgende familie så godt som under et med forrige:

Niels Heede, 45 år, mechanicus.

Karen Christensdatter, 39 år, hans kone, begge i 1. ægteskab.

Jens Nielsen (fejl for Pedersen), 13 år, deres søn (nej, Peder Lassens søn).

Niels Nielsen, 10 år, deres søn.

Grete Nielsdatter, 6 år, deres datter.

Ved folketællingen 1801 så familierne således ud:

Peder Lassen, 58 år, gift 2. gang, selvejer.

Margrethe Olesdatter, 34 år, hans kone, gift 1. gang.

Jens Pedersen, 28 år, lærer urmageri (mandens søn).

Maren Pedersdatter, 5 år,

Margrethe Pedersdatter, 4 år,

Anna Pedersdatter, 1 år, deres døtre.

Jens Christensen, 55 år, sygelig,
 Anna Nielsdatter, 31 år,
 Else Pedersdatter, 67 år, tjenestefolk.

I samme gård boende:

Niels Heede, 62 år, berømt som urmager og mechanicus.
 Karen Christensdatter, 54 år, hans kone, begge i 1. ægteskab.

Både folketællingerne og retssagen om den religiøse bevægelse peger på en udpræget kollektiv livsførelse i gården i Jørsby. - Kirkebogens oplysninger peger i samme retning.

Peder Lassens yngre bror Jens Lassen, 1748-1782, boede og døde i gården 17. april 1782.

Anna Boe, inderste hos Peder Lassen, døde 27. december 1791, 70 år gammel. - Hun var ifølge folketællingen 1787 enke efter 2. ægteskab og søster til Maren Andersdatter.

Anna må være identisk med Anna Andersdatter, født i Jørsby, tjenende i præstegården i Solbjerg, der blev gift 1750, trolovet 3. november i Solbjerg og viet 2. december i Jørsby, med Jens Andersen Boe af Jørsby. - Jens Andersen Boe, husmand i Jørsby, døde 26. januar 1777, pp. 72 år gammel; var en lang tid noget melancholisk og efter Peder Lassens beretning ej heller ret fuldkommen forstandig.

Anna og Jens A. Boe må have været beslægtet med Sidsel Tofts senere mand Peder Christensen Boe.

27. februar 1793 døde Kirsten Marie, en gammel, fremmed pige, som havde opholdt sig en del år ppr. (?) 30 her på Mors og især hos Peder Lassen i Jørsby 16 eller 18 år; hun var over 60 år gammel.

Af de to, der sikredes ophold i gården ved skiftet efter Peder Lassen, døde Else Pedersdatter, der jo havde fået et barn med Peder Lassen, først - nemlig 7. februar 1815, 80 år gammel.

Jens Christensen døde 4. maj 1834, omkr. 85 år gammel - ugift, for lang og tro tjeneste stedse nydt ophold og forsørgelse hos gårdmand Jens Poulsen i Jørsby og dennes eftermand Jens Pedersen.

Urmageren Niels Heede og dennes hustru Karen var døde henholdsvis 1813 og 14.

Peder Lassen og den religiøse bevægelse.

Som modtræk mod den skrappe pietisme var der i 1740'erne i Ørding opstået en sværmerisk bevægelse, der er blevet kaldt "kysse-sekten" (12) med enke-manden, gårdmand Jens Laursen Storgaard, 1696-1769, som leder. - Sagen refereres således:

Jens Storgaard, hos hvem hovmod, religiøsitet og erotik synes at have indgået en sælsom forening, var ved læsning i Bibelen kommet til det resultat, at mænd og kvinder, der var genfødt og friggjort ved Jesus i hans blod og sår, frit kunne kysse hinanden uden synd; - med henvisning til Paulus' Romerbrevs kap. 16, vers 16: "Hilser hverandre med et helligt kys", samt med tanke på Johannes Evangeliets kap. 13, vers 35: "Derpå skulle alle kende, at I er mine disciple, dersom I har indbyrdes kærlighed".

Med bl.a. Storgaards svigersøn Niels Gregersen kom bevægelsen til Sundby sogn og by.

Peder Lassen, født 1744, kom som ung i tjeneste hos sin morbror Jens Christensen, kaldet Søndergaard, ca. 1712-1768, gårdmand i Søndergård i Storup, Ørding sogn, hvor han må have hørt om bevægelsen og Jens Storgaard. - Senere tjente han i Sundby hos Storgaards svigersøn Niels Gregersen, samt til sidst hos Jørgen Pedersen, der var bror til Else Pedersdatter, som fik barn

med Peder Lassen.

Sognepræsten for Sejerslev-Ejerslev-Jørsby Peder Roh. led berettede i et brev til biskoppen i Ålborg i marts 1771, at Jens Storgaards ideer ikke var døde med ham, men bl.a. overført til Jørsby sogn, hvor Joseph Jensen (Toft) var leder. - Bevægelsen gjorde folk så forvirrede, at kvinder løb fra deres mænd og mod deres mænds vilje kunne være hjemmefra 4-5 dage, hvorover der blev klaget til præsten.

Da Peder Lassen i sommeren 1772 købte gården i Jørsby, begyndte han at holde forsamlinger der. - Han hyllede de samme tanker som Storgaard om det hellige kys og den indbyrdes kærlighed, som Peder Lassen åbenbart tog meget bogstaveligt.

2. februar 1773 meddelte Sidsel Larsdatter Toft til præsten, at hun var frugtsommelig ved Peder Lassen, ligesom Christen Thomsen i Skærbæk et par dage senere meldte, at hans datter Karen, tjenende i Sundby, ligeledes var frugtsommelig ved ham.

I februar blev der derfor af myndighederne anlagt sag mod Peder Lassen for forargelig kætterlære og øvrige ugudeligheder og strafværdige forhold i omgang med de hans forsamlinger søgende kvinder. - Og han benævnes som forfører, kætter og horkarl.

Under sagen opdagedes det, at endnu et kvindemenneske (Else Pedersdatter) fra Sundby var frugtsommelig, sandsynligvis med Peder Lassen, thi han havde tjent hos hendes bror. - Dette barn døde moderen blev vist tiltalt for barnemord eller i al fald for fødsel i dølgsmål.

Og senere fik Peder Lassens husholderske Maren Andersdatter jo et barn. Disse fire børn blev født indenfor et halvt år fra maj til september 1773, nemlig henholdsvis 8. og 9. maj, 4. juli og 14. september.

I retssagen tales der meget om de usædelige forhold omkring Peder Lassen; - hans vrang og højst forargelige meninger i religionen var det ikke let at gøre til direkte forbrydelser.

Proprietæren Ammidsbøll og sognefogeden i Sejerslev Niels Bach var engang gået til Ammidsbølls fæster Peder Boe, hvor der netop da var forsamling. - De stod lidt uden for døren og hørte een tale derinde, og de mente at kunne kende Peder Lassens stemme, og at han sagde sådan noget som: "I ved, at jeg er den hellige ånds redskab, og at den hellige Gud taler ud af mig." - Og den ene efter den anden svarede: "O ja!"

Da de kom ind, var der foruden Jens Boe - Peder Boe kom først senere - Karen Skærbæk og Sidsel Toft (som begge fik barn med Peder Lassen), to kvinder, som de ikke kendte, samt to andre kvindepersoner, der lå i sengen.

Ammidsbøll erklærede, at han ikke ville vide af disse forsamlinger på sin gård. - Men Peder Lassens gård var i selveje, så der rådede han selv.

Retten gjorde en hel del ud af de vitterlige "sammenligger", to sammen i samme seng, som Peder Lassen foretog sig ret offentlig, i al fald uden at bekymre sig om menighedens tilstedeværelse.

Den vidtløftige retssag resultatetede i, at Peder Lassen blev dømt til at betale 364 rdlr. til processens omkostninger, og desuden bøder for de besøgte kvinder og noget til børnenes opdragelse, og så gå i slaveriet i fire år, og hvis han ikke kunne betale, da sin livstid. - Men ingen af hans tilhængere, i hvor grove de end havde været, blev dømt.

Peder Lassen fik sin dom for Højesteret, men hvordan udfaldet blev, vides ikke.

- I 1780 var han i al fald i Jørsby, og fadderlisterne i Jørsby i årene efter retssagen viser tydeligt, at Peder Lassens "selskab" i ret høj grad holdt sammen.

Skiftet efter Peder Lassen blev afholdt 9. maj 1812 på 30. dagen efter dødsfaldet og viser, at der da var velstand tilstede i gården.

Arvingerne var enken Margrethe Olesdatter, hvis lavværge var Niels Olesen (hendes bror), og enkens børn:

Jens Pedersen, 4 år, Maren Pedersdatter, 16 år, Grethe Pedersdatter, 14 år, Anna Pedersdatter, 11 år, og Karen Pedersdatter, 8 år.

Som formynder for børnene nævnes deres halvbror gårdmand Jens Pedersen i Strandgård i Jørsby, der forøvrigt også var arveberettiget, men havde givet afkald.

Gården var dog blot ganske almindelig udstyret med indbo.

Aktiver og passiver blev opgjort således:

	rdlr.	mk.	sk.
Ind- og udbo, samt besætning	2403	1	6
Stervbogården på 5 1/2 td. hartkorn	4000	0	0
Tilstående gæld:			
Iver Mortensen i Hassing i Thy efter obligation af 21. juni 1808	150	0	0
Christen Christensen i Tømmerby i Hanherred efter obligation af 26. juni 1804	180	0	0
Christen Jensen Bruun (?) i Snedstrup efter obligation af 18. juni 1804	299	0	0
Soren Jensen Bruun efter obligation af 24 juni 1803	300	0	0
	<hr/>		
Samlede aktiver	7332	1	6
Derimod blev følgende gæld anmeldt:			
	rdlr.		
Jens Snedker på Fur	50		
Christen Sørensen på Fur	34		
Til hendes born (?)	<u>30</u>		
	114		
		<hr/>	<hr/>
Ialt	7218	1	6
Skifteomkostninger (ialt)	176	1	6
		<hr/>	<hr/>
Boets beholdning	7042	0	0

Enken tilkom halvdelen 3521 rdlr., og efter at 1/2% var fratrukket, var der 3503 rdlr. 3 mk. til deling mellem børnene, hvoraf sønnen skulle arve 1167 rdlr. 5 mk. og hver af de fire døtre 583 rdlr. 5 mk. 8 sk.

Enken forhøjede sønnens lod til 1200 rdlr. og døtrenes til 600 rdlr. Sønnen blev tillige tillagt faderens chatol og skrin, samt hans gangklæder, og hver af døtrene en god sengs klæder bestående af 1 overdyne, 1 underdyne og 3 puder med fyld, samt 2 lagner, hvortil kom en dragkiste.

Det bemærkedes at en gammel pige Else Pedersdatter og en gammel ungkarl Jens Christensen skulle have ophold i stervbogården med fornøden føde og klæde, så længe de levede eller, om de ikke dermed skulle være tilfreds, men ville fraflytte gården, da hver af dem af gårdens beboer 2 tdr. godt byg og 1 td. godt rug, samt hver af dem 20 rdlr. i penge, som udbetales dem til hvert års Mortensdag.

Sidsel Laursdatter Toft, ca. 1748-1822.

Hun var født ca. 1748 i Jørsby sogn og by, datter af Laurs Jensen Toft og hustru Kirsten Jensdatter; Sidsel blev konfirmeret 1765, 18 år gammel.

Efter at have fået sønnen Mads, se ane 4-5, med Peder Lassen i 1773 blev Sidsel Laursdatter gift 1776 i Jørsby, trolovet 29. december 1775 og copuleret 16. februar 1776, med Peder Christensen Boe.

- Han var født ca. 1727/31 og døde 17. august 1810 i Sdr. Dråby, 79 år gammel.

Sidsel Laursdatter, gårdmand Mads Boes moder i Sdr. Dråby, døde 25. december 1812, 66 år gammel.

Efter at have været fæster af en gård - vel gammel nr. 16 på 4 tdr. 3 fjkr. 1 alb. hartkorn, som Jens (Andersen) Boe var fæster af 1765-68 (13) - under Laurids Ammidsbøll til Sø og senere boende i Nygård i Jørsby, fæste Peder Christensen Boe mellem 1784 og 87 en gård på 6 tdr. 4 skpr. 2 fjkr. hartkorn i Sdr. Dråby sogn og by under Sø (14).

Gården, der senere var på 6 tdr. hartkorn, blev ved fæstebrev af 27. juni 1802 (15) overtaget af stedsønnen Mads Pedersen Boe, se ane 4-5; 5. punkt i fæstebrevet lyder:

Hans gamle forældre nyde fri husværelse, ophold og pleje i gården deres livstid. Og skulle Peder Boe først ved døden afgå og enken ej blive fornøjet at være under hendes søns husholdning, da giver han hende fri husværelse og nødvendig ilding, 1 td. rug og 1 td. byg årlig, samt 1 får fodret og græsset.
- Den blinde datter Anna Boe nyde ophold i gården, så længe Mads Boe og kone leve.

Sidsel Tofts børn var:

- Med Peder Lassen:

1 Mads Pedersen, kaldet Boe efter stedfaderen, født 1773, se ane 4-5.

- Med Peder Christensen Boe:

2 Anna Pedersdatter Boe, 1777-1844; hun var blind og boede hos halvbroderen Mads i Sdr. Dråby.

3 Christen Pedersen Boe, 1780-1832, gårdmand i Jørsby.

Gift 1808 med Hette Jensdatter, 1787-1850, datter af Jens Christensen Møller og hustru Else Jensdatter, gårdfolk i Jørsby.

4 Laurs Pedersen Boe, født 1787; han opholdt ved folketællingen 1801 i faderen og broderen Mads' gård i Sdr. Dråby.

Noter:

1 M. P. Ejerslev: En religiøs bevægelse i Jørsby, Historisk årbog for Thy og Mors, 1970, s. 425-42.

2 Morsø skode- og panteprotokol 1738-1797, B.35.C-SP.2, fol.168, samt samme 1811-18, B.35.C-SP.4, fol.57.

3 Kilde 2a, fol.203b.

4 Samme, fol.467b.

5 Samme, fol.568.

5a Morsø skifteprotokol 1811-17 i Morsø Nørreherreds gejstlige skifteprotokol 1804-17, C.11.C-2, fol.57.

6 Morsø skode- og panteprotokol 1825-27, B.35.C-SP.6, fol.260.

7 Samme 1833-37, B.35.C-SP.9, fol.15b.

8 Morsø Nørreherreds matrikel 1844, B.35.C-242, fol.32.

9 J. C. B. la Cour: Danske Gaarde, 3. saml., bd. 2, s. 499.

10 Historisk årbog for Thy, Mors og V. Hanherred 1977, s. 62 og 77.

11 Samme, s. 85.

- 12 Elle Jensen: Pietismen paa Mors i Kirkehistoriske Samlinger, 6-4, 1942-44, s. 85-106, og sammes artikel: En Kysse-Sekt paa Mors i Historisk Aarbog for Thisted Amt, 1944, s. 118-27.
- 13 Hartkornsspecifikationer 1765, 66 og 68 for Sø gods i Thisted amtsstuearkiv, B.11-64.
- 14 Hartkornsspecifikation for Dueholm, Ørum og Vestervig amter 1788 i Thisted amtsstuearkiv, B.11-69, fol.385.
- 15 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.115-1, fol.133.

Ane 10 PEDER CHRISTENSEN KRØLL

født ca. 1724/26, død 1799.

Ane 11 KAREN SØRENSDATTER

født ca. 1734, død 1797.

24. februar 1757 (1) fæstede under Ullerup Peder Christensen Krøll fra Jørsby Bertel Poulsens gård i Sdr. Dråby sogn og by på 5 tdr. 1 skp. 1 alb. hartkorn, hvoraf han skulle svare 2 tdr. byg til hvert års Mortensdag i landgilde.

Af gården nr. 18 i Sdr. Dråby, der var på ialt 5 tdr. 2 skpr. 2 fjkr., tilhørte 1 skp. 1 fjkr. 2 alb. hartkorn kirken i Sdr. Dråby, der hørte under Nandrup (2).

Mens de godt 5 tdr. 1 skp. hartkorn hørte under Ullerup (3), hørte kirkens del af gården under Nandrup til 1771, da den blev overtaget af Jens Stadel til Sø (4).

Før 1775 fik Peder Krøll tillige 2 tdr. hartkorn i fæste af gård nr. 17, som Ullerups ejer havde købt 1768 (5) af kronen (kongen/staten).

Hele nr. 18 på 5 tdr. 2 skpr. 2 fjkr. blev 1776 samlet af ejeren af Sø Jens Stadel (6), som fra 1786 tillige var ejer af Ullerup, hvorunder Peder Krølls gård derpå hørte (7).

Peder Krølls søn Søren Pedersen Krøll overtog efter fæstebrev af 13. juni 1798 (8) gården. Kirkens del af gården nævnes ikke, kun de 5 tdr. 1 skp. 1 alb. hartkorn, men det øvrige må han ligeledes have fæstet.

Af gården skulle han svare 4 tdr. byg i landgilde, samt yde aftægt og fri begravelse til faderen.

Peder Krøll, der i 1796 nævnes som trælbonde - d.v.s., at hoveriet ikke var fastlagt, men som dog var så meget karl, at han selv kunne skrive sit navn og bestride hvervet som sognefoged (9), døde i gården 1799, hvor skiftet efter ham blev afholdt 8. juli på 30. dagen efter dødsfaldet (10).

Gården, der ved matrikuleringen 1844 (11) fik matr. nr. 12 og hartkornet forandret fra 5 tdr. 1 skp. 1 fjkr. til 5 tdr. 2 skpr. 2 fjkr. 1 1/2 alb., blev - vist ved Sdr. Dråbys udskiftning 1799 (12) - udflyttet fra det senere matr. nr. 34 i nordvestlig retning til dens nuværende plads nord for den gamle vej fra Sdr. Dråby til Flade. - Gårdens hovedparcel ejedes i vor tid af Jens Søndergaard Larsen og nu af sønnen Niels.

Peder Christensen Krøll, der var født ca. 1724/26, var ifølge fæstebrevet fra Jørsby sogn og by, hvorfra også flere familiemedlemmer nævnes som faddere til Peder Krølls børn; hans forældre var Christen Christensen Krøll og hustru Anne Andersdatter.

Peder Krøll døde - ifølge kirkebogen - i Sdr. Dråby 1798, 74 år gammel, mens skiftet angiver dødsdatoen til 8. eller 9. juli 1799.

Han blev gift senest 1756 - ikke i Sdr. Dråby - med Karen Sørensdatte fra Sdr. Dråby.

Vielsen fandt måske sted i Sejerslev, hvor kirkebogen først begynder 1760, for ved parrets ældste barns dåb 1757 nævnes ejeren af Sø Thomas Momtofts hustru som bæreemor, så Karen tjente måske på Sø til giftermålet.

Karen Sørensdatter var født ca. 1734 i Sdr. Dråby sogn og by, men kirkebogen mangler fødte 1734-38. Hendes forældre var Søren Laursen Smed og hustru Maren Jensdatter; både smeden og flere af hans børn nævnes som faddere til Peder Krølls børn.

Hun - Peder Krølls kone - døde 1797 i Sdr. Dråby, 76 (fejl for ca. 73) år gammel, hverken navn eller dato anføres.

Karen og Peder Krøll fik ti børn:

- 1 Maren Pedersdatter, født og død 1757.
- 2 Laurids Pedersen, født og død 1758.
- 3 Maren Pedersdatter, født 1759.
Gift med Christen Henriksen, husmand i Sejerslev.
- 4 Karen Pedersdatter, født 1762, se ane 4-5.
- 5 Christen Pedersen Krøll, født 1764, tjente 1799 på Sø.
- 6 Laurids Pedersen Krøll, født 1767, var 1799 gårdmand i Sdr. Dråby.
- 7 Anne Pedersdatter, født og død 1769.
- 8 Søren Pedersen Krøll, 1770-1850, overtog fødegården 1798, sognefoged og lægdsmand, samt Dannebrogsmænd.
Han var gift to gange, men gården blev delt mellem to stedsønner.
- 9 Thomas Pedersen, født og død 1774.
- 10 Anne Pedersdatter, født og død 1779.

Ved folketællingen 1787 anføres familien således:

Peder Christensen, 59 år, bonde og gårdbeboer.

Karen Sørensdatter, 53 år, hans kone, begge i 1. ægteskab.

Maren Pedersdatter, 28 år,

Karen Pedersdatter, 25 år,

Christen Pedersen, 23 år,

Laurs Pedersen, 20 år,

Søren Pedersen, 15 år, deres børn.

På 30. dagen efter dødsfaldet afholdtes 8. juli 1799 skifte efter enkemand Peder Christensen Krøll, aftægtsmand hos sønnen Søren Pedersen, fæster af en gård på Ullerup gods i Sdr. Dråby, mellem børnene:

Christen Pedersen, 35 år, tjenende på Sø hovedgård, Laurs Pedersen, 32 år, gårdmand i Sdr. Dråby, Søren Pedersen, 29 år, gårdmand i Sdr. Dråby, Maren Pedersdatter, gift med husmand Christen Henriksen i Sejerslev, og Karen Pedersdatter, 37 år, ugift, hos broderen Søren.

Aktiverne bestod udelukkende af den afdødes klæder vurderet til 11 rdlr. 1 mk. 14 sk.; klæderne deltes mellem sønnerne, da den ugifte søster Karen tidligere havde fået sin afdøde moders klæder.

Registreringen og vurderingen af klæderne 10. juni 1799 lyder:

	rdlr.	mk.	sl.
1 skindtroje	1	0	0
1 sribet do.	1	0	0
1 do. brystdug	0	4	0
1 blå troje	1	2	0
1 blå klædes do.	1	5	0
1 grå do., kortere	1	5	0
1 sribet brystdug	1	1	0
1 hvid ulden troje	0	3	0
1 do. nattroje	0	1	4
1 par skindbukser	0	1	8

1 par do.	0	2	0
1 par hvide strømper	0	1	0
1 par do.	0	0	12
1 par blå do.	0	0	4
1 gammel hatslag	0	0	6
1 blå bomulds hue	0	0	4
1 kram-hue	0	1	0
2 skjorter	0	3	8
Ialt	11	1	14

Ifølge en erklæring af 3. juli 1799 fra Jens Stadel til Ullerup afstod de øvrige arvinger fra arv til fordel for søsteren Karen, der således i arv og gave tilkom 40 rdlr., som blev stående hos broderen Søren i gården.

Noter:

- 1 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.105-1, fol.52b, samt Sø fæsteprotokol 1727-1879, G.104-3, fol.54, hvor fæstebrevet blev indført ca. 1775/76.
- 2 Dueholm, Drum og Vestervig amters matrikel 1688 i 2. afskrift, Z.10-2, fol.299.
- 3 Hartkornsspecifikationer 1757-71 for Ullerup gods i Thisted amtsstuearkiv, B.11-65.
- 4 Hartkornsspecifikation 1771 for Sø i samme arkiv, B.11-64.
- 5 Hartkornsspecifikationer 1775 og 76 for Ullerup, kilde 3.
- 6 Hartkornsspecifikationer 1776, 78, 82 og 85 for Sø, kilde 4, samt K. K. Thomsen: Sdr. Draaby Sogns Historie, 1942, s. 13 og 23-26.
- 7 Hartkornsspecifikationer 1786-1803, kilde 3.
- 8 Kilde 1a, fol.129b.
- 9 K. K. Thomsens i kilde 6 nævnte værk, s. 16-17.
- 10 Morsø skifteprotokol 1794-1801, B.35.C-250, fol.558-60.
- 11 Matriklen 1844 for Morsø Nørreherred, B.35.C-242, fol.40.
- 12 Kilde 9, s. 8 og 23-26.

Ane 12 VILLADS NIELSEN

født 1724, død 1792.

Ane 13 HAREN PEDERSDATTER (NIELSDATTER?)

født ca. 1727, død 1755.

Ullerups ejer udstedte 28. januar 1751 (1) fæstebrev til Villads Nielsen på den gård i El sø by og sogn, som Christen Hadsager sidst beboede, på 3 tdr. 7 skpr. 2 alb. hartkorn, samt dele af Peder Jensens gård.

Gården, som gav Villads Nielsen tilnavn Piilgaard, bestod af nr. 8 på 3 tdr. 2 skpr. 3 fjkr. og nr. 2 på 4 skpr. 1 fjk. 2 alb., ialt 3 tdr. 7 skpr. 2 alb. hartkorn, som Christen Piilgaard i 1744 (2) nævnes som fæster af. Dertil kom 2/3 del af nr. 12 med 2 tdr. 6 skpr. 1 fjk. 1 2/3 alb., så gården var på ialt 6 tdr. 5 skpr. 2 fjkr. 2/3 alb. hartkorn.

Denne gård fraflyttede Villads Nielsen 1779, hvor Mikkel Christensen 10. januar (3) fik fæstebrev derpå; han var i 1785 afløst af Poul Larsen.

7. januar 1779 (4) udstedte Ullerups ejer fæstebrev til Villads Nielsen på Niels Clemmensens enkes gård nr. 3 i Skarum by i Alsted sogn på 7 tdr. 5 skpr. 1 fjk. 1 alb. hartkorn, hvoraf han årligt som landgilde skulle svare 6 tdr. byg, 1 lispd. smør, 4 mk. 8 sk. i penge og 2 gæs, samt 4 mk. tærskpenge. - Til indfæstning skulle han betale 60 rdlr. med 10 rdlr. til påske 1779, 20 rdlr. til næste Mortensdag og de sidste 30 rdlr. til Mortensdag 1780.

Af denne gård afgav han 2 skpr. hartkorn til sin ældste søn Niels Villadsen, se ane 6-7, der 30. september 1781 (5) fik fæstebrev på denne jord, senere matr. nr. 13 i Skarum.

Selve gården på 7 tdr. 3 skpr. 1 fjkr. 1 alb. hartkorn fæstede sønnen Peder Villadsen 13. december 1783 (6). Han skulle have forældrene på aftægt, men ifald de ej ville forblive hos ham, skulle de have det østre hus at bo i, samt årlig 2 tdr. byg og 3 tdr. rug til føde, samt foder og græs til 1 ko og 2 får, dog skulle de selv forskafe sig disse kreaturer. Noget lidet indbo, samt 1 sengs klæder og gangklæder skulle fæsteren give de gamle, så og bekoste deres begravelse, hvorimod han skulle beholde alt deres efterladenskab og kreaturer.

Mellem 1786 og 88 (7) - ved Skarum bys udskiftning - blev gårdens hartkorn forandret til 6 tdr. 3 skpr. 2 1/2 alb., som Christen Pedersen fæstede 22. marts 1819 (8) efter faderen Peder Villadsen.

Gårdens hartkorn blev forandret til 5 tdr. 3 skpr. 1 fjk. 1 3/4 alb. ved matrikuleringen 1844 (9), da den fik matr. nr. 2. - Og 1852 (10) købte Christen Pedersens enke Sidsel Poulsdatter gården, der lå aller vestligst i Skarum by, til selveje af Ullerups ejer.

Nok sikredes Villads Nielsen og hustru aftægt i gården 1783, men de må være flyttet ind i et hus i Skarum. - For 31. januar 1791 (11) udstedte Ullerups ejer fæstebrev til Christen Villadsen på det hus med lidt jord i Skarum, som hidtil havde været beboet af hans fader Villads Nielsen. Det nævnes, at hans gamle forældre skulle forblive hos ham, så længe de levede, og nyde fri husværelse, ophold og pleje, at intet derpå med billighed kunne klages. Han skulle betale deres ekstraskat, samt efter deres død besørge deres jordefærd på en anstændig måde for betaling med deres efterladenskab.

- Huset må vel være nuværende matr. nr. 12, der i 1844 (12) beboedes af skrædder Christen Villadsen, da hartkornet forandredes fra 2 fjkr. 1 alb. til 5 skpr. 3/4 alb.

Villads eller Willads, som han egentlig var døbt, var født 1724 i Flade by og sogn, døbt 28. oktober, søn af Niels Poulsen og hustru Anne Nielsdatter; båret til dåben af Else Lauridsdatter, faddere var Niels Villadsen (barnets morfar), Stephan Thøgersen, Søren Lauridsen, Søren Sørensen og Maren Knuds-datter.

Villads Nielsen døde 1792 i Skarum, begravet 30. marts, 72 år gammel.

Han blev gift første gang - uvist hvor - senest 1751 med Maren Peders- eller Nielsdatter. Hun, der var født ca. 1727, kaldes Nielsdatter ved de to ældste børns fødsel 1751 og 53, men Pedersdatter ved det yngste barns fødsel 1755, samt ved sin død samme år.

Hun - Villads Nielsens hustru Maren Pedersdatter - døde 1755 i Elsø (efter det tredje barns fødsel), begravet 19. marts, 27 år 8 måneder 1 uge 4 dage gammel.

Efter hendes død blev Villads Nielsen gift anden gang 1755 i Elsø, trolovet 11. maj og ægteviet 17. august, med Else Pedersdatter; kautionister (forlovere) var Henrich (Pedersen) Smed af Ljørslev og Christen Vestermøller af Lødderup.

Else må være identisk med Else Cathrine, der var født 1721 i Kårup i Lødderup sogn som datter af Peder Sørensen Smed og hustru Karen Sørensdatter Nebel, der i 1724 boede i Elsø, hvor de da fik sønnen Henrich, der jo i 1755 var forlover for Else.

Villads Nielsens hustru Else Pedersdatter døde - i barselsseng efter første fødsel - 1758 i Elsø, begravet 2. februar, 37 år 3 uger 1 dag gammel.

Derpå blev Villads Nielsen gift tredje gang 1759 i Elsø, trolovet 21. januar, og ægteviet 23. februar, med Else Christensdatter; kautionister var Jens Kjælde og Poul Nielsen (bror til brudgommen og gift med brudens søster).

Else Christensdatter var født 1738 i Elsø, døbt 4. maj, datter af Christen Andersen og hustru Mette Jensdatter; båret til dåben af Christen Jensens hustru i Søndergård i Redsted, testes (faddere eller vidner) Poul Jensen, Christen Jensen, Jens Fuur og Mikkel Kjeldes hustru.

Hun - Else Christensdatter, husmand Villads Nielsens enke af Skarum, til huse hos sin søn husmand Christen Villadsen i Skarum, døde 1811, begravet 15. september, 76 år gammel.

Villads Nielsens tre koner fødte ham ialt 14 børn:

Af første ægteskab:

- 1 Niels Villadsen, født 1751, se ane 6-7.
- 2 Jens Villadsen, 1753-1811, sidst husmand i Sdr. Dråby.
Gift 1790 i Alsted med Maren Christensdatter.
- 3 Peder Villadsen, født og død 1755; han blev kun 8 dage og var årsag til moderens død.

Af andet ægteskab:

- 4 Et barn, født og død 1758; moderen døde i barselsseng.

Af tredje ægteskab:

- 5 Peder Villadsen, 1760-1841, overtog faderens gård i Skarum.
Gift 1781 med Ellen Christensdatter, 1764-1827, datter af Christen Pe-

- dersen Møller og hustru Maren Hansdatter i vandmøllen i Skarum.
- 6 Christen Villadsen, 1762-1844, skrædder og husmand i Skarum; han var gift to gange.
 - 7 Villads Villadsen, 1764-1766.
 - 8 Villads Villadsen, 1766-1811, husmand i Flade og sidst i Sdr. Dråby. Gift med Sidsel Mortensdatter, ca. 1772-1833, der efter hans død blev gift med Poul Tonsgaard.
 - 9 Christen Villadsen, 1769-1842, ejer af dele af præstegården i Flade; han var gift to gange.
 - 10 Maren Villadsdatter, født 1771.
 - 11 Mikkel Villadsen, 1774-1843, ejer af dele af præstegården i Flade.
 - 12 Jens Villadsen, født og død 1777.
 - 13 og 14 Tvillinger, født og død 1779.

Noter:

- 1 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.105-1, fol.45b.
- 2 Hartkornsspecifikationer 1744, 1757, 62-76, samt 1778, 84 og 85 for Ullerup gods i Thisted amtsstuearkiv, B.11-65.
- 3 Kilde 1, fol.103b.
- 4 Samme, fol.103.
- 5 Samme, fol.108b.
- 6 Samme, fol.114.
- 7 Hartkornsspecifikationer 1776, 78-84, 85-86, samt 1788-1827 for Ullerup gods i kilde 2.
- 8 Kilde 1, fol.144.
- 9 Morsø Nørreherreds matrikel 1844, B.35.C-242, fol.89.
- 10 Realregister for Alsted sogn, B.35.C-SP.100, fol.12b.
- 11 Kilde 1, fol.122.
- 12 Kilde 9, fol.90.

Ane 16 LARS MADSEN GRUD

født ca. 1696, død 1752.

Ane 17 ANNE CHRISTENSDATTER

født ca. 1709, død 1785.

Lars Madsen overtog - vel ved giftermålet senest 1730 - fæstet af fødehjemmet, gården Grud i den nordlige del af Semb by i Hvidbjerg sogn på Thyholm på 3 tdr. 4 skpr. 3 fjkr. 1 alb. hartkorn (1), der da tilhørte Anders Nielsen Mollerup, død 1733 i Nykøbing (2).

Anders Mollerup, tidligere ejer af herregården Hessel i Himmerland (3), var bror til den berygtede Peder Mollerup til Vestervig Kloster, og ved skøde af 26. april 1740, læst 11. april 1742 (4), overdrog arvingerne gården Grud og en gård i Ydby på 3 tdr. hartkorn til afdødes brorsøn Jens Laasby Moldrup til Vestervig Kloster; ved den lejlighed anføres Lars Madsens landgilde med 5 rdlr.

Skattehovedbogen 1747 (5) oplyser, at Laurs Madsen i Grud tillige var fæster af hus nr. 9 i Styvel på 1 alb. hartkorn, så han ialt drev 3 tdr. 4 skpr. 3 fjkr. 2 alb. hartkorn. Gårdens ejer nævnes ikke 1747, men i 1748 ejedes den af Niels Jensen Trap, sognedegn i Hvidbjerg og Lyngs; og ved skøde af 12. april 1749, læst 24. juli (6), solgte Niels Trap gården Grud og huset i Styvel for 160 rdlr. til Christen Poulsen Helligsø i Semb.

Fæsteren i Grud må have været ret velstående, for ved skøde af 27. maj 1750, læst 13. maj 1751 (7), købte Lars Madsen Grud, boende i Hvidbjerg sogn, for 120 rdlr. Isak Andersens fæstegård i Ydby sogn og by på 3 tdr. 1 skp. 2 fjkr. 1 alb. hartkorn af Jens Moldrup til Vestervig Kloster, der havde erhvervet gården i Ydby sammen med gården Grud ved ovennævnte skøde 1740; gården var nr. 18 i Ydby (8).

Hvorlænge Lars Madsen ejede gården i Ydby vides ikke; men han var vel ejer deraf ved sin død i foråret 1752.

Efter Lars Madsens død drev enken gården videre og underskrev 1. juli 1752 (9) byloven eller grandebrevet for Semb by som Anne Christensdatter Grud. - I 1760'erne overlod hun vel gården til Christen Pedersen, der i 1764 var blevet gift med datteren Mette.

Christen Poulsen Helligsø, en velhavende selvejerbonde i Semb, ejede endnu Grud i 1779; ved vurderingen 8. januar (10) blev gården, da beboet af Christen Pedersen, samt ovennævnte hus på 1 alb. hartkorn og et jordløst hus, beboet af Anne Frost, vurderet til ialt 310 rdlr.

Fæsteren Christen Pedersen købte ved skøde af 10. maj 1786 (11) sin iboende gård i Semb by, Gruud kaldet, på 3 tdr. 4 skpr. 3 fjkr. 1 alb., samt et hus på 1 alb. "straks derved beliggende", beboet af Else Pedersdatter, samt et afbyggerhus på gårdens grund, beboet af Anne Sørensdatter Frost, til selveje for 380 rdlr. af Anne Christensdatter i Boddum (Christen Helligsøs datter).

I hartkornsspecifikationen 1788 (12) anføres fejlagtigt Lars Gruud som selvejer af 3 tdr. 4 skpr. 3 fjkr. 2 alb. hartkorn (altså Grud og huset på 1 alb. hartkorn) under Semb by.

Christen Pedersen, død 1805, overtog som nævnt Grud i 1760'erne og drev den til 1795, da han 30. juli 1795 ved en slags samfrændeskifte overdrog den til sønnen Lars Christensen, som ved skøde af 16. juni 1799, læst 12. september (13), overdrog broderen Peder Christensen gården Grud og huset på 1 alb., som fra Arilds tid havde været brugt under gården, for 700 rdlr., samt af-

tægt til forældrene og visse ydelser til tre søstre; skødet blev underskrevet af faderen Christen Pedersen og farbroderen Niels Pedersen i Refsgård som vitterlighedsvidner.

Og 24. juni 1799, læst 12. september (14), udstedte Peder Christensen en panteobligation på 300 rdlr. til sine tre søstre Anne Marie, Karen og Voldborg Christensdøtre med 100 rdlr. til hver.

Ved skøde af 14. juni 1810, læst 26. november 1840 (15), købte Peder Christensen efter købekontrakt af 10. januar 1809 for 325 rdlr. gårdens part af sognets tiender af Bendix Claudi, dommer ved Rysensten birk, og Christen Aggersborg, købmand i Lemvig.

Ved skøde af 1. november 1814, læst 11. maj 1815 (16), købte Peder Christensen efter købekontrakt af 30. marts 1812 af Christen Pedersen Plougmand i Styvelgård en udmarkslod, Almind kaldet, på 6 skpr. 1 fjk. 1 alb. hartkorn for 700 rdlr.

Ved skøde af 20. september 1820, læst 14. december (17), tilbagekøbte Christen Plougmand i Styvelgård den pågældende parcel for 200 rbdlr. sølv af Jens Larsen. boende i Grud ved Semb; han var i mellemtiden blevet gift med Peder Christensens enke og havde med hende overtaget Grud.

Men 24. november 1820, læst 14. december (18), købte Jens Larsen halvdelen af nævnte parcel for 100 rbdlr. sølv af Christen Plougmand, nemlig parcel nr. 2 af Styvelgård på 3 skpr. 2 alb. hartkorn.

Gården Grud var således blevet på 4 tdr. 1 alb. hartkorn, som ved matrikuleringen 1844 (19), da gården fik matr. nr. 13 af Semb, blev forandret til 4 tdr. 2 skpr. 2 fjkr. hartkorn.

Jens Larsen. død 1874, der i 1816 var blevet gift med Peder Christensens enke Anne Cathrine Christensdatter, død 1834/35, blev gift anden gang 1836 med Inger Nielsdatter, 1820-1875; - og sønnen af dette ægteskab Niels Jensen (Grud), 1841-1876, fik 29. april 1866, læst 7. juli 1870 (20), skøde på gården for 3400 rdlr. rigsmønt, samt aftægt til forældrene vurderet til 1120 rdlr.

Niels Jensen (Grud), 1841-1876, var i 1868 blevet gift med Cathrine Christensen, 1837-1907, datter af husmand Christen Mikkelsen og hustru Mette Olesdatter i Bjørndal i Hvidbjerg sogn; og efter Niels' død blev hun gift anden gang 1878 med Christen Møller Larsen, 1840-1922, søn af gårdmand og møller Lars Christensen og hustru Ane Marie Pedersdatter i Østermølle i Semb. Christen Møller Larsen drev gården Grud til sin død 1922, hvorpå sønnen Lars Møller Larsen, født 1880, overtog den (21).

Hans søn Christen Møller Larsen driver nu gården, til hvis oprindelige 40-45 tdr. land han har købt mere jord; gårdens stuehus er fra 1878, mens udbygningerne er fra vort århundrede.

Selv om gårdens nuværende ejer ikke stammer fra 1700-tallets fæstere i Grud, så har gården ikke været solgt til fremmede i mere end 200 år.

Lars Madsen var født ca. 1696 i Grud, Semb by i Hvidbjerg sogn, søn af Mads Gregersen og hustru Mette.

Han - Lars Grud - døde sst. 5. april 1752 (måske begravelsesdatoen), 56 år gammel.

Han blev gift senest 1730 med Anne Christensdatter fra Østergård i Egebjerg.

Hun var født ca. 1709 i Østergård, Egebjerg i Hvidbjerg sogn, datter af Christen Jensen Østergaard og hustru.

Hun - Anna Christensdatter i Grud - døde 5. september 1785, 76 år gammel.

Anne og Lars Madsen i Grud fik syv børn:

- 1 Karen Larsdatter, 1732-1790.
Gift i. gang 1762 med Søren Nielsen Hinding, 1736-1774, fæster af et husmandssted ved Grud under Hindsels gods, søn af Niels Hinding i Barslev - død i Grud 1757 (22) - og hustru Annie Christensdatter.
Gift 2. gang 1777 med Peder Jensen, født ca. 1745, død efter 1787.
- 2 Mads Larsen, 1734/35-1788, gårdmand i Ydbygård i Ydby sogn.
Gift 1763 med Elisabeth Jensdatter, 1728(?)-1806, vist datter af Jens Terkelsen og hustru Anne Christensdatter i Ydby. Mads' datter Anne Marie, 1767-1804, overtog Ydbygård sammen med sin mand Diderich Nielsen.
- 3 Mette Larsdatter, 1737-1811.
Gift 1764 med Christen Pedersen (fra Dalgård i Revs, Hurup sogn), ca. 1733-1805. Han overtog Grud, der senere ejedes af sønnen Peder Christensen, 1780-1816, gift 1808 med Anne Cathrine Christensdatter, 1783-1834/36, datter af Christen Jensen og hustru Karen Madsdatter i Østermølle i Semb.
Efter Peders død blev hun gift 2. gang 1816 med Jens Larsen, 1789-1874, søn af Lars Pedersen og hustru Maren Jensdatter i Hvidbjerg.
Mette og Christen Pedersens datter Anne Marie, 1767-1819, blev kone i Østergård i Nr. Hvidbjerg og gift to gange, først med Christen Christensen Odgaard, 1735-1801, og siden med søstersønnen Peder Christensen Odgaard (Nymand), 1776-1850; fra hende stammer en del af Odgaard-familierne fra Thyholm (23).
- 4 Christen Larsen, født 1741, tvilling med 5.
- 5 Kirsten Larsdatter, 1741-1804.
Gift 1766 med Peder Mogensen, ca. 1731 (27)-1811, gårdmand i Styvelgård i Hvidbjerg sogn.
Af deres børn blev Maren Pedersdatter, ca. 1781-1858, gift med Jens Christensen Odgaard, 1776-1840, og blev tipoldemor til Martin Odgaard (24), der i 1954 udgav bogen om Odgaard-slægterne fra Thyholm.
- 6 Peder Larsen (Lassen), 1744-1812, gårdmand i Jørsby på Mors, se ane 8-9.
- 7 Jens Larsen (Lassen), 1748-1782, døde ugift hos broderen Peder; gården Gruds ejer Christen Helligsø udstedte 26. juli 1769, læst 5. december 1774 (25), frihedspas til Jens Lassen, født i Grud, så han derved løstes af stavnsbåndet.

Noter:

- 1 Dueholm, Drum og Vestervig amters matrikel 1688 i 1. og 2. afskrift, Z.10-1 og 2, fol.127 og 218.
- 2 Nykøbing skifteprotokol 1722-44, B.35-139, fol.364.
- 3 Traps Danmark, 5. udg., Ålborg amt, 1961, s. 1212.
- 4 Viborg landstings skøde- og panteprotokol 1737-45, B.24-684, fol.474b.
- 5 Skattebøgerne 1747, 48 og 49 i Thisted amtsstuearkiv, B.11-99, 100 og 101.
- 6 Hassing og Refs herreders skøde- og panteprotokol 1738-73, B.34-SP.1, fol. 53b.
- 7 Samme, fol.62b.
- 8 Efter skødet 1740, samt 2. afskrift af matriklen 1688 for Dueholm, Drum og Vestervig amter, Z.10-2, fol.201.
- 9 Historisk Aarbog for Thisted Amt, 1947, s. 396-401.
- 10 Hassing og Refs herreders skøde- og panteprotokol 1773-92, B.34-SP.2, fol. 124b.

- 11 Samme, fol.275b.
- 12 Hartkornsspecifikation 1788 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter i Thisted amtsstuearkiv, B.11-69, fol.327-28.
- 13 Hassing og Refs herreders skøde- og panteprotokol 1799-1806, B.34-SP.4, fol.9.
- 14 Samme, fol.9b.
- 15 Samme 1839-41, B.34-SP.16, fol.288.
- 16 Samme. 1815-18, B.34-SP.6, fol.7.
- 17 Samme. 1819-20, B.34-SP.7, fol.452.
- 18 Samme, fol.451b.
- 19 Matrikelekstrakt for Refs herred 1841 i Thisted amtsstuearkiv, B.11-58.
- 20 Hassing og Refs herreders skøde- og panteprotokol 1870-75, B.34-SP.29, fol.99.
- 21 J. C. B. la Cour: Danske Gaarde, 3. saml., bd. 2, s. 557, samt Mindeværket danske Landmænd og deres Indsats, Thisted Amt, 1945, s. 281.
- 22 Skifte 1757 efter Niels og 1774 efter Søren Hinding, Hindsels skifteprotokol 1742-86, G.94-1, fol.97b og 213b.
- 23 Odgaard Slægterne fra Thyholm v. Martin Odgaard, 1954, s. 17 og 26.
- 24 Samme, s. 170.
- 25 Morsø skøde- og panteprotokol 1738-97, B.35.C-SP.2, fol.167b.

Ane 18 LARS (LAURS) JENSEN TOFT

født ca. 1690, død 1774.

Ane 19 KIRSTEN JENSDATTER

født ca. 1696, død 1780.

Laurids (Laurs eller Lars) Jensen af Jørsby sogn og by fæstede ved ryttersessionen 6. august 1711 i Thisted (1) faderen Jens Nielsens fradøde gård i Jørsby på 3 tdr. 5 skpr. reduceret hartkorn på kondition at betale (landgilde)-restancen; han beholdt det der fandtes i gården, men var fri for indfæstning.

Gården under rytterdistriktet var nr. 9 i Jørsby og havde ifølge projekt-jordebogen 1693 (2) fået hartkornet reduceret fra 5 tdr. 2 skpr. 3 fjkr. til 3 tdr. 5 skpr.

Da ryttergodset på egnen blev solgt på auktion, fik Peder Nielsen Gundeslev i Nykøbing skøde 10. juli 1716 (3) på gården i Jørsby for 29 rdlr. 37 1/2 sk. i kroner.

Senere ejedes gården af Lars Christensen Mahler, borger og handelsmand i Nykøbing, der ved skøde af 17. marts 1739, læst 23. marts (4), solgte Laurids Jensen Tofts fæstegård til Niels Clemmensen i Skarum.

I skattehovedbøgerne 1747-63 (5) nævnes Niels Clemmensen i Skarum som ejer af Lars Jensen Tofts gård nr. 9 på 5 tdr. 2 skpr. 3 fjkr. hartkorn, der fra oktober kvartal 1763 overgik til Ullerup gods.

I hartkornsspecifikationerne for Ullerup nævnes gården fra 1765 (6), og 2. januar 1765 (7) udstedte godsets ejer fæstebrev til Christen Laursen Toft på den gård i Jørsby, som faderen havde haft i fæste, men oplod for ham mod aftægt, på 5 tdr. 7 skpr. (vel fejl for 2 skpr.) 3 fjkr. hartkorn, hvoraf han i landgilde til hvert års Martini skulle svare 2 tdr. byg og 1 mk. i penge. - Sine gamle forældre haver han med sømmelig og skikkelig underholdning at forsyne deres livstid, og når de ved døden afgår, da at forskaffe dem en anstændig jordefærd.

Christen Laursen (Larsen) Tofts evner som landmand slog vist ikke til, for 15. december 1783 (8) udstedte Ullerups ejer fæstebrev til Niels Mikkelsen Dybdal på Christen Tofts gård i Jørsby på 5 tdr. 2 skpr. 3 fjkr. hartkorn.

Og 21. december 1783 (9) fik Christen Toft fæstebrev på (svogeren) Niels Dybdals ejendom nr. 5 i Jørsby på 1 td. 1 skp. 1 fjkr. 1/2 alb. hartkorn. Tofternes gamle slægtsgård i Jørsby blev før 1788 (10) udflyttet fra selve landsbyen, og hartkornet blev da forandret til 5 tdr. 6 skpr. 2 alb.

Laurs Toft kan ikke have været ganske uformuende, for ved skøde af 3. maj 1736, læst 29. juni 1740 (11), købte han - Lars Jensen - en ejendom i Jørsby på 7 skpr. 2 alb. hartkorn (en del af gård nr. 5) af Mikkell Laursen (Hee eller Hede).

Denne ejendom, som sønnen Niels Laursen Toft beboede fra 1740'erne, må Laurs Toft have solgt 1763/65 (12) til Ullerups ejer, der 29. november 1764 (13) udstedte fæstebrev til den nævnte søns søn Laurids Nielsen Toft på 3 skpr. 2 alb. af nr. 5, som straks skulle bebygges. - Og 2. januar 1765 (14) fik Niels Laursen Toft fornyet fæstebrev på de resterende 4 skpr. hartkorn af nr. 5, som han mod aftægt oplod 1781 (15) for den anden søn Jens Nielsen Toft.

Laurs eller Lars Jensen Toft var født ca. 1690 i gården i Jørsby, søn af Jens Nielsen og hustru.

Han - Lars Jensen Toft - døde sst. 27. maj 1774, 84 år gammel.

Han blev gift omkr. 1714 med Kirsten Jensdatter, der måske også var fra Jørsby.

Hun var født ca. 1695, men hendes herkomst kendes ikke. - Da parrets datter Maren blev gift med sin fætter Jens Sørensen Heede, der var søn af Søren Jensen Heede, ca. 1701-1782, bosat i Jørsby, var enten han eller hans ukendte kone bror/søster til enten Lars Jensen Toft eller Kirsten Jensdatter.

Hun - Kirsten Jensdatter Toft, Christen Toft, en gårdmand i Jørsby af Ulle-rup gods, hans gamle moder - døde 6. februar 1780, 84 år 6 måneder 2 uger gammel.

Kirsten og Laurs Toft fik mindst seks børn:

- 1 Niels Laursen Toft, født ca. 1714 (ca. 1706?), død 1797, boede som nævnt i faderens ejendom i Jørsby, der senere blev delt mellem sønnerne Lars Nielsen Toft, født ca. 1742/43, og Jens Nielsen Toft, født ca. 1756. Med sin kone Johanne Pedersdatter, født ca. 1706(?), død efter 1787, havde Niels Toft flere børn end de nævnte to sønner.
- 2 Mads Larsen Toft, ca. 1722-1766.
- 3 Jens Laursen Toft, født ca. 1743, død efter 1801, skrædder og husmand i Jørsby.
Gift 1. gang 1775 i Sejerslev med Bodil Christensdatter, ca. 1745/46-1788, datter af Christen Thomsen og hustru Maren Jensdatter, gårdfolk i Skærbæk i Sejerslev sogn.
Gift 2. gang 1789 i Jørsby med Maren Justdatter, født 1762 i Elsø, død 1836 i Jørsby, datter af Just Christensen og hustru Birgitte (Birthe) Clausdatter, sidst gårdfolk i Jørsby.
- 4 Maren Laursdatter Toft, ca. 1744-1812/14(?).
Gift 1. gang 1770 med fættøren (jfr. sønnen Mads' fødsel 1769/70) Jens Sørensen Heede, ca. 1737-1784, der efterfulgte faderen Søren Jensen Heede som præstens anneksbonde i Jørsby.
Gift 2. gang 1785 med Poul Andersen, ca. 1746/47-1798.
- 5 Christen Laursen Toft, ca. 1745-1799, der 1765-83 var fæster af fødegården, derpå fæster af en mindre ejendom i Jørsby, hvor han 1787 og årene fremover nævnes som skolemester eller skoleholder.
Gift 1771 med Inger Mikkelsdatter Dybdal, ca. 1746-1802, datter af Mikkel Dybdal i Ejerslev.
- 6 Sidsel Laursdatter Toft, født ca. 1748, se ane 8-9.

Noter:

- 1 Resolutionsprotokol 1710-15, fol.10b, for 3. regiments gods, G.ryt.2-1.
- 2 Projektjordebog 1693 for 3. regiments gods, G.ryt.2-2, fol.159b.
- 3 Kronens Skøder 1689-1719, 1941, s. 527.
- 4 Morsø skøde- og panteprotokol 1738-97, B.35.C-SP.2, fol.8b.
- 5 Skattehovedbøger 1747-63 i Thisted amtsstuearkiv, B.11-(99-114).
- 6 Hartkornsspecifikationer 1765-78 for Ullerup gods i Thisted amtsstuearkiv, B.11-65.
- 7 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.105-1, fol.70b.
- 8 Samme, fol.114b.
- 9 Samme, fol.115.

- 10 Hartkornsspecifikation for Dueholm, Ørum og Vestervig amter 1788 i Thisted amtsstuearkiv, B.11-69, fol.403.
- 11 Viborg landstings skøde- og panteprotokol 1737-45, B.24-684, fol.306b, sammenlignet med 2. afskrift af matriklen 1688, Z.10-2, fol.289b.
- 12 Hartkornsspecifikationer for Ullerup gods 1763 og 65ff i kilde 6.
- 13 Kilde 7, fol.67.
- 14 Samme, fol.70b.
- 15 Samme, fol.108.

Ane 20 CHRISTEN CHRISTENSEN KRØLL

født ca. 1702, død 1762.

Ane 21 ANNA ANDERSDATTER

født ca. 1695, død 1780.

Fra før 1744 (1) - måske fra 1720'erne - var Christen Christensen Krøll fæster af halvdelen af gård nr. 18 i Jørsby sogn og by under Ullerup gods, nemlig 3 tdr. 2 skpr. 1 alb. hartkorn, medens den anden del af gården med lige så meget hartkorn siden 1720 (2) var fæstet af Jacob Clemmensen.

16. juli 1757 (3) fik Christen Christensen Krølle fornyet fæstebrev af Ullerups ejer på gården, der da bestod af halvdelen af nr. 18 med 3 tdr. 2 skpr. 1 alb., samt af nr. 13 7 skpr. 2 fjkr., ialt 4 tdr. 1 skp. 2 fjkr. 1 alb. hartkorn.

Christen Krøll drev gården til sin død 1762, men da var hus nr. 4 i Jørsby på 1 alb. hartkorn underlagt (4). - Efter Christen Krølls død oplod enken fæstet af gården på ialt 4 tdr. 1 skp. 2 fjkr. 2 alb. hartkorn for sønnen Jørgen Christensen Krøll, der 3. november 1762 (5) fik fæstebrev derpå; som vittetlighedsvidner underskrev Jørgens bror Peder Christensen (Krøll) i Sdr. Dråby, se ane 10-11, fæstebrevet.

Jørgen Krøll degraderedes senere til husmand i Jørsby, mens gården 4. juni 1778 (6) fæstedes af Just Christensen.

Christen Christensen Krøll var født ca. 1702 - antagelig i Jørsby - som søn af den ældre Christen Krøll og hustru, hvis navn ikke kendes.

Han - Christen Christensen Krøll, døde 8. februar 1762 i Jørsby, 59 år 7 måneder gammel.

Han blev gift omkr. 1724 med Anna Andersdatter, født ca. 1695, men af ukendt herkomst.

Anna Andersdatter Krøll, salig Christen Christensen Krøll hans enke, døde 12. januar 1780 i Jørsby, 84 år 6 måneder 2 uger gammel.

Anna og Christen Krøll havde mindst tre sønner:

1 Christen Christensen Krøll, ca. 1724-1779, der fra 1755 til sin død 1779 (7) var fæster af et husmandssted i Jørsby.

Med sin kone Maren Christensdatter havde han bl.a. sønnen Thomas Christensen Krøll, ca. 1744-1811, husmand i Ejerslev, der gennem sin søn Mikkel blev stamfar til familien Krøll i Tøving, Galtrup sogn.

2 Peder Christensen Krøll, født ca. 1724/26, se ane 10-11.

3 Jørgen Christensen Krøll, ca. 1735-1796, fæster af fødegården, men senere husmand i Jørsby.

Gift 1766 med Sidsel Sørensdatter Heede, ca. 1726/31-1807, datter af Søren Jensen Heede i Jørsby.

- Jørgen Krøll og hustru fik ingen levedygtige børn.

Noter:

1 Hartkornsspecifikation 1744 for Ullerup gods i Thisted amtsstuearkiv, B.11-65, samt 1. og 2. afskrift af matriklen 1688 for Dueholm, Ørum og

- Vestervig amter, Z.10-1 og 2, fol.182b og 290b.
- 2 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.105-1, fol.24.
 - 3 Samme, fol.54.
 - 4 Hartkornsspecifikationer 1757 og 62 samt 63 og 65ff for Ullerup gods i Thisted amtsstuearkiv, B.11-65.
 - 5 Kilde 2, fol.57b.
 - 6 Samme, fol.102.
 - 7 Samme, fol.58b og 104.

Ane 22 SØREN LAURSEN SMED

født 1709, død 1786.

Ane 23 MAREN JENSDATTER

født 1708, død 1781.

Søren Laursen, tjenende i Sdr. Dråby, fik 9. januar 1731 (1) af Ulricca Augusta v. Speckhahn, salig konferensråd Poul v. Klingenberg's til Højris fæstebrev på halvparten af det hus i Sdr. Dråby, som Jens Pedersen Smed til hannem haver opladt med vilkår at ægte hans datter, og Jens Pedersen Smed og hustru den anden halve hus med dessen brugelighed haver forbeholden for livstid. - Af ejendommen på 1 skp. 3 fjkr. hartkorn (nr. 3) skulle der til hvert års Mortensdag betales 2 rdlr. 1 mk. huspenge.

Fra før 1765 til 1785 (2) hørte ejendommen under Sø; - Søren Smeds søn Jens Smed, boende ved Sø mølle, fik 21. april 1773 (3) løfte om at overtage faderens ejendom ved dennes død, samt fæstebrev på huset Græsborg i Sdr. Dråby på 3 skpr. 1 fj. hartkorn. Løftet blev aldrig opfyldt.

Søren Smed beholdt huset til sin død 1786, hvorpå Joseph Pedersen (Sallingbo), tjenende i Jørsbygård, 11. april samme år (4) fik fæstebrev på ejendommen, hvor han ægtede enken.

I årene fra 1786 og fremover (5) hørte ejendommen under Ullerup. Og 1826-29 beboedes den af Søren Smeds oldesøn Peder M. Boe, se ane 2-3; ejendommen, der ved matrikuleringen 1844 (6) fik matrikel nr. 20 og hartkornet forandret til 4 skpr. 1 1/2 alb., ligger nord for Sdr. Dråby kirke, hvor vejen til Jørsby drejer mod øst.

Søren var født 22. marts 1709 i Arup by og sogn på Hannæs, søn af Laurids Smed og hustru Karen Pedersdatter; faddere ved hans dåb var Niels Bak, Peder Jensen, Niels Thøgersen, Johanne - Christen Skammelsens og Else Toudal.

Han - Søren Laursen Smed - døde 5. marts 1786 i Sdr. Dråby i sit alders 79. år 11 måneder.

Søren Lauridsen blev gift første gang 1733 i Sdr. Dråby, troløvet 2. august og copuleret 27. september, med Maren Jensdatter.

Hun var født 1. maj 1708 i Sdr. Dråby, datter af Jens Pedersen (Smed) og hustru (Kirsten Nielsdatter); faddere ved hendes dåb var hans (faderens) broder og hendes (moderens) ...

Søren Smeds hustru Maren Jensdatter døde 21. februar 1781 i Sdr. Dråby, 73 år gammel.

Derpå blev han gift anden gang - uvist hvor - med Maren Jensdatter, født ca. 1737.

Hun overlevede ham og blev gift anden gang 1786 i Sdr. Dråby, troløvet 17. april og copuleret 1. juli, med Joseph Pedersen; forlovere var Christen Øster og Peder Krøll.

Marens død er forgæves søgt, mens Joseph Pedersen Sallingbo, født ca. 1745, der ved folketællingen 1801 nævnes som enkemand, døde 15. april 1822 i Sdr. Dråby som aftægtsmand, 78 år gammel.

Søren Smed og Maren Jensdatter fik mindst fem børn:

- 1 Karen Sørensdatte, født ca. 1734, se ane 10-11.
- 2 Jens Sørensen Smed, født 1735/40, boede i Sdr. Dråby sogn.
Gift senest 1765 med Maren Larsdatter, der fødte ham flere børn.
- 3 Kirsten Sørensdatte, født 1738, nævnes 1758, 59, 62 og 70 som fadderske hos søsteren Karen.
- 4 Anne Sørensdatte, 1741-1774.
Gift 1768 med Christen Pedersen Frensen i Sdr. Dråby.
- 5 Lars Sørensen, født og død 1745.

Noter:

- 1 Sø (opr. v. Heespen) fæsteprotokol 1727-1879, G.104-3, fol.42.
- 2 Hartkornsspecifikationer 1765-85 for Sø gods i Thisted amtsstuearkiv, B.11-64.
- 3 Kilde 1, fol.50a og b.
- 4 Samme, fol.65b.
- 5 Hartkornsspecifikationer 1786-1803, samt 1827 og 36 for Ullerup gods i Thisted amtsstuearkiv, B.11-65.
- 6 Morsø Nørreherreds matrikel 1844, B.35.C-242, fol.41.

Ane 24 NIELS POULSEN

født ca. 1686(?), død 1774(?).

Ane 25 ANNE NIELSDATTER

født 1690, død efter 1736.

Niels Poulsen nævnes 1717 i Flade by og sogn, hvorpå han og konen vist boede andet steds et par år; men fra 1721 nævnes familien igen i Flade.

Han må være identisk med Niels Poulsen Agger, der indtil sessionen 16. september 1723 (1) var soldat for Frøslevgård, men i 1723 fæstede en ejendom på Nandrup gods; af sessionslisten 1724 fremgår, at Niels Poulsen, født på Agerø ca. 1692, var blevet enrouleret 1720 som soldat for Frøslevgård gods, og at han i 1724 boede i Flade.

Niels Poulsen i Flade fæstede 5. marts 1722 (2) 1/4 part af Thomas Eriksens gård (6 skpr. 2 fjkr.), som Christen Jepsen fradøde, hvoraf han skulle forrette en ugedags hoveri, samt svare 4 mk. i landgilde; til sædekorn blev ham leveret 1 td. havre og 4 skpr. byg.

22. marts 1723 (3) fik soldaten Niels Poulsen i Flade - foruden den 1/4 part gård på 6 skpr. 2 fjkr., som han allerede havde - fæstebrev på 1/2 gård i Flade på 2 tdr. 3 skpr. 2 fjkr. 1 alb., som Christen Buchhave havde haft i fæste, hvoraf han skulle svare 5 sldr. i landgilde.

Niels Poulsen havde således ialt 3 tdr. 2 skpr. 1 alb. hartkorn i fæste, men hvorlænge han vedblev at være gårdmand vides ikke; i 1730'erne (?) synes han at have været fæster af husmandsstedet nr. 7 i Flade på 2 fjkr. hartkorn (4), der ejedes af Niels Sørensen (Nandrup) på Sø.

Og på sine ældre dage flyttede han måske til El sø, hvor mindst tre af hans børn boede.

Niels Poulsen, der vel var født omkr. 1685/95, er forgæves søgt flere steder - bl.a. på Agerø i Karby sogn.

Endnu 1747-52 boede han vel i Flade, hvor han tre gange nævnes som fadder hos datteren Johanne.

Han er vel identisk med manden af samme navn, der døde 1774 i El sø by og sogn, begravet 13. september, 88 år gammel - altså født ca. 1686.

Niels Poulsen blev gift 1717 i Flade, trolovet 15. juni og copuleret 25. juli, med Anne Nielsdatter.

Hun var født 1690 i Tøving i Galtrup sogn, døbt 5. oktober (16. trinit.), datter af Niels Villadsen og hustru (Johanne Pedersdatter), sidst gårdfolk i Flade.

Anne Nielsdatter levede endnu i 1729 ved sønnen Pouls fødsel, og er vel identisk med kvinden af samme navn, der i 1736 stod fadder hos søsteren Kirsten og Joseph Sørensen i Flade, samt måske 1754 hos datteren Johanne i Flade.

Anne og Niels Poulsen fik mindst fem børn:

1 Villads, født 1717, døde vel som barn.

2 Johanne Nielsdatter, født 1718/28(?), død efter 1766.

Gift 1746 med Mikkel Mikkelsen Frøslev, ca. 1707/13-1765, korporal/sergent og bosat i Flade til 1764/65, da han flyttede til El sø og snart ef-

ter døde (5).

- 3 Maren Nielsdatter, født 1723, vel kvinden af det navn i Tøving, der 1751 og 53 stod fadder hos broderen Villads i Elsø, samt Maren Nielsdatter, der 1748 og 54 stod fadder hos søsteren Johanne.
- 4 Villads (Willads) Nielsen, født 1724, se ane 12-13.
- 5 Poul Nielsen, født 1729, død efter 1772; han opholdt sig endnu 1751 i Flade, da han stod fadder hos broderen Villads, samt vel også i 1752, da han nævnes hos søsteren Johanne. - Fra senest 1756 til efter 1772 boede han i Elsø.
 Gift 1. gang senest 1756 med Johanne Pedersdatter, ca. 1729-1756.
 Gift 2. gang 1756 i Elsø med Sidsel Christensdatter, 1735-1769, datter af Christen Andersen og hustru Mette Jensdatter, gårdfolk i Elsø.
 Gift 3. gang 1770 i Elsø med Anna Børgesdatter.

Noter:

- 1 Dueholm, Ørum og Vestervig amters sessionslister 1709, 1720-71, B.1.A-181.
- 2 Nandrup fæsteprotokol 1680-1830, G.103-3, fol.18b.
- 3 Samme, fol.22b.
- 4 Matriklen 1688 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter i 2. afskrift, Z.10-2, fol.297.
- 5 Skifte 15.1.1766 i Højris skifteprotokol 1719-82, G.112-16, fol.391, hvor enkens brødre Villads og Poul Nielsen i Elsø nævnes.

Ane 32 MADS GREGERSEN

født ca. 1656, død 1733.

Ane 33 N.N.

Mads Gregersen var - vel fra 1690'erne - fæster af gården Grud i Semb by i Hvidbjerg sogn på Thyholm, hvis hartkorn ved matrikuleringen 1688 (1) forandredes fra 4 1/2 tdr. til 3 tdr. 4 skpr. 3 fjkr. 1 alb.; dengang dyrkedes der årligt 18 tdr. land under gården (2).

Gården Grud nævnes første gang 1568 (3), men præsteindberetningen nævner, at gårdens ejer var ukendt. - I 1600-tallet ejedes den af adelslægten Parsberg, hvoraf sjællænderen Vilhelm Parsberg, født 1618, død omkr. 1660 (4), der i 1648 ihjelstak sin tjener og måtte rømme landet, endnu ved matrikuleringen 1664 (5) nævnes som ejer af Grud, der da benævnes et bol.

Fæsteren Morten Knudsen skulle yde 4 tdr. byg, 1 svin og 4 tdr. havre i gæsteri - omregnet til 4 1/2 tdr. hartkorn - i årlig landgilde.

Ejendommen er identisk med den halvgård i Hvidbjerg sogn på 4 tdr. 4 skpr. hartkorn, vurderet for 118 rdlr. og beboet af Knud Mortensen (vel foregåendes søn), som Vilhelms bror Verner Parsberg overtog efter broderen ved indførsel 18. april 1668, læst 4. februar 1669 (6).

Hvor længe Grud var ejet af Verner Parsberg, 1622-1686, ejer af bl.a. herregården Nørlund i Himmerland, vides ikke; men han nævnes som ejer - to år efter sin død - ved matrikuleringen 1688, hvor Grud-gård var fæstet af Mads Christensen, der afløstes af Mads Gregersen.

Fra senest engang i 1720'erne ejedes Grud af Anders Nielsen Møllerup, død 1733 i Nykøbing (7), tidligere ejer af herregården Hessel i Himmerland (8) og bror til Peder Møllerup på Vestervig Kloster, hvis søn Jens Laasby Møldrups ved skøde af 26. april 1740, læst 11. april 1742 (9), erhvervede sig bl.a. gården Grud af farbroderens arvinger. - Men da var Mads Gregersen afløst som fæster af sønnen Lars Madsen, se ane 16-17.

Det må bemærkes, at flere personer nævnes som boende i Grud, dels i kirkebogen og dels i Hindsels skifteprotokol, men om selve gården Grud kan der altså ikke være tale. - Men måske nok om småhuse eller ejendomme i gårdens nærhed.

Mads Gregersen, der var født ca. 1656, var af ukendt herkomst, men stammede måske nok fra sognet, hvor navnet Gregers ikke var ukendt.

Mads Gregersen i Grud døde (måske begravet?) 4. marts 1733, 77 år gammel.

Han blev gift senest 1696, men konens navn og herkomst er ukendt. - Hun hed vist Mette, og kunne vel være den Mette Gruds, der døde 1734, 67 år gammel - altså født ca. 1667.

En Mette Christensdatter nævnes 1732 og 35 som fadder hos Lars Madsen i Grud hvor en Mette Madsdatter nævnes 1741.

Mads Gregersen og hustru (Mette?) havde mindst tre børn:

1 Lars Madsen (Grud), født ca. 1696, se ane 16-17.

2 Poul Madsen (Grud), ca. 1699-1782, gårdmand i Semb.

Gift senest 1725 med Karen Nielsdatter, ca. 1702-1771, der fødte ham en lang række børn - bl.a. sønnen Mads Poulsen Grud, ca. 1725-1783, der sidst boede som selvejer i Karby på Mors.

3 Mette Madsdatter.

Gift senest 1730 med Christen Nielsen i Semb.

Til søskendeflokken hørte måske også:

4 Maren Madsdatter i Grud, ca. 1692-1770.

5 Maren Madsdatter i Grud, ca. 1715-1781.

Noter:

- 1 Matriklen 1688 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter, Z.9-3, fol.153, samt 1. og 2. afskrift af samme, Z.10-1 og 2, fol.127 og 218; den i sidstnævnte kilde anførte Mads Nielsen må være fejl for Mads Gregersen.
- 2 Henrik Pedersen: De danske Landbrug (1688), 1928, s. 341.
- 3 Præsteindberetninger om fæstegods m.v. i Vendelbo stift 1568 og 1599 v. C. Rise Hansen, 1964, s. 127.
- 4 Danmarks Adels Aarbog 1940, s. 87.
- 5 Matriklen 1664 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter, Z.5-3, fol.253b.
- 6 Viborg landstings skøde- og panteprotokol 1668-69, B.24-641, fol.197b.
- 7 Nykøbing skifteprotokol 1722-44, B.35-139, fol.364.
- 8 Traps Danmark, 5. udg., Ålborg amt, 1961, s. 1212.
- 9 Viborg landstings skøde- og panteprotokol 1737-45, B.24-684, fol.474b.

Ane 34 CHRISTEN JENSEN ØSTERGAARD

født ca. 1678, død 1748.

Ane 35 N.N.

Christen Jensen blev senest 1710 fæster af den halve Østergård i Egebjerg i Hvidbjerg sogn på Thyholm. Egebjerg bestod i 16- og 1700-tallet af tre gårde, Vestergård, Melgård og Østergård, med ialt seks fæstere, der hver havde godt 3 tdr. hartkorn. - Østergård (nr. 3) var den største, idet dens hartkorn ved matrikuleringen 1688 (1) blev forandret fra godt 9 tdr. til 7 tdr. 1 skp. 3 fjkr. 1 alb.; Vestergård og Melgård blev begge sat til 6 1/2 td. hartkorn.

Christen Jensen havde den ene halve Østergård på 3 tdr. 4 skpr. 3 fjkr. 2 alb. hartkorn, mens den anden halvdel var fæstet af Peder Knudsen og fra senest 1710 af Niels Christensen, ca. 1674-1730 (2). Christen Jensen Østergaard havde gården i fæste til 1740'erne, da den blev overtaget af sønnen Christen Christensen Østergaard, der endnu nævnes i gården 1788, men som i 1790'erne blev afløst af svigersønnen Mads Mikkelsen.

Hele Egebjerg hørte i 1600-tallet under herregården Hindsels, men i 1730'erne hørte Vestergård under Højris på Mors, mens Melgård og Østergård hørte under Holmgård; sidst i 1700-tallet hørte Vestergård under Helligkildegård, mens Melgård og Østergård igen kom under Hindsels.

Christen Jensen, der var født ca. 1678, var vel søn af Jens Christensen, der i 1688 og i begyndelsen af 1700-tallet var fæster af den samme halvdel af Østergård. Farfaderen var måske den Christen Laursen i Østergård, der nævnes i matriklen 1664, men ellers kan intet bestemt siges om Christen Jensens forslægt.

Christen Østergaard døde 1748 i Egebjerg (datoen ulæselig, men det var vist om sommeren), 70 år gammel. - I 1732, 35 og 37 nævnes han - Christen Jensen - som fadder hos datteren og svigersønnen Lars Madsen i Grud.

Han blev gift senest 1709, men konens navn og herkomst kendes ikke.

Da parrets datter Anne og søn Jens lod deres ældste datter døbe Karen, mens sønnen Christen lod sin tredje datter døbe Karen, hed Christen Jensens kone måske Karen; hun kunne måske også have heddet Margrethe, for sønnerne Christen og Jens lod deres henholdsvis ældste og næstældste datter døbe med dette navn, ligesom en Grethe (Margrethe) Christensdatter i 1732, 37 og 41 nævnes som fadder hos Anne og Lars Madsen i Grud. - Sidstnævnte kunne måske snarere være datter af end gift med Christen Jensen i Østergård.

Christen Jensens kone kunne tænkes at være fra den anden halvdel af Østergård, hvor Peder Knudsen omkr. 1710 blev afløst af Niels Christensen, ca. 1674-1730, der vist var fra Vestergård i Egebjerg, hvor hans bror Knud var fæster af den ene halvdel og søster Maren Christensdatter var gift med fæsteren af den anden halvdel Peder Nielsen; Nette døde barnløs 1739 (3), hvorfor skiftet efter hende giver oplysninger om denne søskendeflok, hvortil Christen Jensens kone i al fald ikke hørte.

Snarere kunne der være slægtskab med Niels Christensens kone Kirsten Christensdatter, ca. 1682-1750, der blev gift anden gang 1733 med Anders Christensen, ca. 1696-1762, der overtog denne halvdel af Østergård. - Men skifterne 1750/51 og 1762 (4) efter Kirsten og Anders kaster intet lys herover.

Christen Jensen Østergaards kone er forgæves søgt død i kirkebogen, der dog først begynder 1730.

Fra denne halvdel af Østergård udgik mindst tre børn:

- 1 Anne Christensdatter, født ca. 1709, se ane 16-17.
- 2 Jens Christensen, kaldet Søndergaard, ca. 1712-1768, fæster af Søndergård i Storup i Ørding sogn på Mors.
- Han faldt ned fra et træ i Højris skov og slog sig ihjel, skiftet efter ham findes i Højris skifteprotokol (5).
Gift 1749 med Marie Christensdatter, der var enke efter gårdens tidligere fæster Limbert Pedersen, død 1749, 73 år gammel.
- 3 Christen Christensen Østergaard, ca. 1719-1795, fæster af fødehjemmet, den halve Østergård i Egebjerg.
Gift 1747 med Valborg Andersdatter, ca. 1722/23-1788, datter af Anders Pedersen og hustru Maren Christensdatter, gårdfolk i Semb (6).
Valborg og Christen Østergaards datter Maren, født 1753, blev gift 1787/95 med Mads Mikkelsen, der overtog den halve Østergård.

Noter:

- 1 Matriklen 1664 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter, Z.5-3, fol.251b, samt matriklen 1688, Z.9-3, fol.155b.
- 2 Matriklen 1688 i 1. og 2. afskrift, Z.10-1 og 2, fol.128b og 220b-21, samt hartkornsspecifikation 1788 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter i Thisted amtsstuearkiv, B.11-69, fol.331-32.
- 3 Højris skifteprotokol 1719-82, G.112-16, fol.155b.
- 4 Hindsels skifteprotokol 1742-86, G.94-1, fol.49 og 115b.
- 5 Kilde 3, fol.422b.
- 6 Christen Christensen i Egebjerg gav 1750 svogeren Christen Andersen i Semb afkald på arv efter svigerforældrene og konens fæster Karen Pedersdatter, kilde 4, fol.57.

Ane 36 JENS NIELSEN

født i 1660'erne(?), død senest 1711.

Ane 37 N.N. (LAURSDATTER?)

Jens Nielsen fæstede - vel omkr. 1690 - gård nr. 9 i Jørsby sogn og by, hvis hartkorn ved matrikuleringen 1688 (1) var blevet forandret fra 10 tdr. 4 skpr. 1 fjk. 1 alb. til 5 tdr. 2 skpr. 3 fjkr.

Gården hørte fra gammel tid under Dueholm Kloster, men ved dom af 11. juni 1690 (2) af Morsø Sdr. og Nr. herreders ting hjemfaldt den til kronen (kongen/staten), da ingen havde villet svare skat deraf siden 1. januar 1688.

- Gården blev derpå udlagt til rytterriets underhold.

Af 3. regiments projektjordebog 1693 (3) fremgår, at gården rent skatteteknisk var reduceret med 1 td. 5 skpr. 3 fjkr. til 3 tdr. 5 skpr. hartkorn.

Gårdens bygninger bestod da af 24 fag eller bindinger fordelt med 10 til ralling (stuehus), 11 til lade og stald, samt yderligere 3 fag hus; og fæsteren Jens Nielsen havde en besætning på 5 bæster, 4 køer, 1 ungnød og 9 får. Jens Nielsen døde senest 1711, men de sidste år havde han - foruden gård nr. 9 - fået dele af gård nr. 14, der ligeledes hørte under rytterdistriktet og i 1693 lå øde (d.v.s. uden fæster og evt. uden bygninger), i fæste.

Mens sønnen Laurids Jensen (Laurs Toft), se ane 18-19, ved ryttersessionen i Thisted 6. august 1711 (4) overtog faderens fradøde gård på 3 tdr. 5 skpr. reduceret hartkorn (nr. 9), fik Niels Clemmensen, født i Jørsby, fæstebrev på den halve ødegård (nr. 14) med 1 td. 3 skpr. reduceret hartkorn. - Gård nr. 14 kom efter ryttergodsets salg 1716 under Ullerup, og 11. februar 1720 (5) udstedte Ullerups ejer fæstebrev til Niels Clemmensen på gården (nr. 14) på 4 tdr. 1 fjk. 1 alb. hartkorn, som faderen Clemmen Nielsen og afdøde Jens Nielsen havde haft i fæste i fællesskab under rytterdistriktet.

Jens Nielsen, der antagelig var født i 1660'erne - måske lidt før, døde som nævnt senest 1711, men hans herkomst kendes ikke.

Han blev gift senset 1690 og fik bl.a. sønnen Laurs Jensen Toft, født ca. 1690, se ane 18-19, samt måske også sønnen Christen Jensen Toft, ca. 1694-1764, bosat i Jørsby.

Jens Nielsens kones navn kendes ikke, men hun var - sønnen Laurs' navn og gårdens historie taget i betragtning - antagelig født i gården i 1660'erne (?) som datter af den tidligere fæster Laurs eller Laurids Mikkelsen.

Han nævnes som fæster af gården i matriklerne i både 1664 (6) og 1688; i 1664 blev gårdens gamle landgilde på 8 tdr. byg, 1 pd. smør, 1 svin, 1 fødenød, 10 sk. 2 alb. skovvognspenge, 1 gås, 2 høns, 1 læs lyng, 6 snese ål, 1 mk. tærskpenge, 4 sk. spindepenge og 4 tdr. havre omregnet til 10 tdr. 4 skpr. 1 fjk. 1 alb. hartkorn.

Laurs Mikkelsen betalte 28. februar 1661 (7) 11 rdlr. i stedsmål (indfæstning) for Mikkil Christensens gård i Jørsby, som han oplod for ham. - Det må antages, af Laurs var søn af Mikkil Christensen, så meget mere som navnet Christen også senere dukker op i slægten.

Laurs Mikkelsen nævnes i jordebogen 1661-62 (8) som fæster af gården, hvor (hans far) Mikkil Christensen nævnes 1657. I 1638-39 og 1645-46 nævnes Mikkil Christensen og (moderen) Christen Poulsens enke som fæstere af gården

i fællesskab. Mikkil Christensen havde 1630-31 (9) betalt 20 rdlr. i stedsmål (indfæstning) for halvdelen af den gård i Jørsby, som faderen Christen Poulsen oplod for ham.

Christen Poulsen, født senest 1585, død 1629/39, der altså antagelig var oldefar til Jens Nielsens kone, nævnes i jordebøgerne 1614, 1616-17 og 1629-30 som fæster af gården i Jørsby, som efterslægten beboede indtil 1783.

Noter:

- 1 Matriklen 1688 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter, Z.9-3, fol.269, samt 1. og 2. afskrift, Z.10-1 og 2, fol.182b og 290.
- 2 Kronens Skøder 1689-1719, 1941, s. 61-62.
- 3 Projektjordebog for 3. regiments gods 1693, G.ryt.2-2, fol.159b.
- 4 Resolutionsprotokol 1710-15, fol.10b., for 3. regiment, G.ryt.2-1.
- 5 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.105-1, fol.24b.
- 6 Matriklen 1664 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter, Z.5-3, fol.75b, samt 1688 i kilde 1.
- 7 Dueholm lensregnskaber 1660-61, stedsmålsregister, afskrift v. H. Støvring-Nielsen fra Rigsarkivet.
- 8 Jordebøger 1614, 1616-17, 1629-30, 1638-39, 1645-46, 1657 og 1661-62 for Dueholm len v. Støvring-Nielsen.
- 9 Stedsmål og sagefald 1630-31 fra Dueholm lensregnskaber v. samme.

Ane 40 CHRISTEN KRØLL

født senest 1680, død 17..(?).

Ane 41 N.N.

Christen Krøll boede omkr. år 1700 i Jørsby sogn og by, hvor han måske først var gårdmand, men fra senest 1720 fæster af halvdelen af hus nr. 4 på 1 alb. hartkorn (1); 12. februar 1720 udstedte Ullerups ejer (2) fæstebrev til "Josef og Krølle Christen, begge af Jørsby" på Anne Pedersdatters tidligere hus. Endnu 1744 (3) nævnes Josef og Krølle Christensen som fæstere af huset, hvor Krølle Christensen nævnes alene 1757 og 62; men fra senest 1763 var huset underlagt den gård i Jørsby (1/2 delen af nr. 18 og dele af nr. 13), som først sønnen Christen Krøll og så sønnesønnen Jørgen Krøll havde i fæste, se ane 20-21.

Christen Krøll, Krølle Christen eller Krølle Christensen, der var født senest 1680, døde engang i 1700-tallet før kirkebogens begyndelse 1760; men hans herkomst kendes ikke.

Hans kones navn og herkomst kendes heller ikke.

Af børn kendes blot to sønner:

- 1 Christen Christensen Krøll, født ca. 1702, se ane 20-21.
- 2 Peder Christensen Krøll, ca. 1702-1775, gårdmand i Nr. Dråby i Sejerslev sogn fra 1732 (4), hvor han fæstede Anders Nielsens gård og ægtede datteren.

Peder Krøll var vist gift flere gange, men af børn kendes kun to, nemlig sønnen Christen Pedersen Krøll, kaldet Rolighed, ca. 1735-1799, gårdmand i Rolighed i Sejerslev, gift 1770 med Kirsten Sørensdatter, samt sønnen Jens Pedersen Krøll, ca. 1752-1822, sidst bosat i Sdr. Dråby som husmand, gift 1776 med Inger Thomasdatter fra Gadegård i Sejerslev.

Noter:

- 1 Matriklen 1688 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter, Z.9-3, fol.269, samt 1. og 2. afskrift, Z.10-1 og 2, fol.183 og 291.
- 2 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.105-1, fol.25.
- 3 Hartkornsspecifikationer 1744, 57, 62 og 63 for Ullerup gods i Thisted amtsstuearkiv, B.11-65.
- 4 Sø fæsteprotokol 1727-1879, G.104-3, fol.26.

Ane 44 LAURS (LARS) SMED

født ca. 1683, død 1739.

Ane 45 KAREN PEDERSDATTER

født ca. 1674, død 1760.

Laurs Smed var fra senest 1708 til sin død 30 år senere bosat i Arup by og sogn i Vester Hanherred, hvor han fungerede som landsbysmed.

Hans patronymikon nævnes aldrig, så hverken hans faders fornavn eller herkomst kendes.

Lars Smed døde 3. januar 1739 i Arup, 56 år gammel.

Han blev gift senest 1708, måske i Arup, hvor kirkebogen mangler vielser frem til 1783, med Karen Pedersdatter.

Hun var født ca. 1674, men hendes herkomst er ligeledes ukendt. - Da hun var en halv snes år ældre end manden, kunne hun måske have været gift før, men herom vides intet.

I sin enkestand flyttede Karen Pedersdatter til Sdr. Dråby sogn og by på Mors, hvor et par af hendes børn havde bosat sig.

Hun - Søren Smeds mor Karen Pedersdatter - døde 28. februar 1760 i Sdr. Dråby, 86 år gammel.

Karen og Laurs Smed fik fem børn:

- 1 Søren Laursen Smed, født 1709, se ane 22-23.
- 2 Maren Laursdatter, 1711-1773.
Gift 1739/40 i Sdr. Dråby med Villads Madsen, 1720-1755, husmand i Sdr. Dråby, søn af Mads Mogensen og hustru Maren Nielsdatter i Sdr. Dråby.
- Fra Villads og Marens søn Laurs Villadsen, kaldet Haaning, 1741-1829, husmand i Sdr. Dråby, stammer stort set alle familier med navnet Haaning på Mors. - Haaning (Hanning) betegner en person fra Hanherred.
- 3 Peder Laursen, født 1713.
- 4 Anne Laursdatter, født 1717.
- 5 En dødfødt pige 1724.

Ane 46 JENS PEDERSEN SMED

født ca. 1680, død 1760.

Ane 47 KIRSTEN NIELSDATTER

født ca. 1681, død 1744.

Fra senest 1707 boede Jens Pedersen Smed i Sdr. Dråby sogn og by som husmand og smed. Han var fæster af hus nr. 3 på 1 skp. 3 fjkr. hartkorn, som Tøger Andersen tidligere havde haft i fæste (1), under Klingenbergene på Højris (og Dueholm).

9. januar 1731 (2) udstedte ejeren af Højris fæstebrev til Søren Laursen, se ane 22-23, tjenende i Sdr. Dråby, på Jens Pedersen Smeds hus; han ægtede datteren og skulle lade svigerforældrene beholde halvdelen af huset i deres levetid.

Jens Pedersen Smed, der var født ca. 1681 og døde 10. marts 1760 i Sdr. Dråby, 79 år gammel, var af ukendt herkomst.

Han - Jens Pedersen Smed - blev gift 1707 i Sdr. Dråby, trolovet 18. marts og copuleret 25. april, med Kirsten Nielsdatter.

Kirsten var født ca. 1681, måske i Sdr. Dråby, men hendes herkomst kendes ikke.

Hun - Jens Smeds kone - døde 6. april 1744 i Sdr. Dråby, 63 år gammel.

Noter:

- 1 Matriklen 1688 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter i 1. og 2. afskrift, Z.10-1 og 2, fol.189b og 299.
- 2 Sø (opr. v. Heespen) fæsteprotokol 1727-1879, G.104-3, fol.42.

Ane 50 NIELS VILLADSEN

født ca. 1662, død 1730.

Ane 51 JOHANNE PEDERSDATTER

født ca. 1657, død 1718.

Niels Villadsen nævnes 1689 og 90 som boende i Tøving i Galtrup sogn, hvor han da fik et par børn, men flyttede derpå til et ukendt sted i den nærmeste omegn. - Han nævnes 1701 som fadder hos begge sine brødre Mads og Jens i Flade, hvor han ligeledes nævnes uden angivelse af bopæl som fadder 1705 hos Jens.

Men fra senest 1709, da han fik en søn, boede han i Flade by og sogn, hvor han var fæster under Ullerup af den ene halvdel på 4 tdr. 1 skp. 1 fjk. hartkorn af gård nr. 8 (1), hvis anden halvdel siden 1698 (2) var fæstet af broderen Mads Villadsen.

Ved fæstebreve af 12. februar 1720 (3) blev Niels Villadsens gård ligeligt delt mellem ham selv og den tilkommende svigersøn Josef Sørensen med 2 tdr. 2 fjkr. 1 1/2 alb. hartkorn til hver.

Senest ved Niels Villadsens død 1730 blev Josef Sørensen (Bukhave) fæster af hele gården på 4 tdr. 1 skp. 1 fjk. hartkorn, som han (fejlagtigt nævnt som Josef Christensen) 24. januar 1751 (4) oplod for sønnen Søren Josefsen.

Niels Villadsen var født ca. 1662, søn af Villads Nielsen og hustru Maren Jensdatter; faderen var fra 1668 bosat i Tøving som sognedegn for Galtrup og Ø. Jølby.

Han - Niels Willadsen - døde 2. april 1730 i Flade, 68 år gammel.

Senest 1689 blev han gift med Johanne Pedersdatter.

Hun var født ca. 1657, men var af ukendt herkomst; hendes bror var vel den Laurids Pedersen, der i 1689 nævnes som fadder hos Johanne og Niels Villadsen.

Niels Villadsens hustru Johanne Pedersdatter døde 1718 i Flade, begravet 12. august, 61 år 3 måneder 2 uger og nogle dage gammel. Hendes alder er sikkert mindst et par år for højt ansat, da den yngste søn jo blev født 1709.

Johanne og Niels Villadsen fik mindst fire børn:

1 Peder Nielsen, født og død 1689 i Tøving, Galtrup sogn.

2 Anne Nielsdatter, født 1690 i Tøving, se ane 24-25.

3 Kirsten Nielsdatter, ca. 1693-1745.

Gift 1720/23 med Josef Sørensen (Bukhave), ca. 1680-1766, fæster af gården i Flade, som sønnen Søren Josefsen, født 1724, overtog 1751.

Josef og Kirsten havde bl.a. også sønnen Niels Josefsen (Bukhave), født 1736, der bosatte sig i Nykøbing; hans sønnesøn var den personalhistoriske samler og forfatter A. H. Nielsen, født 1809, sognepræst i Skæve i Vendsyssel, mens dattersønnen var den kendte grundtvigske præst Peder Kjellerup Algreen, 1807-1877.

4 Jens Nielsen, født 1709 i Flade.

Noter:

- 1 Matriklen 1688 for Dueholm, Ørum og Vestervig amter, Z.9-3, fol.258, samt 1. og 2. afskrift, Z.10-1 og 2, fol.187 og 295b.
- 2 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.105-1, fol.18.
- 3 Samme, fol.18b.
- 4 Samme, fol.44b.

Ane 100 VILLADS NIELSEN, kaldet DEGN

født ca. 1633, død 1686.

Ane 101 MAREN JENSDATTER

født ca. 1632, død 1702.

Villads Nielsen var fra 1668 til sin død 1686 sogneegn i Galtrup og Ø. Jølby med bopæl i Tøving. Villads Nielsens bopæl fra giftermålet senest 1660 til 1668 kendes desværre ikke; måske havde familien tilknytning til Flade sogn, hvor flere af børnene boede.

Embedet som degn i Galtrup og Ø. Jølby kom familien til at beklæde i 92 år til sønnesønnen Sejer Leths død 1760.

Om Villads Nielsens årlige indtægter skrev sognepræsten Ole Jensen Ebeltoft 1673 (1), "brød henved 2 lispd., æg i det meste 4 ol, oste i det meste 1 1/2 lispd., byg 3 tdr. og 7 morsingskæpper og giver deraf til Nykøbing skole 1 td. byg årlig. I offer kan degnen bekomme 1 mk. penge til de højtidelige fester, ellers intet. Bolig haver han, som velbårne Sivert Brockenhuus har bevilget hannem til en skole at undervise ungdommen udi".

- Mens Sivert Brockenhuus til Ullerup altså havde stillet et skolehus til rådighed, havde biskop Bornemann senere tillagt embedet en degnebolig, samt sørget for reparation af samme (2).

Provst Filtenborg skriver (3) "man faar ogsaa igennem de gamle Skatteregistre Indtryk af, at Villads Degn havde det smaat nok. I 1678 havde han en Besætning paa en Ko og seks Faar og Lam. 1682 havde han en Ko og to Faar. Men 1686 havde han ikke engang en Ko, men kun tre Faar, og det bemærkes i det Aar, at Degnen var forarmet. Maaske har han ogsaa været svagelig; thi samme Aar 1686" døde han kun 53 år gammel.

Villads Nielsen - eller Villads Degn, som han altid blev kaldt - var født ca. 1633. Hans fødested og faders navn kendes ikke, hvorimod hans mor Johanne Madsdatter døde hos ham 1680, begravet 15. april, 82 år gammel - altså født ca. 1598.

- En bror til Villads var Mogens Nielsen, der nævnes som fadder hos degnen i 1669, 72 og 75, og som i 1670 fik en datter med pigen Maren Nielsdatter; og da Maren døde 1689 benævner præsten hende som "lokket kvinde af Villads Degns broder", så der må vel have været noget særligt ved dette tilfælde.

Villads (Nielsen) Degn døde 1686 i Tøving og blev begravet 17. april, 53 år gammel.

Han blev gift senest 1660 (4) - uvist hvor - med Maren Jensdatter.

Hun var født ca. 1632 og var af ukendt herkomst. Ved hendes død 1702 skrev præsten: Den 17. januar døde den gamle degnekone Maren Jensdatter, ætatis 70, begravet 23. januar.

Maren og Villads Nielsen fik mindst ni børn:

1 Karen Villadsdatter, ca. 1660-1725, døde i Tøving, vist ugift.

2 Niels Villadsen, født ca. 1662, se ane 50-51.

3 Else Villadsdatter, født omkr. 1665.

Gift 1693 med Jens Jepsen.

4 Ole Villadsen, ca. 1667-1734, faderens efterfølger som sogneegn i Gal-

trup og Ø. Jølby, omtales foran i afsnittet om Sejer Olesen Leths forslægt.

- 5 Jens Villadsen, 1669-1721, bosat i Flade by og sogn fra senest 1699, men fæstede 1719 (5) Jens Kappelgaards gård på 4 1/2 tdr. hartkorn i Tøving. Gift 1. gang 1699 i Flade med Anne Andersdatter, ca. 1673-1700. Gift 2. gang 1700 i Galtrup med Anne Jensdatter.
- 6 Mads Villadsen, 1672-1719, fæstede 1698 (6) svigerfaderens gård i Flade på 4 tdr. hartkorn. Gift 1698 med Johanne Nielsdatter, ca. 1664-1719, datter af Niels Josef- sen og hustru Sidsel Pedersdatter.
- 7 Maren Villadsdatter, 1675-1740. Gift 1702 med Christen Jensen, ca. 1672-1735, gårdmand i Bjergby sogn og by.
- 8 Anne Villadsdatter, 1676-1682.
- 9 Jens Villadsen, 1680-1683.

Noter:

- 1 Ålborg bispearkiv, degnenes indtægter 1673-1791, C.1-339.
- 2 S. C. Sortfeldt: Morslands gamle Degne 1688-1814, Historisk Aarvog for Thisted Amt 1926, s. 148.
- 3 P. Filtenborg: Slægtsbog for Sognedegn Sejer Olesen Leth, 1938, s. 20.
- 4 Villads Degns ældste datter Karen, der døde 1725, var født ca. 1660.
- 5 Ullerup fæsteprotokol 1695-1882, G.105-1, fol.6.
- 6 Samme, fol.18.